

1. ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය, ඉදිරි දැක්ම, ගැටළු සහ ප්‍රතිපත්ති

1.1 හැඳින්වීම

2002 වර්ෂය ආරම්භයේදී ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයන්ට 2001 වර්ෂයේ පැවති ආර්ථික පසුබෑමෙන් මිදී ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පමුණුවාලීම සඳහා ප්‍රධාන අභියෝග කිහිපයකට කඩිනම් අවධානය යොමු කිරීමට සිදුවිය. මෙම ප්‍රධාන අභියෝගයන් වූයේ දශක දෙකකට ආසන්න කාලයක් මුළුල්ලෙහි ආර්ථික වර්ධනය දුර්වල කළ යුද්ධයට නිත්‍ය විසඳුමක් සොයා ගැනීම, ආර්ථිකයේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකිරීමට අත්‍යවශ්‍ය ආර්ථිකය පුරා පැතිරුණු ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කිරීම, පවත්නා සම්පත් උපරිම ආකාරයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම හා පෞද්ගලික අංශය ප්‍රමුඛ කොට ගත් ආර්ථික වර්ධනය ධෛර්යමත් කිරීම සහ ඉහළ අයවැය හිඟය අඩුකිරීම තුළින් උද්ධමනය හා වර්ධනය වෙමින් පවත්නා රාජ්‍ය ණය පාලනය කිරීමත්ය.

2002 වර්ෂයේදී සෑම අංශයකම සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් ඇතිවිය. යුද එදිරිවාදිකම් අත්හිටුවීම සහ දැනට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින සාම ක්‍රියාදාමය මුළු රට පුරාම සහනදායී වාතාවරණයක් ඇතිකළා පමණක් නොව ආර්ථික කටයුතු වල ක්ෂණික වැඩිවීමකට සහ එලදායී නොවන වියදම් සීමා කිරීමකටද ඉඩ සැලසීය. ශ්‍රම වෙළෙඳපොල, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය සහ මූල්‍ය කටයුතු වැනි ක්ෂේත්‍රයන්හි දිගු කාලීන ප්‍රතිලාභ අත්කර දෙන්නාවූ ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක්ම හඳුන්වා දෙන ලදී. රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය සැලකිය යුතු අන්දමින් පහත හෙළන ලද අතර, රාජ්‍ය මූල්‍ය ශික්ෂණය, විනිවිදභාවය සහ වගකීම ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පනතක් ගෙන එන ලදී.

සේවා විද්‍යුත්කරණ අඩු කිරීමට සහ සියලුම රට වැසියන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට උපකාරී වන්නාවූ නිරසාර ඉහළ ආර්ථික වර්ධන මාවතකට පිවිසීමට මෙම වෙනස්කම් ඉඩ සලසනු ඇත. කෙසේ වුවද, මේවායේ පූර්ණ ප්‍රතිලාභ, මැදි හා දිගු කාලයේදී පමණක් ප්‍රත්‍යක්ෂ වනු ඇත. ඒ අනුව 2001 වර්ෂයේදී සියයට 1.5 කින් සංකෝචනය වූ ආර්ථිකය 2002 දී සියයට 4 ක වර්ධනයක් කරා පෙරළා පැමිණීම දිරිගන්වන සුළු ආරම්භයක් ලෙස සැලකිය හැක.

2001 වර්ෂයේදී මුහුණ දුන් ආර්ථික පසුබෑමෙන් මිදී 2002 වර්ෂයේදී ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් ආධාර වූයේ සාම ක්‍රියාදාමය, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමේ ප්‍රබල ප්‍රයත්නයන්, ගැලපෙන සේ සැලසුම් කළ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වූ නව කැපවීම වැනි දේශීය වාතාවරණයෙහි ඇති වූ වර්ධනයන් හා හිතකර ජාත්‍යන්තර වාතාවරණයයි. 2001 වර්ෂයේ පැවති සියයට 1.5 ක සංකෝචනයට ප්‍රතිවිරුද්ධව, ආර්ථිකය 2002 වර්ෂය මුළුල්ලෙහි ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වී සියයට 4 ක වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතිකයක් වාර්තා කළේය. මෙය පිළිබිඹු කරමින් සංස්ථාපිත අංශයෙහි ලාභ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් වාර්තා කළේය. මෙම වර්ධනය නිෂ්පාදන අංශයෙන් සලකා බලන කල, විශාල වශයෙන් සේවා සහ කෘෂිකාර්මික අංශයන් හි පිළිබිඹු වුවද, කාර්මික අංශය යථා තත්ත්වයට පත් වීම දුර්වල අපනයන ඉල්ලුම නිසා සීමා විය. ප්‍රධාන වශයෙන් විදුලි සංදේශ හා මූල්‍ය අංශයන් හි වර්ධන ප්‍රවණතාවයන් දිගටම පැවතීම සහ වෙළෙඳාම, ගම්නාගමනය, වරාය සේවා සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය යථා තත්ත්වයට පත් වීම හේතුකොට සේවා අංශය 2002 වර්ෂයේ සමස්ත වර්ධනයෙන් සියයට 80 කට පමණ දායක විය. වී ගොවිතැන, තේ, රබර්, අනෙකුත් කෘෂි භෝග සහ ධීවර කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත් වීම පිළිබිඹු කරමින් කෘෂිකර්මය සහ ඒ හා සම්බන්ධ කටයුතු සමස්ත වර්ධනයෙන් සියයට 13 කට පමණ දායක විය. ඉල්ලුම් අංශයෙන් සලකා බැලීමේ දී සාම ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රගතියන් සමග වැඩිදියුණු වූ ආරක්ෂක තත්ත්වය හා භාණ්ඩ බෙදාහැරීමේ පහසුකම් වලින් උද්ධමනය වූ පාරිභෝගික

ඉල්ලුම සමස්ත ආර්ථිකයෙහි වර්ධනයට මූලිකවම හේතු විය. ආයෝජන ප්‍රසාරණය හා අපනයන ඉල්ලුම තුළින් ජනිත වූ ආර්ථික වර්ධනය දුර්වල මට්ටමක පැවතුණි. ආයෝජන ප්‍රසාරණය දුර්වල වීමෙන් සේවා විද්‍යුත්කරණ අනුපාතිකය සුළු වශයෙන් ඉහළ නැගුණි. පාරිභෝගික ඉල්ලුම තුළින් පමණක් ඇති කරන ප්‍රවර්ධන ශක්තිය ස්ථිරසාර නොවන අතර ආර්ථික වර්ධනය වඩා නිරසාර පදනමක් මත ඉහළ නංවාලීම පිණිස සාර්ව ආර්ථික කළමණාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. සාර්ව ආර්ථික කළමණාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම මධ්‍යකාලීන නිරසාර රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් මෙන්ම එලදායීතාව ඉහළ නංවමින් හා ආයෝජනය පුළුල් කෙරෙමින් ආර්ථිකයේ වර්ධන විභවතා උපයෝජනය කිරීම අරමුණු කොට ගත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ දියත් කිරීම වටා කේන්ද්‍රගත වී ඇත.

භාණ්ඩ ගණනාවක පාලන මිල ගණන් ඉහළ ගොස් තිබියදීත් වර්ෂය මුළුල්ලෙහිම උද්ධමනය පහත වැටුණි. මෙය ඉල්ලුම් අංශයෙන් ගත් කල, 2000 වර්ෂයේ මැද භාගයේ සිට දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සැපයුම් අංශයෙන් ගත් කල දේශීය භාණ්ඩ සැපයුම් වර්ධනය වීම, රුපියලේ සාපේක්ෂ ස්ථාවර බව හා ආනයන භාණ්ඩ මිල දැරිය හැකි මට්ටමක පැවතීම යන කරුණුවල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් වේ. 2002 දී සාමාන්‍ය වාර්ෂික උද්ධමන අනුපාතිකය පහත වැටුණු නමුත් එය තවමත් ඉහළ මට්ටමක පවතී. උද්ධමන අපේක්ෂාවන් අඩුකිරීම පිණිස උද්ධමනයෙහි මෙම අඩුවන ප්‍රවණතාවය දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන යාම බෙහෙවින් වැදගත් වේ.

2002 වර්ෂයේදී දක්නට ලැබුණු ප්‍රධානතම ලක්ෂණය වූයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කැපී පෙනෙන වැඩි දියුණු වීමයි. ආදායමෙහි විශාල පහත වැටීමක් පැවතියදීත්, දැඩි වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් සහ රාජ්‍ය ණය කළමණාකරණය වැඩිදියුණු වීමේ ප්‍රතිලාභ වශයෙන් වර්තන ගිණුමේ හිඟය, ප්‍රාරම්භික හිඟය හා සමස්ත හිඟය පහත වැටුණි. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමණාකරණය සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණයන්ගේ වැඩි දියුණුවීම පිළිබිඹු කරමින් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්ද ඇතුළත් වූ රාජ්‍ය අංශයේ අයවැය හිඟය ද දේ.නියෙන් සියයට 2 කින් පහත වැටුණි. 2002 දෙසැම්බර් මස දී රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමණාකරණ (වගකීම්) පනත නීති ගත කිරීමෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට ඇති, දැඩි කැප වීම විදහා දැක්විය (විශේෂ සටහන 5). මෙම පනත යටතේ ඉදිරි දස වසර තුළ අයවැය හිඟය සහ රාජ්‍ය ණය බර ද දේ.නියේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස අඛණ්ඩව අඩුකිරීම අනිවාර්ය වේ. එසේම, මෙම පනතට අනුව රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු හා අදාළව ඉතා ඉහළ මට්ටමක විනිවිද භාවයක් හා වගකීමක් අවශ්‍ය කෙරෙන අතර, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමණාකරණයෙහි විශ්වසනීයත්වය හා යහපත් පරිපාලනයකට ඇති ඇප කැප වීම ශක්තිමත් වනු ඇත.

අපනයන ඉල්ලුම යථා තත්වයට පත්වීම මන්දගාමීව සිදුවුවද, සේවා ගිණුම යථා තත්වයට පත්වීම හා පෞද්ගලික ප්‍රේෂණ සහ ප්‍රාග්ධන ලැබීම් වැඩිදියුණු වීම හේතුවෙන් බාහිර අංශයෙහි යහපත් තත්වයක් දක්නට ලැබුණි. ගෙවුම් තුලනයේ ජංගම ගිණුමෙහි හිඟය පුළුල් වූ නමුත් නොකඩවා දෙවන වර්ෂයටද සමස්ත ගෙවුම් ශේෂයෙහි අතිරික්තයක් වාර්තා

විය. මෙය රටෙහි විදේශ සංචිත ඉහළ නැංවීමට මෙන්ම විනිමය අනුපාතය මත පීඩනය අඩු කිරීමට ද උපකාරී විය. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි ස්ථාවරත්වය තවදුරටත් ශක්තිමත් කරමින් සහ රටෙහි බාහිර තරගකාරීත්වය වැඩි දියුණු කරමින් පාවෙන විනිමය අනුපාත ක්‍රමය ඉතා හොඳින් ක්‍රියාත්මක විය.

සාර්ව ආර්ථික රාමුවට අනුකූලව, මූල්‍ය ප්‍රසාරණය අපේක්ෂිත ඉලක්කය තුළ පවත්වා ගැනුණි. බැංකු ක්‍රමයෙන් රජයට සපයන ලද ණය පහත වැටීම හේතුවෙන් අමතර ප්‍රසාරණාත්මක පීඩනයක් ඇති නොවන පරිදි පෞද්ගලික අංශයේ වැඩි වූ ණය ඉල්ලුම සපුරාලීමට හැකි විය. උද්ධමනයෙහි පහත වැටීමේ උපනතිය සහ රාජ්‍ය අංශයෙහි ණය අවශ්‍යතා අඩුවීම හා අනුව යමින්, මහ බැංකුව විසින් එහි ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාත පරීක්ෂාකාරීව පහත හෙලනු ලැබිණ. ප්‍රධාන වශයෙන්ම මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය මිලට ගැනීමක් ඒ සමගම රාජ්‍ය අංශයේ බැංකු අයිරා පහසුකම් භාවිතය අඩු කිරීමත් හේතුකොටගෙන වර්ධනය වූ දේශීය රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය, සමස්ත පොලී අනුපාත ව්‍යුහයම පහළ මට්ටමකට විතැන් කරමින් ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතිකයන් පහත හෙළීමේ ප්‍රතිලාභ ආර්ථිකය පුරාම ව්‍යාප්ත කරලීමට උපකාරී විය.

කෙසේ වුවද, තරගකාරීත්වය තවදුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම මෙන්ම මූල්‍ය අංශයෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබිඹු කරමින් පොළී අනුපාත පරාසයන් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. මූල්‍ය අංශයෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ තවදුරටත්

11 සංඛ්‍යා සටහන
කෝරාගත් සාර්ව ආර්ථික දර්ශක

ශීර්ෂය	1980-89 සාමාන්‍යය	1990-95 සාමාන්‍යය	1998	1999	2000	2001	2002(අ)
ද.දේ.නි. (මුර්ත) වර්ධන අනුපාතය	4.2	5.2	4.7	4.3	6.0	-1.5	4.0
ද.දේ.නි. අවධමනය	11.8	11.1	8.4	4.4	6.7	12.4	8.3
ඒක පුද්ගල ද.දේ.නි. (නාමික) රුපියල්	9,608	32,103	56,760	60,741	68,102	75,133	83,382
ඒක පුද්ගල ද.දේ.නි. (නාමික) එජ. ඩොලර්	362	618	879	863	899	841	872
සේවා ව්‍යුත්ති අනුපාතය (සියයට)	ලැ.නො.	13.2	9.2	8.9	7.6	7.9	9.1 (ආ)
විදේශ වත්කම්වල ආනයන ආවරණය, මාස							
දළ විදේශීය වත්කම්	ලැ.නො.	ලැ.නො.	5.9	5.2	3.5	4.5	4.9
දළ නිල සංචිත	1.8	3.9	4.0	3.3	1.7	2.7	3.3
දළ දේශීය නිෂ්පාදන ප්‍රතිශතයක් ලෙස							
දළ දේශීය ආයෝජන	26.2	24.4	25.1	27.3	28.0	22.0	21.5
දළ දේශීය ඉතිරි කිරීම්	12.9	15.0	19.1	19.5	17.4	15.7	14.6
විදේශීය ඉතිරි කිරීම් (අ)	13.3	10.3	6.0	7.8	10.6	6.2	6.7
ගෙවුම් ශේෂය, ජංගම ගිණුම	-8.1	-5.7	-1.4	-3.6	-6.4	-1.5	-1.6
රාජ්‍ය අයවැය, වර්තන ගිණුම	2.7	-2.1	-2.4	1.0	-3.4	-4.9	-4.4
රාජ්‍ය අයවැය සමස්ත ශේෂය	-12.4	-9.6	-9.2	-7.5	-9.9	-10.8	-8.9
මුදල් සැපයුම (M ₃) වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය (අ)	ලැ.නො.	ලැ.නො.	13.2	13.4	12.9	13.6	13.4
කොළඹ පාරිභෝගිකයින්ගේ මිල දර්ශකය වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය	12.8	12.3	9.4	4.7	6.2	14.2	9.6
විනිමය අනුපාතිකය (රුපියල්/එජ. ඩොලර්) වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය (ඉ)	-9.1	-5.2	-9.6	-6.0	-9.9	-11.3	-3.7

(අ) තාවකාලික
 (ආ) 2002 තෙවන කාර්තුව
 (ඇ) ශුද්ධ භාණ්ඩ ආනයන සහ සාධක නොවන සේවා
 (ඈ) වි. ව්‍ය. මු. ඒ. ඇතුළත් ඒකාබද්ධ මුදල් සැපයුම
 (ඉ) වර්ෂය අවසානයේ පැවති විනිමය අනුපාතික වෙනස්වීම් සෑහූ ලකුණු මගින් දැක්වුණු සංඛ්‍යා

මූලා: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ශක්තිමත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට එහි මූලික පරමාර්ථ වන ආර්ථික හා මිල ස්ථාවරත්වය සහ මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවරත්වය කෙරෙහි වඩාත් පැහැදිලිව යොමුවීම සඳහාත්, බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි තමන්ගේ භාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ එහි නියාමන බලතල ශක්තිමත් කිරීම සඳහාත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කටයුතු හා අදාළ අණපනත් සංශෝධනය කරන ලදී. රාජ්‍ය අංශයට අයත් මූල්‍ය ආයතන ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ කටයුතු වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක වුවද එම ක්‍රියාවලිය සෙමින් සිදුවිය. මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවර බව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා දැනට ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රතිසංස්කරණවල කොටසක් ලෙස නියාමන හා විවක්ෂණශීලී අවශ්‍යතාවයන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. මහජනතාව වෙත වැඩිමනත් තොරතුරු බෙදාහැරීම තුළින් මූල්‍ය අංශයේ තරඟකාරීත්වය දිරිගැන්වීමේ අරමුණින් යුතුව මහ බැංකුව විසින් එක් එක් බැංකුවට අදාළ පොලී අනුපාත, කොමිස් හා ගාස්තු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම අරඹනු ලැබිණි. විධිමත් පාලනයට යටත් නොවන ආයතන වල අරමුදල් තැන්පත් කිරීමේ ඇති අවදානම පිළිබඳව ජනතාවට අනතුරු හැඟවීම පිණිස දැනුවත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙලක් ජනමාධ්‍ය තුළින් ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. විවක්ෂණශීලී නොවන මෙහෙයුම් කටයුතු හේතුවෙන් බුන්වත්තභාවයට පත්වූ විශේෂිත බැංකුවක බලපත්‍රය අහෝසි කරන ලදී. මෙමගින් බැංකු ක්‍රමයට බලපෑමක් ඇති නොවිණි.

ශ්‍රම වෙළෙඳපොල, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය, මූල්‍ය අංශය, සිවිල් සේවය, බදු ක්‍රමය, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය, පරිපාලිත මිල, නියාමන ක්‍රමය, වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්තිය සහ තීන් රාමුව යන අංශයන්ගේ සිදුවූ ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ කෙරෙහි වූ නව කැපවීම පිළිබිඹු විය. වැඩි දියුණු වූ සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ හේතුකොටගෙන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි, සම්පස්ථ ණය පහසුකම් ක්‍රමය 2002 මුල් කාලයේදී නැවත ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි වූ අතර, සැප්තැම්බර් මාසයේදී එය සාර්ථක ලෙස අවසන් කරනු ලැබිණි. මෙමගින් රටෙහි ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට මෙන්ම ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස් කම් සිදු කිරීමේදී දක්වන ඇපකැපවීම පිළිබඳ විශ්වාසනීත්වය තවදුරටත් වර්ධනය කළේය. එමෙන්ම ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල හා ලෝක බැංකුව සමග දිගුකාලීන සහනදායී මූල්‍ය ආධාර වැඩ පිළිවෙලක් සඳහා වූ ගිවිසුම් නිමා කර ගැනීමට ද මෙමගින් අවකාශ සැලසුණි (විශේෂ සටහන 4).

2002 වර්ෂයෙහි ළඟා කරගත් මෙම ආර්ථික ජයග්‍රහණයන් සඳහා සාධක කිහිපයක්ම දායක විය. ඒවානම් සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය, සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය වැඩිදියුණු වීම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇති කිරීමේ නව ප්‍රයත්නයන්, හිතකර දේශගුණික තත්ත්වය, යුද අවදානම් රක්ෂණ වාරිකය ඉවත් කිරීම, විදුලි බල කපා හැරීම් අවසන් වීම සහ අවසාන වශයෙන් අපේක්ෂිත වේගයට වඩා අඩු වේගයකින් ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත්ය. වඩාත් වැදගත් සාධකය වනුයේ සටන් විරාම ගිවිසුම යටතේ සාමකාමී වාතාවරණයක් ගොඩනැගීමයි. මෙමගින් මහජනතාවට දිවයිනෙහි ඕනෑම

ප්‍රදේශයක නිදහසේ ගමන් බිමන් යාමටත් ආර්ථික කටයුතුවල නියැලීමටත් ඉඩ සැලසිණි. ව්‍යාපාරික විශ්වසනීයත්වයේ අඛණ්ඩ හා ස්ථිර වැඩිදියුණු වීමටද මෙම තත්ත්වය උපකාරී විය. විශේෂයෙන්ම, ආරක්ෂක වියදම් හා ආරක්ෂක කටයුතු හා අදාළ ආනයන තවදුරටත් ඉහළයාම සීමාකිරීම මගින් රටෙහි අභ්‍යන්තර හා බාහිර අසමතුලිතතාවන් අඩු කිරීමට එය උපකාරී විය. වඩාත් සාර්ථක රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ප්‍රයත්නය සහ ප්‍රවේශමිකාරී මූල්‍ය කළමනාකරණය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීම, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට යෝග්‍ය සාර්ව ආර්ථික වාතාවරණයක් ඇති කිරීමට හේතු විය. රජය දේශීය අංශයෙන් ණය ගැනීම අඩුවීම හේතු කොට ගෙන, වැඩි මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික අංශයට ලබා ගැනීමට හැකි වූ අතර එය පොලී අනුපාත අඩු වීමටද උපකාරී විය. මෙය පෞද්ගලික අංශය ප්‍රමුඛ කොටගත් ආර්ථික වර්ධනයට හිතකර විය. යහපත් කාලගුණික තත්ත්වය කෘෂිකර්මාන්තය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට දායක වූ අතර විදුලිය කපා හැරීම් අවසන් කිරීම, අනෙකුත් ආර්ථික අංශය ළි පණගැන්වීමට හේතු සාධක විය. යුධ අවදානම් රක්ෂණ වාරිකය ඉවත් කිරීම, වරාය සේවා සහ විදේශීය වෙළෙඳාම යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට උපකාරී විය.

2002 වර්ෂයේදී ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වූ නමුත්, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය දිළිඳුකම අඩු කිරීමට හා වඩාත් නිරසාර පදනමක් මත ඒක පුද්ගල ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවිණි. වෙළෙඳපොලාභිමුඛ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව හඳුන්වා දී 25 වසරකට පසුව වුවද ඒ පිළිබඳව ලැබූ අත්දැකීම් හා ආර්ථිකය පිළිබඳ ඉදිරි අපේක්ෂාවන් බලාපොරොත්තු වූ තරම් දිරිගන්වනු සුළු නොවේ. ආකර්ශනීය නොවූ පහත් මට්ටමක පවත්නා ආර්ථික වර්ධනය, ප්‍රමාණවත් නොවන ආයෝජනය හා ඉතුරුම්, අඛණ්ඩව පවත්නා සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා, අඩු ඵලදායිතාව, අකාර්යක්ෂම ලෙස සම්පත් බෙදා හැරීම සහ සම්පත් උණේ උපයෝජනය, ආර්ථිකයෙහි දැනටමත් අවධානය යොමු වී ඇති කරුණු වේ. මේ අතර, පුළුල් ව ව්‍යාප්ත ව පවතින දිළිඳුකම, අඩු ඒක පුද්ගල ආදායම, ඉහළ ව්‍යුහාත්මක සේවා විප්‍රකාශයක්, ඉහළ උද්ධමනය, වැඩිවන රාජ්‍ය ණය බර, විනිමය අනුපාතය අඛණ්ඩව අවප්‍රමාණය වීම සහ බාහිර කම්පනයන්ට ගොදුරු වීමට ඇති හැකියාව වැනි ගැටළු අඛණ්ඩව පැවතුණු අතර, ඇතැම් ගැටළු තවදුරටත් උග්‍ර විය. වඩාත් සම්ප විශ්ලේෂණයකදී වෙළෙඳපොල ආර්ථික රාමුවක් තුළින් පූර්ණ ප්‍රතිලාභ සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ලංකාව අසමත් වීමට ප්‍රධාන සාධක තුනක් හේතුවී ඇති බවයි. එනම්, අධික වියදම් සහිත සහ විනාශකාරී අභ්‍යන්තර අරගල දිගටම පැවතීම, එතරම් හිතකර නොවන සාර්ව ආර්ථික වාතාවරණය සහ ආර්ථික ලිහිල් කරණය සහ අනෙකුත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වල මන්දගාමී ප්‍රගතිය මෙම ප්‍රධාන කරුණු වේ. 1983 සිට උග්‍ර වූ අභ්‍යන්තර ගැටුම් බරපතල දේශපාලනික, සාමාජික හා ආර්ථික පිරිවැයක් ඇති කරලීමට හේතු සාධක විය. එම තත්ත්වය ආර්ථිකයේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වයට බාධාවක් වූ අතර දුලබ ආර්ථික සම්පත් අපතේ යාමකටද, සම්පත් පූර්ණ ලෙස උපයෝජනය වළක්වාලීමට ද ආයෝජන විශ්වාසය

දුර්වල කරවීමටද හේතුවිය. කෙසේ වුවද, අඛණ්ඩව පැවතුණ ඉහළ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය බොහෝ ආර්ථික ගැටළු වලට තුඩුදුන් එක් ප්‍රධාන සාධකයක් විය. මෙම දුර්වලතාවය පෞද්ගලික අංශයට ලබා ගත හැකි සම්පත් ප්‍රමාණය සීමා කරමින් එම අංශයේ ඵලදායී ආර්ථික කටයුතු ප්‍රසාරණය වළක්වන ලද අතර පොලී අනුපාත හා උද්ධමනය ඉහළ නැංවීමටද රුපියලේ අගය පහත හෙලීමටද තුඩුදුන්. ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ පමාවීම, ආර්ථික වර්ධනය මන්දගාමී වීමට හේතු වූ අතර, ආර්ථික ඵලදායීතාවය වර්ධනය වීම සහ ආයෝජන ප්‍රසාරණයද සීමා කෙරිණි. ආර්ථිකයේ අඛණ්ඩව පවතින ව්‍යුහාත්මක දෘඪතාවයන් හා අකාර්යක්ෂමතාවය ජනගහනයෙන් විශාල ප්‍රමාණයකට, විශේෂයෙන් අඩු ආදායම් ලාභී කොටස්වලට, වෙළෙඳපොළ, සම්පත් හා රාජ්‍ය සේවා වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සීමා කරලිය. මෙම තත්ත්වය, ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ විවිධ අංශ වෙත පැතිර යාම සීමා වීමට හේතු විය.

මේ අනුව, වෙළෙඳපොළාභිමුඛ ආර්ථික රාමුවක් තුළ, ආර්ථික වර්ධනය වේගවත්කිරීම සහ වර්ධන ප්‍රතිලාභ සමස්ත ජනගහනය අතර බෙදාහැරීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වූ ඕනෑම ක්‍රමෝපායක් සැකසීමේදී ඉහත තුන් ආකාර ගැටළු නිරාකරණය කිරීම අනිශ්චිත වූ වැදගත් වේ. සාමාන්‍ය සහ ආර්ථික වර්ධනය නොවැළැක්විය හැකි පරිදි එකිනෙකට සම්බන්ධව ඇති බැවින් සාමාන්‍ය ආර්ථික වර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය බව මෑත කාලීන අත්දැකීම් වලින් නැවත පෙන්වුම් කර ඇත. රට වර්තමානයෙහි මුහුණ පා ඇති ප්‍රධාන අභියෝගය වන්නේ මෙම අරමුණු දෙකම එකවර සාක්ෂාත් කර ගැනීමයි. රජය මෙම අභියෝගය පැහැදිලිව හඳුනාගෙන තිබීමත්, මෙම අංශ දෙකෙන්ම ඉදිරියට යාමට අධිෂ්ඨාන කරගෙන තිබීමත්, දිරිගන්වන පුළුල් ඇත්තවශයෙන්ම, මේ සඳහා අවශ්‍ය පියවර දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. උතුරු හා නැගෙනහිර ගැටළුව පිළිබඳ දේශපාලන විසඳුමක් සඳහා ජාතික ඒකමතිකභාවයක් ගොඩනගන අතරම, තිරසාර සාමාන්‍ය අත්පත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය දේශීය හා ජාත්‍යන්තර සහාය ඒකරාශී කිරීමට රජය දැඩි ඇපකැප වීමකින් ක්‍රියා කරයි. මෙම ක්‍රියාදාමයේ ඉදිරිගමනෙහි ඇතිවන ඕනෑම පසුබෑමක් හෝ පමාවීමක් විශාල මානව, සමාජ හා ආර්ථික පිරිවැයකට හේතු වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ වෙළෙඳ සියලු ජනවාර්ගික කොටස්වලට පිළිගත හැකි විසඳුමක් කරා ළඟා වන තුරු සාම ක්‍රියාදාමය වේගවත්ව ඉදිරියට ගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය සෑම ප්‍රයත්නයක්ම දැරිය යුතුය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ගැටළු හා අවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ දිගුකාලයක් මුළුල්ලේ හඳුනාගෙන පුළුල් සාකච්ඡාවට භාජනය කොට ඇත. එහෙත්, ඒවා පිළිගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙටිකාලීන දේශපාලනික අවශ්‍යතාවයන් හේතුකොටගෙන පමා වෙමින් පවතී. මෙම තත්ත්වය, ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි දක්වන අවධානය සහ කැපවීම පිළිබඳ අපැහැදිලි තත්ත්වයක් ඉස්මතු කර ඇත. ඒ අනුව, ප්‍රතිසංස්කරණ ඵලදායීලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට, අවබෝධාත්මක ජාතික එකඟතාවයක් සහ දැඩි කැපවීමක් අනිශ්චිත අවශ්‍යවේ. මෙම ප්‍රබල උත්සාහයේදී විවෘත හා අවංක සාකච්ඡාවන් සහ මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ

වැඩසටහන්වල අගය අවනන්දායී කළ නොහැක. අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ විප්ලවීය හා අනෙක් අන්‍ය සම්බන්ධතාවක් පවතින ඒවාය. එමනිසා, මේවායේ ප්‍රතිලාභ උපරිම කර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති නිසි පරිදි පෙලගැස්වීම, පරස්පර විරෝධී නොවන බව සහ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන බව සහතික කර ගැනීම අවශ්‍ය වේ. මේ අතර රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් හි පරිපාලනය, විනිවිද භාවය සහ වගකීම් වැඩිදියුණු කිරීම මගින් ප්‍රතිපත්තිවල විශ්වාස කටයුතු භාවය සහ මහජන අනුග්‍රහය ශක්තිමත් විය හැකි අතර දුෂණ අවම කර ගැනීමට ද හැකිවනු ඇත. එමෙන්ම, වෙළෙඳපොළ මත පදනම් වූ ආර්ථික ක්‍රමයක පුළුල් ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා රටෙහි නීතිය හා සාමාන්‍ය ශක්තිමත් කිරීමද ඉතා ප්‍රබල අවශ්‍යතාවයකි. නිදහස් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දී වසර 25 කට පසුව වුවද, ආර්ථිකයේ සමහර අංශවල රාජ්‍ය අංශය තවමත් ප්‍රබලව පවතින බැවින් රජයේ කාර්යභාරය පැහැදිලිව නිර්වචනය කිරීම වැදගත් වේ. කුඩා එහෙත් කාර්යක්ෂම හා ගතික රාජ්‍ය අංශයක අවශ්‍යතාවය පවත්නා අතර එහි කාර්යභාරය විය යුත්තේ ආර්ථික කටයුතු වලට මැදිහත් වනවාට වඩා පහසුකම් සලසන්නාකු ලෙස ක්‍රියා කිරීමය. මෙය ඉතා කාර්යක්ෂම හා ගතික පෞද්ගලික අංශයක සංවර්ධනයට ඉඩ සලසන අතර එවැනි පෞද්ගලික අංශයක් සිය කාර්යක්ෂමතාවය, කළමනාකරණ හැකියාව හා නව සොයාගැනීම් හැකියාවන් පදනම් කොටගෙන ආර්ථිකය වර්ධනය කරා මෙහෙය වනු ඇත. මෙබඳු ශක්තිමත් හා තරඟකාරී ව්‍යාපාරවලට, තම ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා රජයේ පිරිවාධාර, සහන සහ ආරක්ෂාව මත නොරැඳී නැගී ඒමට සහ වෙළෙඳපොළ අභියෝගයන්ට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇත. මෑතකදී රජය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව වන “යලි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා” හි අපේක්ෂිත ආර්ථික පරමාර්ථ, සහ ඒවා සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම්, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපාය මාර්ග, පැහැදිලිව සඳහන් කර තිබේ.

මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පත්, මානව කුසලතා සහ ආයතනික ධාරිතාවන් දැනට රටසතුව පවතින ප්‍රමාණයට වඩා ඉතා විශාලය. සාම ක්‍රියාදාමය යටතේ සහන සැපයීම පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අමතර සම්පත් ප්‍රමාණය මෙම පවතින සීමා සහිත සම්පත් සැපයුම මත තවත් පිටතයක් ඇති කරනු ඇත. එසේම, ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම මන්දගාමී ලෙස සිදුවීම නිසාද ආර්ථික ප්‍රයත්නයන් දුෂ්කර විය හැක. එම නිසා පවතින විශාල සම්පත් පරතරය පියවීම සඳහා සහනදායී විදේශාධාර ඒකරාශී කරගැනීම සඳහා පවත්නා රජයේ ඇති දැඩි අධිෂ්ඨානයෙහි අරුත එයින් පැහැදිලි කරයි. සාම ක්‍රියාදාමයෙහි ප්‍රගතිය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග වූ සම්පස්ථ ණය වැඩ පිළිවෙල සාර්ථකව නිම කිරීම, සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය වැඩි දියුණු වීම සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා තව කැපවීමක් ඇති වීම සමග මේ සඳහා අනති අවස්ථාවක් උදාවී ඇත. මෙම අවශ්‍යතා සඳහා බහු පාර්ශවීය හා ද්විපාර්ශවීය

1.1 රූප සටහන
සාර්ව ආර්ථික දර්ශක

ආධාර සපයන්නන් විසින් දක්වන ලද ප්‍රතිචාරය දිරිගන්වන පුළුල්, ශ්‍රී ලංකාව දැනටමත් බහුපාර්ශ්වීය ආධාර කරුවන්ගෙන් දිගු කාලීන සහනදායී මූල්‍ය ආධාර විශාල ප්‍රමාණයකින් සමන්විත වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග දිළිඳුකම අඩුකිරීම සහ වර්ධන පහසුකම් වැඩ සටහන (PRGF) සහ ලෝක බැංකුවේ දිළිඳු කම අඩු කිරීමේ ණය ආධාර පහසුකම (PRSC) ලබා ගැනීමට කටයුතු කර ඇත. මෙම වැඩසටහන් ශ්‍රී ලංකාවට ජාත්‍යන්තර ආධාර ලබා ගැනීමේදී ඉමහත් මෙහෙවරක් ඉටු කරනු ඇත. ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව රටේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති තහවුරු කර ඇති බව මෙමගින් පිළිබිඹු වන අතර එය අනෙකුත් ආධාර සපයන්නන්ගේ සහයෝගය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිකරමින් විදේශ පෞද්ගලික ආයෝජන ලැබීම ධෛර්යමත් කිරීමට ද හේතුවනු ඇත (විශේෂ සටහන 4).

මේ අනුව, කල්පවත්නා සාමය පිළිබඳව අපේක්ෂාව සහ සාර්ථක ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ කැපවීම ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බැවින් ශ්‍රී ලංකාව ඓතිහාසිකව වශයෙන් ඉතා වැදගත් සන්ධිස්ථානයකට පැමිණ සිටී. මෙම කාර්යයන් දෙක සඳහාම අවශ්‍ය ආධාර සැපයීමට ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව ඔවුන්ගේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ කර ඇති බැවින් ශ්‍රී ලංකාව මෙම කීර්තීමයෙහි ප්‍රතිලාභ උපරිම

ලෙස සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඇති මෙම අතර්ග අවස්ථාව මග නොහැරිය යුතුය. මෙම ප්‍රතිලාභ කොතෙක් දුරට සහ කෙතරම් වේගයකින් ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගන්නේද යන්න මුළුමනින්ම රඳා පවතින්නේ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ ජාතික සමගිය සඳහා ජාතික එකඟතාවයක් ඇති කර ගැනීමට ඇති කැපවීම සහ වේගවත් ආර්ථික සංවර්ධනයක් අත්පත් කර ගැනීම සඳහා දුරදර්ශී ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ඉදිරියට ගෙන යාමට ඇති අධීක්ෂණය මතය. ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ මුළු මහත් ජනතාව වෙත පුළුල්ව, (විශේෂ සටහන 3) ලැබෙන බව රජයේ ආර්ථික වැඩපිළිවෙලෙහි දිළිඳුකම දුරුලීම පිළිබඳව පැහැදිලිව අවධාරණය කර තිබීම මගින් සහතික කර ඇත.

1.2 ජාත්‍යන්තර වාතාවරණය

2002 වර්ෂය තුළදී ලෝක ආර්ථිකය මධ්‍යස්ථ වේගයකින් යථා තත්ත්වයට පත් විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ පසුගිය දශකය තුළ ලෝක ආර්ථික වර්ධනය සඳහා මූලික වශයෙන් දායක වූ එක්සත් ජනපදය යථා තත්ත්වයට පත්වීම, කැනඩාව, ආසියාවේ නව කාර්මික රටවල් සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් පොදුවේ තම වර්ධනයට

විශේෂ සටහන 1

සාම ක්‍රියාවලියෙහි ගමන්මග¹

දිනය	සිදුවීම
2001-දෙසැ-25	ද්‍රවිඩ ඊලාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය ඒක පාර්ශවීය සටන් විරාමයක් ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර රජය සතුටුදායක ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීය.
2002-පෙබ-02	සාම ක්‍රියාවලි සම්බන්ධීකරණ මහ ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිට වනු ලැබීය.
2002-පෙබ-22	නිල නොවන සටන් විරාමය අනුව යමින් රජය සහ ද්‍රවිඩ ඊලාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය අතර පීඊර සටන් විරාම ගිවිසුමක් අත්සන් කරනු ලැබීය.
2002-අගෝ-14	සාම සාකච්ඡා තායිලන්තයේදී පැවැත්වීමට දින නියම කර ගනු ලැබීය.
2002-සැප්-04	පළමු වටයේ සාම සාකච්ඡා ඇරඹීමට පෙර රජය ද්‍රවිඩ ඊලාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානයට පනවා තිබූ තහනම ඉවත් කළේය.
2002-සැප්-16	වසර හතකට පසුව මුල් වතාවට තායිලන්තයේදී පළමු සාම සාකච්ඡා වටය පවත්වනු ලැබීය. (2002 සැප්-16-18)
2002-මැයි-31	සාම සාකච්ඡා වල දෙවන වටය (2002 මැයි.31 සිට නොවැ.3 දක්වා) තායිලන්තයේදී පවත්වනු ලැබීය. සාකච්ඡා ඉදිරියට ගෙනයාම. සඳහා පහත සඳහන් කමිටු පිහිටුවන ලදී. 1. උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල හදිසි මානුෂිකමය හා පුනරුත්ථාපන අවශ්‍යතා පිළිබඳ උප කමිටුව 2. එදිරිවාදිකම් අවම කිරීමට කටයුතු කිරීම හා සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් කිරීම පිළිබඳ උප කමිටුව 3. දේශපාලන කරුණු පිළිබඳ උප කමිටුව
2002-නොවැ-25	ආධාර ලබාදෙන්නන් රැසකගේ සාර්ථක සහභාගිත්වයෙන් යුතුව මිස්ලෝ නුවර දී පැවති ආධාර සමුළුවේදී එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 70 ක ආධාර ලබාදීමට එකඟත්වය පළවීය.
2002-දෙසැ-02	සාම සාකච්ඡාවල තෙවන වටය (2002 දෙසැ 2-5) නෝර්වේ හි මිස්ලෝ නුවරදී පවත්වනු ලැබීය. එහිදී අභ්‍යන්තර ස්වයං-පාලන සංක්ලපය මත පදනම් වූ විසඳුමක් කරා ළඟා වීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමට දෙපාර්ශවයම එකඟ විය.
2003-ජන-06	සාම සාකච්ඡාවල සිව් වන වටය තායිලන්තයේදී (2003 ජනවාරි 6-9) පවත්වන ලදී.
2003-පෙබ-07	සාම සාකච්ඡාවල පස්වන වටය (2003 පෙබරවාරි 7 සහ 8) ජර්මනියේදී පවත්වනු ලැබීය.
2003-මාර්තු-18	සාම සාකච්ඡාවල හයවන වටය (2003 මාර්තු 18-21) ජපානයේදී පවත්වන ලදී.
2003- අප්‍රේල්-14	ඉදිරි ආධාර පිළිබඳ උපදේශක සමුළුව වොෂින්ටන් නුවර දී පැවැත්වීමට නියමිතය.
2003-අප්‍රේල්-29	7 වන සාම සාකච්ඡා වටය (අප්‍රේල් 29 සිට මැයි 02 දක්වා) තායිලන්තයේදී පැවැත්වෙනු ඇත.
2003-මැයි-06	ජපානයේ පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර ලබාදෙන්නන්ගේ සමුළුවට සහභාගි වීමට පෙර ඒ සඳහා සුදානම් කිරීමේ රැස්වීමක් කොළඹදී පැවැත්වීමට නියමිතය.
2003-ජූනි-05	ආධාර ලබාදෙන කණ්ඩායමේ රැස්වීම ජපානයේදී පැවැත්වීමට සැලසුම් කර ඇත.
2003-ජූනි-12	අටවන සාම සාකච්ඡා වටය (2003 ජූනි 12-15) ජපානයේදී පැවැත්වීමට නියමිතය.
2003-ජූලි-15	සාම සාකච්ඡාවන් හි නව වන වටය (2003 ජූලි 15-18) යුරෝපයේදී පැවැත්වෙනු ඇත. එය පැවැත්වෙන ස්ථානය තීරණය කිරීමට නියමිතය.

මූලය - සාම ක්‍රියාවලි සම්බන්ධීකරණ මහ ලේකම් කාර්යාලය

¹2003 මාර්තු අවසානයේදී ලබාගත් තොරතුරු මත පදනම් වී ඇත.

විශේෂ සටහන 2

සාමයේ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ

රජය සහ දෙමළ විමුක්ති කොටි සංවිධානය අතර සටන් විරාම ගිවිසුමෙන් පසු ඉකුත් වූ වසර තුළ සාමයේ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ මැනවින් විදහා දැක්විය. දශක දෙකක කාලයක් තිස්සේ පැවැති සිවිල් යුද්ධය ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනයට ඉමහත් බාධා ඇති කළේය. අකාර්යක්ෂම ලෙස සම්පත් බෙදීම, ඵලදායීතාවය පහත වැටීම, යටිතල පහසුකම් විනාශවීම, නිෂ්පාදන ධාරිතා උණ - උපයෝජනය, ආයෝජන විශ්වාසය බිඳවැටීම මෙන්ම දේශපාලන අස්ථාවරභාවය සහ මානව සමාජය පීඩාවට පත්වීම ආර්ථික සංවර්ධනයට අහිත කර ලෙස බලපෑවේය. යුද්ධයේ අහිතකර ප්‍රතිවිපාක උතුර සහ නැගෙනහිරට පමණක් සීමාවූයේ නැත. එය රටේ සෑම ප්‍රදේශයකටම මෙන්ම ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකටම දැඩිලෙස බලපෑවේය. සාමය පිළිබඳ බලාපොරොත්තු ඇතිවීමත් සමඟ භාණ්ඩ හා සේවා, ශ්‍රම සහ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළවල්වල නව පිබිදීමක් ඇතිවිය. මේ සඳහා ඵලදායීතාවය ඉහළයාම, නව වෙළෙඳපොළවල් විවෘතවීම, ආයෝජන විශ්වාසය තහවුරු වීම සහ වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය ධෛර්යමත් කෙරෙන ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම හේතුවිය. මෙම යහපත් වර්ධනයන් සමඟ සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයද වැඩිදියුණු විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය, මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ සහ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීමට ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග නිසා මැදි කාලීනව පෞද්ගලික ආයෝජන තවදුරටත් ඉහළයාමටත්, සාධක සංවර්ධනය වැඩිවීමටත්, ඵලදායීත්වය වැඩිදියුණු වීමටත්, උද්ධමනය සීමා කිරීමටත් උපකාරීවනු ඇත. ප්‍රමාණාත්මකව ඇඟවීම දුෂ්කර වුවද, මිනිස් ජීවිත භානිය නතර කිරීම, පවුල් අවතැන් වීම වැළැක්වීම සහ සමාජීය පැවැත්මට සිදුවන විනාශය අවම කිරීම තුළින් ජනිත වන සෘජු සහ වක්‍ර ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඉමහත්ය. සාමයේ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ද උතුරට සහ නැගෙනහිරට පමණක් සීමා නොවිණි. වඩා යහපත් අනාගතයක් පිළිබඳව සියළුදෙනා තුළ අපේක්ෂා ඇතිකරමින් සාමයේ ප්‍රතිලාභ රටපුරා ඉස්මතු වෙනු දක්නට ලැබිණි.

මුර්ථ අංශයේ වර්ධනය

2002 දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත්වීම සඳහා සාමකාමී වාතාවරණයක් පැවතීම විශාල වශයෙන් දයක විය. ආර්ථිකයෙහි වැඩිදියුණු වීම ඉල්ලුම සහ සැපයුම දෙඅංශයෙහිම පිළිබිඹු විය. උතුරු සහ නැගෙනහිර ප්‍රදේශවලට නිදහස් ප්‍රවේශය විවෘතවීමත් සමඟ භාණ්ඩ හා සේවාවලට ඇතිවූ ඉල්ලුම ඉහළයාම, පසුව නිෂ්පාදන කටයුතු ඉහළයාමකට පරිවර්තනය විය. ආරක්ෂක තත්ත්වය යහපත්වීමත් සමඟ නිෂ්පාදන කටයුතු වල විශේෂයෙන්ම, වි වගාව හා වෙනත් ක්ෂේත්‍ර බෝග ඇතුළුව, කෘෂිකර්මාන්තයේ සහ ධීවර කර්මාන්තයේ පිබිදීමක් ඇතිවිය. ඵලදායීතාවය ඉහළ යාම, නිෂ්පාදන සාධකවල

සංවතලය ඉහළයාම, ආරක්ෂක ක්‍රියාමාර්ග නිසා ඇතිවූණු ප්‍රමාදයන් අඩුවීම, වගා කටයුතු සඳහා ඉඩම් නිදහස් කිරීම, සහ ධීවර කටයුතු වල නියැලෙන කාලය දීර්ග වීම නිෂ්පාදනය සඳහා ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළේ ය. කර්මාන්තවල මෙන්ම ගොවිපල වලද ධාරිතා උපයෝජනය ඉහළ යාම, ආර්ථිකයේ එකතු කළ අගය ඉහළ යාමට දයක විය. 2002/2003 මහ කන්නයේ වී අස්වැන්න මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළම වී අස්වැන්න විය. උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවලින් සැලකිය යුතු දයකත්වයක් ලබාදෙමින් වෙනත් කෘෂිකාර්මික බෝග නිෂ්පාදනය ද ඉහළ ගියේ ය.

සේවා අංශයේ ප්‍රසාරණයටද සාමකාමී වාතාවරණය විශාල වශයෙන් දයක විය. ප්‍රවාහනය, වෙළෙඳුම, සංචාරක කර්මාන්තය, විදුලි සංදේශ, වරාය සේවා සහ මූල්‍ය සේවා ප්‍රධාන වර්ධන මූලාශ්‍ර විය. මාර්ග බාධක ඉවත්කිරීම සහ ආරක්ෂක හේතු මත කලින් වසා තිබූ මාර්ග විවෘත කිරීම නිසා මගී ප්‍රවාහන සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන කාර්යක්ෂමතාවය සැලකිය යුතු පරිදි ඉහළ ගියේ ය. වර්ෂ 12 කට පසු මගීන් සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා A-9 මාර්ගය විවෘත කිරීම, ආර්ථික කටයුතු ඉහළ නැංවීමටත්, භාණ්ඩ සහ සාධක සංවර්ධනය පහසු කිරීමටත් හේතු විය. සාමකාමී වාතාවරණය සංචාරක කර්මාන්තයෙහි නව පිබිදීමක් ඇති කළේ ය. විදේශීය සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම සියයට 17 කින් වර්ධනය වූ අතර සංචාරක ඉපයීම් සියයට 12 කින් වර්ධනය විය. අභ්‍යන්තර ගුවන් ප්‍රවාහනය, විශේෂයෙන්ම කොළඹ සහ යාපනය අතර මගී ප්‍රවාහනය සඳහා ඉල්ලුම ඉහළයාමත් සමඟ දේශීය ගුවන්සේවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට සමාගම් 3 කට බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලදී. 2002 දී වරාය සේවා ශීඝ්‍රයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්විය. විදේශීය සහ දේශීය වෙළෙඳුම් සිදුවූ වර්ධනයද වරාය සේවා ඉහළ යාමට උපකාරී විය. බොහෝ මූල්‍ය ආයතන උතුර සහ නැගෙනහිර පළාත්වල සිය සේවා නැවත ආරම්භ කිරීම හෝ ප්‍රසාරණය කිරීම සිදු කළහ. 2002 දී සේවා අංශය සියයට 6 කින් වර්ධනය විය.

ඉල්ලුම් සිදුවූ ශීඝ්‍ර වර්ධනයන් සමඟ ඇතිවිය හැකිව තිබූ උද්ධමනය සීමා කිරීමට ආර්ථිකයේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය ඉහළයාම සහ ඵලදායී සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම නිසා හැකිවිය. එමෙන්ම, ආර්ථිකයේ සිදුවූ වර්ධනය සහ සම්පත් කාර්යක්ෂමව භාවිතා කිරීම නව සේවා නියුක්ති ඉඩ ප්‍රස්තා බිහි කිරීමට මෙන්ම, අඩු ඵලදායීත්වයක් ඇති අංශවල සිට වැඩි ඵලදායීත්වයක් ඇති අංශය වෙත සේවා නියුක්තිය විතැන්වීමට ද හේතු විය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ

රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිලාභ සඳහා විශේෂයෙන්ම, ආරක්ෂක වියදම් සීමා කිරීමට හැකිවීම හේතුවිය. 2001 දී පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව ඇතුළත්ව ද.දේ.නි. යෙන් සියයට

විශේෂ සටහන 2

4.9 ක් වූ ආරක්ෂක වියදම 2002 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 4.0 දක්වා අඩු විය. නාමික වශයෙන් සලකා බලන විට, සාමය නොපැවැතියේ නම් අවශ්‍යවේයයි ඇස්තමේන්තු කරන ලද ආරක්ෂක වියදම වන රුපියල් බිලියන 100 සමග සසඳනවිට සත්‍ය පිරිවැය බිලියන 60 ක් පමණ විය. ආරක්ෂක වියදම්වල සිදුවූ මෙම ඉතිරිකිරීම, අය-වැය හිඟය ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 8.9 දක්වා ප්‍රතිශතයක 2 කින් අඩු කර ගැනීමට බොහෝ දුරට දායක විය. එපමණක් නොව, සීමිත සම්පත් නිෂ්චල අංශවලින් එලදායී අංශ වෙත ප්‍රතිව්‍යාප්ත කිරීමට ද මෙමගින් හැකි විය. මෙම වර්ධනයන්ගේ ද්විතියික ප්‍රතිලාභ ද දක්නට ලැබිණි. රාජ්‍ය ණයවල සිදු වූ ශීඝ්‍ර වර්ධනය සීමා කිරීමට හැකිවිය. දේශීය මූල්‍ය සම්පත් සඳහා රජයේ ඉල්ලුම අඩුවීම නිසා පෞද්ගලික ආයෝජන පහත වැටීමට තිබූ ඉඩකඩ අඩු විය. මෙය පොළී අනුපාතිකය මත වූ පීඩනය අඩු කිරීමටත්, මූල්‍ය කළමනාකරණය පහසු කිරීමටත් හේතු විය. දිග 364 ක් සඳහා වන දින භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල එලදා අනුපාතිකය 2001 අවසානයේ දී සියයට 13.74 ක සිට 2002 අවසානයේ දී සියයට 9.91 දක්වා පහත වැටිණි. බැංකු ක්‍රමය මගින් පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය ප්‍රමාණයේ වර්ධනය 2001 දී වූ සියයට 9 සමඟ සැසඳීමේදී 2002 දී සියයට 12 ක් විය.

විදේශීය අංශය සහ ආයෝජක විශ්වාසය

විදේශීය අංශය සම්බන්ධයෙන් සලකා බැලීමේදී, නිසා හමුදා උපකරණ ආනයනය අඩුවීම, සංචාරක ඉපයීම් ඉහළ යාම, විදේශීය ආයෝජන හා විදේශාධාර වැඩිවීම, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොල මත වූ පීඩනය අඩුවීම සහ විදේශ සංචිත වැඩිදියුණු වීම ඇති වූ හිතකර බලපෑම් විය. ගෙවුම් තුලනයට පිටුබලයක් වෙමින් හමුද උපකරණ ආනයනය වියදම ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශයන් වශයෙන් සියයට 0.7 කින් අඩු විය. සාමය සමග ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳුම සැලකිය යුතු පරිදි යථා තත්ත්වයට පත්විය. යුද්ධයෙන් පීඩාවට පත් ප්‍රදේශවල පුනරුත්ථාපන කටයුතු සඳහා මෙන්ම, රටේ වෙනත් ප්‍රදේශවල සංවර්ධන කටයුතු සඳහා ද ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විශාල ප්‍රමාණයක මූල්‍ය සම්පත් ලබා දීමට ඉදිරිපත් විය. 2003 ජුනි මාසයේ දී ජපානයේ පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර කණ්ඩායමේ රැස්වීමේදී සැලකිය

යුතු සම්පත් ප්‍රමාණයක් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

සටන් විරාම ගිවිසුම සහ කල්පවත්නා සමයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා රජයේ කැපවීම, ව්‍යාපාරික විශ්වාසය ප්‍රවර්ධනය කිරීමටත්, පෞද්ගලික ආයෝජන ධෛර්යමත් කිරීමටත් සමත් විය. විදේශීය සෘජු ආයෝජන සහ කොටස් වෙළෙඳපොල ආයෝජන 2002 වර්ෂයේ දී වර්ධනය විය. 2002 වර්ෂයේ දී විදේශීය සෘජු ආයෝජන වශයෙන් ලැබුණු එ. ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 229 මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාව ලැබූ ඉහළම විදේශීය සෘජු ආයෝජනයයි. කොටස් වෙළෙඳපොල ආයෝජන කෙරෙහි දක්වන ලද උනන්දුව මගින් ද සනිටුහන් වන්නේ වැඩි දියුණු වූ ආයෝජක විශ්වාසයයි. සියලු කොටස් මිල දර්ශකය 2002 ජනවාරි මාසයේ දී 562 සිට 2002 දෙසැම්බර් මාසයේ දී 815 දක්වා වැඩි වූ අතර, මිලක මිල දර්ශකය මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළදී 909 සිට 1,375 දක්වා වැඩි විය. 2002 වර්ෂයට පෙර අඛණ්ඩව වර්ෂ 4 ක් තුළදී සිදුවූ ශුද්ධ විදේශ ගෙවීම් සමග සැසඳීමේදී, 2002 දී කොටස් වෙළෙඳ පොල හරහා ලද ශුද්ධ විදේශ ලැබීම් ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 ක් විය. මේ අනුව, 2002 අවසානයේ දී රටේ මුළු විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 2,495 දක්වා ඉහළ ගිය අතර එම ප්‍රමාණය මාස 4.9 ක ආනයන මූල්‍යකරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් විය.

2002 පැවැති සාමකාමී වාතාවරණය ඉමහත් කෙටිකාලීන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඇති කළේය. සාමයේ ප්‍රතිලාභ උතුරට මෙන්ම දකුණට ද එකසේ ලැබිණි. එය ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වේගවත් කිරීමට මෙන්ම විදේශාධාර සපයන්නන්ගේ සහයෝගය ශක්තිමත් කිරීමට ද උපකාරී විය. සාමයේ දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ, කෙටිකාලීන ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යනු ඇත. ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රතිලාභ ළඟා කරගත හැකි වූයේ දිගු කාලීන සාමයක් පිළිබඳ එකඟතාවයකට එළඹීමට ද පෙරාතුවය. එමනිසා, දිගුකාලීන සාමයක ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අතිවිශාල වනු ඇත. එමෙන්ම, සාම ක්‍රියාවලියෙහි සිදුවන කිසියම් ම හෝ වෙනසකින් ඉතා බැරෑරුම් ආර්ථික ප්‍රතිවිපාකවලට මුහුණ දීමට සිදුවනු ඇත. එහෙයින්, ස්ථිර සාර සාමයක් උදා කර ගැනීම සඳහා සියලු පාර්ශවයන්ගේ නොමඳ කැපවීම ඉතා අත්‍යවශ්‍යය.

විශේෂ සටහන 3

දිළිඳු කම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව (දී.අ.උ.ප)

මෑත දශකයන් හි ලෝක ආර්ථිකයෙහි ස්ථාවර වර්ධනයක් නිබිඳීත් ලෝක ජනගහනයෙන් පහෙන් එකක් පමණ තවමත් දිනකට ඩොලර් එකකට වඩා අඩු ආදායමක් ලබයි. මෙම ගැටළුව තවදුරටත් වර්ධනය වෙමින් මිලහ අවුරුදු 25 තුළදී ලෝක ජනගහනය බිලියන 2 කින් පමණ වර්ධනය වෙනැයි බලාපොරොත්තු වන අතර ඉන් වැඩි දෙනෙක් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින සහ තැඹි එන ආර්ථික ඇති රටවල උපත ලබනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ. දුගීබව සම්බන්ධ ගැටළු එලදායි ලෙස සැලකිල්ල යොමුකර නොමැති නම් මේ ජනතාවගෙන් බොහෝ දෙනා දිළිඳුබවට පත්වනු ඇත. පුළුල් ලෙස පැතිර ඇති දරිද්‍රතාවයේ ආර්ථික හා සමාජ බලපෑම් වල බරපතල බව සලකා බලන විට ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විශේෂයෙන් ලෝක බැංකුව හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල 1999 දී දිළිඳුකම අඩුකිරීම සඳහා තව ප්‍රවේශයන් හඳුන්වා දෙන ලදී. එය පදනම්ව ඇත්තේ ආධාරකයන් 2ක් මතයි. එනම්, එම රට තුළින්ම ලබා ගන්නා ආධාර සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවගෙන් ලබා ගන්නා උපකාරයන්ය. රට තුළින්ම ලබා ගන්නා ආධාර යටතේ එයට අදාළ රටවල් තම තමන් විසින්ම දිළිඳුකම දුරුලීමේ ස්ථිර හා එලදායි ප්‍රතිපත්තින් සහ උපාය මාර්ගයන් යොදා ගැනීමට සෑම ආකාරයෙන්ම උත්සාහ දැරිය යුතුය. ඒ හා සමගම ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවද ඔවුන්ගේ ආධාර මෙම රටවලට ලබා දීම වැඩි කළ යුතුය. කෙටියෙන් සඳහන් කළ හොත් දිළිඳුකම සම්බන්ධ ගැටළු වලට විසඳුම් සෙවීමේදී දේශීය ප්‍රතිපත්ති සහ ආයතන ශක්තිමත් කිරීම සහ විදේශාධාර වැඩිකර ගැනීම දැඩි ලෙස අවධාරණයට ලක් කළ යුතුය. තව ප්‍රවේශයේදී අවධාරණය කරනුයේ, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ගයන් හිදී තමන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් ගොඩනැගූ වඩාත් එලදායි ප්‍රතිපත්තින් සම්පාදනයක් සහතික කරනු ලබන, වැඩි වශයෙන් බලාපොරොත්තු තැබිය හැකි සහ ආධාර දෙන රටවල් සමග ආධාර ලබන රටවල් අතර හොඳ සහභාගිත්වයක් පැවැත්වීමට හේතු වන බවය. අදාල රටවල දිළිඳුබව පිළිබඳ ගැටළු මනා ලෙස අවධාරණ කරමින් සහ දිළිඳුබව අඩු කරලීම සඳහා විදේශ ආධාර ප්‍රශස්ථ ලෙස යෙදීම පිළිබඳව දිළිඳුබව අඩුකරලීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකා (දී.අ.උ.ප) පිළියල කරන ලෙස ආධාර කරන රටවල්ද ලෝක බැංකුවද ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල ද ආධාර ලබන රටවලින් ඉල්ලා ඇත. මින් ඉදිරියට ආධාර දෙන රටවල් විසින් ඔවුන්ගේ සියළුම සහනදායී කොන්දේසි මත දෙනු ලබන ණය සඳහා පදනම ලෙස සලකනු ලබන්නේ දී.අ.උ.ප.ය.

පුළුල් ලෙස සාකච්ඡා කරන විට, රටවල සැලසුම් කරණ ලද සාර්ව ආර්ථික, ව්‍යුහාත්මක හා සමාජ ප්‍රතිපත්තින්ද, පුළුල් පදනමක් ඇති ආර්ථික වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස සහ දිළිඳුබව අඩු කිරීමටත් තුන් අවුරුදු හෝ දිගු

කාලීන රාජ්‍ය ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් ද දී.අ.උ.ප.ට අන්තර්ගත විය යුතුය. දී.අ.උ.ප පිළියල කිරීම සඳහා ඒ හා සමාන වෙනත් වැඩසටහනක් නොමැති වුවත් දී.අ.උ.ප. ප්‍රවේශයක් වශයෙන් ප්‍රධාන මූල ධර්ම 5ක් අවධාරණය කරනු ලබයි. දී.අ.උ.ප.යනු රාජ්‍ය විසින් රටතුළින්ම සැකසිය යුතු වැඩ පිළිවෙලකි. උපාය මාර්ග සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අයිතිය එම රට විසින්ම දැරීම මෙන්ම රජයන් දේශීය වශයෙන් සහ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සහභාගි වන්නන් අතර සම්බන්ධතාවය දක්වන ආකාරයක් ඇතුළත් විය යුතුය. ගැටළු පිළිබඳව ගැඹුරින් විමර්ශණය කිරීම සහ දිළිඳුකමේ විවිධ මානයන්ගේ ස්වාභාවය පිළිබඳව සැලකිල්ලට ගැනීම, දිගු කාලීන අරමුණක් සහ ප්‍රතිඵල අපේක්ෂිත බව යනාදිය ද දී.අ.උ.ප. වෙහි මූලික අංගයන් වේ.

දී.අ.උ.ප. පිළියල කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී එමගින් එම රටවල තත්කාලීන හා අවේනික ලක්ෂණ පිළිබිඹු විය යුතුය. දී.අ.උ.ප. වෙහි විශේෂ අන්තර්ගතයන් රටවල් අනුව විශාල ලෙස වෙනස් වනු ඇත. කෙසේ නමුත් දී.අ.උ.ප. හි සම්පූර්ණ වැඩ පිළිවෙලෙහි පහත දැක්වෙන අංගයන් අතුලත් විය යුතුය.

- **සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලිය:** අදාල රටෙහි සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව සවිස්තර ප්‍රකාශය, එනම් උපාය මාර්ග සැලසුම් කිරීම සහ මෙහෙය වීම පිළිබඳ රජයට ඇති වගකීම ගැන කෙරෙන විස්තරය. මෙයට රජය මගින්ද අනෙකුත් හවුල් කරුවන් විසින්ද ද්වි පාර්ශ්වික හා බහු පාර්ශ්වික හවුල්කරුවන්ද විසින් සහභාගිත්වයෙන් කරනු ලබන ක්‍රියාවලිය ද දුප්පතුන් සහ ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන්ගේ උපදෙස් ලබාගැනීම පිණිස භාවිතා කරන විධි ක්‍රමයද ඇතුලත් විය යුතුය.
- **දිළිඳුකම හඳුනාගැනීම:** දුප්පත්කමේ ස්වාභාවය සහ දුප්පත්කමේ ප්‍රතිඵලයන්හි නිර්ණායකයන් , දුප්පත් කමේ විවිධ පැතිකඩයන්, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේදී පවත්නා ආර්ථික සමාජ හා ආයතනික සංරෝධකයන් හඳුනාගැනීම, අතීත ප්‍රතිපත්තින්ගේ වර්ධනය හා බෙදා හැරීමේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ ඇගයීමක් ද ඇතුලත් විය යුතුය.
- **ඉලක්ක, දර්ශක හා මගපෙන්වීම්:** දී.අ.උ.ප. මගින් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ කටයුතු වල මැදිකාලීන හා දිගු කාලීන ඉලක්ක සහ ප්‍රගතිය පිළිබඳ දර්ශක සකස් කළ යුතුය. වාර්ෂික හා මැදි කාලීන ඉලක්ක පිළියල කළ යුතුය.
- **ප්‍රමුඛතාව දෙන ලද රජයේ ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම:** දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග කාල සටහනකට

විශේෂ සටහන 3

අනුව ඉලක්ක ගත කල ප්‍රමුඛතාවයට අනුව රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සැලැස්මක් සහ වැඩ සටහනෙහි පිරිවැය ඇස්තමේන්තුවක් ආධාර කර ගත යුතුය.

- **සාර්ව ආර්ථික රාමුව:** දී.අ.උ.ප. පැහැදිලි සාර්ව ආර්ථික සැලැස්මක් ප්‍රකාශ කල යුතුය. එය (1) අඩු උද්ධමනය, (2) මැදිකාලයේ සිට දිගු කාලය දක්වා වූ තිරසාර ගෙවීම් තුලන තත්ත්වයත් (3) දී.අ.උ.ප මගින් දක්වා ඇති දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ අරමුණුවලට අනුකූල වූ ආර්ථික වර්ධනයක් සහ (4) දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ හා ආර්ථික වර්ධන අරමුණු අතර ගැලපෙන ලෙස රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් පවත්වා ගැනීම පිණිස හිතකර විය යුතුය.
- **සම්පත් පිළිබඳ සැලැස්ම:** දේශීය වශයෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ණය ආධාර ඇතුලත් ප්‍රමාණවත් සහ විශ්වසනීය සම්පත් සැලැස්මක් දී.අ.උ.ප ඇතුලත්ව තිබිය යුතුය.
- **ව්‍යුහාත්මක සහ ආංශික ප්‍රතිපත්ති, සමාජීය කරණය සහ සමානත්ව ප්‍රතිපත්ති, රාජ්‍ය අංශයේ කළමණාකරණය සහ පරිපාලනය:** දිළිඳු ජනතාව වෙනුවෙන් යෝජිත ප්‍රතිපත්තින් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් සිදු විය හැකි බලපෑම තක්සේරු කිරීම සහ එමගින් සිදු විය හැකි අහිතකර බලපෑම අවම කිරීම සඳහා වූ ක්‍රියාමාර්ග දී.අ.උ.පට ඇතුළත් විය යුතුය. රාජ්‍ය අංශයේ කළමණාකරණය විශේෂයෙන් දිළිඳුකම අඩුකිරීම සඳහා වැදගත් වන පරිපාලන කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස සැලසුම් සහ ක්‍රියාමාර්ගද ඇතුලත් විය යුතුය.

රජය විසින් ලෝක බැංකුවේ සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විධායක මණ්ඩලයන්ට දී.අ.උ.ප. ඉදිරිපත් කිරීමේදී, ඒ සමග අරමුදලේ සහ බැංකුවේ නිලධාරීන් විසින් උපාය මාර්ග පිළිබඳව “නිලධාරීන්ගේ ඒකාබද්ධ තක්සේරු වාර්තාව” (තක්සේරු වාර්තාව) තම වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. අරමුදලින් සහ බැංකුවෙන් සහනදායී ආධාර ලබා ගැනීම සඳහා සම්පූර්ණ පදනමක් දී.අ.උ.ප. මගින් ඉදිරිපත් කර ඇති උපාය මාර්ගයන්හි අන්තර්ගතව ඇන්ද යන්න පිළිබඳව විධායක මණ්ඩලයට කරනු ලබන සමස්ථ ඇගයුම් වාර්තාවක් මෙම තක්සේරු වාර්තාවට ඇතුලත් විය යුතුය. දෙනු ලබන ආධාර ප්‍රමාණයන් රටක දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සඳහා වැඩසටහනෙහි විස්තරාත්මක සැලැස්මක් තීරණය කරණු ලබන්නේ ලෝක බැංකුවෙන් රටවලට ආධාර දීමේ උපාය මාර්ග සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල දිළිඳුකම අඩුකිරීම සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම් යටතේ යොදා ඇති වැඩපිළිවෙල තුළිනි.

දී.අ.උ.ප ප්‍රවේශය පිළිබඳ පුළුල් පිලිගැනීමක් ඇති අතර මෙම වැඩපිළිවෙල දියුණු වෙමින් පවතින රටවල් අතර ක්‍රියාත්මක තත්ත්වයට පත්ව ඇත. ආධාර දෙන රටවල් හා ආධාර ලබන රටවල් අතර එය වඩා වඩාත් පිළිගැනීමට ලක්ව ඇත්තේ එය රටෙහි ස්වකීය මවු ආධාර සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවගේ උපකාරයන් යන ආධාරක කුළුණු දෙකක්ම පිහිටා ඇති බැවිනි. දියුණු වෙමින් පවතින රටවල පුහුණු ශ්‍රමය හා ආයතනයන්හි ධාරිතාව ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් දී.අ.උ.ප. සඳහන් පූර්ණ තත්ත්වය ලබා ගැනීම පිණිස එම රටවලට දිගු කලක් අවශ්‍යවේ. එබැවින් එම රටවලට පළමු පියවර ලෙස අන්තර්කාලීන දී.අ.උ.ප. (අ.දී.අ.උ.ප.) පිළියෙල කිරීමට අවසර දී ඇත. අ.දී.අ.උ.ප ට දිළිඳුකම අඩු කිරීම සඳහා රජයේ වගකීම පිළිබඳ ප්‍රකාශයක් ඇතුලත් විය යුතුය. එහි ප්‍රධාන අංගයන් වනුයේ දිළිඳුකම අඩු කිරීම සඳහා දැනට පවතින උපාය මාර්ග , දැනට පවතින දරිද්‍රතා රටාව, සාර්ව සැලැස්ම සහ ප්‍රතිපත්ති රාමුව, කාලසටහන, සහ පූර්ණ වශයෙන් දී.අ.උ.ප. සංවර්ධනය කිරීමේ උපදේශාත්මක ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ප්‍රකාශන යනාදියයි. 2002 වසරේ අගෝස්තු මාසය අවසානය වන විට දක්වා සම්පූර්ණ දී.අ.උ.ප. 18 ක්ද අන්තර් කාලීන දී.අ.උ.ප 45 ක් ද පිළියෙල කර තිබුණු අතර ඒවා විධායක මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කර තිබුණි. දී.අ.උ.ප වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් අප්‍රිකා රටවල් විසින් පිළියෙල කර තිබූ අතර සියළුම කලාපයන්ට අයත් රටවල එහි ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි.

දී.අ.උ.ප. පිළියෙල කිරීමේදී වාසිදායක තත්ත්වයන් මෙන්ම අභියෝගයන්ද දක්නට ලැබේ. එනම් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ගයන්හිදී ඒ සඳහා තමන්ට ඇති අයිතිය පිළිබඳව බොහෝ ආණ්ඩු වල අවබෝධය වර්ධනය වෙමින් පැවතීම, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව ආණ්ඩු සහ සිවිල් සමාජයේ ඇතැම් කොටස් අතර ඇතිවූ විවෘත සංවාද, ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සංවාද වලදී දිළිඳුකම අඩු කිරීම පිළිබඳව වඩාත් කැපීපෙනෙන ස්ථානයක් ගැනීම, එය සමාජමය මැදිහත් වීම ඉක්මවා යමින් ඉහළ සහ වඩාත් පුළුල් සහභාගිත්වයකින් යුත් වර්ධනයක් මගින් ආදායම් සහ දරිද්‍රතාවය අඩු කිරීමට යොමු වීම සහ වඩාත් ක්‍රමවත්ව දත්ත රැස් කිරීම, භෞතික ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය කිරීම සහ සුපරීක්ෂණය ආදියය. රටෙහි අත්දැකීම් තුළින් හදුනාගත් ප්‍රධාන අභියෝගයන් වූයේ දී.අ.උ.ප. ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය පිණිස ලෝක බැංකුව සහ මූල්‍ය අරමුදල ඇතුළු හවුල් කරුවන් මගින් පෙල ගැස්වීමේ වැදගත් කම, ප්‍රතිපත්ති සහ දරිද්‍රතා ප්‍රතිඵලයන් අතර සම්බන්ධතාව විශාල ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමේ වැදගත් කම, අරමුණු හා ඉලක්ක සැකසීමේදී ඒවා තාත්වික වීමේ අවශ්‍යතාව සහ චිකල්ප ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීමේ යෝග්‍යතාවය යනාදියයි.

2002 මැයි මස දී ශ්‍රී ලංකාව දී.අ.උ.ප. මුල් පිටපත පිළියෙල කිරීම නිම කරන ලදී. ආධාර කරන රටවල අදහස්

විශේෂ සටහන 3

සහ “අනාගතය: යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා” නැමැති රජයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිමය වැඩසටහන සැලකිල්ලට ගනිමින් එම පත්‍රිකාව 2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී සංශෝධනය කරනු ලැබිය දී.අ.උ.ප. “යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා : කඩිනම් සංවර්ධනය සඳහා දර්ශනය සහ උපාය මාර්ග” යනුවෙන් නැවතනම් කර ඇත. මූලික වශයෙන් මෙම පත්‍රිකාව දර්ශනය සහ වර්ධනය සඳහා වූ උපාය මාර්ගයේ අනතුරුව මෙම වර්ධනය දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සමග සම්බන්ධ වී ඇත්තේ කෙසේද යන්නත් විස්තර කරයි. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ ප්‍රයත්නයට පදනම සපයන ප්‍රධාන ආධාරක කුළුණු 6 කි. ඒවා නම් හිතකර සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් ගොඩ නැංවීම, ගැටුම් නිසා ඇති වන දුගී බව අඩු කිරීම දුප්පතුත් සඳහා අවස්ථාවන් නිර්මාණය කිරීම, මානව සම්පත් වල ආයෝජනය, දුප්පතුත් සවිබල ගැන්වීම සහ පාලනය ශක්තිමත් කිරීම, එලදායි පුපිරික්ෂණ ක්‍රමයක් සහ ඇගයුම් ක්‍රමයක් ක්‍රියාවට නැංවීමත්ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ දී.අ.උ.ප. ට අනුව ජනගහනයෙන් දළ වශයෙන් සියයට 25 -39 ප්‍රමාණයක් දුප්පතුත් ලෙස වර්ගීකරනය කර ඇත. මෙම ප්‍රමාණය අඩු කිරීම පිණිස මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වර්ධන වේගයක් (සියයට 6-7) තරා ආර්ථිකය යොමු කිරීමේ මැදි කාලීන සාර්ව ආර්ථික සැලැස්මක් කැඳවීම සහ එමගින් 2010 වන විට ඒක පුද්ගල ආදායම එ.ජ ඩොලර් 2000 ට ආසන්න ප්‍රමාණයට ඉහළ නංවමින් දිගුකාලයේ දී වාර්ෂිකව සියයට 8-10 වර්ධනයක් සඳහා මාවන සකස් කර ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ. ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් සඳහා සාමය අත්‍යවශ්‍ය බව රජය සැලකිල්ලට ගෙන ඇති අතර සාම ක්‍රියාදාමය සඳහා දැඩි උත්සාහයක් දරනු ඇත. පෞද්ගලික අංශය නඟා සිටුවීමේ අරමුණින් මූල්‍ය, රාජ්‍ය මූල්‍ය, වෙළෙඳ , ආයෝජන, ශ්‍රම වෙළෙඳපොල සහ ඉඩම් වෙළෙඳපොල වැනි අංශයන් හි ප්‍රතිසංස්කරණ පෙලක් දී.අ.උ.ප මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත. ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් නිසා ඇති වූ දරිද්‍රතාව සම්බන්ධ ගැටළු වලදී ඒවාට සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන්ට සහ ජන කණ්ඩායම්වලට උපදෙස් සැපයීම, සහනාධාර වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස උපාය මාර්ග හඳුනා ගැනීම පුනරුත්ථාපන

සහ ඒ සඳහා හඳුනාගැනීමේ උත්සාහන් ඇතුලත් පුළුල් පරාසයක ක්‍රියාමාර්ග මගින් පිළියම් යෙදීම අපේක්ෂා කෙරේ. දිළිඳුකම දුර්ලීඛ සම්බන්ධව උපාය මාර්ග වනුයේ ක්‍රමයෙන් අඩු එලදාවකින් යුත් යැපුම් කෘෂිකර්මය පදනම් කරගත් ආර්ථිකයක ඉහළ එලදාවකින් යුත් සේවා සහ කාර්මිකරණය පදනම් කර ගත් ආර්ථිකයක් දක්වා ක්‍රමයෙන් විතැන් වීමයි. එක් ප්‍රධාන අභියෝගයක් වනුයේ දිළිඳු කොටස් වේගවත්ව වර්ධන වන දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොල සමග සාර්ථක ලෙස සම්බන්ධ කිරීමය. එය ඉටු කිරීමට අපේක්ෂා කරනුයේ ක්ෂේත්‍රයන් රක් වෙන යොමු කළ ඒකාබද්ධ උපාය මාර්ගයකිනි. එම ක්ෂේත්‍ර නම් වරාය කටයුතු ඉහළ නැංවීම, ජාතික අධිවේගී මාර්ග පද්ධතියක් සහ ඒකාබද්ධ මාර්ග පද්ධතියක් ගොඩ නැංවීම, බස්පරා ප්‍රවාහනයේ ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම, දුම්රිය සේවා නවීකරණය කිරීම සහ විදුලි පණිවුඩ සේවා පහසුකම් දියුණු කිරීමය. වඩාත් ස්ථාවර මිල ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කිරීම, පෞද්ගලික ඉඩම් හිමිකම ප්‍රවර්ධනය කිරීම, කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳපොල ක්‍රමය දියුණු කිරීම, ජල සම්පත් කළමනාකරණය, කෘෂිකර්මය සම්බන්ධ කටයුතු වල තීනී රීති ලිහිල් කිරීම, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන්හි ක්‍රියාකාරීත්වයන් ප්‍රවර්ධනය, සේවානියුක්තිය නැංවීම සහ ආශික උපාය මාර්ග යන්හිදී දිළිඳුකම අඩු කිරීම සම්මත ප්‍රවාහය බවට පත් කිරීම, යනාදිය යි. ශ්‍රී ලංකාව දැනටමත් ශක්තියේ සංවර්ධන ඉලක්කයන්ගෙන් ඇතැම් ඉලක්ක පිළිබඳ සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් පෙන්වා ඇති බැවින් (එනම් ප්‍රාථමික පාසල් වලට ඇතුලත් වන සිසුන් සංඛ්‍යාව ඉහළ යාම, ළදරු, ළමා හා මාතෘ මරණ අනුපාතය අඩුවීම, සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතාව ඇති අයට එය ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව ඉහළ යාම ආදිය) පාරිභෝජනය පිළිබඳ දිළිඳුබව වර්ධනයවීම පිළිබඳ වැඩි අවධානයක් යොමු කරනු ඇත. දී.අ.උ.ප. මගින් හඳුනාගෙන ඇති උපායන් මගින් ද.දේ.නියේ වර්ධනය කඩිනම් කිරීම සහ ඒ සමග දිළිඳු ජනතාව ආර්ථික වර්ධනයේ සම්මත ප්‍රවාහයට යොමු කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. මෙම උපාය මාර්ගයන් සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සාර්ථක ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ දිළිඳුබව අඩු කිරීම සඳහා තීරණාත්මක සාධකය වේ.

විශේෂ සටහන 4

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම (PRGF) වර්තමානයේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සපයනු ලබන වඩාත් සහනදායී ණය පහසුකමයි. මෙය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් අඩු අදායම් ලබන රටවල් සඳහා ලබා දෙන ණය පහසුකම්වල දිළිඳුකම අඩු කිරීම සහ ආර්ථිකය වර්ධනය යන අරමුණු ඒකාබද්ධ කිරීමේ අදහස පෙරදැරිව 1999 වසරේ සැප්තැම්බර් මසදී, මීට පෙර පැවති වර්ධන ව්‍යුහාත්මක ගැලපුම් පහසුකම වෙනුවට හඳුන්වා දෙනු ලැබීය.

අඩු අදායම් ලබන සාමාජික රටවලට සහාය පිණිස අරමුදල කටයුතු කිරීමේදී දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථිකය වර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකම වඩා පුළුල් වෙනස්කම් කිහිපයක් ම පිළිබිඹු කරයි. පළමුව, අරමුදල අනුග්‍රහය දක්වන වැඩසටහන්වල අන්තර්ගතයන්, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සහ ආර්ථික වර්ධනය යන අරමුණු ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා වෙනස් වී ඇත. දෙවනුව, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථිකය වර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකමෙහි අනුග්‍රහය ලබන වැඩසටහන් රට තුළින්ම ඇති කර ගැනීම පිළිබඳව වැඩි අවධානය යොමුකෙරී ඇත. තෙවනුව, අරමුදලෙහි කාර්යභාරය සහ අනෙකුත් ණය දෙන ආයතන සමඟ පවත්නා සම්බන්ධතාවය වඩාත් හොඳින් අර්ථකථනය කර ඇත.

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන ණය පහසුකමෙහි අනුග්‍රහය ලබන වැඩසටහන් රටට ගැලපෙන ආකාරයට සකස් කිරීම සඳහා ණය පහසුකම අයදුම් කරන සාමාජික රටවල් විසින් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගන්නා අතර ම දිළිඳුකම අඩු කිරීම සඳහා වන මැදි කාලීන උපාය මාර්ග දැක්වෙන "දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව (Poverty Reduction Strategy Paper)" නම් ලේඛනයක් හෝ දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සහිත තාවකාලික ලේඛනයක් පිළියෙල කිරීම අවශ්‍ය වේ. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව සැකසීමේ දී එය අඩු අදායම්ලාභීන් ඇතුළු සියළුම පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ලබාගත් අදහස් මත පදනම් විය යුතුය. මෙසේ පුළුල් ලෙස අදහස් ලබා ගැනීමේ මූලික අරමුණ වන්නේ රටට අවශ්‍ය ආකාරයට වැඩසටහන සකස් කර ගැනීමයි. පත්‍රිකාවෙහි දක්වා ඇති අරමුණු වෙත ළඟා වීම සඳහා ලෝක බැංකුවට සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට දායක විය හැකි මාර්ග සහ මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීම පිණිස, බලධාරීන් සමඟ සාකච්ඡා පවත්වා ලෝක බැංකුව සහ අරමුදල සාමූහිකව දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව තක්සේරු කරයි. අනුමත කරන ලද උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව, එකී ආයතන දෙකේම මෙන්ම වෙනත් නිල ණය දෙන ආයතන ද සහනදායී ණය ලබාදීමේ පදනම වශයෙන් භාවිත කරයි. සාමූහික තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ වන්නේ එම පත්‍රිකාවේ දැක්වෙන උපාය

මාර්ග තුළින් ඒ ඒ ආයතනය විශේෂඥතාවය දරණ අංශ හඳුනා ගෙන ඒ සඳහා සහයෝගය දැක්වීමයි. (දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකා ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ වැඩි තොරතුරු සහිත විස්තරයක් මෙම වාර්ෂික වාර්තාවේ 3 වන විශේෂ සටහනෙහි දැක්වේ) දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව මත පදනම්ව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සහ ලෝක බැංකුව විසින් වැඩසටහන් පිළියෙල කෙරෙන අතර ඔවුන්ගේ අදාළ විධායක මණ්ඩලයන් විසින් එය අනුමත කරනු ලබයි. දිළිඳුකම අඩුකිරීම සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකමෙහි අනුග්‍රහය ලබන වැඩසටහන් යටතේ විශේෂ මිනුම්, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව තුළින් නිරූපිත වන අතර එම පත්‍රිකාවෙහි ප්‍රතිපත්ති ප්‍රමාණවත් සහ කාර්ය සාධක ලෙස යෙදීම සහතික කිරීම සඳහා කොන්දේසි ද ඇතුළත්ව තිබේ.

ලෝක බැංකුවට සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට අදාළ වන කොන්දේසිවල පැහැදිලි බෙදීමක් ඇති අතර, ඒ එක් එක් ආයතනය ඔවුන්ගේ විශේෂඥතා හා වගකීම දරණ අංශ සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කරයි.

ලෝක බැංකුවෙහි අවධානය අවශ්‍ය ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි යොමු වෙද්දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ කොන්දේසි බොහෝ දුරට සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව කෙරෙහි යොමු කෙරේ. ලෝක බැංකුව, දිළිඳුකම අඩු කිරීමට උපකාරී වන ණය (Poverty Reduction Support Credit) නමින් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ ණය මුදල් සෘජුව යොමු කිරීමට හැකි වන පරිදි ණය ප්‍රවාහයක් හඳුන්වා දී ඇත.

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීම මූලිකව පදනම් වන්නේ රටක ඒක පුද්ගල ආදායම මත වන අතර, එම සීමාව වන්නේ දැනට ලෝක බැංකුව සහනදායී ණය සඳහා පදනම් කර ගනු ලබන කඩඉම් මට්ටමයි. (වර්තමානයේ ඒක පුද්ගල දළ ජාතික ආදායම් සීමාව 2001 මිල ගණන් අනුව ඒ.ජ. ඩොලර් 875 කි) කුඩා දිවයින සහිත ආර්ථිකයන් සඳහා මෙම සීමාව බල නො පැවැත්වෙන අතර, මෙම රටවල් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථිකය වර්ධනය කිරීමේ පහසුකම සහ ලෝක බැංකුවේ සහනදායී ණයවල (ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගිතාව - IDA) අනුග්‍රහය ලැබීම සඳහා ඔවුන්ගේ ඒක පුද්ගල ආදායම් මට්ටමට පරිබාහිරව නොකඩවා සුදුසුකම් ලබයි. 2002 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට, ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු රටවල් 77 ක් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන ණය පහසුකමෙහි සහාය සඳහා සුදුසුකම් ලබා තිබූ අතර, රටවල් 38 ක් ප්‍රතිලාභ ලබමින් සිටියේ ය.

විශේෂ සටහන 4

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා දිළිඳු බව අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථිකය වර්ධනය කිරීමේ පහසුකම

2001 අප්‍රේල් මස දී ශ්‍රී ලංකාව, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතා වැඩසටහනක් සඳහා විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් දශ ලක්ෂ 200 ක් ලබා ගැනීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග සම්පස්ථ ණය පහසුකමකට (සම්පස්ථ ණය පහසුකම සම්බන්ධයෙන් විස්තර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2001 වාර්ෂික වාර්තාවේ විශේෂ සටහන් අංක 3 හි දැක්වේ) ඇතුළත් විය. සම්පස්ථ ණය පහසුකමෙහි (Stand- By Arrangement) මූලික අරමුණු වූයේ විනිමය අනුපාතය ස්ථාවර කිරීම, නිල සංචිත සැලකිය යුතු මට්ටමක් දක්වා ඉහළ නැංවීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය තුලනයන් වර්ධනය කිරීමයි. මෙය 2002 ජූනි මස දී නිම කළ යුතුව තිබූ මාස 14ක වැඩසටහනක් විය. කෙසේ වෙතත්, ගුවන් තොටුපළට එල්ල වූ ප්‍රහාරය, මන්දගාමී විදේශ ඉල්ලුම, දීර්ඝ කාලීන නියඟය සහ මහ මැතිවරණ ඇතුළු 2001 වසරේ දෙවන භාගයේ පැවති අතිතකර දේශපාලන සහ ආර්ථික වර්ධනයන් සම්පස්ථ ණය පහසුකම් වැඩසටහන නියමිත මාර්ගයෙන් ඉවතට යොමු කළේය. පසුව සම්පස්ථ ණය පහසුකම නැවත ස්ථාපනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වූ අතර, එය 2002 සැප්තැම්බර් මස දී සාර්ථකව නිම කරන ලදී.

මේ අතරතුර, ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් තුළින් වඩා තිරසාර පදනමක් මත දුප්පත්කම අඩු කිරීම සඳහා විශාල සහනදායී ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ අදහසින් ශ්‍රී ලංකාව දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන ණය පහසුකම් සඳහා සාකච්ඡා අරඹන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවට ගැලපෙන දුප්පත්කම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සම්බන්ධයෙන් එකඟතාවකට පැමිණීම සඳහා දේශීය හා ජාත්‍යන්තර පාර්ශවයන් සමග පුළුල් සාකච්ඡාවන් පවත්වන ලදී. උපාය මාර්ග සම්පාදනයෙහි ලා අදහස් පුළුල්ව නියෝජනය කරමින් සම්බන්ධ වූ පාර්ශවකරුවන් අතර, රාජ්‍ය හා අර්ධ රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, පෞද්ගලික අංශය සහ ණය දෙන ආයතන විය. රටෙහි උපාය මාර්ග සඳහා ප්‍රවේශය පළමුව දක්වන ලද්දේ “වර්ධනය හා සම්බන්ධිත ශ්‍රී ලංකාවේ දුප්පත්කම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ගය” නම් ලේඛනයෙහි ය. මෙම සාකච්ඡාමය ක්‍රියාවලිය ගැටුම් බල පැවැත්වූ ප්‍රදේශවල සහන පුනරුත්ථාපනය සඳහා වැඩ පිළිවෙලක් ද පිළියෙල කළ අතර එම වැඩ සටහන සහන, පුනරුත්ථාපන සහ විශමතා අඩු කිරීමේ රාමුව (Framework for Relief, Rehabilitation and Reconciliation- RRR) නමින් හඳුන්වන ලදී. එම සාකච්ඡාමය ක්‍රියාවලිය මත පදනම්ව, ශ්‍රී ලංකාව සඳහා දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ගයක් පිළියෙල කරන ලදී. එහිදී සංවර්ධන පාර්ශවකරුවෝ එකී උපාය මාර්ග ඉහළින්ම අනුමත කළහ.

මේ අතර රජය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික දර්ශනය පැහැදිලිව පිළිබිඹු කෙරෙන ලේඛනයක් පිළියෙල කරන ලදී. “අනාගතය: යළි පුබුදුම ශ්‍රී ලංකා” නම් වූ මෙම ලේඛනය මගින් ආර්ථික වර්ධනයට බාධා පමුණුවන සාධකයන් ඉවත් කිරීම සඳහා පුළුල් ආර්ථික වැඩසටහන් පිළියෙල කෙරිණි. යළි පිබිදෙන ශ්‍රී ලංකා වැඩසටහන දැනටමත් පිළියෙල කරන ලද දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග ලේඛනයේ සඳහන් ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත වන අතර ඊට අමතරව, මෙහෙයවීමේ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ යන්ත්‍රණයක් සහ කඩිනම් කරන ලද ගැඹුරු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ රාමුවක් ඇතුළත් වේ. අවසානයේදී, අනාගතය යළි පුබුදුම ශ්‍රී ලංකා, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග සහ සහනය, පුනරුත්ථාපනය සහ විෂමතා අඩු කිරීමේ රාමුව යන ලේඛන තුනම ඒකාබද්ධ කර ගනිමින් “යළි පුබුදුම ශ්‍රී ලංකා: කඩිනම් සංවර්ධනය සඳහා දර්ශනය සහ උපාය මාර්ග” නම් වූ දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ වර්ධනය කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව පිළියෙල කරන ලදී.

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව මත පදනම් වූ, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ වර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකම සම්බන්ධව විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් දශ ලක්ෂ 267 (රටේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ පංගුවෙන් සියයට 65)ක තුන් අවුරුදු සැලැස්මක් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල අනුමත කර ඇත. මීට අමතරව, 2003 - 2006 කාල පරිච්ඡේදය සඳහා විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් දශ ලක්ෂ 144.4 (ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ පංගුවෙන් සියයට 35) ක තුන් අවුරුදු ව්‍යාප්ත, මූල්‍ය පහසුකම් සැලැස්මක් (Extended Fund Facility) ද අනුමත කරන ලදී. (මුළු ණය පහසුකම දළ වශයෙන් එජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 567 කි) දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ වර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකම යටතේ වන ණය සඳහා වාර්ෂික පොළී අනුපාතය සියයට 0.5 ක් වන අතර, මුළු මුදල ලබා ගැනීමෙන් පසු වසර 5.5 කදී ඇරඹී වසර 10 කදී ගෙවා අවසන් වන පරිදි අර්ධ වාර්ෂිකව ණය ආපසු ගෙවීම සිදු කළ යුතුය. ව්‍යාප්ත අරමුදල් පහසුකම ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ මූලික පොළී අනුපාතය (2003 අප්‍රේල් මාසයේදී සියයට 2.27 ක් පමණ) මත, මුළු මුදල ලබා ගැනීමෙන් පසුව වසර 4.5 කදී ආරම්භ කර වසර 10 කදී ගෙවා අවසන් වන පරිදි අර්ධ වාර්ෂිකව ණය මුදල ආපසු ගෙවිය යුතුය. වැඩසටහනෙහි දක්වා ඇති උපමානයන් වෙත ළඟා වීමට යටත්ව, මුළු මුදල වර්ෂ 3.5 ක කාලයකදී කොටස් 7 කින් ලබා ගත හැකිය. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන ණය පහසුකම සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකම් වැඩසටහනේ වැදගත් කම එයම පමණක් නොවන අතර, වඩාත් වැදගත් විය හැකි වන්නේ එමගින් අනෙකුත් ආධාර දෙන්නන්ගේ සහයෝගය ලබා ගැනීමට සහ පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් දිරිගැන්වීමේදී ඉන් ඉටුවන කාර්යභාරයයි. මේ යටතේ ලෝක බැංකුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පමණක්

විශේෂ සටහන 4

එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1500 ක පමණ සහනදායී ණය ප්‍රමාණයක් ලබා දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ජපානය සහ අනෙකුත් ණය දෙන්නන්ද ඉදිරියේදී පැවැත්වෙන ආධාර දීමේ සමුළුවේදී දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකමේ සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකමේ වැඩසටහනට අනුග්‍රහ දැක්වීම සඳහා සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් දායක වෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලැබෙන ණය මැදි කාලීනව රටේ විදේශ සංචිත තත්ත්වය යහපත් මට්ටමකට ශක්තිමත් කිරීම සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි අතර, අනෙකුත් ණය වෙන් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස හා දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාවෙහි සඳහන් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස උපයෝගී කර ගත හැකිය.

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකමෙහි සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකමෙහි ආධාර ලබන වැඩසටහනේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව 2003-2006 කාල පරිච්ඡේදය තුළ අවම වශයෙන් සියයට 6.5 ක සාමාන්‍ය ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති අතර දිගු කාලීනව සියයට 8 න් 10 න් අතර තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් ඉලක්ක කර ඇත. අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධනය ළඟා කර ගැනීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් වසරකට එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 400 ක පමණ විදේශ සම්පත් හිඟයක් පවතින බව මෙම වැඩසටහන මගින් හඳුනාගෙන තිබේ. මෙම සමස්ථ හිඟ මුදල, ලෝක බැංකුව, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජපානය ප්‍රධාන ආධාර සපයන්නන්ගෙන් සහනදායී කොන්දේසි මත ලබා ගන්නා ආධාර මගින් පියවීමට අපේක්ෂා කෙරේ. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථිකය වර්ධනය කිරීමේ පහසුකමෙහි සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකම් සැලැස්මෙහි අන්තර්ගත ප්‍රතිපත්ති සහ එම වැඩසටහන යටතේ දැනටමත් ගෙන ඇති පියවර, වෙනත් ද්විපාර්ශවික ආධාරකරුවන්ගෙන් ඉතිරි මුදල ලබාගැනීම සඳහා උපකාරී විය හැක. මේ වන විටත් නැවත ඉදි කිරීම් හා සම්බන්ධ වියදම් සඳහා සහ සමස්ථ ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය සඳහා පහසුකම් සැලැස්මට අවශ්‍ය මුදල් ප්‍රමාණය තක්සේරු කිරීම සඳහා ආධාර දෙන්නන්ගේ සමුළුවක් 2003 ජුනි මසදී පැවැත්වීමට සැලසුම් කර ඇත.

දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාවෙහි ආර්ථික වැඩසටහනට අනුග්‍රහ දැක්වීම සඳහා ලෝක බැංකුව රටට සහාය දීමේ උපක්‍රමයක් (Country Assistance Strategy) පිළියෙල කර තිබේ. මෙම රටට සහාය දීමේ උපක්‍රමය මගින් දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ අනුග්‍රහ ණය වැඩසටහන සඳහා එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 380 ක් ඇතුළුව මිලහ සිව් වසර සඳහා ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනයෙන් (IDA) සහනදායී කොන්දේසි මත එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 800 ක පාදක ණය වැඩසටහනක් යෝජනා කරයි. රටට සහාය

දීමේ උපක්‍රමය යටතේ දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග විශිෂ්ඨ ලෙස ක්‍රියාත්මක කෙරෙයි නම්, එම කාල පරිච්ඡේදය තුළ ණය මුදල එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1000 තරම් වූ උපරිම මට්ටමට ඉහළ නංවා ගැනීමට හැකි වන ලෙසට ප්‍රතිපාදන සකස් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථික වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපොහොසත් වීම හෝ ජනවාර්ගික අර්බුදය තුළ එදිරිවාදිකම් නැවත ආරම්භ වීම පාදක ණය මට්ටම එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 250 තරම් පහත වැටීමට හේතු විය හැකිය.

ඊට අමතරව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ද රටට සහාය දීමේ වැඩසටහනක් පිළියෙල කර ඇති අතර එය රටතුළ දිළිඳුකම අඩු කිරීමට සහ ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ නංවා ගැනීමට වර්ෂයකට සාමාන්‍යයෙන් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 200 ක් සැපයීමට ඉලක්ක කර ගෙන සිටියි. ශ්‍රී ලංකාවට විශාලම ද්විපාර්ශවික ණය දෙන්නා වන ජපානය ඇතුළු වෙනත් ණය දෙන ආයතන 2003 ජුනි මසදී ජපානයේ පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර දෙන්නන්ගේ සමුළුවේදී, සහනදායී කොන්දේසි මත සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක විදේශ මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකම් සැලසුම වෙනත් ණය ආධාර සැපයීම සඳහා ශක්තිමත් පදනමක් ගොඩ නංවා ඇත.

එනිසා, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන ණය පහසුකම් සැලැස්ම, දිළිඳුකම අඩු කරමින් ජනවාර්ගික අර්බුදයට දිගු කාලීන විසඳුමක් සෙවීමේදී දැනටමත් ළඟා කරගෙන තිබෙන යහපත් ප්‍රතිඵල තුළින් සහ ඉහළ වර්ධන අනුපාතයක් වෙත ළඟා වීමට අවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කිරීමේ රජයේ අදහස තුළින් ප්‍රතිලාභයන් අත්කර ගැනීමට දුර්ලභ අවස්ථාවක් උදා කර ඇත. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකමේ සහ වර්ධන මූල්‍ය පහසුකමේ අනුග්‍රහය ලබන වැඩසටහන සඵල සහ ශීඝ්‍ර ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහනදායී කොන්දේසි මත අවශ්‍ය විදේශ මූල්‍ය ලබාදීම සහතික කරයි. එසේම, සහන, පුනරුත්ථාපන සහ විෂමතා අඩු කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් කඩිනම් කිරීම රටේ තිරසාර සාමය උදා කිරීමට ද හේතු වේ. මෙම සහනදායී මූල්‍ය, යටිතල පහසුකම් සහ සමාජ පොදු කාර්ය සංවර්ධනයන් සඳහා වැඩිපුර සම්පත් යොදවන අතරම රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාරත්වය ළඟා කර ගැනීමටද උපකාරී වේ. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ ආර්ථික වර්ධන පහසුකම් සහ ව්‍යාප්ත මූල්‍ය පහසුකම් වැඩසටහනෙහි යම් අනපසු වීමක් සිදු වුවහොත් එය ආර්ථිකයට විශාල පිරිවැයක් විය හැකි බැවින්, එහි අනුග්‍රහය ලබන වැඩසටහනේ සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සහතික කිරීම ආර්ථිකයේ සියලුම පාර්ශවකරුවන්ගේ වගකීම වේ.

උපකාරී වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රසාරණ ප්‍රතිපත්ති, මූල්‍ය උපකාරී ප්‍රතිපත්ති සහ පොළී අනුපාත කපා හැරීම් වැනි ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමය. පූර්ව වර්ෂයේ වාර්තා වූ සියයට 2.3 ක ප්‍රමාණයකට වඩා ඉහළ යමින් 2002 දී ලෝක නිමුවම සියයට 3.0 කින් වර්ධනය විය.¹ දෙවන හා තෙවන කාර්තු තුළ පැවැති ඉහළ වර්ධන අනුපාතයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2002 වර්ෂය මුලදී ඇස්තමේන්තු කළ සියයට 2.8 ක වර්ධන වේගයට වඩා වාර්ෂික වර්ධනය සියයට 0.2 කින් වැඩිවිය. නමුත් මෙය 2001 ඔක්තෝබර් මසදී ඇස්තමේන්තු කළ සියයට 3.5 ක ප්‍රමාණයට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස පහළ මට්ටමක පැවතුණි. කාර්මික රටවල් ප්‍රසාරණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රම ඇතුළත් ආර්ථික වර්ධන වේගය ඉහළ දැමීම අරමුණු කරගත් වැඩ පිළිවෙල පවත්වා ගෙන යාම සහ පුළුල් කිරීම, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල කඩිනම් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සමහරක් සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණයේ වැඩි දියුණු වීම, ආදිය ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූ සාධක විය. කෙසේ වෙතත් යුරෝපා කලාපය සහ ජපානය වැනි ප්‍රධාන ආර්ථික කණ්ඩායම් දුර්වල තත්ත්වයක පැවැතීම ලෝක ආර්ථිකය වේගයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම අඩාල කිරීමට හේතු විය. භාණ්ඩ හා ශ්‍රම වෙළෙඳපොළෙහි නොකඩවා පැවැති දුෂ්කරතාවයන් සහ මූල්‍ය අංශයේ දැඩි පීඩනයන් යුරෝපා කලාපය යථා තත්ත්වයට පත්වීම වලක්වාලූ අතර, අධික ණය බර හේතුකර ගෙන විශාල සමාගම් හා බැංකු ආයතන ප්‍රශ්න රැසකට මුහුණ පෑම, ශුන්‍ය පොළී අනුපාතයක් පැවතීම නිසා ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති භාවිත කිරීමට නොහැකි වීම යන කරුණු නිසා ජපානයට තිරසාර පදනමක් යටතේ ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම පිළිබඳ ගැටළු වලට මුහුණ දීමට සිදුවිය. 2001 වර්ෂයේ වූ සියයට 1.4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව යුරෝපා කලාපය සියයට 0.8 කින් වර්ධනය වූ අතර පෙර වර්ෂයේ වූ සියයට 0.4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව ජපාන ආර්ථිකය සියයට 0.3 කින් ප්‍රසාරණය විය. 2001 වර්ෂයේදී වූ සියයට 3.9 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් කණ්ඩායමක් වශයෙන් ආන්තික වශයෙන් වැඩි දියුණු වෙමින් සියයට 4.6 කින් ප්‍රසාරණය විය. අනෙකුත් කලාපවලට සාපේක්ෂව සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආසියාවේ රටවල් සියයට 6.5 ක ඉහළ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2001 දී දියුණු සහ දියුණු වෙමින් පවතින රටවල පිළිවෙලින් සියයට 2.2 සහ සියයට 5.8 ක් වූ උද්ධමන අනුපාතිකය 2002 වර්ෂයේදී ප්‍රසාරණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවලට ඉඩ සලසමින් සියයට 1.5 ක් සහ සියයට 5.4 ක් වූ පහළ මට්ටමක පැවැතුණි.

මේ අතර දියුණුවෙමින් පවතින රටවල ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමේ වේගවත් වර්ධනය සහ දියුණු රටවල ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුකර ගෙන වර්ෂය තුළදී ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම යම් තරමකට වර්ධනය විය. පාරිභෝගික ඉල්ලුම මදවශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුවෙන් 2001 දී වූ සියයට 1.2 ක පහළ යෑමට එරෙහිව දියුණු

1.2 සංඛ්‍යා සටහන
ලෝක ආර්ථික දැක්ම පිළිබඳ නිරීක්ෂණ - පුරෝකචන
(වාර්ෂික ප්‍රතිශත වෙනස)

ශීර්ෂය	සත්‍ය අගයයන්		පුරෝකචන
	2001	2002	2003
ලෝක නිෂ්පාදන	2.3	3.0	3.3
සංවර්ධන රටවල්	0.9	1.8	2.0
අමෙරිකා එක්සත් ජනපදය	0.3	2.4	2.4
ජර්මනිය	0.6	0.2	0.7
එක්සත් රාජධානිය	2.0	1.7	2.2
ජපානය	0.4	0.3	0.5
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්	3.9	4.6	5.0
සංවර්ධනය වන ආසියාව	5.6	6.5	6.3
ලෝක වෙළෙඳ පරිමාව (භාණ්ඩ හා සේවා)	0.0	2.9	4.9
අපනයනය			
සංවර්ධන ආර්ථිකයන්	-1.2	2.0	4.9
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	2.0	5.4	6.3
අපනයන			
සංවර්ධන ආර්ථිකයන්	-1.0	1.9	4.4
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	3.0	6.3	5.4
පාරිභෝගික මිල			
සංවර්ධන ආර්ථිකයන්	2.2	1.5	1.7
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	5.8	5.4	5.7
සමාජික ලක්ෂ්‍ය අන්තර් බැංකු අර්පන පොළී අනුපාතය			
එක්සත් ජනපද ඩොලර් තැන්පතු සඳහා	3.7	1.9	1.7

මූලාශ්‍රය: World Economic Outlook, ජා.මු.අ.

රටවල ආනයන සියයට 2.0 කින් වර්ධනය විය. මේ අතර ඉහළ පාරිභෝගික සහ ආයෝජන භාණ්ඩ වල ඉහළ ඉල්ලුම හේතුකරගෙන දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ආනයන සියයට 2.0 සිට සියයට 5.4 දක්වා දෙගුණයකටත් වඩා වර්ධනය විය. දියුණුවෙමින් පවතින රටවල ආර්ථිකයන් වේගයෙන් යථාතත්ත්වයට පත්වීම පිළිබඳව කරමින්, දියුණු රටවල අපනයනය සියයට එකක පහත වැටීමක සිට සියයට 1.9 ක වර්ධනයක් ලබා ගනිමින් යථා තත්ත්වයට පත් විය. 2001 දී සියයට 3.0 ක් වූ දියුණු වෙමින් පවතින රටවල අපනයන වර්ධනය 2002 දී සියයට 6.3 දක්වා වර්ධනය විය. මැද පෙරදිග පැවැති අවිනිශ්චිත තත්ත්වය සහ වෙතිසිපුලාවේ දේශපාලන ව්‍යාකූල තත්ත්වයට අනුව තෙල් සැපයුමේ වූ බාධාවන් හේතු කරගෙන වසර අවසාන භාගයේදී ඉහළ තෙල් මිල සහ තෙල් නොවන වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යවල වූ විශාල මිල ඉහළ යාම, තෙල් අපනයනය කරන සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වෙළෙඳ පරතරය ඉහළ දැමීමට හේතු විය. 2001 දී සියයට 14 කින් වූ පහත වැටීමට එරෙහිව වර්ෂය තුළදී තෙල් මිල සියයට 2.7 කින් ඉහළ ගියේය. ඉන්ධන නොවන භාණ්ඩ මිල පෙර වසරේ සියයට 5.4 ක පහත වැටීමට එරෙහිව සියයට 3.9 කින් වර්ධනය විය. වර්ෂය තුළදී වෙළෙඳ අනුපාතය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට හිතකර වන පරිදි සියයට 0.4 කින් වැඩි දියුණු විය. කෙසේ වෙතත් කාර්මික රටවල වෙළෙඳපොළට ප්‍රවේශවීමේ බාධාවන් තවදුරටත් පැවතීම, ගෝලීයකරණයෙන් සහ ඒකාබද්ධ වෙළෙඳපොළ වලින් දියුණු වෙමින් පවතින රටවලට ලබා ගත හැකි ප්‍රතිලාභ තවදුරටත් සීමා කළේය. ආර්ථික සංවර්ධන සහ සහයෝගීතා සංවිධානයේ (OECD) රටවල් 2001 දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 300 ක්, එනම්

¹ සියයට 2.5 කට අඩු ලෝක ආර්ථික වර්ධනයක් පැවැතීම අවසාන අවධියක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

නිල සංවර්ධන ආධාර මෙන් 6 ගුණයකටත් වඩා වියදම් කරමින් තම රටවල කෘෂිකර්මය සම්බන්ධයෙන් දැඩි ආරක්ෂක පිළිවෙතක් අනුගමනය කළේය.

සැප්තැම්බර් 11 වැනි දින ප්‍රහාරය, සුරැකුම් වෙළෙඳපොළේ වූ අනවශ්‍ය ප්‍රසාරණයන් ඉවත්වීම මෙන්ම ආයතනික ගිණුම් අපකීර්තියට ලක්වීම ආදිය නිසා 2001 වසරේදී පසුබෑමකට ලක් වූ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ 2002 දී මදවශයෙන් වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්විය. වෙළෙඳපොළ මුල් කරගත් ආර්ථිකයන් වෙත ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම 2001 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 34 සිට 2002 දී එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 81 දක්වා විශාල වශයෙන් ඉහළ ගිය අතර මින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආසියාතික රටවලට විශාල වශයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබිණි. විශේෂයෙන්ම චීනයේ සහ හොංකොං හි යහපත් ආර්ථික ප්‍රබෝධයන් ඇතුළු ආසියාවේ ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත් වීම මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවිය. ආසියාවට ලැබුණු පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් සෘජු විදේශ ආයෝජන තුළ පිළිබිඹු විය. මේ අතර පවතින අවිනිශ්චිත තත්ත්වයන් හේතුකර ගෙන තනි ප්‍රදේශයක් වශයෙන් මැද පෙරදිගින් සහ තුර්කියෙන් තවදුරටත් ප්‍රාග්ධනය ගලායාමක් දක්නට ලැබුණු අතර, බටහිර කලාපයේ රටවල සෘජු විදේශ ආයෝජනයන්හි පහත වැටීම හේතුවෙන් පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනයේ නියුණු පහත වැටීමක් වාර්තා කළේය. නිල සංවර්ධන සහයෝගිතා (ODA) සම්බන්ධයෙන් පහත වැටීමේ උපතනිය තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. ආජන්ටිනාවේ මූල්‍ය අර්බුදය දරුණු වුවද එය අවශේෂ ලෝකය කෙරෙහි දැඩි බලනොපෑ අතර අහිතකර ප්‍රතිඵල පැතිරයාම ද අඩු මට්ටමක පැවතිනි.

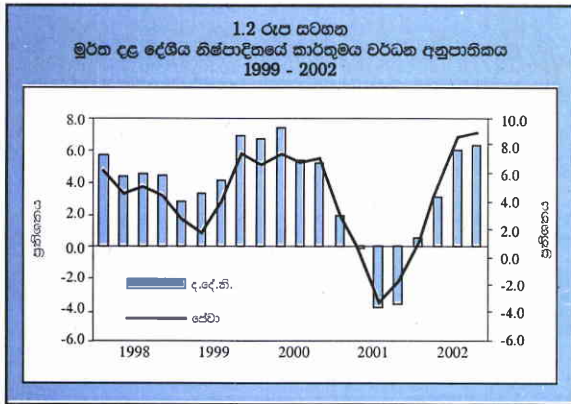
පහත බසිත උද්ධමනාත්මක උපතනි හේතුවෙන් ක්‍රියාත්මක වූ උපකාරී මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති පිළිබිඹු කරමින් 2002 දී පොලී අනුපාත පහත වැටුණි. කාර්මික රටවල මහ බැංකු සියල්ලම පාහේ එම රටවල නිල පොලී අනුපාත වාර්තාගත පහළ මට්ටම් දක්වා පහත හෙලන ලදී. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදල් වලට සාපේක්ෂව එක්සත් ජනපද ඩොලරය සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාව නිවරදි කිරීම පිළිබිඹු කරමින් විශාල වශයෙන් අවප්‍රමාණය විය (යුරෝ මුදල, ජපාන යෙන්, සහ බ්‍රිතාන්‍ය පවුමට සාපේක්ෂව පිළිවෙලින් සියයට 18.7, 10.9, සහ 10.7). කෙටි කාලයක් තුළ වූ එවැනි විශාල විනිමය අනුපාතික උච්ඡාවචනයන් ශ්‍රී ලංකාව වැනි වෙළෙඳාම මත පවතින රටවලට ගැටලු ඇති කරයි. එබැවින් කාර්මික රටවල් අතර සාර්ව ආර්ථික සම්බන්ධකරණය ශක්තිමත් වීම ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදල් වල හරස් අනුපාතයන්ගේ ස්ථාවරත්වය වැඩි දියුණු වීම සඳහා හිතකර වනු ඇත.

1.3 නිෂ්පාදනය, වර්ධනය හා ආංශික ක්‍රියාකාරීත්වය

2002 වර්ෂයේ මූර්ත වටිනාකම අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (ද.දේ.නි.) සියයට 4 කින් වර්ධනය වූ අතර එය

2001 වර්ෂයේ ඇතිවූ සියයට 1.5 ක සංකෝචනයෙන් මිදී යළි යථාතත්වයට පත්වීමකි. මෙම වර්ධනය වර්ෂය මුළුල්ලෙහිම ක්‍රමිකව හා අඛණ්ඩව සිදුවිය. 2001 වර්ෂයේ දී නොකඩවා කාර්තු තුනක්ම (කාර්තු1-0.1%, කාර්තු2-3.9%, කාර්තු3-3.6%) සෘණ වර්ධන වේගයන් වාර්තා කිරීමෙන් අනතුරුව 2002 වර්ෂයේ සෑම කාර්තුවකම (කාර්තු1+0.5%, කාර්තු2+3%, කාර්තු3 +5.9%, කාර්තු4+6.2%) ධන වර්ධනයක් වාර්තා කළේ ය. එසේ වුවද අග කාර්තු දෙකෙහි දක්නට ලැබුණු ඉහළ වර්ධන අගයන්ට අර්ධ වශයෙන් හේතු වූයේ, පෙර වර්ෂයේ පැවති අඩු වර්ධනයයි. 2001 වර්ෂයේ අගභාගයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයට 2001 ජූලි මාසයේ කටුනායක ජාත්‍යන්තර ඉවත් නොවූපලට හා සැප්තැම්බර් 11 වනදින අමෙරිකා එක්සත් ජනපදයෙහි ඇතිවූ ක්‍රමික ප්‍රහාරයන්හි බලපෑමෙන් දැඩි ලෙස බාද ඇති විය. පාර්ලිමේන්තුව අගෝස්තු මාසයේ කල්දමනු ලැබූ 2001 දෙසැම්බර් මහ මැතිවරණය දක්වා රටතුළ පැවති දේශපාලන අස්ථාවර තත්වය මෙම තත්වය තවදුරටත් දුෂ්කර කරවීය. ව්‍යාපාරික අංශයේ ලාභදයකත්වය ක්‍රමයෙන් ඉහළ යමින් වඩාත් ඉහළ ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කිරීම තුළින් ආර්ථිකය යථාතත්වයට පත්වීමෙහි ප්‍රතිලාභ පෙන්නුම් කළේ ය. රට මුහුණපානු ලබන ඉහළ විරුකියාව සහ දිළිඳුබව වැනි ප්‍රධාන ආර්ථික ගැටළු තුරන්කර දැමීම සඳහා 2002 වර්ෂයේ දක්නට ලැබුණ ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම තවදුරටත් ඉදිරි වර්ෂවලදී ශක්තිමත්ව වර්ධන අනුපාතය සියයට 6 කට වඩා ඉහළට ගෙන ආ යුතුය.

ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය සංකෝචනාත්මක තත්ත්වයෙන් මිදී වර්ධන මාවතකට එළඹිය ද එම වර්ධනය පුළුල් පරාසයක පැතිරුණු එකක් නොවීය. බාහිර කම්පනයන්ට ඉක්මනින් ප්‍රතික්‍රියා දක්වීමට ඇති නම්‍යශීලීභාවය සහ ඒවාට ඔරොත්තු දීමට ඇති හැකියාව හේතුකොට ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 50 කට වඩා ප්‍රමාණයකට දයකත්වයක් දෙන විශාලතම අංශය වන සේවා අංශය ශක්තිමත් ලෙස වර්ධනය විය. 2002 වර්ෂයේ සමස්ත වර්ධනයෙන් සියයට 80 කට දයකවෙමින් සේවා අංශය සියයට 6 කින් වර්ධනය විය. යහපත් කළඟුණක තත්ත්වය සහ සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය හේතුකොට කෘෂිකාර්මික හා ඒ හා බැඳුණු අනෙකුත් සේවා මුළුමනින්ම නොවූනත් සැලකිය යුතු ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්විය. මෙම අංශය සමස්ත ආර්ථික වර්ධනයට සියයට 12.6 කින් දයක වෙමින් සියයට 2.5 ක වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතයක් වාර්තා කළේ ය. ප්‍රධාන වශයෙන් දුර්වල අපනයන ඉල්ලුම හේතුකොට 2002 වර්ෂයේ තුන්වන කාර්තුව දක්වා සෘණ වර්ධනයක් වාර්තා කල කර්මාන්ත අංශය 2002 දී සියයට 1 ක මන්දගාමී වර්ධනයක් වාර්තා කල අතර සමස්ත වර්ධනයට සියයට 7.1 කින් පමණක් දයක විය. මෙම වර්ධනයන් මගින් පැහැදිලිව සඳහන් කරනුයේ රටට තිරසාර සහ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා ආර්ථිකයේ විශේෂයන්ම, කෘෂිකාර්මික හා කර්මාන්ත අංශයේ නම්‍යශීලීභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ශක්තිමත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කිරීමට සහ ආර්ථිකය බාහිර කම්පන වලට මුහුණ දීමට ඇති හැකියාව වැඩිකර ගැනීමට ඇති අවශ්‍යතාවයි.

ඉල්ලුම් අංශයෙන් සලකා බලන කල සමස්ත ඉල්ලුමෙන් සියයට 75 කට දේශීය ඉල්ලුම දයක වූ අතර වෙළෙඳභාණ්ඩ අපනයනයෙන් පැවති දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය පිලිබිඹු කරමින් අපනයන අංශයේ (භාණ්ඩ හා සේවාවන් දෙඅංශය) දයකත්වය සියයට 25 ක් විය. දේශීය ඉල්ලුම තුළ විශාලතම කාණ්ඩය වන පාරිභෝගික ඉල්ලුම මුළු වියදමින් සියයට 80 කට වඩා දයක වූ අතර, සමස්ත දේශීය ඉල්ලුමෙන් සියයට 69 කට දයකට සියයට 14 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. පෞද්ගලික ආයෝජන මන්දගාමී ලෙස යථාතත්වයට පත්වීමත් රාජ්‍ය ආයෝජන වල උණ ක්‍රියාකාරීත්වයත් හේතුකොට ගෙන ආයෝජන අංශයෙන් ලද දයකත්වය සියයට 12 ක් පමණක් වූ අතර වසර තුළ ප්‍රයෝජනයට ගත් අරමුදල් ප්‍රමාණය අයවැය ඇස්තමේන්තු වලට වඩා සියයට 19 කින් අඩුවීම රාජ්‍ය ආයෝජන වල උණ ක්‍රියාකාරීත්වයට බලපෑ හේතු විය.

සැපයුම් අංශය සලකා බලන කල, ද.දේ.නිෂ්පාදිතය සහ භාණ්ඩ හා සාධක නොවන සේවා ආනයන 2002 දී ප්‍රසාරණය වූ අතර මෙමගින් සපයන ලද භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය ඉහළ නැඟුණි. එසේ වුව ද දේශීය සැපයුම සියයට 13 කින් වර්ධනය වී සමස්ත වාර්ෂික වර්ධනයෙන් සියයට 73 කට දයකවිය. ආනයන කාණ්ඩය සියයට 11 කින් වර්ධනය වී 2002 වර්ෂයේ මුළු සැපයුම් ප්‍රසාරණයෙන් සියයට 27කට දයක විය.

වෙළෙඳපොල මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සියයට 12.6 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 1,585 (ඇ.එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 16.5) ක් වූ අතර දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය රුපියල් බිලියන 1,560 (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 16.2) විය. නාමික අගය අනුව දක්වන මෙම වැඩිවීම මූර්ත වටිනාකමෙහි සියයට 4ක වර්ධනය සහ මිලෙහි ඇතිවූ සියයට 8.3 වර්ධනයේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි. 2002 දී වර්ෂය මුද්‍රණ ශක්තිය සියයට 1.5 කින් ඉහළ ගොස් දශලක්ෂ 19.0 දක්වා වර්ධනය විය. එහෙයින් නාමික වටිනාකම අනුව සාමාන්‍ය ඒ.පු.ද.ජා. නිෂ්පාදිතය සියයට 11 කින් වර්ධනය වී 2002 දී රුපියල් 83,382 ක් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදන අවධානකය අඩු වේගයකින් වර්ධනය වීම (සියයට 8.3කින්) හේතුකොට මෙමගින් මූර්ත වටිනාකම අනුව සාමාන්‍ය ආදායම 2002 දී සියයට 3කින් වර්ධනය වී ඇති බව පෙන්වුම් කරන අතර මෙය 2001 පැවති පහත වැටීමට

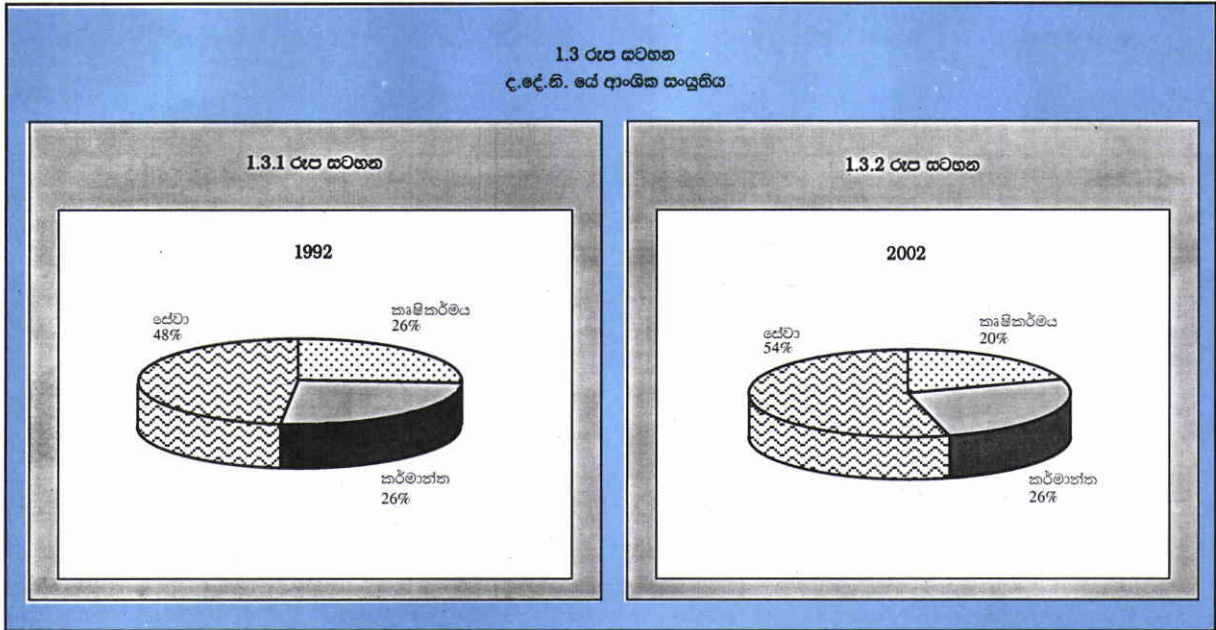
1.3 සංඛන සටහන
ස්ථාවර මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය (වාර්ෂික ප්‍රතිශත වෙනස)

ශීර්ෂය	1990-2000		
	සාමාන්‍යය	2001	2002 (අ)
කෘෂිකාර්මික අංශය	2.5	-3.4	2.5
1. කෘෂිකර්මය, වන ද්‍රව්‍ය හා ධීවර	2.5	-3.4	2.5
1.1 කෘෂිකර්මය	2.4	-4.3	1.9
නේ	4.4	-3.5	5.0
රබර්	-1.5	-1.5	5.0
පොල්	2.1	-13.5	-13.6
වී	3.7	-5.7	6.1
අනෙකුත්	2.5	-2.2	2.5
1.2 දැව ආදී වන ද්‍රව්‍ය	1.4	5.0	2.7
1.3 ධීවර කර්මාන්තය	4.0	-3.9	5.9
කර්මාන්ත අංශය	6.8	-2.1	1.0
2. පහල් හා කැනීම කටයුතු	2.8	0.7	-1.1
3. නිමැවුම් කර්මාන්ත	8.1	-4.2	2.2
3.1 තේ, රබර් සහ පොල් සකස් කිරීම	2.5	-6.7	-1.0
3.2 කම්හල් කර්මාන්ත	9.3	-3.9	2.8
3.3 කුඩා කර්මාන්ත	-5.9	-3.5	0.9
4. ඉදිකිරීම්	5.2	2.5	-0.8
5. විදුලිය, ගෑස්, ජලය සහ සන්නිවේදන සේවා	7.7	-2.9	-1.3
5.1 විදුලි බලය	ෆූ නො	-3.7	-2.1
5.2 ජලය සහ ගෑස්	ෆූ නො	2.1	3.8
සේවා අංශය	5.6	-0.5	6.0
6. ප්‍රවාහනය, ගබඩා කිරීම සහ සංනිවේදනය	6.4	3.8	7.7
6.1 වාරය සේවා	ෆූ නො	0.0	2.4
6.2 විදුලි සංදේශ	ෆූ නො	23.1	19.3
6.3 ප්‍රවාහන	ෆූ නො	-1.8	3.7
7. නොගසන සිල්ලර වෙළෙඳාම	5.5	-6.7	5.5
7.1 ආනයන	7.6	-10.7	8.6
7.2 අපනයන	10.4	-8.0	2.0
7.3 දේශීය	2.5	-2.0	3.4
8. බැංකු, රක්ෂණ සහ නිශ්චල දේපල	7.7	7.9	11.1
9. නිවාස අයිතිය	1.3	1.4	1.4
10. රාජ්‍ය පරිපාලන සහ ආරක්ෂක කටයුතු	3.5	1.0	0.0
11. සේවා (අන් තැනක සඳහන් නොවන)	5.4	2.2	3.2
11.1 නොවිල් සහ අවන්හල්	2.5	-5.5	0.3
12. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	5.3	-1.5	4.0
13. විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම	-6.2	12.5	5.7
14. දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය	5.3	-1.3	4.1

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ප්‍රතිවිරුද්ධව යාමකි. එ.ජ.ඩොලර් වටිනාකම අනුව එ.ජ.ඩොලර් 841ක් වූ ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදන 2002 වර්ෂයේ සියයට 3.7කින් එ.ජ.ඩොලර් 872 දක්වා වර්ධනය වූ නමුත් තවමත් 2000 දී වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් 899ට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි.

2002 දී ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සඳහා සාධක රාශියක් හේතුවිය. පළමුවන හා ඉතාම වැදගත් සාධකය වන්නේ සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය සහ රටෙහි ආරක්ෂක තත්ත්වය වර්ධනය වීමයි. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූ සාමකාමී වාතාවරණය පාරිභෝගිකයන්ගේ සහ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩිකිරීමට හේතු වූ අතර එමගින් ආර්ථික කටයුතු ධෛර්යමත් කෙරිණි. මෙම සතුටුදයක බලපෑම කෘෂිකර්මය මත්සය නිෂ්පාදනය, කර්මාන්ත හා සේවා වැනි සියළුම ප්‍රධාන අංශවල පිළිබිඹු විය. දෙවනුව 2002 දෙවන භාගය තුළදී නියා

තත්ත්වය තුරන්වීම කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වැඩිවීමටත් ජල විදුලි නිෂ්පාදනය යථාතත්ත්වයට පත්කිරීමෙන් උපකාරී විය. අවසානයට දක්වූ කරුණු කර්මාන්ත හා සේවා යන දෙඅංශය මතට ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළේ ය. තෙවනුව ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන නාවික යාත්‍රා මත පනවන ලද රක්ෂණ අවදානම් අයභාරය 2002 මාර්තු වේ දී ඉවත් කිරීම, වෙළෙඳ හා සංචාරක ව්‍යාපාරයේ යථාතත්ත්වයට පත්කිරීමට උපකාරී විය. සිව්වනුව ලෝක ආර්ථිකය යථාතත්ත්වයට පත්වීම අපේක්ෂා මට්ටමින් සිදු නොවූවද 2002 දී ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳමෙහි ඇතිවූ වර්ධනය 2001 වර්ෂයට වඩා යහපත් විය. අවසාන වශයෙන් පොලී අනුපාත පහත වැටීමත් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි උවිසිලනාවය වර්ධනය වීමත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ අඛණ්ඩව සිදුවීමත් පාවෙන විනිමය අනුපාත ක්‍රමය යටතේ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙහි ඇතිවූ ස්ථාවරභාවයත් හේතුවෙන් සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය වර්ධනය වීම 2002 වර්ෂයෙහි ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි උපකාරක බලපෑමක් ඇති කළේ ය.

කෘෂිකර්මය

හිතකර කාලගුණික තත්ත්වයන් පැවතීම, ආරක්ෂිත තත්ත්වය යහපත් වීම සහ ප්‍රධාන බෝග ගණනාවකට ලැබුණ ආකර්ෂණීය මිල ගණන් හේතුවෙන් 2002 වසරේදී කෘෂිකාර්මික අංශය තරමක් දුරට යථා තත්ත්වයට පත්විය. වී, නේ, රබර්, පුළු අපනයන බෝග සහ අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර බෝග ගණනාවක නිෂ්පාදනය ඉහළ ගිය අතර පොල් සහ ක්ෂේත්‍ර බෝග කිහිපයක නිෂ්පාදනය අඩු වීමක් පෙන්වීය. මෙම වර්ධනයන් පිළිබිඹු කරමින් 2001 වසරේදී වූ සියයට 3.4 ක පසු බෑමෙන් තරමක් දුරට යථා තත්ත්වයට පත් වීමක් පෙන්වුම් කරමින් 2002 වසරේ කෘෂිකාර්මික අංශයේ එකතු කල වටිනාකම සියයට 2.5 කින් ඉහළ ගියේය.

2001 වසරේ පැවති නියඟය නිසා නේ නිෂ්පාදනයට වූ අහිතකර බලපෑම සම්පූර්ණ වශයෙන් සමනය කරමින් 2002 වසරේදී නේ නිෂ්පාදනය වාර්තා ගත ඉහළම නිෂ්පාදන මට්ටම වන කි.ග්‍රෑ දශලක්ෂ 310 ට ලඟා වූ අතර මෙය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 5 ක වැඩි වීමකි. යහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන් පැවතීම සහ වැඩි දියුණු කළ කළමනාකාරී ක්‍රම මෙම වර්ධනයට දායක විය. සියළුම උත්තරාංශ මට්ටම් වල නේ නිෂ්පාදනය වැඩි වූ අතර, මුළු නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 28 කට දායක වන උස් බිම් නේ නිෂ්පාදනය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 16 කින් වැඩිවිය. මෙය 1966 ට පසු වාර්තා වූ ඉහළම නිෂ්පාදන මට්ටමයි. මුළු නේ නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 54 කට දායක වන පහත් බිම් නේ නිෂ්පාදනය වැඩිවූයේ සියයට 2 කිනි. මැදි බිම් නේ නිෂ්පාදනය (සියයට

1.4 සංඛ්‍යා සටහන
පවත්නා සාධක මිල අනුව, උදු දේශීය නිෂ්පාදනයේ ආංශික සංයුතිය (ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්)

අංශය	1998	1999	2000	2001	(අ) 2002(අ)
1 කෘෂිකර්මය, වන හා ධීවර කර්මාන්තය	21.1	20.7	19.9	20.1	20.1
2 කර්මාන්ත	27.5	27.3	27.3	26.8	26.3
2.1 පනල් හා කැනීම කටයුතු	1.9	1.8	1.9	1.9	1.8
2.2 නිමැවුම් කර්මාන්ත	16.5	16.4	16.8	16.0	15.9
2.3 ඉදි කිරීම්	7.6	7.6	7.3	7.6	7.2
2.4 විදුලිබලය, ගෑස් සහ ජල සැපයුම	1.5	1.5	1.2	1.3	1.4
3 සේවා	51.4	52.0	52.8	53.1	53.6
3.1 ප්‍රවාහන, ගබඩා කිරීම සහ සංචාරක	11.1	11.4	11.7	12.1	12.4
3.2 තොරතුරු සහ සිල්ලර වෙළෙඳාම	21.5	21.2	22.6	21.1	20.5
3.3 බැංකු රක්ෂණ සහ නිශ්චල දේපල	7.6	8.1	7.6	8.5	9.2
3.4 නිවාස අයිතිය	1.9	1.8	1.8	1.8	1.7
3.5 රාජ්‍ය පරිපාලනය සහ ආරක්ෂක කටයුතු	5.3	5.3	5.2	5.6	5.8
3.6 සේවා (අන් තැනක සඳහන් නොවන)	4.0	4.1	4.0	4.1	4.0
4 දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
5 විදේශීය ඉදිරිපත් සාධක ආදායම	-1.3	-1.8	-2.1	-1.9	-1.7
6 දළ ජාතික නිෂ්පාදනය	98.7	98.2	97.9	98.1	98.3

(අ) ප-ශෝධන
(ආ) නාවකාරික

මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

0.4 ක) ආන්තික වර්ධනයක් පෙන්වීය. කපා ඉරා අඹරන ලද (CTC) තේ නිෂ්පාදනය කි.ග්‍රෑ දශලක්ෂ 17.8 ක් වූ අතර එය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 4 ක වැඩිවීමකි. මුළු තේ නිෂ්පාදනයට CTC තේ වලින් වන දායකත්වය සියයට 5.7 කි. වෙන්දේසියට ඉදිරිපත් කළ තේ ප්‍රමාණය මද වශයෙන් (සියයට 0.4 කින්) ඉහළ ගිය අතර අපනයන ප්‍රමාණය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 1 කින් අඩුවිය. රුපියල් වලින් ගණනය කිරීමේදී කොළඹ වෙන්දේසියේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය මිල ඉකුත් වසරේ පැවති කිලෝග්‍රෑමයට රුපියල් 143.96 සිට කිලෝ ග්‍රෑමයට රුපියල් 149.30 දක්වා වැඩි වූ නමුත් එක්සත් ජනපද ඩොලර් වලින් ගණනය කිරීමේදී සාමාන්‍ය මිලෙහි ආන්තික අඩු වීමක් පෙන්වන ලදී. තේ නිෂ්පාදනය වැඩි වුවද අපනයන පරිමාව සියයට 1 කින් අඩු වූ අතර සාමාන්‍ය අපනයන මිල එක්සත් ජනපද ඩොලර් වලින් ගණනය කිරීමේදී සියයට 3.3 ක අඩුවීමක් පෙන්වන ලදී. මේ අනුව 2002 වසරේ මුළු තේ අපනයන ආදායම සියයට 4.3 කින් අඩුවිය. තොග වශයෙන් අපනයනය කළ තේ ප්‍රමාණය මුළු තේ අපනයනයෙන් සියයට 60 ක් ඉක්ම වූ අතර, අපනයන ආදායම වැඩි කිරීමට එකතුකල අගය සහිත තේ නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සඳහා ඇති විභවතාවය එමගින් පිලිබිඹු කරයි.

සමස්ත තේ නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 61 කට පමණ දායකවන හා වතු අංශයේ සාමාන්‍ය ඵලදායිතාවය වන හෙක්ටයාරයට කි.ග්‍රෑ 1,462 ට වඩා වැඩි සාමාන්‍ය ඵලදායිතාවයක්, එනම්, හෙක්ටයාරයකට කිලෝ ග්‍රෑම් 2,286 ක් ලබාදෙමින් කුඩා තේ වතු අංශය තේ කර්මාන්තය සඳහා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරමින් පවතී. කෙන්යාවේ (2001 දී හෙක්ටයාරයකට කි.ග්‍රෑ 2,239) හා ඉන්දියාවේ (2000 දී හෙක්ටයාරයකට කි.ග්‍රෑ 2,000) ඵලදායිතාවයට වඩා ශ්‍රී ලංකාවේ අඩු ඵලදායිතාවයක් පැවතීම (හෙක්ටයාරයට කි.ග්‍රෑ 1,875) තුළින් පෙනී යන්නේ ඵලදායිතාව වැඩි දියුණු කිරීම මගින් තවදුරටත් ඉහළ නිෂ්පාදන මට්ටමක් කරා ළඟා වීමට හැකියාවක් ඇති බවයි. මේ අනුව ප්‍රධාන කරුණු 3 ක් කෙරේ අවධානය යොමු විය යුතුව ඇත. පළමුව, වැවිලි අංශයේ ලාභදායී බව ඉහළ නැංවීම සඳහා පුද්ගලිකරණය කරන ලද වතු වල දැනට පවතින කළමනාකරණ පද්ධති සංශෝධනය කල යුතුව ඇත. වෙළෙඳ පොළ තත්ත්වය සහන වැටීමේදී පවා නම්‍යශීලී නොවන කළමනාකරණ ගාස්තු ව්‍යුහයක් පැවතීම නිසා වැවිලි සමාගම් වල ලාභය අඩුවීම හේතුවෙන් වෙළෙඳ පොළ තුළින් ආයෝජනය සඳහා අරමුදල් රැස් කිරීමට වැවිලි සමාගම් අපොහොසත් වී ඇත. දෙවනුව, ශ්‍රමික හිඟයට, විශේෂයෙන්ම පහත් උන්නතාංශ වල තේ දළ නෙලන්නන්ගේ හිඟයට නිවැරදි පිලියම් සෙවිය යුතු වන්නේ අවිධිමත් ලෙස දළ නෙලීම, තේ වල තත්ත්වය මිල සහ ඵලදායිතාව කෙරේ තදින් බලපෑම් කරන බැවිනි. තෙවනුව, අමු දළ කර්මාන්තයේදී තේ දළ වල පසු අස්වනු හානි අවම කර ගැනීමට ක්‍රියා කල යුතුය. දැනට ඉහළ මට්ටමක පවතින පසු අස්වනු හානිය ඇසිරීමේ ක්‍රම සහ ප්‍රවාහන පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් සැලකිය යුතු මට්ටමකට අඩුකළ යුතුව ඇත.

පසුගිය කාලයේ අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පැවති රබර් නිෂ්පාදනය 2002 වසරේ කි.ග්‍රෑ දශ ලක්ෂ 91 ක් වූ අතර එය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 5.2 ක වැඩිවීමකි. මෙයට හේතු වූයේ, කිරි කැපු දින ගණන් වැඩිවීමත්, රබර් මිල ගණන් වැඩිවීමත් සමග මෙතෙක් අතහැර දමා තිබූ ආන්තික රබර් ඉඩම් වල පවා කිරි කැපීමට වගා කරුවන් උනන්දු වීමයි. රබර් මිල සියයට 20 කටත් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගිය අතර එයට හේතු වූයේ චීනයෙන් ඇති කරන ලද අධි ඉල්ලුම නිසා ලෝක වෙළෙඳපොළේ රබර් සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවීමයි. එය වේගයෙන් වර්ධනය වන චීන ආර්ථිකය ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සඳහා අභියෝගයක් වීම පමණක් නොව, උපයෝගී කරගත හැකි අයුත් අවස්ථාද ලබා දෙන බවට පැහැදිලි උදාහරණයක්ද වේ. කෙසේ වෙතත්, වාර්ෂික සාමාන්‍ය රබර් අපනයන මිල සියයට 2.7 ක අඩු වීමක් පෙන්වුම් කල අතර එයට හේතු වූයේ 2002 වසරේ මුල් මාස කීපය තුළ අඩු මිල ගණන් පැවතීමය. නමුත් රබර් අපනයන පරිමාව සියයට 14 කින් වැඩිවීම නිසා අපනයන අදායම සියයට 11 කින් වැඩිවී ඇත. සාමාන්‍ය රබර් ඵලදාව හෙක්ටයාරයකට කි.ග්‍රෑ 724 වූ අතර එය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව සියයට 11 ක වැඩි වීමකි. කෙසේ වෙතත් ලංකාවේ සාමාන්‍ය රබර් ඵලදායිතාවය නායිලන්තය (හෙක්ටයාරයකට කි.ග්‍රෑ 1,418) සහ මලයාසියාව (හෙක්ටයාරයකට කි.ග්‍රෑ 950) සාමාන්‍ය රබර් ඵලදායිතාවයට වඩා ඉතා අඩු මට්ටමක පවතී. රබර් වගා අංශයේ ඵලදායිතාව ඉහළ නැංවීමට තම්, නැවත වගාවේදී වැඩි අස්වනු ලබාදෙන නව ප්‍රභේද යොදා ගැනීම, වැසි ආවරණ භාවිතය, ප්‍රමාණවත් පරිදි පොහොර යෙදීම සහ කළමනාකාරී කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම කල යුතුය.

2000 වසරේ පැවති උපරිම නිෂ්පාදන මට්ටමෙන් පසු 2001 වසරේ දී අඩු වෙමින් පැවති පොල් නිෂ්පාදනය 2002 වසරේදී ගෙඩි දශලක්ෂ 2,392 දක්වා සියයට 14 කින් තවදුරටත් අඩුවිය. මෙයට 2000/ 2001 වසරවල පැවති නියඟයේ පසුකාලීන බලපෑම සහ විශේෂයෙන්ම පොල් ක්‍රිකේටයේ සමහර ප්‍රදේශ වල ව්‍යාජන වූ මයිටා හානිය බලපෑවේය. සාමාන්‍ය සිල්ලර පොල් මිල ගෙඩියට රුපියල් 14.20 වූ අතර එය ඉකුත් වසරට සාපේක්ෂව (ගෙඩියට රු. 10.50) සියයට 36 ක වැඩිවීමකි. අඩු පොල් ඵලදාවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, පොල් තෙල් හා කපාපු පොල් නිෂ්පාදනයන් පිළිවෙලින් සියයට 53 කින් සහ සියයට 40 කින් අඩුවිය. දේශීය පොල් මිල අධික ලෙස ඉහළ නැගීම වැළැක්වීම සඳහා රජය, ආහාරයට ගන්නා තෙල් වර්ග ආනයනය මත පනවා තිබූ කිලෝ ග්‍රෑමයකට රුපියල් 20 ක්වූ අධි භාරය රුපියල් 5 දක්වා අඩු කරන ලද අතර කොප්පරා ආනයනයට ද ඉඩ හරින ලදී. මෙවැනි අවිධිමත් ක්‍රම මගින් පාරිභෝගිකයන්ට කෙටි කාලීන සහනයක් ලබා දීමට හැකි වුවද, එමගින් පොල් වගා අංශය තුළ සහ සැකසීමේ කර්මාන්ත සඳහා දිගුකාලීන ආයෝජනයන් අධෝරූපීය කරවයි. මනාව සැලසුම් කරන ලද දිගු කාලීන වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති, අස්වැන්න ඉහළ නැංවීමට ආධාර වන වගා ක්‍රම භාවිතය සහ නැවත වගාවේදී ඉහල අස්වනු ලබා දෙන ප්‍රභේද භාවිතා කිරීම, පොල් වගා අංශයේ දිගු කාලීන සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. පොල් සඳහා අපනයන

මිල ඉතුරු වසරට සාපේක්ෂව සියයට 59 කින් ඉහළ ගිය නමුත්, අඩු ඵලදාව නිසා අපනයන පරිමාව සියයට 36 ක් වූ අතර එමගින් 2002 වසරේ පොල් වලින් ලැබුණ අපනයන ආදායම සියයට 2 ක වර්ධනයකට පමණක් සීමාවිය.

හිතකර කාලගුණික තත්ත්වයන් සහ යහපත් වූ ආරක්ෂක තත්ත්වය යටතේ වගාවට යොදා ගැනුණු බිම් ප්‍රමාණය පුළුල් වීම හේතුවෙන් 2002 වර්ෂයේ වී නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් දශ ලක්ෂ 2.8 ක් දක්වා සියයට 6 කින් ඉහළ ගියේය. මෙය 2000 වර්ෂයේ වාර්තා වූ අති විශාල නිමැවුමට ආන්තික අඩුවීමක් පමණි. අස්වනු නෙලාගනු ලැබූ කුඹුරු බිම් ප්‍රමාණය සියයට 6 කින් ඉහළ යාම සහ ඵලදාව සියයට 3 කින් වර්ධනය වීම හේතුවෙන් 2002 මහ කන්නයේ වී නිෂ්පාදනය සියයට 10 කින් වැඩි විය. සියලුම ප්‍රධාන නිෂ්පාදන කලාපයන්හි නිෂ්පාදන මට්ටමට ඉහළ යෑම් වාර්තා වූ අතර, ඉතුරු මහ කන්නයේදී දරුණු නියඟයෙහි බලපෑමට හසු වූ උඩවලව කලාපය ඉහළම වාර්තා ගත නිෂ්පාදනය වාර්තා කර ගනිමින් යථා තත්ත්වයට පත් වූ අතර එය ඉතුරු මහ කන්නයේ නිෂ්පාදනය, පහළොස් ගුණයකින් ඉහළ යාමකි. යල කන්නයේදී ද වගා කල බිම් ප්‍රමාණය මෙන්ම නිමැවුමද ඉහළ ගිය අතර, වගාවට යොදාගනු ලැබූ බිම් ප්‍රමාණය සහ නිමැවුම යන දෙකම ඉහළ ගියද, ආන්තික ඉඩම්ද වගාවට යොදා ගැනීම හේතුවෙන් 2002 වසරේ සාමාන්‍ය අස්වනු අනුපාතය සියයට 9 කින් පහළ ගියේය. පසුගිය වසර කිහිපය පුරාම අඛණ්ඩව වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබූ ඵලදායීතාවය 2002 වර්ෂයේදී අක්කරයට කිලෝ ග්‍රෑම් 3,895 ක් දක්වා සියයට 1.5 කින් පහත වැටුණි.

යල මහ දෙකන්නයේම අස්වනු නෙලන කාලය තුළදී කෙටි කාලසීමාවක් හැරුණු විට, වී සඳහා ගොවිපළ මිල රජයේ ගැනුම් මිල වූ විට කිලෝ ග්‍රෑම් 1ක් සඳහා රු 13.00 ක් වූ මිලට වඩා වැඩි මට්ටමක වසර පුරාම පැවතුනි. සහල් ආනයනය මත පනවා තිබූ සියයට 35 ක් වූ ආනයන බද්ද 2002 ජනවාරි 21 සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි කිලෝ ග්‍රෑම් 1කට රුපියල් 7ක් වූ විශේෂ බද්දක් ලෙස වෙනස් කරනු ලැබීය. (2002 තුළ දී බලපාන ලද ආරක්ෂිත අනුපාතය සියයට 38.4 පමණ වේ.) කෙසේ වෙතත් මහ කන්නයේ අස්වනු සමයට පෙර සහල් මිල ඉහළ යාම මැඩ පැවැත්වීම පිණිස කිලෝ ග්‍රෑමයට රුපියල් 4 ක් වූ අඩු කල විශේෂ බද්දක් යටතේ සහල් මෙට්‍රික් ටොන් 30,000 ක් ආනයනය කිරීමට රජය විසින් සනාථ ආයතනයට අනුමැතිය ලබා දෙනු ලැබීය. ඉහළ මට්ටමකින් පැවති තීරුබදු ආරක්ෂණය ප්‍රමාණවත් වූ බැවින්, සහල් ආනයනය මත පනවා තිබූ බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවය 2002 මාර්තු මාසයේදී ඉවත් කරනු ලැබීය. බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවය ඉවත් කිරීම සහ ඊට සමගාමීව 2001 වසරේ ලැබූ දුර්වල අස්වනු මට්ටම හේතුවෙන් 2002 ආරම්භ වන විට පැවති අයහපත් තොග තත්ත්වයද හේතුවෙන් 2002 වසර තුළ සහල් ආනයනය ඉහළ ගියේය. සහල් වල මිල මට්ටම් සහ ගුණාත්මක භාවය ස්ථාවර කර ගැනීමට ඉවහල් වන අයුරින්, වෙළෙඳපල මත පදනම් කරගත් ක්‍රියාවලියක් වර්ධනය කර ගැනීමට උපයෝගීකරගත හැකි ආකාරයේ ස්ථාවර සහ විනිවිද භාවයකින් යුත් තීරු බදු ප්‍රතිපත්තියක් ආරාධනයට පවති. ඒ සමගම වැඩි අස්වනු

ලබාදෙන බීජ ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව වැඩි කිරීම සහ ඉදිරි වෙළෙඳපොළ මිලදී ගැනීම් ක්‍රමය පුළුල් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විධිවිධාන යෙදීම ආදී ක්‍රියාමාර්ග මගින් වී වගා අංශයෙහි නිමැවුම සහ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට කටයුතු යෙදීමද අවශ්‍ය වේ.

සුළු අපනයන බෝග සහ එළවලු හා පළතුරු ඇතුළත් ක්ෂේත්‍ර හෝග අංශය යන වගා අංශයන්ගෙන් සමන්විත අනෙකුත් කෘෂිකාර්මික අංශයෙහි එකතුකල වටිනාකම ද 2002 වසර තුළදී සියයට 2.5 ක වර්ධනයක් වාර්තා කර ගනු ලැබීය. මෑත කාලයේ පැවති වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවය ඉදිරියට පවත්වා ගනිමින් 2002 වර්ෂය තුළදී සුළු අපනයන බෝග අපනයනය ප්‍රමාණාත්මකව සියයට 23 කින් වැඩිවිය. අනෙකුත් උප අංශයන් අතර කරාඳු නැටි, සාදික්කා සහ ගම්මිරිස් නිෂ්පාදනයෙහි ඉහළ යාම් වාර්තා වූ අතර කුරුඳු අපනයනය ඉහළ ගිය නමුත් නිමැවුම සියයට 4.4 කින් පහළ ගියේය. ආන්තික මිල ඉහළ යාම සියයට 0.2 ක් වුවද, සුළු අපනයන බෝග අපනයනය කළ ප්‍රමාණය වැඩිවීම නිසා මුළු අපනයන ඉපයීම් 2002 වර්ෂය තුළදී සියයට 23 කින් ඉහළ ගියේය.

අනෙකුත් බෝග වර්ග මිශ්‍ර ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. අර්තාපල් සහ සෝයා බෝවි නිෂ්පාදනය ඉහළ ගිය අතර මිරිස්, බඩ ඉරිඟු සහ උණු නිෂ්පාදනයෙහි අඩුවීමක් දක්නට ලැබිණි. මෑත වසර කිහිපයක සිට දක්නට ලැබෙන රතුළුණු සහ මිරිස් වගාව සඳහා යොදා ගනු ලබන බිම් ප්‍රමාණයෙහි අඩුවීමත්, සාමාන්‍ය ඵලදා මට්ටම වැඩි වීමත් තුළින් පෙන්නුම් කෙරෙනුයේ ගොවීන්, අඩු ඵලදායීතාවයකින් යුතු වගාවන්ගෙන් ඉවත් ව ඒ වෙනුවට වෙනත් විකල්ප බෝග වර්ග වගා කිරීම සඳහා පෙළඹී ඇති බවයි. ආනයන මත පනවා තිබූ වටිනාකම මත පදනම් වූ සියයට 35 ක තීරුබද්ද ඉවත් කොට ඒ වෙනුවට මිරිස්, ලොකු ඵලුණු සහ රතු ඵලුණු, ආනයන සඳහා පිළිවෙලින් කිලෝ ග්‍රෑම් 1 කට රු 30 ක්, රු 6 ක් සහ රු 5 ක් වශයෙන් වූ විශේෂ බද්දක් පනවනු ලැබීය. නිෂ්පාදන අලෙවි කිරීමේ පහසුකම් වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථාන වැඩි ප්‍රමාණයක් පිහිටුවීම සඳහා ද රජය විසින් පියවර ගනු ලැබ ඇත. මූලික පහසුකම් සහිත විශේෂිත තොග වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම, කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සඳහා නිෂ්පාදකයින්ට මෙන්ම ගැණුම් කරුවන්ටද පිළිගත හැකි වඩාත් තරඟකාරී මිල ගණන් නිර්මාණය වීමට උපකාරී වන අතර, ඒ සමගම සැකසුම් මධ්‍යස්ථාන සහ ගබඩා පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම මගින් නිෂ්පාදකයා ගේ සිට පාරිභෝගිකයා වෙත ළඟාවීමේදී සිදුවන විශාල නාස්තිය අවම කර ගැනීමටද හැකි වනු ඇත. යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම හරහා අලෙවි කිරීමේ පහසුකම් සැපයීම සහ ඉදිරි වෙළෙඳ මිලදී ගැනීම්/විකිණීම් ගිවිසුම් ක්‍රම නංවාලීම ආදිය, කෘෂිකාර්මික අලෙවි ක්‍රියාකාරකම් සඳහා රාජ්‍ය අංශයෙහි සෘජු මැදිහත්වීම්වලට වඩා එම අංශය නංවාලීම පිණිස යොමු වූ නිවැරදි පියවරයන් වේ.

පශු සම්පත් අංශය ඇතුළත කුකුළු පාලනය කටයුතු වර්ධනය වූ අතර, 2002 වර්ෂය තුළදී නිෂ්පාදනයෙහි සියයට

26 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය. මෙම පුළුල් වීමට උපකාරී වූයේ සංචාරක කර්මාන්තයේ පිබිදීම තුළින් ආකර්ෂණීය මිලක් ලැබීම සහ අඛණ්ඩ බලශක්ති සැපයුම මගින් බාධාවකින් තොරව නිෂ්පාදන සංරක්ෂණ පහසුකම් භාවිතා කිරීමට හැකිවීමත් ය. 2002 අයවැය යෝජනාවකට අනුව, කුකුළු මස් අපනයනය සඳහා අපනයන ප්‍රතිදාන යෝජනා ක්‍රමයක් (කි.ග්‍රෑ.1ට රු.20) හඳුන්වා දෙනු ලැබූ අතර, එමගින් කුකුළු මස් අපනයනය නැවත ලිමත්, සංචාරක ව්‍යාපාරයෙහි නව පිබිදීමට පෙර පැවති නිෂ්පාදන අතිරික්ත ගැටලුවට පිළියමක් සොයා ගැනීමත් අරමුණු කරනු ලැබීය.

සටන් විරාම ගිවිසුමෙන් පසු ඇති වී තිබෙන හිතකර ආරක්ෂක තත්ත්වය මෙන්ම, ප්‍රවාහන පහසුකම් වල වර්ධනය තුළින් අත් වූ වාසි සහගත තත්ත්වයද හේතු කොට ගෙන, 2002 වර්ෂය තුළදී මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 301,460 ක් දක්වා සියයට 5.8 කින් ඉහළ ගියේය. උතුරු සහ නැගෙනහිර ධීවර කටයුතු වර්ධනය වීමත් සමඟ මුහුදු ධීවර අංශයෙහි නිෂ්පාදනය සියයට 7.2 කින් වැඩිවිය. කෙසේ වෙතත් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඉස්සන් සඳහා වූ අපනයන ඉල්ලුම අඩු වීම පිළිබිඹු කරමින්, මිරිදිය සහ ජල ජීවී ධීවර අංශයෙහි නිෂ්පාදනය සියයට 5.8 කින් පහළ ගියේය. සමස්ථ නිෂ්පාදනය වැඩිවීම මගින් 2002 වසර තුළදී දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි මාළු මිල ඉහළ යාමේ බලපෑම අඩුවිය.

කර්මාන්ත

2001 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට සියයට 27.4 කින් දායක වූ කාර්මික අංශය¹ 2002 දී සියයට 26.6 දක්වා අඩු වෙමින් 2002 වර්ෂයේදී දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රධාන අංශයන් අතරින් අඩුම වර්ධන වේගයක් අත්කරගත් අංශය බවට පත් විය. සාම ක්‍රියාදාමයේ ප්‍රගතියත් සමඟ දේශීය ඉල්ලුම වැඩි වීම, මැදි මාසයේ සිට විදුලිය කපා හැරීම තතර කිරීම සහ වර්ෂයේ දෙවන භාගයේ සිට අපනයන ඉල්ලුමේ ඇති වූ මධ්‍යස්ථ වර්ධනය හේතුවෙන් 2001 වර්ෂයේදී සියයට 2.1 කින් පහළ වැටුණ කාර්මික අංශයේ නිමැවුම 2002 වර්ෂයේදී සියයට 1 ක වර්ධනයක් අත් කර ගත්තේය. කෙසේ නමුත් වර්ෂයේ මුල් කාලයේදී පැවැති විදුලිය කපා හැරීම, අපනයන ඉල්ලුම තවදුරටත් දුර්වලවීම සහ නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වීම කාර්මික නිෂ්පාදනය කඩිනමින් යථා තත්ත්වයට පත්වීම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑවේය.

කාර්මික අංශයේ එකතු කළ අගයෙන් සියයට 63කට දායක වන විශාලතම උප අංශය වන නිමැවුම් කර්මාන්ත අංශයේ නිමැවුම 2001 දී සියයට 4.2 කින් පහළයාම හා සසඳන කල 2002 දී සියයට 2.2 ක මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් අත්කර ගත්තේය. දේශීය ඉල්ලුමේ සියයට 13ක වර්ධනය හා අපනයන ඉල්ලුමේ සියයට 2 ක මධ්‍යස්ථ වර්ධනය හේතුවෙන් නිමැවුම් කර්මාන්ත අංශය තුළ විශාලතම උප අංශය වන කම්හල් කර්මාන්ත අංශය සියයට 2.8 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ නමුත් පොල් සැකසුම් කර්මාන්තයේ නිමැවුම කියුණු ලෙස පහළ

යාම නිසා වැවිලි කර්මාන්ත සැකසුම් උප අංශයේ නිමැවුම 2001 වාර්තා වූ 6.7 ක පහළ යාමට වඩා අඩු වුවත් 2002 දීද අඛණ්ඩව දෙවන වරටත් සියයට 1ක සෘණ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය.

දේශීය වෙළෙඳපොළ ඉලක්ක කරගත් කර්මාන්තයන්හි නිෂ්පාදන සඳහා වූ ඉල්ලුම වැඩිවීම නිසා 2001 වර්ෂයේදී මත්දාමීව වර්ධනය වූ හෝ නිමැවුම අඩු වූ කර්මාන්ත යළි යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් විශේෂයෙන්ම ආහාර, පාන වර්ග සහ දුම්කොළ නිෂ්පාදන (සියයට 4.6) සහ රසායනික, ඛනිජ තෙල්, රබර් හා ජලාස්ථික් නිෂ්පාදන (සියයට 5.7) යන කාර්මික කාණ්ඩයන් සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ වර්ධන වේගයන් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ පොළෙහි තරඟකාරීත්වය කියුණු වීම සහ බලාපොරොත්තු වූවාට වඩා සෙමින් ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රධාන අපනයනාභිමුඛ කර්මාන්තයන් වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්, රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සහ පිහන් භාණ්ඩ නිෂ්පාදන දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වයක් වාර්තා කළේය. ප්‍රධානතම අපනයනාභිමුඛ කර්මාන්තය වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් කර්මාන්තයේ නිමැවුම පසුගිය වසරේ සියයට 8.6 කින් පහත වැටීමෙන් අනතුරුව එයින් හතරෙන් එකකට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් පමණක් යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් 2002 දී සියයට 1.4 කින් වර්ධනය විය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සහ යුරෝපීය රටවල පාරිභෝගික ඉල්ලුම අඩු වීම, චීනය, වියට්නාමය, බංග්ලාදේශය යන අඩු පිරිවැය රටවලින් සහ විශේෂ වෙළෙඳ සහන ලැබූ උප සහරානු සහ කැරිබියානු රටවලින් එල්ල වූ තරඟකාරීත්වය ඉහළ යාම රෙදිපිළි සහ ඇඟළුම් කර්මාන්තයේ අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 1.4 කට සීමා කළා පමණක් නොව අපනයන ඒකකයක මිල සියයට 6කින් පමණ අඩු වීමට ද හේතු විය. අපනයන මිල ගණන් අඩු වීම සහ දේශීය නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වීම, අපනයනාභිමුඛ කර්මාන්තයන්හි ලාභාත්තිකයන් විශාල වශයෙන් අඩු වීමට, කර්මාන්තය තුළට ගලා ආ නව ආයෝජන සීමා කිරීමට සහ කර්මාන්තයේ ව්‍යාප්තිය පමා කිරීමටත් හේතු විය. චීනය වැනි අඩු පිරිවැය නිෂ්පාදකයන්ගෙන් එල්ල වූ තරඟකාරීත්වය හේතුවෙන් සම් නිෂ්පාදන වැනි නිෂ්පාදන උප අංශයන් කිහිපයක නිමැවුම දෙවන වසරටත් සෘණ අගයක් ගත්තේය.

මෝස්තර, මිල ගණන්, ඇණවුම් නියමිත වේලාවට සැපයීම සහ උපය් තත්ත්වයේ නිෂ්පාදන සැපයුම්කරුවන් වශයෙන් රටට පවතින කීර්තිය ප්‍රධාන පෙලේ නිෂ්පාදකයන්ට ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි ඉහළ ප්‍රතිරූපයක් ගොඩ නගා ගැනීමට උපකාරී වූ අතර එය වෙළෙඳපොළ තුළ පැවති අහිතකර තත්ත්වයන් යම් ප්‍රමාණයකට සමනය කර ගැනීමට ද උපකාරී විය. වර්ධනය වන ජාත්‍යන්තර තරඟකාරීත්වයට මුහුණ පෑම සඳහා කර්මාන්තකරුවන් තම නිෂ්පාදනවල ගුණාත්මක තත්ත්වය දියුණු කිරීම නියමිත වේලාවට ඇණවුම් සැපයීම, කාර්යක්ෂම ලෙස අමුද්‍රව්‍ය සපයා ගැනීම, කාර්යක්ෂම අලෙවිකරණය, අඩු පිරිවැය වෙළෙඳ ණය භාවිතය, තොරතුරු

¹ කාර්මික අංශය යන නිර්වචනය තුළ පතල් හා කැණීම්, නිමැවුම් කර්මාන්ත, ඉදිකිරීම් සහ විදුලිය, ගෑස්, ජලය හා සන්නිවේදන යේවා ඇතුළත්ය.

තාක්ෂණ භාවිතය සහ අනෙකුත් උපකාරක සේවා සැපයීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කළේය. ඉන්දියාව සමඟ ඇති කරගත් නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන, සබන් සහ ජලාස්පික් නිෂ්පාදන යන කර්මාන්තයන්ට ඉන්දියානු වෙළෙඳපොළට ඇතුල් වීමට උපකාරී විය. කෙසේ නමුත් අපනයනාභියුක්ත කර්මාන්තයන් දැනට මුහුණ දී ඇති අයහපත් තත්ත්වයන් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ නැගී එන නව අභියෝගයන් සහ 2005 දී අවසන් වීමට නියමිත බහු විධ කෙඳි ගිවිසුම, ආදී කරුණු හේතුවෙන් මතු විය හැකි දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දීමට හැකිවන පරිදි රටේ අපනයනාභියුක්ත කාර්මික අංශයෙහි අපේක්ෂාවන් ශක්තිමත් කිරීමට පුළුල් වැඩ සටහනක අවශ්‍යතාවය මතු වී ඇත. අනෙකුත් කරුණු අතර එවැනි වැඩ සටහනක ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සහ අනෙකුත් ප්‍රධාන වෙළෙඳපළවල් සහිත රටවල් සමඟ නව වෙළෙඳ ගිවිසුම් ව්‍යාප්ත කිරීම, ඉන්දියාව සමඟ පවතින නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම යටතේ වෙළෙඳාමේ ප්‍රසාරණයට පවතින බාධක ඉවත් කිරීම, එළදායිතාව වර්ධනය වීමට අවශ්‍ය ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම යන ක්‍රියා මාර්ග ඇතුළත් විය යුතු වේ.

තේ සහ රබර් නිෂ්පාදනය වැඩි වුව ද පොල් අස්වැන්න විශාල වශයෙන් අඩුවීම නිසා පොල් සැකසුම් කර්මාන්තයේ නිමැවුමෙහි අඩුවීම හේතුවෙන් 2002 වර්ෂයේදී වැවිලි සැකසුම් කර්මාන්තයේ නිමැවුම, 2001 වර්ෂයේදී සියයට 6.7 ක පහළ වැටීමට සාපේක්ෂව දෙවන වරටත් සියයට 1.0 කින් පහළ වැටුණි. ඉහළ එකතු කළ අගයක් සහිත නිෂ්පාදන කරා තේ නිෂ්පාදන විවිධාංගීකරණය කිරීම වැවිලි කර්මාන්තය තුළ දැනට පවත්නා කළමනාකරණ ව්‍යුහය ඇගයීම සහ නිවැරදි ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම, වැවිලි අංශයේ වැටුප් එකඟතාවන්ට පැමිණීමේ දී දැනට පවතින දේශපාලනිකරණය ඉවත් කිරීම සහ පොල් නිෂ්පාදන සඳහා පවතින ආදේශන ආනයනය කිරීමේදී දිගු කාලීන නිරු බදු ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම, වැනි සාධක වැවිලි සැකසුම් කර්මාන්තයේ අනාගත වර්ධන අපේක්ෂාවන් සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ආර්ථික කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත් වීම සහ සටන් විරාමය හේතුවෙන් පාරිභෝගික විශ්වාසය වැඩි වීම, උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල වෙළෙඳපළට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ඇතිවීම, පොළී අනුපාතයන්ගේ පහළ වැටීම සහ නිෂ්පාදන බදු අඩු කිරීම හෝ වෙනස් කිරීම නිසා දේශීය ඉල්ලුමේ ඇති වූ වැඩිවීම හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳපොළ ඉලක්ක කරගත් කාර්මික කාණ්ඩයන් 2002 වර්ෂයේ දී ඉහළ වර්ධන වේගයක් වාර්තා කළේය. බොහෝ නිෂ්පාදකයන් උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල තම බෙදා හැරීමේ ජාලය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අළුතින් වෙළෙඳ නියෝජකයන් පත් කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත් යටිතල පහසුකම්, ශ්‍රම වෙළෙඳපළ ආශ්‍රිත ගැටළු සහ අකාර්යක්ෂම රෙගුලාසි හා සම්බන්ධ ගැටළු නිසා දේශීය වෙළෙඳපළ තුළ ඇතිවූ මෙම වාසිදායක තත්ත්වයන්ගෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ගැනීමට නිෂ්පාදකයින්ට නොහැකි විය.

බාහිර කම්පනයන්ට මරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබඳ කරමින්, 2001 වර්ෂයේ සියයට 3.5 කින් නිමැවුම පහළ වැටුණු සුළු පරිමාණ කර්මාන්ත අංශය, අර්ධ වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් පිළිබඳ කරමින් 2002 වර්ෂයේදී සියයට 0.9 කින් වර්ධනය විය. දේශීය ඉල්ලුම වැඩි වීම සහ සංචාරක කර්මාන්තය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සුළු පරිමාණ කර්මාන්තවල වර්ධනය යහපත් වීමට හේතුවිය. බනිජ අපනයන ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් සියයට 15.9 කින් වැඩි වුවද ඉදිකිරීම් කර්මාන්තයෙන් ඇති වූ අඩු ඉල්ලුම හේතුවෙන් පතල් හා කැණීම් අංශයේ නිමැවුම සියයට 1.1 කින් පහළ වැටුණි. ප්‍රධාන යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද වීම, රජයේ අයවැය ගත ප්‍රාග්ධන වියදම්වල උපයෝජනය කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වීම සහ ආයෝජන විශ්වාසය වර්ධනය වුව ද පෞද්ගලික ආයෝජන ආරම්භ කිරීම කල්ගත වීම නිසා 2002 වර්ෂයේදී ඉදිකිරීම් කර්මාන්තයේ එකතු කළ අගය සියයට 0.8 කින් අඩු විය. චිකල්ප ක්‍රම හඳුන්වාදීමකින් තොරව පාරිසරික වශයෙන් පනවන ලද නීති මගින් ගංඟාවලින් වැලි ලබා ගැනීම තහනම් කිරීම වැනි ඇතැම් සීමාකිරීම්ද ඉදිකිරීම් කර්මාන්තය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑවේය.

2002 වසරේ දී, ඊට පෙර වර්ෂයේ සිට අත්විඳීමට සිදුවූ දැඩි බලශක්ති අර්බුදය තාවකාලික පිළියම් මගින් විසඳන ලදී. ඒ අතර බලශක්ති ධාරිතාවය පුළුල් කිරීම පිණිස විවිධ පියවරයන් ගන්නා ලදී. එමෙන්ම, බලශක්ති අංශයේ කාර්යක්ෂමතාවය ද, ලාභදායීත්වය ද වැඩිදියුණු කරනු ලැබිණි. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථික වර්ධන වේගය අභිබවා යන බලශක්තිය සඳහා වූ ඉල්ලුමේ වර්ධනයත්, දැනට පවත්නා අකාර්යක්ෂමතාවයත්, යන දුර්වලකම් සහ ධාරිතා උණුසුම්වත් මගින් පැහැදිලිව පෙන්නුම් කෙරෙනුයේ දැනටමත් ආරම්භ කර ඇති සහ හඳුනාගෙන ඇති ප්‍රධාන විදුලිබල ව්‍යාපෘතීන් සහ ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙන්ම තරගකාරී මිලකට අඛණ්ඩව විදුලිබලය සැපයීම සහතික කිරීම පිණිස කියුණු ලෙස ධාරිතාව ප්‍රසාරණය කිරීමේ වැඩසටහනක් සහ පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණයක් සඳහා වූ අවශ්‍යතාවයත්ය.

සීමිත ධාරිතාවය සහ ජලාශවල පහත් ජල මට්ටමක් හේතුවෙන් ඇතිවූ බලශක්ති සැපයුමේ කියුණු හිඟය නිසා 2001 ජූලි මස අරඹන ලද විදුලිබලය කසා හැරීම 2002 වසර දක්වා අඛණ්ඩව පැවතිණි. කෙසේ නමුත්, පෞද්ගලික අංශයෙන් මෙඟාවට 290 ක කෙටිකාලීනව හදිසි අවස්ථා සඳහා විදුලි ජනක යන්ත්‍ර ලබාගැනීම සහ අක්‍රීයව පැවති ඇතැම් විදුලි ජනක යන්ත්‍ර අළුත් වැඩියා කිරීමත් වැනි පිළියම් යෙදීම් මගින් මැයි මාසයේදී විදුලිබල සැපයුම සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රකෘතිමත් කරන ලදී. ඒ අතර වර්ෂය ආරම්භයේදී සියයට 30 ක් පමණ වූ ජල මට්ටම අප්‍රේල් මාසය වන විට සියයට 12 දක්වා පහත වැටුනද එය මැයි මාසය වන විට සියයට 31 දක්වා වර්ධනය වූ අතර 2002 වසර අවසාන වන විට එය සියයට 62 දක්වා වර්ධනය විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විදුලිබල උත්පාදනය පසුගිය වසරේ සියයට 3 ක පහත වැටීම සමග සසඳනවිට

2002 දී ගිණවෙට් 6,951 ක් දක්වා ගිණවෙට් 326 කින් හෙවත් සියයට 4.9 කින් ඉහළ ගියේ ය.

මෙම ඉහළයාමට පෞද්ගලික ආශය විශාල වශයෙන් දායක විය. කුලියට ලබා ගත් විදුලිබලය සහ ස්වයංඋත්පාදන විදුලි බලය ද ඇතුළුව විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා පෞද්ගලික ආශයේ දායකත්වය සියයට 35 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර ජලවිදුලිය මත රඳාපැවැත්ම සියයට 39 දක්වා අඩුවිය. කෙසේවුවත්, ජල විදුලිබල උත්පාදනය 1992 ත් පසුව පැවති අවම මට්ටම වූ ගිණවෙට් 2,589 දක්වා සියයට 15 කින් පහත වැටීම නිසා ලං.වි.ම. සතු බලාගාරවල විදුලිබල උත්පාදනය සියයට 8 කින් පහත වැටිණි. ජල විදුලිබල උත්පාදනය පහත වැටීම, විදුලිබල ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා වියදම් අධික තාප විදුලිබලය සහ හදිසි අවස්ථාවලදී විදුලිය කුලියට ගැනීමට ලං.වි.ම. පෙළඹිණි. එ මගින් ලං.වි.ම.යේ සාමාන්‍ය විදුලිබල සැපයුම් පිරිවැය (ඒකකයක් රුපියල් 8.85) ට වඩා සාමාන්‍ය විදුලිබල ගාස්තුව (ඒකකය රුපියල් 7.21) අඩුවීම හේතුවෙන් විශාල මූල්‍යමය අලාභයකට (රුපියල් බිලියන 7.5 ක් පමණ) මග පෑදීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලං.වි.ම. ට බැංකු ආශයෙන් ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 15 ක් දක්වා කියුණු ලෙස ඉහළ ගියේ ය. ලං.වි.ම. යේ මෙම කියුණු මූල්‍ය පරිහානිය සිදුවූයේ 2002 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේදී සාමාන්‍ය විදුලි ගාස්තුව සියයට 37 කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ දමා තිබියදී බව සඳහන් කිරීම ද වැදගත්ය. මෙය මෙම කලාපය තුළ පවතින අධිකතම විදුලිබල ගාස්තුවයි. මෙමගින් විශ්වාසදායක විදුලිබල සැපයුමක් සහතික කිරීම පිණිස ගල් අඟුරු බලාගාර වැනි අඩුපිරිවැය සහ විශාල පරිමාණයේ විදුලිබල ක්‍රමයන් සංවර්ධනය කරන අතර රටෙහි බාහිර තරඟකාරීත්වය ශක්තිමත් කිරීමත් විදුලිබල ආශයේ මූල්‍යමය රඳාපැවැත්මත්, ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් අවධාරණය කෙරේ. මෙම තත්ත්වය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස තෝරාගන්නා ලද අඩු පිරිවැය විදුලිබල උත්පාදන ව්‍යාපෘතීන් දෙකක් වන ගල් අඟුරු බලාගාරය සහ ඉහළ කොත්මලේ ජලවිදුලි බලාගාරය ආර්ථිකමය නොවන හේතුවෙන්, විකල්ප බලාගාර නොපමාව සංවර්ධනය කිරීමකින් තොරව කල් දැම්ම, ආර්ථික අර්බුදයකට මග පාදන අතර වර්තමානයේ විදුලිබල ආශයේ පවත්නා අවදානම උග්‍ර කිරීමට හේතුවනු ඇත.

වත්මන් ප්‍රවණතාවය අඛණ්ඩව පැවතෙමින් මෑත වසරවලදී සාමාන්‍ය වාර්ෂික විදුලිබල ඉල්ලුම සියයට 8 කින් පමණ ඉහළයාම සමඟ සසඳන විට 2002 දී විදුලිබල ආශයේ ධාරිතාවය මෙහෙවෙට් 1,930 දක්වා මෙහෙවෙට් 29 කින් හෙවත් සියයට 2 කින් පමණක් ඉහළ ගියේ ය. සියයට 6 ඉක්මවූ අපේක්ෂිත අනාගත ආර්ථික වර්ධන අනුපාතයක් සහ ආර්ථිකයෙහි ප්‍රසාරණය වන විදුලිබල සුක්ෂමතාවය සැලකූ විට මෙහෙවෙට් 100 ක් ඉක්මවූ ස්ථාපිත විදුලිබල උත්පාදන ධාරිතා ප්‍රසාරණයක අවශ්‍යතාව දැනවමින් විදුලිබල ඉල්ලුම වාර්ෂිකව සියයට 10 කඩ වඩා ඉහළයනු ඇත. විදුලිබල ධාරිතාව ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහා යෝජිත ව්‍යාපෘතීන් කිහිපයක්ම පැවතියත්, 2003 වසර අවසානයේ දී නිමකිරීම

ඉලක්ක කර ඇත්තේ මෙහෙවෙට් 70 ක ධාරිතාවකින් යුත් එක් ප්‍රධාන විදුලිබල ව්‍යාපෘතියක්, (එනම් කුකුළේ ගඟ විදුලිබලාගාරය) පමණකි. එබැවින් වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක් ලභාකර ගැනීම සහතික කිරීම පිණිස ඉහළයමින් පවතින ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි දැඩි සැලකිල්ල යොමු කල විදුලි බල ප්‍රසාරණ සැලැස්මක් සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. ඒ අතර, 2002 දී පැවති සියයට 19.5 කට ආසන්න ලං.වි.ම.යේ පද්ධති පාඩුව සුළු වශයෙන් අඩු වී තිබුණද, එය තවමත් කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ මට්ටමක පවතින බැවින් එය අඩු කරගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ගයක අවශ්‍යතාවය දැඩි ලෙස පවතී.

සැපයුම් උණකාවය, සීමිත ධාරිතාවය, ගුණාත්මක දුර්වලතාවයන්, අකාර්යක්ෂමතාවයන් සහ අනාර්ථික මිල ප්‍රතිපත්තිය යන ගැටළු ඉලක්ක කර ගනිමින් සහ බලශක්තිය සඳහා තරඟකාරී වෙළෙඳපොලක් නිර්මාණය කිරීම පිණිස 2002 දී ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක් අරඹනු ලැබිණි. දැනට පවත්නා විදුලිබල හිඟයට ක්ෂණික විසදුමක් ලබාගැනීම පිණිස 2002 වසරේ මුල් භාගයේ දී වසර දෙකක කාලයක් සඳහා විදුලිබල සැපයුම් කමිටුවක් පිහිටුවන ලදී. එමගින් 2002 මැයි මස වන විටදී විදුලිබලය කපාහැරීම නැවැත්වීම සඳහා සාර්ථක පියවර ගෙන තිබුණද හදුනාගන්නා ලද ප්‍රධාන විදුලිබල ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇරඹීම පිණිස පියවර ගෙන නොතිබුණි. විදුලි බල හිඟයෙන් සිදුවන ආර්ථික හා සමාජ පිරිවැය ඉමහත් බව පසුගිය අත්දැකීම් මගින් පැහැදිලිව පෙන්නුම් කර ඇති අතර, එමගින් විදුලිබල ආශයේ කඩිනම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා කල්තබා එලදායි පියවර ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය බව අවධාරණය කරයි. අනාගත විදුලිබල සැපයුම විශ්වාසදායක සහ ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීම අරමුණු කරගනිමින් රටෙහි විදුලිබල ආශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට හැකියාව ලබා දෙමින් තව විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනතක් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. අපේක්ෂිත ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් විදුලිබල හා බනිජතෙල් ආශයන් දෙකෙහිම වෙනස්කම් සිදු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. විදුලිබල ආශයෙන්, ලං.වි.ම.යේ ප්‍රධාන කටයුතු කොටස් වලට වෙන්කරණු ලබන අතර මෙමගින් විශේෂයෙන් විදුලිබල උත්පාදනය සහ බෙදාහැරීම යන ක්ෂේත්‍රවලට පෞද්ගලික ආශයේ සහභාගිත්වය විශාල වශයෙන් ලබාගැනීම සඳහා මග සලසනු ඇත. පෞද්ගලික ආයෝජන ලබාගැනීමේදී එක් ප්‍රධාන තීරණාත්මක සාධකයක් ලෙස විශ්වාසදායී හා අඛණ්ඩ විදුලිබල සැපයුමක් අවශ්‍යය. එමනිසා මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ හා යෝජිත ප්‍රධාන බලශක්ති ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම කඩිනම් කිරීම අත්‍යවශ්‍යය.

2001 වසරේදී සුළු වශයෙන් සංකෝචනය වූ බනිජ තෙල් ඉල්ලුම 2002 දී සියයට 4 ක පමණ මධ්‍යස්ථ අනුපාතයකින් වර්ධනය විය. අධික ලෙස සහනාධාර ඇතුළත් කලින් පැවති බනිජතෙල් මිල ක්‍රමය යටතේ බනිජ තෙල් ඉල්ලුම සියයට 12 ක්වූ වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන අනුපාතයකින් ඉහළ ගියේය. එහෙත් තාප විදුලිබල උත්පාදනය මත රඳාපැවැත්ම ඉහළ යමින් තිබියදීත් බනිජතෙල් සඳහා වූ ඉල්ලුම ප්‍රසාරණයෙහි වර්තමාන පසුබෑම තුළින් පිළිබිඹු කරනුයේ මිල ගණන් මගින්

වෙළෙඳපොළ සත්‍ය පිරිවැය පිළිබිඹු කිරීමට ඉඩදුන් විට සම්පත් උපයෝජනය පිරිමැසුම් දායක වන බවය. දේශීය ඛනිජතෙල් පරිභෝජනයෙන් සියයට 51 කින් පමණ සමන්විත වූ ඔටෝ ඩීසල් පරිභෝජනයේ වර්ධනය සියයට 5 ක් දක්වා අඩුවී ඇත. ඒ හා සැසඳීමේ දී ඩීසල් වලට අධික ලෙස සහනාධාර ලබා දුන් 1990-1999 කාලසීමාව තුළ දී සියයට 12 ක සාමාන්‍ය වර්ධන අනුපාතයක් පැවතිණි. ඩීසල් සහ පෙට්‍රල් මිල අතර වෙනස සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පෙට්‍රල් පරිභෝජනය 2002 දී සියයට 14 කින් ඉහළ ගියේ ය.

2002 වර්ෂය තුළදී ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොලෙහි ඛනිජතෙල් මිල ගණන් එ.ජ. ඩොලර් 20-30 ක් අතර උච්චාවචනය විය. ඉරාකයට එරෙහි යුද්ධ තර්ජනය ඉහළයාමත්, ලෝකයේ පස්වන විශාලතම ඛනිජතෙල් අපනයනය කරන්නාවූ චෙතියියුලාවහි දේශපාලන අර්බුදයත්, ඛනිජතෙල් මිල ඉහළයාමට විශාල වශයෙන් හේතුවිය. ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඛනිජතෙල් ආනයනය සඳහා බැරලයකට ගෙවූ මිල වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී එ.ජ. ඩොලර් 23 ක සිට වසරේ දෙවන භාගයේ දී එ.ජ. ඩොලර් 27 දක්වා ඉහළයාමෙන් වාර්ෂික සාමාන්‍ය මිල බැරලයක් එ.ජ. ඩොලර් 25.13 ක් විය. ජාත්‍යන්තර ඛනිජතෙල් මිල ගණන් උච්චාවචනය පාරිභෝගිකයන් මත පැවරීමට ඉඩ හරිමින් සකස්කළ ස්වයංක්‍රීයව මිල සකස් වීමේ සමීකරණයට අනුව දේශීය ඛනිජතෙල් මිල ගැලපුම්කරණු ලැබිණි. මෙම මිල ක්‍රමය යටතේ 2002 දී ලංකා ඛනිජතෙල් නීතිගත සංස්ථාව (ලං.ඛ.නි.ස) රුපියල් බිලියන 5 ක ලාභයක් උපයමින් වර්ෂය අවසානයේදී එහි බැංකු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩුකර ගනිමින් මූල්‍ය තත්ත්වය වර්ධනය කරගත හැකි විය. පසුගිය අවුරුදුවල ලත් අලාභ හේතුවෙන් ලං.ඛ.නි.ස. ට එහි සමුච්ඡිත ණය බර අපේක්ෂිත පරිදි අඩුකර ගැනීමට නොහැකි විය. එයට හේතුවූයේ මිල සමීකරණයට ඇතුළත්ව තිබූ ණය පියවා ගැනීම සඳහා අයකල ගාස්තුව 2002 වසරේ ජූලි මාසයේ සිට ඉවත් කිරීමය. මෙම ගාස්තුව අයකිරීම ඉවත්කිරීමට සමගාමීව ණය පියවීම සඳහා විකල්ප වැඩ පිළිවෙළක් රජයට නොතිබුණි. ඛනිජතෙල් කර්මාන්තයේ වාණිජමය පැවැත්ම සහතික කරනු වස් ඛනිජතෙල් නිෂ්පාදන සඳහා ස්වයංක්‍රීය මිල ගැලපීමේ යාන්ත්‍රණය අනවශ්‍ය මැදිහත්වීම් වලින් තොරව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යා යුතුය. තවද ඛනිජතෙල් නිෂ්පාදිත යෙදවුම් වශයෙන් භාවිතා කරන ප්‍රධාන කර්මාන්ත හෝ සේවාවන් එනම් තාප විදුලිබලය හා ප්‍රවාහනය වැනි අංශ කරා ද ස්වයංක්‍රීයව මිල ගැලපුම් කිරීමේ යාන්ත්‍රණය ව්‍යාප්ත කිරීමද ආර්ථිකයට ඛනිජ තෙල් මිල විනිවිද පෙනෙන ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත්ය. රජය විසින් දැනටමත් ප්‍රකාශකර ඇති පරිදි ලං.ඛ.නි.ස. ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සහ තව සැපයුම්කරුවන්ට අවසර ලබාදීම, කාර්යක්ෂමතාවය වර්ධනය කිරීම පිණිසත්, ගුණාත්මක බව ඉහළ දැමීමටත් දේශීය ඛනිජතෙල් කර්මාන්තයේ තරගකාරීත්වය මගින් ධාරිතාවය ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහාත් අත්‍යවශ්‍යව ඇත.

ස්වයංක්‍රීයව මිල ගැලපුම් කිරීමේ ක්‍රමය හඳුන්වා දීමට අමතරව, ඛනිජතෙල් කර්මාන්තය තරඟයට විවෘත කිරීමට සහ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම පිණිස තවත් පියවර කීපයක් තබා ඇත. සීමාසහිත ලංකා මෙරයින් සමාගම පෞද්ගලිකරණය කිරීමත් සමගින් අගෝස්තු මාසයේදී නැව් සහ ගුවන්යානා ආදිය සඳහා ඉන්ධන සැපයීමේ වෙළෙඳපොළ ලිහිල් කිරීම, තරඟකාරීව නාවික සහ ගුවන් යානා ඉන්ධන සැපයීමේ සේවාවන් දියුණු කිරීම සඳහා ගත් ප්‍රධාන පියවරකි. එය ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාව තුළ ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම් සහ ගුවන්ගමන් කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස දියුණු කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය කටයුත්තකි. ඛනිජතෙල් නිෂ්පාදිත ආනයනය කිරීම, ගබඩා කිරීම සහ බෙදාහැරීම තරඟකාරීත්වයට විවෘත කිරීම පිණිස 2002 ඛනිජතෙල් නිෂ්පාදිත (විශේෂ වීඩි විධාන පනත) අංක 33 නීතිගත කරණු ලැබිණ. ඉන්දියානු තෙල් සමාගම (Indian Oil Corporation) සමග ශ්‍රී ලංකාව තුළ බණිජතෙල් නිෂ්පාදිත ආනයන කිරීම සහ බෙදාහැරීම සඳහා ගිවිසුමකට එළඹීමට රජයට හැකිවිය. ඉන්දීය තෙල් සමාගම තෙල් ගබඩා කිරීම පිණිස ත්‍රිකුණාමලයේ තෙල් ටැංකි බද්දට ගැනීමට ද එකඟ විය. ඛනිජතෙල් අංශයෙහි තරඟකාරීත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා තුන්වන තරඟකරුවකු ලෙස දේශීය වෙළෙඳපොළට ඇතුළු වීමට, තවත් සැපයුම්කරුවකුට අවසර දීමට රජය අපේක්ෂා කරයි.

සැලකිය යුතු මිල ඉහළයාමක් තිබියදීත්, 2002 වසරේදී ගැස් පරිභෝජනය සියයට 11 කින් ඉහළ ගියේය. එමගින් විශේෂයෙන් නාගරික හා නගර ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවල බුම්මතෙල් සහ දර භාවිතයට විකල්පයක් ලෙසද මිල සහ පහසුවද හේතුකොටගෙන ගැස් පාරිභෝගික පදනම ප්‍රසාරණය වීම පිළිබිඹු කරයි. ගැස් කර්මාන්තයේ වර්තමානයේ නියැලී සිටින සමාගම් දෙකට අමතරව පාරිභෝගිකයන්ට වාසියක් අත්වන අයුරින් තරඟකාරී මිල ක්‍රමයක් ඇති කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළ තරඟය නියුණු කිරීම පිණිස ආයතන සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීමට කටයුතු යොදා ඇත.

මහජන උපයෝගිතාවන් සලසන අංශ ලිහිල් කිරීම මගින් උපරිම ඵල නෙලාගැනීම සහතික කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වූ නියාමන ක්‍රමයක් සංවර්ධනය කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ඔක්තෝබර් මාසයේදී නීතිගත කරනු ලැබූ ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිෂම (ම.උ.කො.) පනත යෝග්‍ය ජාතික නියාමන ප්‍රතිපත්තියක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා තැබූ ප්‍රධාන පියවර වේ. ආරම්භයේදී විදුලිබලය සහ ජල සම්පාදන අංශය නියාමනය කිරීම අපේක්ෂා කරන අතර අනතුරුව ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතියත් සමඟ ඛනිජතෙල්, ප්‍රවාහනය, වරාය සහ සිවිල් ගුවන් සේවා වැනි අනෙකුත් උපයෝගී සේවාවන්ද ම.උ.කො. මගින් ආවරණය කිරීමට අපේක්ෂා කරයි. ම.උ.කො. ක්‍රමය මගින් දේශපාලන මැදිහත්වීම් වල නොපිරිමැසුම් අඩුකරන අතර නියාමනය කිරීම මගින් පිරිමැසුම්දායක වීම වැඩිදියුණු කරනු ඇත.

ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලපවාහන මණ්ඩලය (ජා.ජ.ස.ජ.ම) මගින් සපයනු ලැබූ මුළු ජල ප්‍රමාණය සහ මීටර්

350 දක්වා සියයට 2 කින් ඉහළ ගිය අතර ජල සම්බන්ධතා 727,554 දක්වා නව සම්බන්ධතා 62,388 කින් හෙවත් සියයට 9 කින් ඉහළ ගියේ ය. ජා.ජ.ස.ජ.ම. ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘතීන් 275 ක් ක්‍රියාත්මක කළ අතර ව්‍යාපෘතීන් 82 ක සංවර්ධන ක්‍රියාකාරීත්වයන් ඉහළ නැංවීම සහ පුනරුත්ථාපනය කිරීම් වර්ෂය තුළදී අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. කෙසේ වෙතත් ජා.ජ.ස.ජ.ම. සමත්වූයේ නළ ජලය සඳහා දැනට පවත්නා ඉල්ලුමෙන් කොටසක් පමණක් සපුරාලීම වේ. මෙය මෑතකදී කරුණු ලැබූ සමීක්ෂණයක් මගින් තහවුරු කර ඇත. එමගින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි පානීය ජලය සපයා ඇති ගෘහස්ථයන් සංඛ්‍යාව සියයට 70 ක් පමණ වන අතර ඉන් නළ ජල පහසුකම් ලබාදී ඇත්තේ සියයට 35 කට පමණකි. ජනගහණ වර්ධනය, නාගරීකකරණය, කර්මාන්ත ප්‍රසාරණය සහ වාණිජ්‍යකරණය මෙන්ම ස්වාභාවික ජල සම්පත් වියළියාම සහ දූෂණය වීම හේතුවෙන් නළ ජලය සඳහා පවතින ඉල්ලුම අඛණ්ඩව ඉහළ යමින් පවතී. ඒ අතර දැනට සිටින පාරිභෝගිකයන් ද ජලසැපයුමෙහි පීඩනය අඩුවීම, සැපයුම් කාලය සීමාසහිත වීම, කඩින් කඩ ජල සැපයුම සහ ගුණාත්මක බව පිළිබඳ ප්‍රශ්නවලට මුහුණපාමින් සිටී. අපිරිසිදු ජලය සැපයීම මගින් ජලය හේතුවෙන් රෝග බෝවීමේ සහ අනෙකුත් මහජන සෞඛ්‍ය පිරිහීමේ අවදානම ඉහළ ගොස් ඇති අතර ප්‍රමාණවත් නොවන ජල සැපයුම වේගවත් ආර්ථික සංවර්ධනයකට බාධකයක්ව ද පවතී.

ජාතික ජල සම්පාදන ප්‍රතිපත්තිය මගින් මෙම ගැටළුවලට පිළියම් යෙදීමට ද 2010 වන විට සියළුම ගෘහස්ත වලට පිරිසිදු පානීය ජලය ලබා ගැනීමට ඉඩ සැලසීමටද අදහස් කරයි. ඒ අනුව 2005 වන විට ජලය සපයන නිවාස සංඛ්‍යාව සියයට 80 දක්වා නැංවීමට ජා.ජ.ස.ජ.ම. ඉලක්කකර ඇති අතර සියලුම පාරිභෝගිකයන්ට අඛණ්ඩ ජල සැපයුමක් ලබාදීමට ද අදහස් කර ඇත. එමෙන්ම, වර්තමානයේ සියයට 31ක් වන ආදායම් නොලබන ජල සැපයුම අඩු කිරීමට ද සැලසුම්කර ඇත. සැලසුම්කරණ ලද වාර්ෂික සාමාන්‍ය රාජ්‍ය ආයෝජන රුපියල් බිලියන 5 සමඟ සසඳන විට ඉහත තක්සේරුකරන ලද අවශ්‍යතාවයන් සඳහා වූ වාර්ෂික ආයෝජන රුපියල් බිලියන 10-12 ප්‍රමාණයක් අවශ්‍යවේ. ජල සම්පාදනය දියුණු කිරීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය සහභාගී කරගැනීමේ පැහැදිලි අවශ්‍යතාවයක් පවතී. දුෂ්කර රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් යටතේ සහ ජා.ජ.ස.ජ.ම. මගින් ජනිත කර තිබූ සුළු ප්‍රමාණයක අතිරික්තය යටතේ, බලාපොරොත්තුවන රාජ්‍ය ආයෝජන සඳහා මුදල් ලබාගැනීමට සහනදායක පදනමකින් ලැබෙන ආධාර එක්රැස්කර ගැනීම සඳහා රජය සෑම උත්සාහයක්ම දරණ ලදී. උදාහරණයක් ලෙස ජල ගාස්තු කියුණු ලෙස ඉහළ යමින් පැවතියදී (සියයට 12.5 සිට 87.5 දක්වා) සහ 2002 දී ලාභයක් නොලබන ජල සැපයුම්වල ආදායම සියයට 35 සිට සියයට 31 දක්වා අඩුකර තිබියදීත් මෙහෙයුම් ලාභය රුපියල් දශලක්ෂ 112 ක් විය. පසුගිය වසරේ දී එය රුපියල් දශලක්ෂ 389 ක් විය.

සේවා අංශය

මුළු නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 54 ක් හිමිකර ගන්නා සේවා අංශය ද.දේ.නි.යට විශාලම දායකත්වයක් සපයන අංශය වේ. 2001 දී සියයට 0.5 ක පහත වැටීම ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් කරමින් 2002 දී සේවා අංශය සියයට 6 කින් වර්ධනය විය. තොරතුරු හා පණිවුඩ හුවමාරු අංශයන්හි ඉහළ වර්ධන ප්‍රවණතාවයේ අඛණ්ඩත්වය පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රවාහනය, ගබඩා සහ පණිවුඩ හුවමාරුව ඇතුළත් උප අංශ ජවයේ වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතිකය 2001 දී සියයට 3.8 සිට සිට 2002 දී සියයට 7.7 දක්වා ඉහළ නැංවීය. තොග වෙළෙඳාම හා සිල්ලර වෙළෙඳාම ඇතුළත් විශාලම අතුරු අංශය 2001 දී සියයට 6.7 ක පහත වැටීමේ සිට 2002 දී සියයට 5.5 දක්වා යළිත් වර්ධනය වූයේ දුර්වල අපනයන ඉල්ලුමක් තිබියදීත් සාම ක්‍රියාමාර්ගයේ ප්‍රගතිය තුළින් ඇතිවූ වර්ධනයෙන් වාසි ලබමින්ය. අපනයන වෙළෙඳාමෙහි එකතුකල අගය සියයට 2 කින් ඉහළ ගියේය. ආනයන හා දේශීය වෙළෙඳාම යථා තත්ත්වයට පත්වීම මෙයට හේතු විය. වර්ෂය තුළදී ණය දීමේ අනුපාතයන් අඛණ්ඩව පහත වැටෙමින් පැවතියදීත්, බැංකු, රක්ෂණ සහ දේපල වෙළෙඳාම් කටයුතු අයත් වන උප අංශය 2002 දී සියයට 11 කින් වර්ධනය විය. එය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ සහ පොළී අනුපාතයන්ගෙන් පිටුවහල ලත් අතිකුත් ඕනෑම උප අංශයන්ට වඩා ඉහළ අනුපාතයකි. 2002 දී සේවා අංශයෙහි නිෂ්පාදනය පහත වැටුණු එකම උප අංශය වූයේ රාජ්‍ය පරිපාලන සහ ආරක්ෂක අංශයයි. එහෙත් එය ධනාත්මක ප්‍රතිඵලයකි. මෙම උප අංශයන්හි පහත වැටීමෙන් පිළිබිඹුවන්නේ ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතින රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇතිකිරීමේ උත්සාහයේ කොටසක් ලෙස රාජ්‍ය අංශයේ සේවා නියුක්ති ප්‍රසාරණය වළක්වා ගැනීම සඳහා රජය මගින් තීරණය කරණ ලදුව ගනු ලැබූ උත්සාහය සහ ආරක්ෂක වියදම් අඩු කිරීමේදී සාම ක්‍රියාමාර්ගයේ ඇති වාසිදායකත්වයන් ය.

විදුලි පණිවුඩ හුවමාරු උප අංශය සියයට 10 ඉක්මවූ වර්ධන අනුපාතයක් අඛණ්ඩව වාර්තා කිරීමේ ප්‍රවණතාවය පවත්වා ගනිමින් 2002 වසරේදී සියයට 19 ක වර්ධන අනුපාතයක් වාර්තා කර ඇත. මෙම ඉහළ වර්ධන අනුපාතයට හේතුවූයේ ධාරිතාව ප්‍රසාරණය වීම, නව සේවාවන්/පහසුකම් හඳුන්වාදීම, සේවාවන්හි ගුණාත්මක බව වර්ධනය වීම, පාරිභෝගික තෝරාගැනීම්වල ඉහළ යාම්, තරගකාරී මිල සහ තරගකාරී වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ව්‍යාපාරයන් ආදියයි. අළුතින් ධාරිතාවය ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතීන් නොමැති වීම හේතුවෙන් ස්ඵර දුරකථන ජාලය ප්‍රසාරණය සියයට 7 කට සීමා වුවද ජංගම දුරකථන ජාලය සියයට 36 කින් ඉහළ ගියේ ය. 2002 දී හඳුන්වාදුන් ප්‍රතිසංස්කරණ හා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ගයන් තරගකාරී වෙළෙඳපොළ පරිසරයක් තුළ මෙම අංශ සඳහා වූ වර්ධන අවස්ථා තවදුරටත් ශක්තිමත් කරනු ලැබිණි. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (ශ්‍රී.ලං.ටෙ.) සතුව පැවති ජාත්‍යන්තර දුරකථන සේවා සහ රැහැන් සහිත දුරකථන

සඳහා වූ ඒකාධිකාරිය 2002 අගෝස්තු මාසයේදී අවසන් වීමත් සමඟ සමස්ථ විදුලි පණිවුඩ හුවමාරු අංශය තරගකාරීත්වයට විවෘත විය. තරගකාරීත්වය සහ ධාරිතා ප්‍රසාරණය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගනිමින් අතිරේක බාහිර දුරකථන මාර්ග ක්‍රියාකරුවන්ට බලපත්‍ර ලබාදීමට රජය විසින් පියවර ගනු ලැබිණි. එසේම සාධාරණ ගාස්තු ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා ඇමතුම් කරණු ලබන පාර්ශවය විසින් ගෙවීමේ ක්‍රමයකට 2003 ජූලි මාසයේ සිට යොමු වීමට තීරණය කරණු ලැබිණි. 2002 නොවැම්බර් මාසයේ දී කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 12 ක් ආරම්භක කිතුනුවක් ලෙස කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි අලෙවි කරමින් ශ්‍රී ලංකා ලේඛන ගත සමාගමක් බවට පත්විය. එමගින් පෞද්ගලික අංශයේ කොටස් හිමිකම් ඉහළ දැමුණු අතර අළුතින් ප්‍රාග්ධනය ලබාගැනීමේ මාවතක් ද විවෘත කරගන්නා ලදී. එයට සමගාමීව තරගකාරීත්වය සහ රෙගුලාසි ශක්තිමත් කිරීම අරමුණු කරමින් ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම (ශ්‍රී ලං.වි.සං.නි.කො), නව විදුලි සංදේශ ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. ජාත්‍යන්තර ඇමතුම් ගාස්තු සහ විශාල පාරිභෝගිකයින් සඳහා වූ අධික පිරිවැය අඩුකරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ විසින් එහි ගාස්තු නැවත තුලනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. ලංකාවට ලැබෙන ඇමතුම් ප්‍රමාණය සියයට 19 කින් ඉහළ යද්දී විදේශ වලට කරනු ලබන ඇමතුම් ගාස්තු ස්ථාවරව පැවතීමෙන් පෙන්වුම් කරණු ලබන්නේ විදුලි පණිවුඩ අංශයේ බාහිර තරගකාරීත්වය වැඩි දියුණු කල යුතු බවයි. ප්‍රතිසංස්කරණ ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් මෙතෙක් තෘප්තිමත් කරණු නොලැබූ ඉල්ලුම තෘප්තිමත් කරමින් මෙම අංශයේ වර්ධන විභවතාවය නව දුරටත් වර්ධනය කල හැකි වනු ඇත. ජංගම දුරකථනද ඇතුළුව පහත් මට්ටමක පවතින දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයන් 100ට දුරකථන 9.5 ක්) අන්තර් ජාල සහ විද්‍යුත් තැපැල් පහසුකම් (පුද්ගලයන් 1000ට 3.7 බැගින්) සහ ජාත්‍යන්තර සෘජු ඇමතුම් පහසුකම් (පුද්ගලයන් 1000ට 4.7 බැගින්) මගින් පැහැදිලිව පෙන්වුම් කරණු යේ අනාගතයේ විදුලි සංදේශ සේවා ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා විභව ඉල්ලුමක් පවතින බවයි.

තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම ප්‍රසාරණය කිරීම හා නව සේවා සපයමින් තැපැල් සේවාව වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස යම් උත්සාහයක් ගෙන ඇත. කෙසේවුවත්, දුෂ්කර තත්ත්වයක පවතින හිඟ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය කෙරෙහි තවත් (පීඩනයක්) ඇතිකරමින් සහ තැපැල් සේවාවෙහි වේගවත් වර්ධනයට බාධාකරමින් මූලික ගැටළු තවදුරටත් පැවතින. නොකඩවා පවතින අධික මෙහෙයුම් අලාභයන් දුර්වල තත්ත්වයක පවතින සේවාවන්, වියදම් තර්කාන්විත කිරීම, තර්කාන්විත මිල ක්‍රමයක් ඇති කිරීම, නවීන තොරතුරු හා පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණ පදනම් කරගත් නව සේවා හඳුන්වා දීම සහ පෞද්ගලික හා රාජ්‍ය අංශයේ සහභාගිත්වය සඳහා වූ හිච්ඡුම් මගින් තරගකාරීත්වය ඇති කිරීම ඇතුලත් මූලික ප්‍රතිසංස්කරණවල අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව දක්නට ලැබිණි. දීපව්‍යාප්ත තැපැල් සේවාවෙහි ශක්තිය හා දුර්වලතාවන් හඳුනාගැනීම වැදගත්ය. තැපැල් සේවාව,

දිවයිනෙහි දුරබැහැර ප්‍රදේශවල පවා පැතිරී ඇති ඉතාමත් විශාලතම සේවා ජාලයන්ගෙන් එකකි. එයට තැපැල් කාර්යාල 4,600 කට අධික සංඛ්‍යාවක් අයත්වේ. එනම් සෑම වර්ග කිලෝ මීටර් 14.2 කටම තැපැල් කාර්යාලයක් බැගින් ඇත. නැතහොත් මිනිසුන් 4,102 කට එක් තැපැල් කාර්යාලයක් බැගින් ඇත. එහෙත් එය මෙතෙක් ඵලදායී ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගෙන නැත. එයට හේතුවී ඇත්තේ අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හා වෙනස්කම් සිදුකිරීම ප්‍රමාද වීමයි. අනාගතයේ දී වේගවත් සහ ලාභදායී පණිවුඩ හුවමාරු ක්‍රමයක් සංවර්ධනය කිරීම සහ ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා තැපැල් සේවාව පිළිබඳ නව ප්‍රවේශයක් අවශ්‍යය. එවැනි අනාගත තැපැල් සේවාවක් පිළිබඳ ඉදිරි දෘෂ්ටියක් තැපැල් අධිකාරීන් සතුවීම ඉතා වැදගත්වනු ඇත. එමගින් කල්තබා තැපැල් සේවා ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට කටයුතු කිරීම අවධාරණය කරයි. එමනිසා අනාගත ලෝකයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා තැපැල් සේවාව පවත්වා ගැනීම පිණිස ඉදිරි දැක්මක් ඇති ඒකාබද්ධ සැලැස්මක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. එම නිසා තැපැල් සේවා ප්‍රතිසංස්කරණය, දැනට පවත්නා තැපැල් සේවා ජාලය වඩාත් ඵලදායී ලෙස භාවිතා කිරීමට හැකියාව ලබාදීමට පමණක් නොව සම්පූර්ණයෙන්ම වෙනස් වූ අනාගත ලෝකයක ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධනය සඳහා එහි දායකත්වය අඛණ්ඩව සැපයීමටද උපකාරී වනු ඇත.

2002 වර්ෂයේදී මහා මාර්ග හා දුම්රිය මාර්ග ප්‍රවාහනය සුළු වශයෙන් වර්ධනය වූ අතර 2001 වසරේ ජූලි හා සැප්තැම්බර් ත්‍රස්තවාදී ප්‍රහාර වලින් අනතුරුව ගුවන් හා මුහුදු ප්‍රවාහනයේදී සිදු වූ පසුබෑමෙන් ස්ථිර ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වීමක්ද පෙන්වුම් කෙරිණි. පෞද්ගලික අංශය මගින් ධාවනය කරනු ලැබූ බස් රථ සංඛ්‍යාවෙහි වර්ධනයක් සිදුවුවත්, 2002 දී දිනකට ධාවනය කරනු ලැබූ සාමාන්‍ය බස් රථ සංඛ්‍යාව පහත වැටුණි. එයට හේතු වූයේ ප්‍රාදේශීය ප්‍රවාහන සංගම් වල (ප්‍රා.ප්‍ර.ස) බස් රථ ධාවනය අඩු වීමය. බස් රථයක දෛනික සාමාන්‍ය ධාවන දුර කිලෝමීටර් 132 ක් වූ පහත් මට්ටමක පැවතීමට සහ මගීන්ට මුහුණ පෑමට සිදු වූ දුෂ්කරතාවයන් මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහන සේවාවන්හි දක්නට ලැබුණු දුර්වලතාවයන්ය. බස් සේවාවන්ගේ ගුණාත්මක බව ඉතා දුර්වල මට්ටමක පැවතිණි. අප්‍රවේශම්කාරී ලෙස රිය පැදවීම, මගීන්ට අකාරුණික ලෙස සැලකීම, ධාවන වය නුසුදුසු වාහන ධාවනට යොදා ගැනීම හා මාර්ග නීති නොපිලි පැදීම වැනි කරුණු සම්බන්ධයෙන් පෞද්ගලික බස් රථ ධාවකයන් තද බල ලෙස මහජන විවේචනයට ලක් වූ අවස්ථා බහුලය. දුම්රිය මාර්ග යටිතල පහසුකම් වල පිරිහීම දුම්රිය පිලිපැනීම් ඉහළයාමටත් (104) දුම්රිය ප්‍රමාදයන් (543) ඉහළයාමටත් අලාභ ලැබීමටත් පමණක් නොව ඵලදායී සේවා පැය ගණන ද අඩු කරමින් සමස්ථ ආර්ථිකය මත විශාල පිරිවැයක්ද ඇති කරයි. ප්‍රා.ප්‍ර.ස. සහ ශ්‍රී ලං.දු.සේ. විශාල රාජ්‍ය මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන් ජනිත කරමින් රුපියල් බිලියන 4 ක මෙහෙයුම් අලාභයක් ලබා ඇත. 2002 වසරේ මේ සඳහා යම් යම් පිළියම් යොදා ඇත. එම පිළියම් වලට, දිගු කලක් තිස්සේ අපේක්ෂාවෙන් සිටි සම්කරණයක් පදනම් කර බස්ගාස්තු තීරණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය, රාජ්‍ය-පෞද්ගලික සහභාගිත්වය, ප්‍රා.ප්‍ර.ස. පෞද්ගලික කරණය සහ

මාර්ග අරමුදලක් පිහිටුවීම සඳහා යෝජනා කිරීම ආදිය ඇතුළත් විය. කෙසේ නමුත් මගී ප්‍රවාහනයෙහි අර්ථවත් ප්‍රතිසංස්කරණයක් ඇති කිරීම සඳහා දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇති අධිවේගී මාර්ග ඇතුළත් රටෙහි මාර්ග පද්ධතිය සංවර්ධනය කිරීම කඩිනමින් ක්‍රියාවට නැගීමත්, ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් ලබා කර ගැනීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍යය.

2001 පැවති පසුබෑමට පසුව 2002 වසරේදී වරාය ක්‍රියාකාරීත්වය ඉතා ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. 2002 මාර්තු මාසයේදී යුධ අවදානම් අධිභාරය ඉවත් කිරීම නිසා කොළඹ වරායේ ඵලදායීත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය තරඟකාරී ලෙස වැඩිවීම, සහ රටෙහි විදේශ වෙළෙඳාම යථා තත්වයට පත්වීම මෙම ප්‍රගතියට හේතු විය. වර්ෂය තුළදී කොළඹ වරායට පැමිණි නැව් සංඛ්‍යා 3,787 දක්වා සියයට 6 කින් වර්ධනය වී ඇත. ඒ අතර බහලු නැව් හැසිරවීම සියයට 2 කින් හෙවත් අඩි 20 සමාන ඒකක දශ ලක්ෂ 1.8 දක්වා මෙතෙක් වාර්තා ගත ඉහළම ප්‍රමාණය දක්වා වැඩි විය. පැයකදී මෙහෙයවනු ලබන සමාන්‍ය බහලු සංඛ්‍යාව ඉහළ යාම සහ නැවක් දියඹෙහි රැඳී සිටින කාලය අඩුකිරීම ද කොළඹ වරායට නැව් පැමිණීම දිරිමත් කළේය. ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරියෙහි (ශ්‍රී.ල.ව.අ) ඵලදායීතාවය ඉහළ යාම මගින් පෙන්වුම් කරනුයේ රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයක ඵලදායීතාවය ජාත්‍යන්තර හවුල්කරුවන් සහිත සීමාසහිත සවුන් ඒෂියා ගේට්ටේ (සී.ස.ස.ඊ.ගේ) නැමැති පෞද්ගලික අංශයේ ව්‍යවසායක මට්ටමට පැමිණ ඇති බවයි. මෙය ශ්‍රී.ල.ව.අ මගින් හඳුන්වාදෙනු ලැබූ ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමය, නව දිරිදීමනා ක්‍රමය, ප්‍රබල අලෙවිකරණ ක්‍රමය ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණවල ප්‍රතිඵලයකි. ඉදිරිය දෙස අවධානය යොමු කරන විට පෙනී යන්නේ ඵලදායීතාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ හම්බන්තොට යෝජිත වරාය සහ ත්‍රිකුණාමළ වරායෙහි තවදුරත් කරනු ලබන සංවර්ධනයන් ඇතුළු ධාරිතාව ඉහළ නැංවීම, ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර නාවික මාර්ගයක ඉතා වැදගත් ස්ථානයක ශ්‍රී ලංකාව පිහිටීමේ වාසිය හිමිකර ගැනීම පිණිස අත්‍යාවශ්‍ය බවය.

2001 දී ජූලි මාසයේදී සිදුවූ ක්‍රෂ්ණවාදී ප්‍රහාරයෙන් අනතුරුව ශ්‍රී ලංකාව හැර ගිය ගුවන් ගමන් සේවා නැවත ආරම්භ කිරීමත් සමඟ සිවිල් ගුවන් සේවා කටයුතු ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් විය. 2001 දී ක්‍රියාත්මක වූ පැවති ගුවන් සේවා 27 ට සාපේක්ෂව 2002 දී දේශීය සේවාවන් 3 ක් ඇතුළු ගුවන් සේවාවන් 32 ක් රටතුළ ක්‍රියාත්මක විය. 2002 දී කටුනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපොල හරහා ගමන් කළ ගුවන් මගීන් සංඛ්‍යාව දශ ලක්ෂ 2.9 දක්වා සියයට 6 කින් ඉහළ ගියේය. රටෙහි පිහිටීම සහ ජාත්‍යන්තර ගුවන් ගමන් වෙළෙඳපොල තුළ ප්‍රසාරණයට ඇති විභවතාවයන් මගින් පිළිබිඹු කරනුයේ සිවිල් ගුවන් සේවා කර්මාන්තයට ප්‍රසාරණය සඳහා විශාල විභවතාවක් ඇති බවත්, ආර්ථික වර්ධනය සඳහා එහි දායකත්වය විශාල ලෙස ඉහළ නැංවිය හැකි බවත්ය. ආසියානු කලාපයේ වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයත් සමඟ බලන විට ගුවන් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයද අනාගතයේදී ප්‍රසාරණය කළ හැකි

ඉතා වැදගත් ක්ෂේත්‍රයකි. කෙසේ නමුත්, වර්ධනය සහ ධාරිතා ප්‍රසාරණය සමඟ පැණනගින විභවතාවන්ගෙන් ඵල නොලා ගැනීම සඳහා දෙවන ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපොලක් පිහිටු වීම ඉතා වැදගත්ය. 2002 වසරේදී සැලකිය යුතු ජයග්‍රහනයක් වූයේ සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය පණත නීති ගත් කිරීම සහ එමගින් වඩාත් ස්වාධීන වාණිජමය තීරණ ගැනීම පහසු කරමින් සිවිල් ගුවන් සේවා දෙපාර්තමේන්තුව වෙනුවට ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය පිහිටුවීමය.

2001 වසරේදී සියයට 6.7 ක සංකෝචනාත්මක ප්‍රවණතාවකට ලක්ව තිබූ තොග හා සිල්ලර වෙළෙඳාම 2002 වසරේදී සියයට 5.5 ක වර්ධනයක් ඇති කරමින් ද දේනි සඳහා සියයට 21 ක දායකත්වයක් ලබා දී ඇත. අප්‍රේල් මාසයේදී ආනයන තීරු බදු මත අයකල අධිභාරය සියයට 40 සිට සියයට 20 දක්වා අඩු කිරීමත්, සටන් විරාම ගිවිසුමෙන් අනතුරුව ඉහළ ගිය දේශීය ඉල්ලුමත් සමඟ අපනයන වර්ධන අනුපාතය අභිබවා ආනයන ප්‍රසාරණය විය. දැනට පවත්නා සාම ප්‍රයත්නය දේශීය හා ආනයන වෙළෙඳාම වේගවත් කර ඇත. කෙසේ නමුත් අපනයන ඉල්ලුම යථා තත්ත්වයට පත් වීම දුර්වල වූයෙන් 2002 දී අපනයන සේවාවන්ගේ එකතුකල වටිනාකම ඉහළගොස් ඇත්තේ 2001 වසරේදී පහත වැටුණු ප්‍රමාණයෙන් 1/4 කිනි. වෙළෙඳ සේවාවන්ගේ සහ ඇසුරුම්වල ප්‍රසාරණයත් සමඟ දේශීය වෙළෙඳාමේ එකතු කල වටිනාකම අඛණ්ඩව වර්ධනය වී ඇත.

ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමඟ මූල්‍ය සේවාවන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් ව්‍යාපාරිකයන්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය විය. 2002 වසරේදී මූල්‍ය සේවාවන් සියයට 11කින් වර්ධනය වූ අතර පසුගිය වසරේදී එහි වර්ධනය සියයට 7.9 ක් විය. ව්‍යාපාර කටයුතු වල වර්ධනය, පොළී අනුපාත ආන්තික පුළුල් වීම, කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොල නැවත වර්ධනය වීම, රක්ෂණය සහ කල්බදු කටයුතු වල ප්‍රසාරණය, දේශීය ණය වෙළෙඳපොලෙහි සංවර්ධනය, මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනයට හේතු විය. මූල්‍ය අංශයේ ස්ථාවරත්වය ශක්තිමත් වීම මූල්‍ය වෙළෙඳපොල සංවර්ධනය සමඟ ගැලපෙන ලෙස නීති පද්ධතිය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, තරඟකාරීත්වය ඉහළයාම, නව සේවාවන් සහ නිෂ්පාදන හඳුන්වාදීම, ගනුදෙනු කරන වේලාවන් වැඩි කිරීම සහ වාණිජම අධිකරණ පහසුකම් වර්ධනය මූල්‍ය අංශයේ අනාගත වර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය සේවාවන්හි වේගවත් වර්ධනයක් ඇති කරලීමට වඩාත් හිතකර පරිසරයක් බිහිකිරීම සඳහා නීතිමය රාමුවක්, නියාමන සහ සුපරීක්ෂණ ක්‍රම සහ මූල්‍ය අංශයේ වේගවත් වර්ධනයක් ඇති කිරීමට හිතකරවීම පිණිස රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය ආයතනවල ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩි දියුණු කිරීමටත් ඇතැම් පියවර ගෙන ඇත.

බාහිර කම්පනවලට ඉතාමත් දැඩිව සංවේදී වන සංචාරක ව්‍යාපාරය 2002 වසර තුළදී ශක්තිමත් ලෙස ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත් විය. 2001 වසරේදී සියයට 15.9 කින් හා 2002 වසරේ පළමු භාගයේදී සියයට 24 කින් පහත වැටුණු සංචාරක පැමිණීම, දෙවන භාගයේදී යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් සියයට 101 කින් වර්ධනයක් විය. මෙම කැපී පෙනෙන වර්ධනයට හේතු

වූයේ 2001 වසරේ දෙවන භාගයේදී පැවති පහත් මට්ටමය. සටන් විරාම ගිවිසුමෙන් පසු වැඩි දියුණු වූ ආරක්ෂිත තත්ත්වය, ශ්‍රී ලංකාවට එරෙහිව සංචාරක උපදේශක සේවා විසින් පනවා තිබූ අනතුරු හැඟවීම් බොහෝ රටවල් විසින් ශිඛිල් කිරීම, චීනය විසින් ශ්‍රී ලංකාව නිල සංචාරක රටක් ලෙස පිළිගැනීම, යුධ අවධානම් අධිභාරය ඉවත් කිරීම් සහ 2001 ජූලි ත්‍රස්තවාදී ප්‍රහාරයේ අයහපත් ප්‍රතිඵල හේතුවෙන් සංචාරක ව්‍යාපාර හා සංචාරක මණ්ඩලය ඊකාබද්ධව දියත් කරන ලද ප්‍රබල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ව්‍යාපාරය සමග ප්‍රදානය කරන ලද ආකර්ශනීය දිරිගැන්වීම්, සංචාරක ව්‍යාපාරය යළි පිබිදීමට උපකාරී විය. සංචාරක ගමනාන්තය නැගෙනහිර වෙරළබඩ දක්වා ප්‍රසාරණය වීම හා සංචාරකයින් නැවති සිටීමේ කාලය වැඩිවීම සංචාරක ව්‍යාපාරය යළි ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත්වී උසස් ප්‍රතිලාභ ලැබීමට හේතු විය. එමෙන්ම සංචාරකයන් පැමිණීමේ සංයුතියෙහි කැපී පෙනෙන වෙනසක් සිදු විය. බටහිර යුරෝපයේ සිට සංචාරකයන් පැමිණීම සියයට 51 කින් දායක වූවත් , එම කොටස් 2001 වසරට සාපේක්ෂව අඩුවී (සියයට 61) ඇත. මෙයට හේතු වූයේ බටහිර යුරෝපයේ සිට සංචාරකයින් පැමිණීම සියයට 2 කින් අඩු වීමයි. කෙසේ නමුත්, අනෙකුත් කලාප වලින් විශේෂයෙන්ම ආසියාව, මැද පෙරදිගින් පැමිණි සංචාරකයින් සංඛ්‍යාව ඉහත අඩුවීම සමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය. 2002 වසරේදී සංචාරකයින් පැමිණීමේ විශාලම වැඩිවීම වාර්තාගත වූයේ ඉන්දියාවෙන් ය (සියයට 106) ඉවත් ගමන් ප්‍රමාණය සීමිත වීම හේතුවෙන් ආසන ප්‍රමාණය හිඟවීම, කර්මාන්තය කෙරෙහි බලපෑ තදබල බාධකය විය. මෙම ප්‍රශ්ණය හැකිතාක් කඩිනමින් විසඳීමේ අවියෙන් රජය විසින් රටවල් 7 ක් සමග ඉවත් වාර වැඩි කිරීම පිණිස ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමට දැනටමත් කටයුතු යොදා ඇත. සාම ක්‍රියා දාමය නොකඩවා ඉදිරියට ගමන් කරයි නම්, පරිසරට හා සංස්කෘතියට හිතකාමී සංචාරක කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවට ඇති විභවතාවය සංචාරක කර්මාන්තයේ අනාගතය පිළිබඳ සුබවාදී බවක් පෙන්නුම් කරයි. චීනය විසින් ශ්‍රී ලංකාව නිල සංචාරක රටක් ලෙස පිළිගැනීම නිසා වර්තමානයේ ලොව වේගවත්ම ආර්ථික වර්ධනය ඇති චීනය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කර්මාන්තය ජනප්‍රිය කිරීම සඳහා ප්‍රචාරක කටයුතු කිරීමේ හැකියාව ලැබීණි. ශ්‍රී ලංකාව රුසියාවේ නිල සංචාරක රටක් ලෙස පිළිගැනීම සඳහා ඉල්ලුම් කිරීමද ප්‍රයෝජනවත් වේ. තවදුරටත්, ද්විපාර්ශ්වික කලාපීය සහයෝගීතා වැඩසටහන් යටතේ සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් සංචාරක පැමිණීම ප්‍රසාරණය හා විවිධාංගීකරණය කළ හැකිය.

2002 වසරේදී අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය සේවාවන්, විශේෂයෙන් පෞද්ගලික අංශයෙහි සහභාගිත්වය පුළුල් වී ඇති අතර ඉතා සෙමින් වුවත් ඒ ඒ අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ නොකඩවා කෙරෙමින් පැවතිනි. 2002 රජයේ රෝහල් සංඛ්‍යාව 605 දක්වා 20 කින් ඉහළ ගිය අතර පෞද්ගලික රෝහල් සංඛ්‍යාව 175 දක්වා 15 කින් ඉහළ ගියේය. නවීන උපකරණ හා ගුණාත්මක වශයෙන් උසස් පහසුකම් වලින් යුත් පිළිගත් විදේශ රෝහලක ශාඛාවක් පිහිටුවීම සමග ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය සේවා ප්‍රසාරණය වෙමින්

විදේශ ආයෝජන ඵයට සම්බන්ධ විය. 2002 වසරේදී වෛද්‍ය කාර්යමණ්ඩලය තවදුරටත් වර්ධන වූ නමුත් සුදුසුකම් ලත් හෙදියන්ගේ සහ උපකාරක වෛද්‍ය සේවාවන්හි දැඩි හිඟයක් පැවතිනි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පිහිටුවනු ලැබූ පෞද්ගලික රෝහල එහි කාර්ය මණ්ඩලයෙන් ඇතැමෙකු ඉන්දියාවෙන් ගෙන්වාගෙන තිබුණි. රටෙහි ඉහළ සාක්ෂාරත්වයක් තිබියදී වුවත්, ඉතා වැදගත් වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ නොකඩවා පවතින හිඟය මගින් ප්‍රමාණවත් තරම් විශේෂඥ පුහුණු පහසුකම් සැපයීමට රාජ්‍ය අංශයට අපොහොසත් වී ඇති බව ප්‍රදර්ශනය කරන අතර එබැවින් නිශ්චිත ප්‍රමිතීන් පවත්වාගැනීම පිණිස ප්‍රමාණවත් නියාමන ක්‍රමයක් සහිතව පෞද්ගලික අංශට එම ක්‍ෂේත්‍රයට ප්‍රවේශ වීම සඳහා අවසර ලබා දීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරනය කරයි.

රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවාට ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක වශයෙන් පිරිහෙමින් පවතී. ඵයට හේතු වී ඇත්තේ අවශ්‍ය සම්පත් වල සීමා සහිත බවයි. ඒ අතර පෞද්ගලික අංශය රාජ්‍ය අංශයට සාර්ථක ලෙස සපුරාලිය නොහැකි වූ රෝග ප්‍රතිකාරක සේවා අංශය තුළ වේගවත් ලෙස ප්‍රසාරණය වෙමින් පවතී. වර්ථමානයේදී රෝග ප්‍රතිකාරක සේවාවන් ගෙන් සියයට 50 කට අධික ප්‍රමාණයක් ඉටුකරනු ලබන්නේ පෞද්ගලික අංශය විසින්ය. නමුත් පෞද්ගලික අංශය රෝග නිවාරණ සෞඛ්‍ය පහසුකම් අංශයෙහි වර්ධනය සඳහා උනන්දුවක් දක්වා නැත. රෝග ප්‍රතිකාරක සෞඛ්‍ය සේවාවන්ට වඩා රෝග නිවාරක සෞඛ්‍ය සේවාවන් හි ජාතික ප්‍රතිලාභයන් වැඩි බැවින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් ද රාජ්‍ය අංශයෙහි සම්පත් යෙදවීම පිළිබඳව තීරණය කිරීමේදී රෝග නිවාරණ සෞඛ්‍ය සේවාවට ප්‍රමුඛත්වය දීම පිළිබඳ නැවත සලකා බැලීමට කාලය පැමිණ ඇත. මැලේරියා සහ ඩොංගු වැනි බෝවන රෝග නැවත හිස එසවීමද, රෝග නිවාරණ ප්‍රතිකාර සේවා ප්‍රසාරණය කිරීම පිළිබඳ යළි අවධානය යොමු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කරයි. එබැවින්, වඩාත් දුර්වල කණ්ඩායම් වල සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් ලෙස අවධානය යොමු කරමින් රාජ්‍ය අංශය රෝග නිවාරණ සෞඛ්‍ය සේවා සැපයීමට විශාල වශයෙන් මැදිහත් වීම ඵලදායී වන අතරම පෞද්ගලික අංශය ප්‍රතිකාරක සෞඛ්‍ය සේවාවන් සැපයීම සඳහා උනන්දු කළ යුතුය. මෑතකදී කරන ලද අධ්‍යයනයන් මගින් පෙන්වා දී ඇත්තේ සෞඛ්‍ය අංශයේ වියදම් වලින් විශාල ප්‍රමාණයක් තවමත් දරනු ලබන්නේ රජය (සියයට 48) සහ ගෘහස්ථ අංශය (සියයට 46) බවය. පෞද්ගලික සෞඛ්‍ය රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රම මගින් මුළු වියදමින් සියයට 1 ක් පමණ ද, ඉතිරි සියයට 5 සේවා යෝජකයන් සහ අනෙකුත් සංවිධාන මගින් ද දරනු ලබයි. පෞද්ගලික සෞඛ්‍ය රක්ෂණ ක්‍රම සහ සමාජ රක්ෂණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් පෞද්ගලික අංශයේ සෞඛ්‍ය පහසුකම් සැපයීම දිරිගැන්වීම සඳහා උපකාරී වේ.

රාජ්‍ය අංශය, පාසල් සිසුන්ගෙන් සියයට 96 ක් ආවරණය වන ප්‍රාථමික, ද්විතීක හා තෘතීයික යන අංශ තුනම සඳහා අධ්‍යාපනය සපයන ප්‍රධාන සැපයුම්කරු ලෙස අඛණ්ඩව

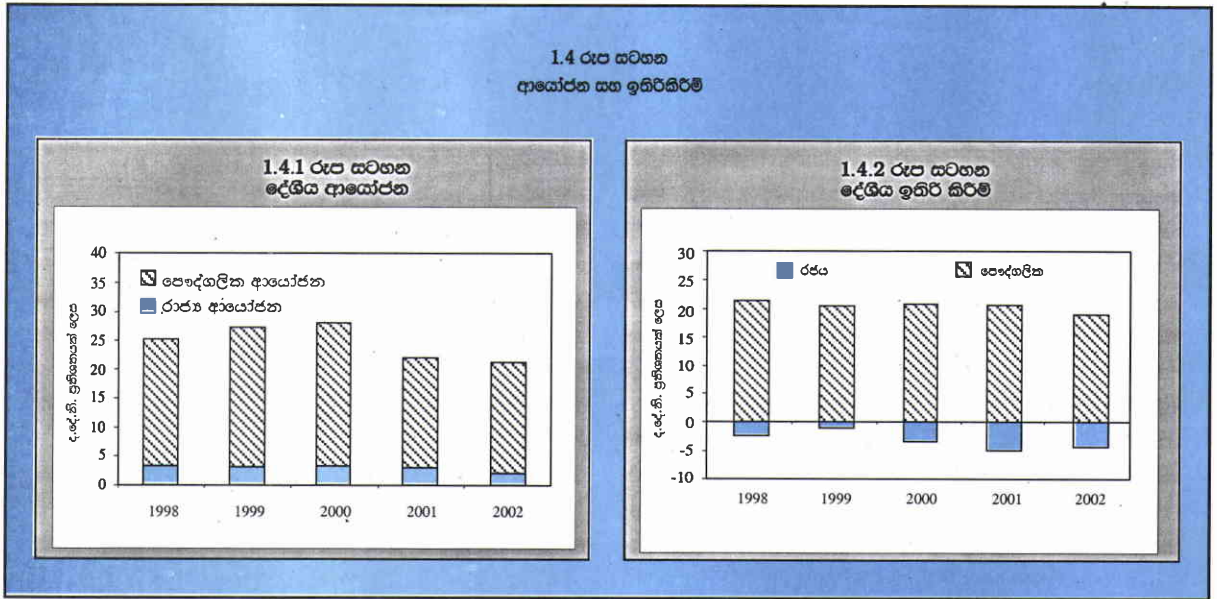
ක්‍රියාත්මක විය. එසේ නමුත් රජයේ පාසල් සංඛ්‍යාව මෙන්ම ඒවායේ ඉගෙනුම ලබන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවද 2002 දී තවදුරටත් පහත වැටුණි. වසර තුළ, පිරිවැය ඵලදායීතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවයකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් නොමැති වීම හේතුවෙන් රජයේ පාසල් 65 ක් වසා දැමීමට සිදු විය. ප්‍රමාණවත් ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් රඳවාගැනීමට නොහැකි එවැනි පාසල් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම රටෙහි වටිනා සම්පත් අපතේ යාමකි. එවැනි පාසල් ආසන්නයේ ඇති විශාල පාසල් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සැකසිය යුතුව ඇත. එලෙසම මෑත කාලීනව දක්නට ලැබුණු ශිෂ්‍ය ජනගහනය අඩුවීමේ උපනතිය තවදුරටත් පෙන්නුම් කරමින් රජයේ පාසල් වල ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව සියයට 4 කින් පහත වැටුණි. මෙමගින්, පාසල් යන වයසේ ජනගහනය අඩු වීම සහ පුද්ගලික සහ ජාත්‍යන්තර පාසල් වලට ඇතුළත් වන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවේ වර්ධනය යන දෙකම පෙන්නුම් කරයි. ව.කි.මී. 7 කට පාසලක් බැගින් වූ පාසල් සංඛ්‍යාව සහ 21 ක් වූ ගුරු/ශිෂ්‍ය අනුපාතය අධ්‍යාපන පහසුකම් ප්‍රමාණවත් පරිදි ලබා දී ඇති බව සහ දිවයින පුරා පුළුල් ව්‍යාපෘතියක් ඇති බව පෙන්නුම් කරයි. කෙසේ නමුත් රජයේ පාසල් වල ක්‍රමයෙන් පිරිහෙන අධ්‍යාපන තත්ත්වය පිළිබඳ මෑත කාලීනව වැඩි අවධානයක් යොමු කරනු ලැබීය. අධ්‍යාපන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 2002 දී වැඩි සටහන් කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. පාසල් පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පාසල පදනම් කරගත් පරිපාලන පද්ධතියක් යටතේ ගුරුවරුන්ගේ සහ දෙමාපියන්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව පාසල් මණ්ඩල ස්ථාපිත කරනු ලැබීය. කලාපය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ගැටලු විසඳා ගැනීම සඳහා කලාපීය අධීක්ෂණ මණ්ඩල ස්ථාපිත කරනු ලැබීය. ගුරු පුහුණු කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. පාසල් සඳහා අධ්‍යාපන උපකරණ මෙන්ම අනෙකුත් පහසුකම්ද සපයනු ලැබීය. සහනදායී පදනමක් යටතේ ණය සපයනු ලබන ආයතන මෙම කටයුතු සඳහා සහයෝගය දක්වා ඇත.

2002 දී විශ්ව විද්‍යාලවලට ඇතුළත් වූ සිසුන් සංඛ්‍යාව 12,144 ක් දක්වා සියයට 2 කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ නමුත් විශ්ව විද්‍යාලවලට ඇතුළු වීම සඳහා අවස්ථාව ලැබී ඇත්තේ සුදුසුකම් ලැබූ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 13 කට පමණි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ පෞද්ගලික අංශය පදනම් කොට ගත් ප්‍රමිතියක් සහිත විශ්ව විද්‍යාල පිහිටුවීම සඳහා දෙමාපියන් සහ ජනතාවගෙන් බලපෑම කිබියදීත්, විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන පද්ධතිය සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ ඒකාධිකාරය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමය. මෙම කලාපයේම පිහිටි සිංගප්පූරුව සහ මැලේසියාව වැනි රටවල් දියුණු රටවල පිළිගත් විශ්ව විද්‍යාල වල බලය ලත් පෞද්ගලික විශ්ව විද්‍යාල ක්‍රමයක් ගොඩ නැංවීම සාර්ථක ලෙස කර ඇත. විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන ක්‍රමය සාර්ථක කිරීම සඳහා මෙන්ම කාර්මික අධ්‍යාපන සහ වෘත්තීය පුහුණු අධ්‍යාපනයන් දියුණු කිරීම සඳහා අඛණ්ඩ උත්සාහයක් කිබියදීත් රටෙහි දැනට පවත්නා තෘතීයික අධ්‍යාපනයෙහි ගුණාත්මක බව කෙරෙහි අවධානය යොමු වී තිබේ. රජය මෑතකදී සකස්

කල ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ එනම් “යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා: කඩිනම් සංවර්ධනයක් සඳහා ඉදිරි දැක්ම සහ උපාය මාර්ග” හි වර්තමාන අධ්‍යාපන ක්‍රමයෙහි බාධකයන් සහ එම ගැටළු වලට පිළියම් යෙදීමේ අවශ්‍යතාවයේ වැදගත්කම අවධාරණය කර ඇත. සංරෝධකයන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත්තේ; ගුණාත්මක සංරෝධක, ආයතනික සංරෝධක, භාෂාමය සංරෝධක සහ තෘතීයික අධ්‍යාපන සංරෝධකයන් ය. මෑතකදී නිකුත් කරනු ලැබූ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ලියවිල්ලෙහි දකුණු ආසියානු කලාපයේ ඉහළ ගුණාත්මක සේවාවක් සපයන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව දියුණු කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනික ප්‍රතිසංස්කරණයක අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කර ඇත. උගත් තරුණයන් අතර අඛණ්ඩව පවතින අතර, ව්‍යුහාත්මක වීරැ කියාව, සමාජ තත්ත්වයන්ගේ පිරිහීම, පාසල් සිසුන් ද ඇතුළත් වන තරුණ අසහනය වර්ධනය වීම අප්‍රමාදව ක්‍රියාත්මක කළයුතු ගැඹුරු අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණයක අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව ප්‍රදර්ශනය කරයි. දෙනලද දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් සහ ඉහළ ගුණාත්මක බවකින් යුත් අධ්‍යාපනයක් සඳහා ඉහළ යමින් පවත්නා ඉල්ලුමක් යටතේ අධ්‍යාපන සේවා, විශේෂයෙන් තෘතීයික අධ්‍යාපන සේවාව පෞද්ගලික අංශයට විවෘත කිරීමත් ඒ අතර රාජ්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමය තරඟකාරී වෙළෙඳපොල පරිසරයක් මත අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීමත්, අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණයන්හි ප්‍රධාන අංගයන් විය යුතුව ඇත.

1.4 පරිභෝජනය, ඉතිරිකිරීම් හා ආයෝජනය

වියදම් අංශය සලකන කල, 1996 ස්ථාවර මිළ ගණන් යටතේ පරිභෝජනය සියයට 7.5 ක වැඩි වේගයකින් ඉහළ ගිය අතර ආයෝජන වියදමෙහි වර්ධනය සියයට 3.1 ක් විය. මෙය මුළු වියදමෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් පරිභෝජන වියදම 2001 වූ සියයට 79.4 සිට 80.1 දක්වා ඉහළ නැංවීමට සමත් විය. මෙයට සම්පූර්ණයෙන්ම හේතු වූයේ මුළු පරිභෝජන වියදමෙන් සියයට 90 කට පමණ දායකවන පෞද්ගලික පරිභෝජන වියදමෙහි වූ වර්ධනයයි. රාජ්‍ය පරිභෝජනය රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනයේ සාර්ථකත්වය නිසා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ප්‍රතිශතක අංක 0.8කින් පහත වැටුණේය. ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුවෙන් පාරිභෝගික විශ්වාසනීයත්වය ඉහළ යාමත් සාමකාමී වාතාවරණය ඇතිවීමත් සමඟ එතෙක් කල් යටපත්ව තිබූ උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවලින් වූ ඉල්ලුම ඉහළ යාමත් පෞද්ගලික පරිභෝජන වියදමෙහි ඉහළ යාමට දායක විය. රජයේ පාලනය යටතේ නොපැවති ප්‍රදේශවල ආරක්ෂිත තත්වයන්හි සහ ප්‍රවාහන පහසුකම්වල වූ වර්ධනය එම ප්‍රදේශවල භාණ්ඩ හා සේවා බෙදා හැරීමේ කටයුතු ව්‍යාප්ත වීමට හේතු විය. කල්පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ සඳහා වූ වියදම සාමාන්‍ය පාරිභෝගික භාණ්ඩ සඳහා වන වියදමට වැඩි ප්‍රතිශතයකින් ඉහළ යාම යුද්ධයෙන් පීඩා විඳි ප්‍රදේශවල, මෙතෙක් යටපත්ව පැවති ඉල්ලුම පිළිබිඹු කළේය. එසේම පෞද්ගලික පරිභෝජන වියදම තව දුරටත් ඉහළ නංවමින්, සටන් විරාම ගිවිසුමට එළඹීමත් සමඟ දේශීය සංචාරක කටයුතුවල ඉහළ යාමක් දැකිය හැකිවිය.

2000 වර්ෂයේ සියයට 21.5 සිට 2001 වර්ෂයේ දී සියයට 20.3 දක්වා අඩුවූ ජාතික ඉතුරුම්/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අනුපාතය තවදුරටත් අඩුවෙමින් 2002 වර්ෂයේ දී සියයට 19.7 ක් විය. මෙම අඩුවීමට මුළුමනින්ම හේතු වූයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් වන පෞද්ගලික ඉතුරුම් සියයට 19 දක්වා ප්‍රතිශතාත්මක අංක 1.7 කින් අඩුවීමයි. 2002 වර්ෂයේදී රාජ්‍ය නිර්-ඉතුරුම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 0.6 කින් පහත වැටුණු අතර, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් වන දේශීය ඉතුරුම් අනුපාතිකය ප්‍රතිශතක අංක 1.2කින් පහත වැටෙමින් සියයට 14.6ක් විය. කෙසේවුවත්, විදේශීය පෞද්ගලික සංක්‍රාම ඉහළ යාම ඔස්සේ විදේශීය ඉතුරුම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 0.5 කින් ඉහළ ගිය බැවින් ජාතික ඉතුරුම් අනුපාතය පහත වැටීම ප්‍රතිශතාංක අංක 0.6කට සීමා විය. ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවේගකාරී කිරීම සඳහා දේශීය සම්පත් යොදාගැනීමේ හැකියාව සහතික කරනු සඳහා දේශීය ඉතුරුම්/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අනුපාතය පහත වැටීමේ උපතනීය නැවතී, එය සියයට 25 ඉක්මවා යන ලෙසින් වැඩිකරගැනීම අවශ්‍ය වේ.

2001 වර්ෂයේදී සියයට 17.5 කින් නියුණු ලෙසින් පහත වැටුණු, 1996 ස්ථාවර මිළ යටතේ ගණනය කරනු ලබන දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන නිෂ්පාදනය, 2002 වර්ෂයේ දී සියයට 3.1 කින් වර්ධනය වූ නමුදු එය අපේක්ෂිත වර්ධනයට අඩු මට්ටමක් විය. ආයෝජනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු මට්ටමක පැවතීම පෞද්ගලික අංශයේ සහ සංවර්ධන මූල්‍ය ආයතනයන් මගින් සිදුකල ණය මධ්‍යස්ථ වර්ධනයන් පෙන්වීම මගින් ද පිළිබිඹු විය. රාජ්‍ය ආයෝජනයන් 2002 වර්ෂයේදී වර්තන වියදමින් සලකන කල පවා රුපියල් බිලියන 10.4 කින් පහත වැටුණු බැවින් ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයේ සිදුවූ වර්ධනය සම්පූර්ණයෙන් පෞද්ගලික ආයෝජනයෙහි ඉහළ යාම නිසා සිදුවූවක් විය. ආංශික වශයෙන් සලකන කළ, ආරක්ෂිත

තත්ත්වයේ වූ දියුණුව නිසා වාණිජ හා ප්‍රවාහන කටයුතු සඳහා වූ ඉල්ලුම ඉහළයාම පිළිබිඹු කරමින්, ප්‍රවාහන අංශය මත කෙරුණු ආයෝජන සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ ගියේය.

කෙසේවුවත් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වූ වර්ධනයට සාපේක්ෂව ආයෝජන අඩු මට්ටමකින් වර්ධනය වූ බව පිළිබිඹු කරමින් ආයෝජන/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අනුපාතිකය 2001 වූ සියයට 22.0 සිට 2002 දී සියයට 21.3 දක්වා අඩුවිය. 2002හි දී මෙම ආයෝජන අනුපාතිකය 1997-2001 දක්වා වූ පස් අවුරුදු කාලය තුළ වාර්තාගත සාමාන්‍යය වූ සියයට 25.4 ට වඩා අඩු අනුපාතයක් වූ අතර, අභිමත ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතය වන සියයට 8 ක මට්ටම ළඟාකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ආයෝජන අනුපාතය වූ සියයට 30 ට වඩා බෙහෙවින් අඩු මට්ටමක පවතී. එබැවින් ඉහළ වර්ධන අනුපාතයන් ළඟාකර ගැනීම සඳහා කඩිනම් ආයෝජන වැඩසටහනක් සහ ආයෝජනවල ගුණාත්මක භාවය ඉහළ දැමීමේ වැඩ පිළිවෙලක් අවශ්‍යවේ.

ආයෝජන/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අනුපාතයේ පහත වැටීමට සාපේක්ෂව දේශීය ඉතුරුම්/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අනුපාතය වඩා වේගයෙන් පහත වැටීම පිළිබිඹු කරමින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් වන ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය 2000 වර්ෂයේ වූ සියයට 6.7 සිට 2001 වර්ෂය සඳහා සියයට 6.2 දක්වා අඩු වූ අතර මෙය අඩු මට්ටමක පවත්නා ආයෝජන/දළ දේශීය නිෂ්පාදිත මට්ටම ආවරණය කිරීමට පවා විදේශීය ඉතුරුම් මත වන රැඳියාව පෙන්නුම් කරයි. ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය අඛණ්ඩව පැවතීමෙන් පිළිබිඹු කරන්නේ ගෙවුම් ශේෂයේ වර්තන ගිණුමෙහි, විශේෂයෙන් වෙළඳ ගිණුමෙහි හිඟයක් අඛණ්ඩව පවතින බවයි. එමනිසා, පෞද්ගලික ඉතුරුම් දිරිගැන්වීමත්, දැනට සෘණ අගයක් ගන්නා රාජ්‍ය ඉතුරුම් ධන අගයක් බවට පත්කිරීමටත් ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා දේශීය ඉතුරුම් යොදාගැනීම ඉහළ නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය වෙයි. මෙහිදී රටෙහි

දිගුකාලීන ඉතුරුම් ප්‍රවර්ධනය සඳහා දායකවන්නන් හට වෙළෙඳපොළ අනුපාතිකයන්ට අනුව ප්‍රතිලාභ ලැබෙන්නට සැලැස්වීම සහතික කරමින් පුද්ගලික අංශයට විශ්‍රාම අරමුදල් කළමනාකරණයට අවස්ථාව සලස්වන ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනමින් ගෙන ඒමත්, විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ ක්‍රමානුකූලව හැසිරවීමේ වැඩපිළිවෙලක් ස්ථාපිත කිරීමත් අත්‍යවශ්‍යවේ. එසේම දේශීය ඉතුරුම් සංවලනය සඳහා මූල්‍ය අශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම ද අවශ්‍ය වේ. සියයට 4 ඉක්මවා යන මූල්‍ය අතරමැදි පිරිවැයක් පැවතීම ඉතුරුම් සේම ආයෝජනයේදී ප්‍රවර්ධනය අධෝර්ණමත් කරන අතර එය ආර්ථික වර්ධනයට ද අහිතකර අන්දමින් බලපායි. මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය ශක්තිමත් කරමින්, කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීමත් සහ තරඟකාරීත්වය ඉහළ නැංවීමත් අතරමැදි පිරිවැය අඩු කිරීම සඳහා මූල්‍ය අශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කළ යුතුවේ.

1996 ස්ථාවර මිල ගණන් යටතේ ගණනය කරනු ලබන දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (දේශීය සම්පත්) සහ භාණ්ඩ හා සාධක නොවන සේවා ආනයන (විදේශ සම්පත්) ඇතුළත් ආර්ථිකයෙහි පවත්නා සම්පත් 2001 වර්ෂයේ වූ සියයට 4.3 ක පහත වැටීමට සාපේක්ෂව 2002 වර්ෂයේ දී සියයට 6.3 කින් වර්ධනය වී ඇත. දේශීය වර්ධනය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් (සියයට 4 කින්) හා ආයාන කියුණු අන්දමින් ඉහළ යාමත් (සියයට 11.2 කින්) පවත්නා සම්පත්හි මෙම වර්ධනයට හේතුවිය. සම්පත් උපයෝගීතාවය සලකන කල, පරිභෝජනය ඉහළම වර්ධනය සලකුණු කරමින් සියයට 7.5 කින් ඉහළ ගිය අතර භාණ්ඩ හා සාධක නොවන සේවා අපනයනය සියයට 5.6 කින් ද, ආයෝජනය සියයට 3.1 කින් ද ඉහළ ගියේය. කුඩා දුපත් ආර්ථිකයක් වන ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ඉල්ලුම සීමිත බැවින් ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා අපනයන ප්‍රසාරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතු වේ.

1.5 මිල

ඉල්ලුම් අංශය කෙරෙහි දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ඇති කළ බලපෑම, දේශීය සැපයුම් තත්ත්වය වඩා වර්ධනය වීම, විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීමේ වේගය අඩුවීම, ආනයනික භාණ්ඩවල මිල ගණන් පහලයාම යන සාධක වල බලපෑම පිළිබිඹු කරමින්, භාණ්ඩ හා සේවා රාශියක පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ ගිය ද, තවමත් ඉහළ මට්ටමක පවතින උද්ධමනය 2002 වසර පුරාම පහත වැටුණි. 2000 වසරේ අග භාගයේ සිට මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කළ ඉහළ මූර්ත පොලී අනුපාතයන් ඇති කිරීමට හේතු වූ, සමස්ත ඉල්ලුම පාලනය කරන දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, නාමික ඉල්ලුමෙහි අතිරික්ත වර්ධනයක් ඇතිවීම පාලනය කිරීමෙහි ලා සමත් වූ අතර එමගින් පොදු මිල මට්ටම ඉහළයාම කෙරෙහි ඇති පීඩනය පාලනය කිරීමට සමත් විය. සැපයුම් පාර්ශ්වයෙන් යහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන්, සටන් විරාම ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ඉන්පසු ප්‍රවාහනය සඳහා කිබු බාධාවන් ඉවත්කිරීම යන සාධක නිසා කෘෂිකාර්මික හා මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය වැඩි වීම දේශීය මිල මට්ටම කෙරෙහි කිබු පීඩනය අඩු කිරීමට හේතු

විය. විදේශ වෙළෙඳාම පදනම්ව බර තැබූ සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීම 2001 පැවති සියයට 7.3 සිට 2002 දී සියයට 8 දක්වා අඩුවීම ආනයන භාණ්ඩවල සහ අපනයනය කළ හැකි දේශීය භාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉහළයාම පාලනය කිරීමට උපකාරී විය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොලෙහි භාණ්ඩ මිලගණන් වල පැවති දුර්වල තත්ත්වය පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රධාන ආනයන පාරිභෝගික භාණ්ඩවල මිල ගණන් 2001 පැවති සියයට 4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2002 දී සියයට 13 කින් පහළ වැටුණු අතර, එමගින් ආනයනික උද්ධමනය මගින් ආර්ථිකයට ඇති කරන බලපෑම අඩු කළේය. ආනයන මත පනවන අධිභාරය අප්‍රේල් මාසයේ සිට සියයට 40 සිට සියයට 20 දක්වා අඩුවීම සහ මාර්තු මාසයේ දී යුධ අවදානම් අධිභාරය ඉවත්කිරීමද ආනයන භාණ්ඩ වල මිල මට්ටම් ඉහළ යාම පාලනය කිරීමට උපකාරී විය. අවසාන වශයෙන් ඵලදායීතාවයේ වර්ධනය ඉක්මවා නාමික වැටුප් ඉහළ යාම පාලනය කිරීම ද මිල මට්ටම් කෙරෙහි ඇති පීඩනය උදාසීන කිරීමට උපකාරී විය.

2002 වසරේ උද්ධමනය අඩු වුවද එය තවමත් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. පරිපාලිත මිලගණන් ඉහළ යාම සහ දේශීය නිෂ්පාදනය සම්බන්ධයෙන් ඵලදායීතාවය පහල මට්ටමක පැවතීම උද්ධමනය සිඳු වශයෙන් පහළ යාම අඩුකිරීමට හේතු විය. 2002 වර්ෂයේ ඇති කළ ප්‍රධාන පරිපාලිත මිල වැඩිවීම් වූයේ භූමිතෙල් (සියයට 38), ඩීසල් (සියයට 13), විදුලිබල ගාස්තු (සාමාන්‍යයෙන් සියයට 37), ජල ගාස්තු (සියයට 25), පෞද්ගලික බස් ගාස්තු (සියයට 15), තැපැල් මුද්දර (සියයට 29) සහ සිගරට් (සියයට 7) වේ. තිරිඟු සහනාධාරය ඉවත් කිරීම දේශීය තිරිඟු පිටි මිල ඉහළ යාමට හේතු වූ අතර, පොහොර සහනාධාරය සීමාකිරීම දේශීය කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන පිරිවැයට අයහපත් අයුරින් බලපෑවේය. මෙවැනි පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ දැමීම 2002 වසරේ සමස්ත මිල මට්ටම ඉහළ දැමීම කෙරෙහි පීඩනයක් ඇති කළ ද එහි බලපෑම එක් වරක් පමණක් වන අතර දිගු කාලීනව මිල ස්ථායීතාවය ඇති කර ගැනීමට උපකාරී වන අතරතුර දිගු කාලීන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ට එය හේතු විය. මෙවැනි පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ යාම නිසා ඇති වූ තාවකාලික උද්ධමනකාරී පීඩනය 2002 ජූලි මාසයේදී රජය විසින් පාරිභෝගිකයාට සහනදායී පියවර ගැනීමට හේතු විය. එයට තෝරාගත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ ලැයිස්තුවක් සහ ඹෟෂධ නිෂ්පාදන එකතු කළ අගයමත පනවන බද්දට (වැට් බද්දට) යටත් කිරීමෙන් ඉවත් කිරීමේ තීරණය ඇතුළත් වෙයි. එසේම බනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවලින් ඇති වූ පාඩුව බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන මිලට ඇතුළත් කිරීම මගින් පියවා ගැනීමට කිබු ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීමද එයට ඇතුළත් විය. මෙම පියවරයන් මිල මත ඇති පීඩනය කෙටිකාලීනව සුළු වශයෙන් අඩු කිරීමට හේතු වුවද එම ප්‍රතිපත්තීන් නිසා දිගු කාලයේ දී ඇති විය හැකි සාර්ව ආර්ථික බලපෑම් පිළිබඳ පුරෝකථනයන්ගෙන් පෙනී යන්නේ එය ආර්ථිකයේ උද්ධමනකාරී පීඩනය ඉහළ දැමීමට හේතු විය හැකි බවයි. ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් වලින් ඇති වන තාවකාලික පීඩනයන්ට භාජනය වන කණ්ඩායම් අරමුණු

කරගත් ආදායම් සංක්‍රාමයන් ඇති කරන ප්‍රතිපත්ති සම්පත් උපයෝජනයේ කාර්යක්ෂමතාවයට සහ දිගුකාලීන මිල ස්ථාවරතාවයට අසහනවත් ලෙස බලනොපාන නිසා එම ප්‍රතිපත්ති සැලසුමක් නැති තාවකාලික පිලියම්වලට වඩා යහපත් කොට සලකනු ලැබේ. ආර්ථිකය ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත්වීම නිසා ආදායම ඉහළ යාම සහ සංචාරකයන්ගේ පැමිණීමේ ඉහළ වර්ධනය නිසා ඇතිවූ ඉල්ලුම ඉහළයාම උද්ධමනය සිසු වශයෙන් අඩුවීමට එරෙහි වන අයුරින් ක්‍රියාත්මක විය. කෙසේ වෙතත් සාර්ව ආර්ථික ක්‍රමය කෙරෙහි ඒවායෙහි ඇති සෘජු සහ වක්‍ර බලපෑම පොදුවේ මිල මට්ටම වැඩිවීම අඩුකිරීමට හේතුවුවා විය හැකිය.

සමස්ත මිල වෙනස්වීම පිළිබඳ සියලුම දර්ශකයන් මගින් 2002 වසර සඳහා සියයට 7 සහ සියයට 11 අතර මිල වැඩිවීමක් වාර්තා කළේය. (පරිපාලිත මිල ගණන් වැඩිවීමේ බලපෑම ඉවත් කළ විට එය සියයට 6 ත් 9 ත් අතර විය) 2001 වර්ෂයේ රට සමගාමී මිල වැඩිවීම සියයට 10 ත් 14 ත් අතර විය. (පරිපාලිත මිල ගණන් වෙනස්වීමට ගැලපුම් කරන ලද වැඩිවීම සියයට 10 ත් 14 ත් අතර විය) මෑතකාලීන බරතැබීම් වලින් යුත් පුළුල් භූගෝලීය සහ ආදායම් කණ්ඩායම් ආවරණයක් ඇති තව ශ්‍රී ලංකා පාරිභෝගික මිල දර්ශකය 2002 වසර සඳහා සියයට 10.2 ක මිල වැඩිවීමක් වාර්තා කළේය. පසුගිය වසරේ රට සමගාමී වැඩිවීම සියයට 12.1 කි. කොළඹ මහනගර සභාව තුළ අඩු ආදායම් ලබන පවුල් වල පාරිභෝගික භාණ්ඩ පැය නියෝජනය කරන නිළ මිල දර්ශකය වන කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය එහි වාර්ෂික සාමාන්‍ය වැඩිවීම 2001 වසරේ වූ සියයට 14.2 සිට 2002 වසරේ සියයට 9.6 දක්වා සිසු පහළයාමක් වාර්තා කළේය. කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයට වඩා පුළුල් භූගෝලීය ආවරණයක් ඇති මහ කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය 2001 වසරේ පැවති සියයට 11 සිට 2002 දී වූ 10.6 දක්වා සුළු පහත වැටීමක් වාර්තා කළේය. මහ කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයට වඩා පුළුල් භූගෝලීය ආවරණයක් ඇති කොළඹ දිස්ත්‍රික් පාරිභෝගික මිල දර්ශකය සියයට 6.8 කින් ඉහළ ගිය අතර එය 2002 වාර්තා වූ අඩුම ඉහළයාම විය. එය 2001 හි පැවති සියයට 10.3 සිට පහත වැටීමකි. පාරිභෝගික, අන්තර් සහ ආයෝජන යන ප්‍රධාන භාණ්ඩ වර්ග තුන ආවරණය වන ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ මට්ටමේ මිල වෙනස්වීම් ගණනය කරනු ලබන තොග මිල දර්ශකය ඉහත දර්ශකවලට සමාන නැඹුරුවක් පෙන්වුම් කරමින් 2001 හි වාර්තා කළ සියයට 11.7 ට සාපේක්ෂව 2002 දී සියයට 10.7 කින් ඉහළ ගියේය. සියලුම ආර්ථික ක්‍රියාවන් ආවරණය වන පුළුල්ම ආවරණයක් ඇති දළ දේශීය නිෂ්පාදිත අවධමනකය කලින් වසරේ පැවති සියයට 12.4 ක වැඩිවීමට සාපේක්ෂව සියයට 8.3 කින් ඉහළ ගියේය. සියළුම ප්‍රධාන උප දර්ශක ද 2002 දී මිල ගණන් ඉහළ යාමේ වෙගයේ අඩුවීමක් වාර්තා කළේය. ප්‍රධාන උප දර්ශක වන ආහාර, ඉන්ධන සහ ආලෝකය සහ ප්‍රවාහනය යන උප දර්ශක ශීඝ්‍ර අඩුවීමක් පෙන්වුම් කළ අතර ඉතා පුළු බරතැබීම් ඇති පුද්ගල සන්නිවේදන භාණ්ඩ වැනි සමහර කාණ්ඩ 2002 දී සිසු මිල වැඩිවීමක් වාර්තා කළේය.

සියලුම පාරිභෝගික මිල දර්ශකවල ඉහළම බර තැබීමක් ඇති (සියයට 59 ට වැඩි) ආහාර උප දර්ශකය සමස්ත මිල වැඩිවීමෙන් 2002 සියයට 80 කට පමණ දායක විය. මේ අතර ඉන්ධන සහ ආලෝකය සහ විවිධ අයිතම ඇතුළත් උප දර්ශක සමස්ත මිල දර්ශකයේ වැඩිවීම කෙරෙහි පිළිවෙළින් සියයට 7 කින් සහ සියයට 11 කින් පමණ දායක විය. ස්ථාවර ආනයන මිල ගණන් සහ දුර්වල අපනයන වෙළෙඳපොළ නිසා දේශීය වෙළෙඳපොළට වැඩියෙන් සැපයීම යන සාධක පිළිබිඹු කරමින් සමස්ත මිල වැඩිවීම කෙරෙහි රෙදිපිළි උප දර්ශකයෙන් ඇති කළ දායකත්වය සියයට 1 ක් පමණ විය.

1.6 වැටුප්

වතු අංශයේ සේවකයන්ට ජුලි මාසයේ දී ලබාදුන් දෛනික වැටුප් වැඩිවීම හැර රාජ්‍ය අංශයේ හෝ පඩි පාලක සභා මගින් ආවරණය වන සංවිධිත පෞද්ගලික අංශයේ සේවකයන්ට පොදු වැටුප් වැඩිවීමක් 2002 වසර තුළ සිදු නොවීය. කෙසේ වෙතත් 2001 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී සියයට 19 ත් 24 ත් අතර අනුපාතයකින් රජයේ සේවකයන්ගේ වැටුප් වැඩිවීම පිළිබිඹු කරමින් රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් දර්ශකය 2002 දී සියයට 16 කින් පමණ වැඩිවිය. මෙය 2001 දී සිදු වූ සියයට 21 ක වාර්ෂික සාමාන්‍යය වැඩිවීමට පසුව සිදු වූ වැඩිවීමකි. මේ අනුව, තාමික වැටුප මිල උද්ධමනයෙන් අවධමනය කොට ගණනය කරනු ලබන මූර්ත වැටුප රජයේ සේවකයන් සඳහා 2002 දී සියයට 6.4 කින් වැඩි වූ අතර එය 2001 දී වූ සියයට 5.9 ක වැඩිවීමට පසුව සිදුවූවකි.

රාජ්‍ය අයවැය අංශයේ දැඩි අයවැය තත්ත්වය 2002 දී රජයේ සේවකයන්ගේ වැටුප් වැඩි කිරීමට අවකාශයක් ලබා නොදුනි. සැලසුමකින් තොර වැටුප් වැඩිකිරීම් වැළැක්වීමට රජයේ අධිෂ්ඨානගත උත්සාහයන් දැනට රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකග්‍රතාවය ඇති කරගැනීම සඳහා වන ක්‍රියාවලියට සහ පවත්වාගෙන යා නොහැකි රජයේ සමස්ත වැටුප් බිල ඉහළ යාම වැළැක්වීමට උපකාරී විය. රාජ්‍ය අංශයේ වැටුප් බිල 2000 දී සියයට 17 කින්ද, 2001 දී සියයට 14 කින් ද වැඩි වූ අතර, 2002 දී කිසිදු වැටුප් වැඩිවීමකින් තොරව වුවද එය සියයට 13 කින් වැඩිවිය. 1998, 2002 අතර වර්ෂ පහක කාලය තුළ රජයේ සේවකයන්ගේ වැටුප් සියයට 68 කින් පමණ වැඩි වූ අතර එය පඩිපාලක සභා යටතේ වූ සියයට 37 ක වැටුප් වැඩිවීමට දෙගුණයකට වඩා වැඩිය.

2001 දෙවන භාගයේදී සිදු කළ වැටුප් වැඩිවීමේ බලපෑම් පිළිබිඹු කරමින් පඩිපාලක සභා යටතේ එක් වැටුප් වැඩිවීමක් පමණක් වර්ෂය තුළ වාර්තා වුවද සංවිධිත පෞද්ගලික අංශයේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය මූල්‍ය වැටුප් 2002 දී ඉහළ ගියේය. සියළුම පඩිපාලක සභා ආවරණය වන වැටුප් දර්ශකය 2001 දී වැඩි වූ සියයට 4.9 ට සාපේක්ෂව, 2002 දී සියයට 7.4 කින් ඉහළ ගියේය. අනෙකුත් උප දර්ශක අතර කෘෂිකාර්මික අංශය 2002 දී වාර්තා වූ ඉහළම වැඩිවීම වූ සියයට 7.9 කින් ඉහළ ගිය අතර, කර්මාන්ත සහ වාණිජ අංශයේ වැටුප් 7.3 කින්ද සේවා අංශයේ සියයට 3.1 කින් ද ඉහළ ගියේය. 2001 දී සේවා අංශයේ

වැටුප් වැඩිවීම සියයට 17.5 ක් තරම් ඉහල මට්ටමක විය. රාජ්‍ය ආයතන සේවකයන්ගේ තත්වයට ප්‍රතිවිරුද්ධව යමින් පවතින සහ සේවකයන්ගේ මූර්ත වැටුප් සියයට 2 ක් සියයට 6 ක් අතර ප්‍රමාණයකින් පහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත් බොහෝමයක් පෞද්ගලික ආයතන කාර්යාලයන් ඵලදායීතා දර්ශක පදනම් කර ගනිමින් ඉහළ දිරිදීමනා ප්‍රදානය කළ ද ඵලදායීතා ගවේෂණ වැටුප් දර්ශක මගින් නියෝජනය නොකෙරේ. ඒ අනුව, පෞද්ගලික ආයතන මූර්ත වැටුප් පහල යාම අවම වැටුප් දර්ශක ඇස්තමේන්තු මගින් පෙන්නුම් කරන තරම් විශාල නොවීය හැකිය.

දෛනික වැටුප් ලබන සේවකයන් විශාල ප්‍රමාණයක් නියෝජනය වන අසංවිධිත ආයතන වැටුප් වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම් සැපයුම් බලවේග මගින් තීරණය වෙයි. 2002 දී අසංවිධිත ආයතන වැටුප් සියයට 4 ක් 16 ක් ප්‍රමාණයකින් වැඩිවූ අතර එය මූර්ත වැටුප්වල මිශ්‍ර වෙනස්කම් ඇති කළේය. තැනීමේ කාර්යාලයේ මූලික දෛනික වැටුප් සියයට 8 ක් 9 ක් අතර ප්‍රමාණයකින් ඉහළගිය අතර, 2002 වර්ෂයේ මූර්ත වැටුප්වල ආන්තික පහත බැස්මක් සිදුවිය. කෘෂිකාර්මික ආයතන තුළ සිදු වූ මූලික වැටුප් වැඩිවීම සියයට 4 ක් 16 ක් අතර විය. ඉහළම මූලික වැටුප් වැඩිවීම රබර් කිරි කැපීම සඳහා වාර්තා වූ අතර එමගින් ඉහළ රබර් මිල ගණන් යටතේ ඉහළ වැටුප් ගෙවීමට ඇති හැකියාව සහ ශ්‍රමයට ඇති ඉහළ ඉල්ලුම පෙන්නුම් කළේය. ටී වගා ආයතන තුළ වැටුප් වැඩිවීම සියයට 9 ක් 10 ක් අතර වූ අතර, එමගින් මූර්ත වැටුප් ආන්තික වශයෙන් වර්ධනය වීමක් සිදුවිය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පසුගිය වාර්ෂික වාර්තාවන්හි සහ රජය විසින් 2002 දී ඉදිරිපත් කළ ජාතික සේවා නියුක්ත ප්‍රතිපත්තියේ අවධාරණය කළ පරිදි වැටුප් වැඩිවීම මිල වැඩිවීම හා වැටුප් වැඩිවීම යන විෂම වක්‍රය වැළැක්වීමට ඵලදායීතාවය මත පදනම් වූ වැටුප් සංශෝධනයන් සිදුකිරීමට සෑම උත්සාහයක්ම දැරිය යුතුයි.

1.7 ජනගහනය, ශ්‍රම බලකාය හා සේවා නියුක්තිය

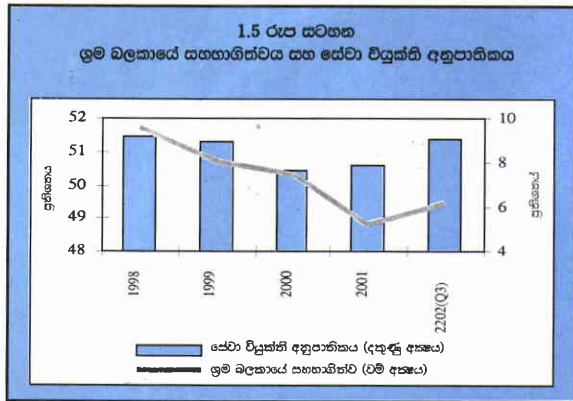
2002 වර්ෂයේ ඇස්තමේන්තු කල මධ්‍ය වාර්ෂික ජනගහනය දශලක්ෂ 19 ක් වූ අතර එය 2001 වර්ෂයේ ජනගහන වර්ධනය වූ සියයට 1.4 සමග සසඳන විට සියයට 1.5 කින් වැඩිවීමකි. මෙම ආන්තික වැඩිවීම සඳහා බලපෑ සාධක අතර රටෙහි ජනවාර්ගික අර්බුදය නිසා රට හැර ගිය පිරිසෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ආපසු පැමිණීම එක් සාධකයක් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය ජනගහන වර්ධනය දකුණු ආසියානු කලාපීය රටවල වර්ධනයට වඩා අඩු වේගයකින් පැවතීමට ජනවිකාශ වෙනස්වීම්, සාර්ථක පවුල් සැලසුම් ක්‍රම අනුගමනය කිරීමත්, ඉහළ සාක්ෂර ප්‍රතිශතයක් පැවතීම හා අනෙකුත් සමාජ ආර්ථික තත්ත්වයන් වැඩි දියුණු වීම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී. එනමුත් සාමාන්‍යයෙන් පුද්ගලයන් 300,000 ක් පමණ වාර්ෂිකව පවතින ජනගහනයට එක්වීම තවදුරටත් මෙම රටවල ඇති සීමාසහිත සම්පත් කෙරෙහි ඉසිලිය නොහැකි බරක් පැවැත්වුණු ඇත. එම නිසා තවදුරටත් ජනගහන වර්ධනය

අඩුවීම මෙම රටවලට වාසි ගෙනදිය හැකි වුවද, වේගයෙන් වයස්ගත වන ජනගහනය මගින් සංකීර්ණ ආර්ථික ගැටළු රාශියක් මතු වියහැකි නිසා වයස් ව්‍යුහය කෙරෙහි අවධානය යොමු විය යුතුය. දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ලබාගත් තාවකාලික ජනගහන ඇස්තමේන්තු මගින් දිස්ත්‍රික්ක තුළට සංක්‍රමණය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි වී ඇති බව යාපනය, කිලිනොච්චිය, මුලතිව්, මඩකලපුව හා ත්‍රිකුණාමලය යන දිස්ත්‍රික්ක වල වාර්ෂික ජනගහනය පැහැදිලිවම වැඩිවීම තුළින් හා මන්නාරම සහ වව්නියා යන දිස්ත්‍රික්කවල වාර්තා කල ජනගහනය සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීම තුළින් පැහැදිලිවේ.

2001 වසරෙහිදී වූ ආර්ථික පසුබෑමෙහි පසුකාලීන බලපෑම් හේතුවෙන් 2002 වසර තුළදී ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ මිශ්‍ර ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබීය. වසර තුළදී ප්‍රධාන කම්කරු නීති සඳහා සංශෝධන කිපයක් සම්මත කරනු ලැබීය. මෙම වර්ෂය තුළ සාම ක්‍රියාදාමයෙහි සාර්ථක ප්‍රගතිය සමග ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්ව අනුපාතිකයෙහි හා රුකියා අවස්ථා වල වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණු නමුත්, ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීම හා ආයෝජන වැඩිවීම අයුතින් එකතු වූ ශ්‍රම බලකාය මුළුමනින්ම අවශෝෂණය කිරීමට නොහැකිවීම හේතුවෙන් සේවා විපුක්ති අනුපාතිකය වැඩිවීය.

ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කරන ලද කාර්තුමය ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණයට අනුව 2002 තුන්වන කාර්තුව අවසානයේදී ඇස්තමේන්තු කළ ශ්‍රම බලකාය මිලියන 7.1 ක් වූ අතර, මෙය 2001 තුන්වන කාර්තුවට වඩා සියයට 4.8 ක වැඩිවීමකි. මේ කාලවර්ෂය තුළදී ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්ව අනුපාතිකය සියයට 48.3 ක සිට සියයට 49.4 දක්වා වැඩිවූ අතර එමගින් ස්ත්‍රී හා පුරුෂ සහභාගීත්ව අනුපාත දෙකෙහිම වැඩිවීම පිළිබිඹු වේ. කෙසේ නමුදු ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්ව අනුපාතිකය සියයට 51.7 ක් වූ උපරිමයක් දක්වා 2002 දෙවන කාර්තුවේදී වැඩිවීම සඳහා සාර්ථක මහ අස්වැන්නක් ලැබීම හේතු වූ අතර එමගින් ස්ත්‍රී සහභාගීත්ව අනුපාතිකයෙහි වැඩිවීමද බොහෝදුරට පිළිබිඹු වේ.

2001 අවසානයේදී ඇස්තමේන්තු කළ මුළු සේවා නියුක්තිය මිලියන 6.3 ක සිට 2002 තුන්වන කාර්තුව අවසානයේදී මිලියන 6.4 දක්වා වැඩි වූ අතර මෙය සේවා නියුක්තිය 117,000 කින් වැඩිවීමක් හෝ මාස තමය තුළදී සියයට 1.9 ක වැඩිවීමක් ලෙස සඳහන් කළ හැක. 2002 වර්ෂයේදී කෘෂිකාර්මික හා සේවා ආයතන යථා තත්ත්වයට පත්වීම, සේවා නියුක්තිය සඳහා එම ආයතන සාපේක්ෂ දායකත්වය ඉහළ යාමට හේතු වූ අතර, අපනයන ආශ්‍රිත කාර්යාල හා තැනීම් ආයතන ක්‍රියාකාරකම් පහත් මට්ටමක පැවතීම කාර්යාල ආයතන රුකියා දායකත්වය අඩුවීමට හේතුවිය. වෙළෙඳාම් ආයතන ක්‍රියාකාරකම්වල වැඩිවීම හා සංචාරක ව්‍යාපාරය යථා තත්ත්වයට පත්වීම, වෙළෙඳ හා හෝටල් ආයතන සේවා නියුක්තියෙහි වැඩිවීම ඉහළ මට්ටමක පැවතීමට ඉවහල් විය. 2001 තුන්වන කාර්තුවේදී ශ්‍රම බලකායෙහි සේවා නියුක්ති ප්‍රතිශත දායකත්වය සියයට 92.2 සිට 2002 තුන්වන කාර්තුවේදී සියයට 90.9 දක්වා අඩුවීම

තුළින් අලුතින් උත්පාදනය වූ රැකියා ප්‍රමාණය අලුතින් ශ්‍රම බලකායට එකතු වූ (ඉද්ධ) ප්‍රමාණයට වඩා අඩුව පෙන්වුම් කෙරේ. එම හේතුව නිසා 2002 වර්ෂයේදී සේවා විද්‍යුත්ති අනුපාතිකය වැඩිවූ අතර 2001 තුන්වන කාර්තුවේ සියයට 7.8 හා සසඳන විට 2002 තුන්වන කාර්තුවේදී සියයට 9.1 ක් ව පැවතිණි. උගත් තරුණ කොටස්වල සේවා විද්‍යුත්තිය තවදුරටත් වැඩි අගයක පැවතුන අතර, මෙමගින් ශ්‍රම වෙළෙඳ පොළෙහි දැනට පවතින නොගැලපීම පිළිබිඹුවන අතර, අධ්‍යාපන හා පුහුණු කටයුතු ඉතා ඉක්මනින් සංශෝධන කිරීමේ අවශ්‍යතාවය තුළින් අවධාරණය කරනු ලබයි.

රාජ්‍ය අංශයේ සේවා නියුක්තිය සියයට 0.9 කින් අඩු වී 2002 වර්ෂයේ අවසානයේදී මිලියන 1.09 ක් විය. මෙය රාජ්‍ය ආයතන වල සියයට 0.5 ක වැඩිවීම හා අර්ධ රාජ්‍ය ආයතන වල සියයට 5.2 ක අඩුවීම හේතුවෙන් ඇති වූ සමස්ත ප්‍රතිඵලය විය. මෙම අඩුවීම රාජ්‍ය අංශය සඳහා සාධාරණීකරණය කල හැකි අවශ්‍යතා සඳහා පමණක් බඳවා ගැනීම සඳහා වූ රජයේ ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. අර්ධ රාජ්‍ය ආයතන වල සේවා නියුක්තිය විශාල ලෙස අඩුවීම බොහෝවිට පෞද්ගලිකරණ ක්‍රියාවලිය, සාර්ථක ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යාමේ වැඩපිළිවෙල, ඵලදායී නොවන අතීයම් සේවකයන්ගේ සේවය අවසන් කිරීම හා සේවය දීර්ඝ කිරීමකින් තොරව අවුරුදු 55 ත් විශ්‍රාම යෑම වැනි කරුණු හේතු විය. ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යෑමේ වැඩපිළිවෙල ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා සමස්ත ආයතන වල සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ අතර ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය, ලංකා තෙල් සංස්ථාව හා සමුපාකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාව මගින් ඵලදායී නොවූ අතීයම් සේවකයින්ගේ සේවය අත්හිට වූ අතර, මහජන බැංකුව නිල විශ්‍රාම වයස තදින් පිළිපදින ලදී. අපේක්ෂිත වැඩපිළිවෙල තවදුරටත් මෙලෙස පවත්වා ගැනීම රාජ්‍ය සේවයේ සංශෝධන ඉදිරියට ගෙන යෑම සඳහා වැදගත් වේ.

2002 වර්ෂයේදී විදේශ රැකියා අවස්ථා 20,000 (සියයට 11) ක් පමණ වැඩි වූ අතර මුළු ගණන 204,000 පමණ විය. මෙය මෑත කාලයේදී වාර්තා කළ ඉහළම අගය විය. විදේශ රැකියා සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවීම, ගුවන්ගමන් පහසුකම් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්වීම හා රාජ්‍ය ආයතන හා පෞද්ගලික

ලියාපදිංචි ආයතන මගින් දියත් කළ ප්‍රචාරන ව්‍යාපාර ද මේ සඳහා දායක විය. විදේශ රැකියා නියුක්තිය තුළ ස්ත්‍රී දායකත්වය ඉහළ අගයක් (සියයට 65) වූ අතර, ගෘහ සේවිකාවන්ගේ ශ්‍රම කාණ්ඩය තවදුරටත් වැඩිම කොටස (සියයට 53) විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රමිකයින්ගේ තරගකාරීත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා විදේශ රැකියා අපේක්ෂකයින් හට පුහුණු පහසුකම් ලබාදීමට පියවර ගෙන ඇත. මෙලෙසම විදේශ රැකියා සඳහා පිටත්ව යන ශ්‍රමිකයන් හට මුහුණ දීමට සිදුවන බොහෝ අපහසුතා සඳහා පිළියම් යෙදීමට කටයුතු යොදනු ලැබීය.

ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ සැලකීමේදී, දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ ශ්‍රම වෙළඳපොළ කෙරෙහි බලපෑ ගැටළු ගණනාවක් විසඳීමට පියවර ගන්නා ලදී. කර්මාන්තශාලා ආඥා පනත (1942) අගෝස්තු මාසයේදී සංශෝධනය කල අතර, ස්ත්‍රී සේවා නියුක්තියන්ට වසරකට අත්තිකාල පැය 100 සීමාව මසකට අත්තිකාල පැය 60 දක්වා වැඩිකරන ලදී. කර්මාන්ත ආරවුල් පනත (1950) හා කම්කරුවන්ගේ රක්ෂාව අවසන් කිරීමේ පනත (1971) 2003 ජනවාරි මාසයේදී සංශෝධනය කල අතර, එමගින් ආරවුල් විසඳීම සඳහා නිශ්චිත කාලසීමා හා වන්දි මුදල් ගෙවීම සඳහා නියමිත සම්කරණයක් අනුගමනය කිරීමට තීරණය විය. ස්ත්‍රීන්, තරුණයන් හා ළමුන් රැකියා සඳහා යොදවා ගැනීමේ පනත (1956) සංශෝධනය කිරීම මගින් සේවයන් විසින් පනතෙහි කොන්දේසි උල්ලංඝනය කිරීමේදී ගෙවිය යුතු වන වන්දි මුදල් ඉහළ දැමීම සිදුවිය. කම්කරු හා රැකී රක්ෂා අමාත්‍යාංශය විසින් ජාතික රැකියා ප්‍රතිපත්ති කෙටුම්පත - 2002 පිලියෙල කරන ලද අතර මෙමගින් තරුණ උගත් සේවා විද්‍යුත්තියන් දේශීය ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ මෙන්ම අන්තර් ජාතික ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ සඳහා ද සුදානම් කිරීමට අවශ්‍ය පුහුණුව පෞද්ගලික අංශයේද සහයෝගය ඇතිව ලබාදීමට බලාපොරොත්තු වේ. රජය විසින් යෝජිත තරුණ බලඇණි වැඩපිළිවෙලට ආරම්භයක් දීම තුළින් රැකියා ඉලක්ක කරගත් පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීමටද "තරුණ අරුණ" වැඩසටහන මගින් උපාධිධාරී සේවා විද්‍යුත්තිය ඉක්මනින් විසඳීමට පියවර ගන්නා ලදී. මේ අතර රැකියා සේවා මධ්‍යස්ථාන රටපුරා පිහිටුවීම මගින් රැකියා අවස්ථා පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදීමට පියවර ගෙන ඇත. කම්කරු හා රැකී රක්ෂා අමාත්‍යාංශය හා ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා කාර්යාංශය පෞද්ගලික අංශයද සමග එක්වී විදේශ ශ්‍රමිකයන් සඳහා පුහුණු පහසුකම් වැඩි දියුණු කරන ලදී. එමෙන්ම විදේශගත ශ්‍රමිකයන්ගේ අයිතීන් සුරැකීම ඉහළ නැංවීමට හා ඔවුන්ගේ ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීමට අදාළ රටවල් සමග සාකච්ඡා ඇරඹීමට පියවර ගන්නා ලදී. මේ අනුව රජය ප්‍රධාන වශයෙන් පුහුණු කටයුතු සඳහා දිරිමත් කිරීම සහ අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම මගින් පෞද්ගලික අංශයේ රැකියා සඳහා ශ්‍රමිකයන් යොමු කිරීම තුළින් ඔවුන් රාජ්‍ය අංශයට අවශෝෂණය කිරීමට උත්සාහ නොදැරීම තුළින් රාජ්‍ය අයවැයට ඇතිවන පීඩනය අඩු කිරීමත් එමගින් ආර්ථිකයෙහි ඵලදායීතාව පහත හෙළීම වළක්වා ගැනීම සඳහාත් තම ප්‍රතිපත්තින් යොමුකර සිටී.

1.5 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ සාරාංශය
(ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

ශීර්ෂය	(දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්)						
	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002 (අ)
1. මුළු ආදායම	19.6	22.3	21.1	20.4	16.8	16.7	16.5
2. වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම්	41.8	34.1	31.0	30.5	26.7	27.5	25.4
2.1 වර්තන වියදම	18.5	20.1	22.3	23.1	20.2	21.6	20.8
2.1.1 ආරක්‍ෂක	1.3	4.5	4.1	6.5	5.6	4.8	4.0
2.1.2 පොලී	3.4	4.6	6.4	5.7	5.7	6.7	7.4
2.1.3 වැටුප් (ආ)	4.5	3.6	3.9	3.4	3.2	3.4	3.4
2.1.4 සහනාධාර හා සංක්‍රාම	8.4	5.5	6.5	6.1	4.2	4.6	4.7
2.1.5 අනෙකුත්	0.9	1.9	1.4	1.4	1.6	2.1	1.3
2.2 ප්‍රාග්ධන හා ශුද්ධ ණයදීම්	23.3	13.9	8.7	7.4	6.5	5.9	4.5
2.2.1 රාජ්‍ය ආයෝජන	18.5	13.8	8.3	7.9	6.4	5.9	4.6
මුර්ත වත්කම් අත්පත්කර ගැනීම්	7.9	4.5	3.7	3.4	2.6	2.6	1.7
ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම ණයදීම්	9.4	8.6	2.3	2.9	2.8	2.3	2.0
2.2.2 අනෙකුත්	1.2	0.6	2.2	1.7	1.0	1.0	0.9
ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වියදම්	4.7	0.2	0.4	-0.5	0.1	...	...
අනෙකුත්	0.0	0.0	0.0	0.5	0.3	0.4	0.3
අනෙකුත්	4.7	0.2	0.4	-1.0	-0.2	-0.3	-0.3
3. ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	1.1	2.2	-1.2	-2.7	-3.4	-4.9	-4.4
4. ප්‍රදානයන් හා පෞද්ගලිකකරණ ලැබීම් හැර, සමස්ත හිඟය	-22.2	-11.7	-9.9	-10.1	-9.9	-10.8	-8.9
5. හිඟය පියවීම	22.2	11.7	9.9	10.1	9.9	10.8	8.9
5.1 විදේශ ණය	9.2	6.4	5.7	4.5	0.4	1.4	0.5
5.1.1 ණය	5.3	4.4	3.6	3.2	0.0	1.0	0.1
5.1.2 ප්‍රදානයන්	3.9	2.0	2.1	1.4	0.4	0.4	0.4
5.2 දේශීය ණය	13.0	5.3	4.2	5.1	9.4	8.8	8.0
5.2.1 බැංකු	9.8	2.9	0.1	1.1	4.5	3.5	-0.3
5.3 පෞද්ගලිකකරණ ලැබීම්	0.0	0.0	0.0	0.4	-	0.6	0.4
6. රාජ්‍ය ණය	77.6	80.2	96.6	95.5	96.9	103.2	105.1
6.1 දේශීය	44.2	38.6	41.6	43.2	53.8	58.0	59.8
6.2 විදේශීය	33.5	41.7	55.0	52.3	43.1	45.3	45.3
සටහන : මුළු වැටුප් වියදම							
දළ ආරක්‍ෂක වියදම (අ)	5.0	4.2	4.9	5.2	5.5	5.5	5.6
	1.3	4.5	4.1	6.5	6.1	5.5	4.9

(අ) තාවකාලික
(ආ) ආරක්‍ෂක හමුදා සේවකයින්ගේ වැටුප් හැර
(ඇ) කල් දමන ලද ගෙවීම් පියවීම් ද ඇතුළුව

මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1.8 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, අයවැය කටයුතු හා රාජ්‍ය ණය

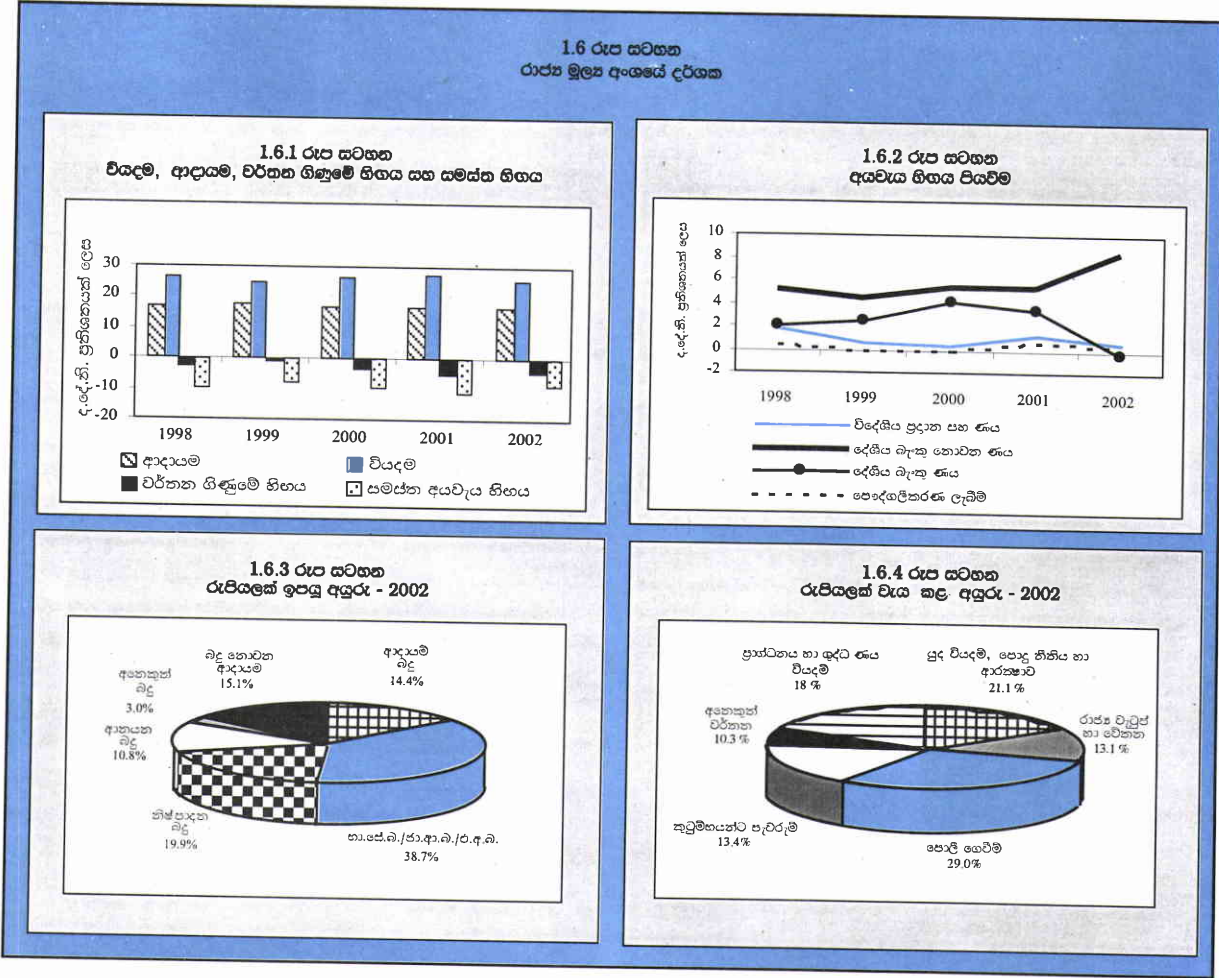
මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාර භාවය සමග අනුරූප වන පරිදි රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය අත්කර ගැනීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ විශ්ලේෂණයන් භාවය ශක්තිමත් කිරීම සහ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේදී රජය ප්‍රධාන වශයෙන් පහසුකම් සලසන්නෙකුගේ කාර්යභාරය ඉටුකරමින්, පෞද්ගලික අංශයේ ක්‍රියාමාර්ග දෙවර්ගයක් කරමින්, ආර්ථික වර්ධනය ඇති කිරීම යන කරුණු 2002 රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය මගින් අරමුණු කරගන්නා ලදී. මෙම පුළුල් රාමුව තුළ, සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවරභාවය ඇති කිරීම කෙරෙහි සහය වෙමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාර භාවය උසස්කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය සහතික කිරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය අපේක්ෂිත ඉලක්ක තුළින් බැහැර ව යෑම අවම කිරීම හරහා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම ශක්තිමත් කිරීම, ආයෝජන විශ්වාසය නැවත ඇති

කිරීම සඳහා යෝග්‍ය පරිසරයක් ඇති කිරීම, ආයෝජන ඇදගැනීම සඳහා පවත්නා නිලධාරීවාදී හා පරිපාලනමය බාධාවන් ඉවත්කිරීම සහ සම්පත් භාවිතයෙහි කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ ඵලදායිතාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා ව්‍යුහමය ප්‍රතිසංස්කරණ වේගවත් කිරීම පිණිස 2002 අයවැය ප්‍රතිපත්ති සකස් කරන ලදී. දේශීය හා ජාත්‍යන්තරව දුෂ්කරතාවයන් පැවතියද, සමහර ඉලක්ක වලින් බැහැර වීමක් මධ්‍යයේ වුවද කැපී පෙනෙන පරිදි රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල වැඩි දියුණු වීමක් උසස්කරගත හැකිවිය. එය ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියට ආධාර වූ අතර, ආයෝජන විශ්වාසය ඉහළ යෑම, සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා අවම කිරීම සහ මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාර බව උසස්කර ගැනීමේ මාර්ගයට අවතීර්ණවීමේ අඩිතාලම ද දමනු ලැබීය. ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රජය දැන්වූ ශක්තිමත් කැපවීම ඒවා කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සාම ගිවිසුම යටතේ සාම ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රගතිය

යනාදිය මෙම ජයග්‍රහණය ළඟාකරගැනීමට හේතු වූ අනෙකුත් ප්‍රධාන සාධකයන්ය.

රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් හි කටයුතු ඇතුළු රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි දුර්වලතාවය මෑතකාලීනව දක්නට ලැබුණු බොහෝ ආර්ථික ව්‍යාධිවලට ප්‍රධානතම හේතුව වී ඇති බැවින් සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ අයවැය හිඟය අඩුකිරීම ප්‍රධානතම ප්‍රතිපත්තියම අරමුණක් බවට පත්ව ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය දෙසින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම දේශීය ණය ගැනීම් වලින් මූල්‍යකරණය කළ අඛණ්ඩව ඉහළ මට්ටමක පැවති අයවැය හිඟයන්, ඉහළ පුනරාවර්තන වියදම, ආදායමෙහි දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය, සහනදායී විදේශීය ණය උණු උපයෝජනය, පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් කැපී පෙනෙන ලෙස අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩුවීම හා ඉහළ නගින රාජ්‍ය ණය යනාදිය පසුගිය කාලය තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වයේ දක්නට ලැබුණු පිරිහීමට ප්‍රධාන හේතුවිය. අකාර්යක්ෂමතාවයන් හේතුවෙන් ඇති වූ විශාල අලාභයන්, අකාර්කික ලෙස මිල තීරණය කිරීම, ඉහළ ණය බර, අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා අධික සේවක සංඛ්‍යාව හා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහි ඇතිවූ ප්‍රමාදයන් යනාදිය රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්හි දුර්වලතාවයන්ට බලපෑ ප්‍රධාන හේතූන් වේ.

2002 අයවැය මගින් සියළුම ප්‍රධාන අංශවල එනම්, බදුක්‍රමය, රාජ්‍ය වියදම, අයවැය හිඟය මූල්‍යකරණය කිරීම, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය වනා ඇති කිරීමට හා රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ යනාදියෙහි ප්‍රතිපත්තියම වෙනස්කම් යෝජනා කරනු ලැබීය. පෞද්ගලික අංශයේ වැඩි සහභාගිත්වය ඇතුළු වර්ධනාත්මක ආර්ථිකයක් ගොඩනැගීමට ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කිරීමේ අවශ්‍යතාවය එමගින් අවධාරණය කරන ලද අතර ඒ සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් යෝජනා කරනු ලැබීය. පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම, අධික නිලධාරීවාදි පාලනයන්ගෙන් ආර්ථිකය නිදහස් කිරීම, යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොලවල් තවදුරටත් නිදහස් කිරීම, ගැමි ආර්ථිකය පුළුල්වැලීම, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, රාජ්‍ය පෞද්ගලික සහභාගිත්වය ධෛර්යමත් කිරීම, මානව හැකියාවන් සංවර්ධනය කිරීම හා ඵලදායී සේවා අවස්ථා ඇතිකිරීම යනාදිය කෙරෙහි මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාමාර්ග යොමු විය. මෙම ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් ආයෝජන පුළුල්වීම හා ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණුවීම තුළින් උද්ධමනය, විරැකියාව, දිළිඳුකම හා බාහිර කම්පනයන්ට ආර්ථිකය පහසුවෙන්

ගොදුරුවීමට ඇති හැකියාව වැනි ගැටළුවලට තිරසාර පදනමක් සටහන් පිළියම් සොයා ගැනීමට හැකිවන අයුරින් කඩිනම් ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති කර ගැනීම, රැකියා අවස්ථා ජනිත කිරීම හා ආදායම වැඩි කිරීමට හැකිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙළේය.

ආදායම වැඩිකිරීමේ උත්සාහයන් නිවු කිරීම, වියදම පාලනය කිරීම හා ණය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් ප්‍රාථමික අයවැය හිඟය මෙන්ම සමස්ත අයවැය හිඟය ද අඩුමටමක පවත්වා ගැනීමට 2002 අයවැය ක්‍රියාමාර්ග මගින් අපේක්ෂා කළේය. වඩාත් යථාර්ථවාදී රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් ඇති කරගැනීමට සහ ඒවා ළඟාකර ගැනීම සඳහා සම්පව අධීක්ෂණය කිරීමට හා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමටද බලාපොරොත්තු විය. ඒ අනුව, ද.දේ.නි.සෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ආදායම සියයට 1 කින් පමණ වැඩි කරමින් හා වියදම සියයට 1.4 කින් පමණ අඩු කරමින් සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.සි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 10.8 සිට 2002 දී සියයට 8.5 දක්වා අඩුකිරීමට අපේක්ෂා කළේය. ඉහළ තගිමින් පවතින රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය අඩු කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික ගිණුමෙහි අතිරික්තයක් ළඟාකර ගැනීමට ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ප්‍රාථමික හිඟය සියයට 4.1 සිට සියයට 1.2 දක්වා අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කළේය. උද්ධමනීය පීඩනයන් ඇති නොවන ආකාරයෙන් හා පෞද්ගලික අංශයට ආයෝජනය සඳහා ඇති සම්පත් රජය විසින් ලබා ගැනීම අඩු කරමින් විදේශීය සහනදායී ණය ගැනීම්, පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් හා දේශීය බැංකු නොවන අංශයෙන් ණය ගැනීම් තුළින් මෙම අඩුවූ අයවැය හිඟය පියවා ගැනීමට බලාපොරොත්තු විය. යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රදාන වශයෙන් මුදල් වෙන් කරනු ලබන රාජ්‍ය ආයෝජන ප්‍රධාන වශයෙන්ම විදේශීය සහනදායී ණය මගින් මූල්‍ය කරණය කිරීමට අපේක්ෂා කළේය. ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑමක් ඇති වීමට හේතුවන බැංකු ක්‍රමය මගින් ණය ලබාගෙන අයවැය හිඟය මූල්‍යකරණය කිරීම මත වැඩි රැඳියාවක් දැක්වීමේ මෑතකාලීන ප්‍රවණතාවයෙන් මිදී බැංකු අංශය වෙත ඇති නොපියවූ ණය අඩුකරගැනීමට බලාපොරොත්තු විය.

ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ආදායම් අනුපාතය 1990 ගණන් වල සියයට 21 පමණ සිට මෑත කාලීනව සියයට 17 ට වඩා අඩුවීම මගින් පිළිබිඹු කරන පරිදි අඛණ්ඩව පහත බසිමින් තිබෙන ප්‍රවණතාවය පිළිබඳ වැඩි අවධානයක් යොමුවූ තත්ත්වයක් තුළ ආදායම වැඩි කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීම පිළිබඳව දැඩි ලෙස අවධාරණය කර තිබේ. 1990 දී ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 19 සිට 2001 දී සියයට 14.8 දක්වා පහත වැටුණු බදු ආදායම මගින් ආදායමේ අඩුවීම පිළිබිඹු කළ නිසා, බදු ක්‍රමය සරල කිරීම, අක්‍රමවත් බදු සහන ඉවත් කිරීම, බදු පදනම පුළුල් කිරීම, බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම හා බදු එකතු කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම යන කරුණු සඳහා රජය ඉහළම ප්‍රමුඛතාවය ලබා දී තිබේ. ඒ අනුව, බදු වර්ග හතරක් එනම්, මධ්‍යම රජය විසින් එකතු කරන ලද

මුද්දර බදු, ප්‍රාග්ධන ලාභ බදු, අන්තිකාරම් සමාගම් බදු හා අනේවාසිකයින් සඳහා වූ පැවරීම් බදු අහෝසි කරන ලදී. ඒ හා සමානවම, සාමූහික බදු සඳහා වූ සියයට 20 ක අධිභාරය අහෝසි කරන ලද අතර ආනයන බදු මත පනවා තිබූ සියයට 40 ක අධිභාරය සියයට 20 දක්වා අඩු කරන ලදී. භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද හා ජාතික ආරක්ෂක බද්ද යන බදු අහෝසිකර ඒවා එකතුකළ අගය මත බද්ද (VAT) යටතට ගෙනඒම 2002 දී ඇති කරන ලද ප්‍රධානතම බදු ප්‍රතිසංස්කරණයක් විය. බදු මත බදු අයකිරීමේ ලක්ෂණය පැවති පිරිවැටුම් බදු වර්ගයක් වූ ජාතික ආරක්ෂක බද්ද වෙනුවට එකතු කළ අගය මත පදනම් වූ බද්දක් හඳුන්වා දීම බදු ක්‍රමය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා දීර්ඝ කාලීනව පැවති අවශ්‍යතාවයක් විය. මේ අතර, මුද්දර බදු අහෝසිකිරීම තුළින් අහිමිවන ආදායම පියවා ගැනීම සඳහා නව බදු වර්ග දෙකක් එනම් බැංකු ක්‍රමයෙහි ජංගම ගිණුම් ගනුදෙනු මතවන හර බද්ද හා වරාය හා ගුවන් නොටුවපොළ සංවර්ධන බද්ද හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. කෙසේ වුවද, හර බද්ද බදු ක්‍රමය තුළ පැවතීම මෙන්ම එය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් මූල්‍යමය ගැඹුරුව සහ අතරමැදිකරණය පිළිබඳව ඇති උනන්දුව අඩුවීම නිසා ආර්ථිකයේ කාර්යක්ෂමතාවයට අහිතකර ලෙස බලපෑ හැකි බැවින් හර බද්ද දිගුකාලීන බදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස භාවිතා කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. ආදායම් බදු පදනම පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් සමාගම් නොවන ආයෝජකයින් සඳහා වූ පොලී හා ලාභාංශ ආදායම මත වූ රඳවා තබාගැනීමේ බද්ද ඒ සඳහා වන අවසාන බද්ද ලෙස සැලකීමට පියවර ගනු ලැබීය. පරිණත කාලය අවසන් වන දිනය දක්වා වන ඵලදාව මත පදනම් වන ලෙස වෙළෙඳපොළ තුළ ගනුදෙනු කළ හැකි ණය පුරුකුම්පත් සඳහා වන රඳවා ගැනීමේ බදු ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් අනාගත බදු ආදායම කැපකරමින් වර්තමාන වර්ෂයේ බදු ආදායම වැඩි කරගැනීමට හැකිවනු ඇත. පුළුල් පදනමක් හා අඩු බදු අනුපාතයක් සහිත බදු ක්‍රමයක් කරා ළඟාවීමේ තවත් පියවරක් ලෙස පුද්ගල හා සාමූහික ආදායම මත වන උපරිම ආදායම් බදු අනුපාතය සහ බදු අනුපාත සංඛ්‍යාව හතරේ සිට (සියයට 10, 15, 25 සහ 35) තුන දක්වා (සියයට 10, 20 සහ 35) අඩුකරන ලද අතර බදු අනුපාතයෙහි ප්‍රමාණය ද පුළුල් කරන ලදී. මධ්‍යකාලීනව උපරිම ආදායම් බදු අනුපාතය සියයට 20 දක්වා අඩුකිරීමට රජය තුළ ඇති අභිලාෂය ද 2002 අයවැය මගින් ඉදිරිපත් කරන ලදී.

බදු ක්‍රමයේ අක්‍රමිකතාවයන් අවම කිරීමට සහ බදු පරිපාලනය විධිමත් කිරීම සඳහා පවත්නා බදු සහන නිසීමට ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ද ගනු ලැබීය. දේශීය නිෂ්පාදකයන්ගේ බාහිර තරගකාරීත්වයට බදු කරණයෙන් ඇතිවන අස්වාභාවික බලපෑම අවම කිරීමට ස්ථිර බදු කොමිසමක් යෝජනා කිරීම සහ බදු උපදේශක සභාවක් පිහිටුවීම සිදුවිය. මුළු ආනයන වටිනාකමට ආනයන නිරු බදු අනුපාතය හෙවත් සාමාන්‍ය නිරු බදු අනුපාතය නොකඩවා හිතවීමේ ප්‍රවණතාවය වළක්වා ගැනීමට අක්‍රමවත් බදු අත්හැරීම් ප්‍රදානය කිරීම හා කලින් නිරු බදු ව්‍යුහය තුළින් නිදහස් කළ භාණ්ඩ සඳහා සියයට 2 සහ සියයට 10 වශයෙන් නිරු බදු අනුපාත අදාල කර

ගැනීමටත් එමගින් තීරණය විය. සුරාබදු ආඥා පනත සහ නිෂ්පාදන බදු (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ තිබූ බදු වගකීම් ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් මත්පැන් මත බදු පරිපාලනය සරල කරන ලදී. මේ අතර විශාල ලෙස බදු ගෙවන්නන් පිරිසකගේ ආදායම් බදු සහ එකතුකළ අගය මත බදු ලිපිගොනු දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ විශාල බදු ගෙවන්නන්ගේ ඒකකය යටතට ගෙන එමින් එම අංශය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. බදු පරිපාලනය වඩාත් දියුණු කිරීමේ අදහසින්, දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව, රේගු දෙපාර්තමේන්තුව සහ සුරාබදු දෙපාර්තමේන්තුව එකම අධිකාරියක් යටතට ගෙන ඒම සඳහා ආදායම් අධිකාරියක් පිහිටුවීමට යෝජනා වී තිබේ.

වියදම් පාර්ශවය පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය මැදිකාලීනව ප්‍රමාණවත් ලෙස අඩුකර ගැනීමක් සහතික කරනු වස් වර්තමාන මෙන්ම ප්‍රාග්ධන වියදම් ද තාර්කික කිරීම පිණිස කලක් රඳා පවතින ක්‍රියා මාර්ග යෝජනා කරන ලදී. තාක්ෂණ සහ වෘත්තීය ශ්‍රේණිවලට හැරුණු රාජ්‍ය අංශයේ අනෙකුත් රැකියා සඳහා බඳවා ගැනීම් අත්හිටුවීම, සමාදායී සහ පාසල් නිල ඇදුම් බෙදාහැරීම වැනි සුබසාධන වැඩසටහන් නිසි ඉලක්ක වෙත පමණක් යොමුකරවීම සඳහා හඳුන්වා දුන් ක්‍රමවේදයන්, ආරක්ෂක වියදම් සඳහා වෙන් කිරීම් නිසිලෙස ක්‍රමානුකූල කිරීම සහ හඳුනානොගත් හා අදාළ නොවන වියදම් සඳහා සම්පත් වෙන් කිරීම් පිළිබඳව සීමා පැනවීම වර්තමාන වියදම් සීමාකිරීමේලා ගන්නා ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග වේ. දේශීය අරමුදල් සපයන ප්‍රමුඛ නොවන සහ ඵලදායීතාවයෙන් හීන ආංශ්‍යාත්වය වලට කරනු ලබන වෙන් කිරීම් සඳහා දැඩි පාලනයක් ඇති කිරීම සහ සහනදායී විදේශීය මූල්‍ය ආයෝජන ව්‍යාපෘති වැඩිකිරීමට පරිශ්‍රමය යෙදීමෙන් ප්‍රාග්ධන වියදම් වලින් අයවැය හිඟය මත පැවැත්වෙන බර සැහැල්ලු කිරීමට තව දුරටත් යෝජනා කරන ලදී. මේ අතරින් රාජ්‍ය වියදම තාර්කික කිරීමේ මැදිකාලීන ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග වූයේ සේවක දායකත්වයක් තැනී විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය ඇතුළුව රාජ්‍ය සේවය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, සුබසාධන ප්‍රතිලාභ පනත යටතේ සමාජ සුබසාධන වැඩසටහන් නිසි ලෙස ඉලක්ක කිරීම සඳහා ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීම, රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන සඳහා ශුන්‍ය අගය පදනම් කොටගත් අයවැය කරණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ යම් ආයතනයක කාර්යභාරය අනවශ්‍ය වන විටෙක ඒවා වසා දැමීම හෝ කාර්යයන් ද්විගතනය වීම අඩු කිරීමට රාජ්‍ය ආයතන ඒකාබද්ධ කිරීම ආදියයි.

මේ අතර රාජ්‍ය ආයතනවල කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීමෙන් ඒවායේ ලාභදායීත්වය ඉහළ නංවා බදු හා අයකිරීම් සහ ණය සේවාකරණයන් සඳහා රජයට ලැබිය යුතු ආදායම් ලබා ගැනීමට එම ආයතන ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා වන යෝජනා ද ගෙන එන ලදී. මෙම ආයතනවලින් රජයට අයවිය යුතු ආදායම් නොලැබීම පසුගිය වකවානුවේ අයවැය හිඟය ඉහළයාමට එක් ප්‍රධාන හේතුවක් විය. මේ සම්බන්ධයෙන් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, ලංකා බන්කි නෙල් සංස්ථාව, ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සහ සමුපාකාර නොග වෙළෙඳ ආයතනය යන ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිසංස්කරණය ඉතා වැදගත්

වෙයි. මේ ආකාරයේම තවත් සමහර රාජ්‍ය ආයතන ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම තුළින් ඒවාට අයවැය මගින් කරනු ලබන පැවරීම් කැපී පෙනෙන ලෙස අඩුකර ගැනීමට හැකිවනු ඇත.

විනිවිදභාවය හා වගකීම් තහවුරු කරමින් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම හා රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඉමහත් පරිශ්‍රමයක් 2002 අයවැය යෝජනා මගින් ගෙන තිබේ. රජයේ බැංකු අයිරාවන් සහ ගෙවියයුතු ආනයන බිල්පත් වැනි 2001 වසර වනතුරු ණය උපකරණ වලින් තොරව ලබාගත් ණය විධිමත්ව සමස්ත ණය සීමාව තුළට ගෙන එන ලදී. රුපියල් බිලියන 38 ක් පමණ බැංකු අයිරා සහ රුපියල් බිලියන 12.5 ක් පමණ වන නොපිය වූ ආනයන බිල්පත් වලින් සමන්විත රුපියල් බිලියන 50.5 ක් තරම් වූ විශාල ණය ප්‍රමාණයක් වසර 2001 අවසාන වන විට රාජ්‍ය බැංකු දෙක මගින් ලබාගෙන තිබුණි. මෙම බැංකු අයිරා පහසුකම් සහ නොපිය වූ ආනයන බිල්පත් ඇතුළුව සියළු ණය ආවරණය වන පරිදි රජයේ සමස්ත වාර්ෂික ණය ගැනීම් සීමාව පුළුල් කිරීම සඳහා යෝජනා කරන ලදී. එවැනි විශාල බැංකු අයිරා තබා ගැනීමේදී රජයට සිදුවන වියදම නිසා ඇතිවන බලපෑම සැලකිල්ලට ගනිමින් සහ සමස්ත ආර්ථික කළමනාකරණය උදෙසා ඒ වෙනුවට වෙළෙඳපොළ හිතැති රාජ්‍ය ණය උපකරණ නිකුත් කිරීමෙන් බැංකු අයිරාවන් රුපියල් බිලියන 30 කින් අඩුකර අඩුමටමක් යටතේ බැංකු අයිරා පහසුකම් පවත්වාගෙන යාමට තවදුරටත් යෝජනා කරන ලදී. ඊට සමගාමීව පරිපාලන ණය ගැනීම් නැවැත්වීමටත් මෙතෙක් ලබාගෙන ඇති පරිපාලන ණය හැකිතාක් ඉක්මනින් ගෙවා නිම කිරීමටත් නිත්යවත් ගන්නා ලදී.

රාජ්‍ය අයවැය හිඟය පියවා ගැනීමේදී දේශීය සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සීමාකරමින් (රුපියල් බිලියන 88) වැඩි විශ්වාසයක් විදේශ මූල්‍යනය මත (රුපියල් බිලියන 26) සහ පුද්ගලිකරණ ලැබීම් (රුපියල් බිලියන 21) මත තබා ගැනීමට යෝජනා විය. මෙය සියළු දේශීය සම්පත් අයවැය හිඟය පියවා ගැනීමට රැස්කිරීමෙන් ආර්ථිකයේ ඇතිවන උද්ධමනකාරී තත්ත්වය වැළැක්වීමේ සහ දේශීය පොලී අනුපාත මත සිදුවන පීඩනය අවමකිරීමේ අරමුණින් සිදුකෙරිණි.

2002 වසර අවසානයේදී රාජ්‍ය මූල්‍ය වගකීම් කළමනාකරණ පනත නීතිගත කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට රැගෙනයාමේ බලවත් අධිෂ්ඨානය පෙන්වා දෙයි. මෙම පනත මගින් මුදල් අමාත්‍යවරයා වෙත පාර්ලිමේන්තුවට ඇති වගකීම සහ සපුරාගත යුතු මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය අපේක්ෂා පිළිබඳ වගකීම මනාව කියා පානු ලැබේ. මේ අනුව 2006 වසර වන විට අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5 දක්වා අඩුකර ගතයුතු අතර, ඉන් ඉදිරියට එය එම මට්ටමට වඩා අඩුවෙන් පවත්වා ගෙනයාමට ඉලක්ක ගත කර තිබේ. එසේම නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය 2006 වන විට ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 85 කටත් 2013 අවසානය වන විට තවදුරටත් සියයට 60 ක මට්ටමට ගෙන ඒමටත් ඉන් අපේක්ෂිතය. තවද රජයේ හදිසි වගකීම් පාලනය කරගනු පිණිස රජය විසින් කරනු ලබන

ඇපවීම් සඳහා ද සීමාවක් (එකලග වසර 3 කට දේ.නි.යෙන් සියයට 4.5 කි) පනවා තිබේ. එසේම පනත මගින් අනුමත වූ වාර්ෂික අයවැය ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සහතික කරනු සඳහා සහ පසුගිය කාලයේ දක්නට ලැබුණාමෙන් පූර්ව මැතිවරණ කාලයේ දී දේශපාලනමය දිරිගැන්වීම් උදෙසා කරනු ලැබූවා වැනි වියදම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම වැළැක්වීමටත් විධිවිධාන සලසා තිබේ.

බලාපොරොත්තු නැඹු ආකාරයට ආදායම නොලැබී ගිය මුත් වියදම, අයවැය හිඟය සහ මූල්‍ය අවශ්‍යතා කැපී පෙනෙන ලෙස අඩුකර ගනිමින් පසුගිය කාලයේ ඇතිවෙමින් තිබූ පිරිහීමේ ප්‍රවණතාවය යහපත් අතට හරවා ගනිමින් 2002 වසරේ දී පැහැදිලි වර්ධනයක් රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය වාර්තා කරන්නට යෙදුනි. රැස්කරනු ලැබූ ආදායම මුල් ඇස්තමේන්තු මට්ටමට වඩා දේ.නි.යෙන් සියයට 1 ක පහළ යාමකි. තමුත් එය වියදම් පාර්ශවයෙන් පියවා ගැනීමට නම් විශාල ප්‍රමාණයකින් වර්තන වියදම් අඩුකිරීමක් ඇතුළුව සියයට 0.7 ක ප්‍රමාණයකින් වියදම් අඩු කිරීමක් සිදු කළ යුතුවිය. මේ හේතුවෙන් 2002 දී සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8.5 ක් ලෙස මුල් ඉලක්ක ගත ප්‍රමාණය ඉක්මවා ගොස් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8.9 ක් බවට පත්විය. නමුත් 2001 සහ 2000 වසර වල පැවති ද.දේ.නි. යට පිළිවෙලින් සියයට 10.8 ක් සහ සියයට 9.9 ක් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයන්ට වඩා පහළ මට්ටමකි.

එසේම පවත්නා වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ සාර්ව ආර්ථික බලපෑම පෙන්වා දෙන ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය මෙන්ම රජයේ නිර්-ඉතුරුම් දක්වන වර්තන ගිණුමේ හිඟය ද යහපත් වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් පහළ වැටුණි. ආදායම/ද.දේ.නි. අනුපාතය පසුගිය වසරේ මට්ටමේම නොවෙනස්ව පැවතීම නිසා මෙම ශේෂයන් පහළ යාම පූර්ණ වශයෙන් වියදම් අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයකි. සමස්ත අයවැය හිඟය, ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය හා වර්තන ගිණුමේ හිඟය යන තුනේම ඇති වූ තත්ත්වය මුල් අයවැය ඉලක්ක ඉක්මවා ගියද එම වෙනස් වීම් පසුගිය වසර වලට වඩා ආන්තික වශයෙන් අඩුය.

බදු නොවන ආදායම අයවැය මගින් ඉලක්ක කළ ආදායම ආසන්නයටම රැස්කර ගත හැකි වූ බැවින් හා අපේක්ෂිත වියදමට වඩා සහාය වියදමද කැපී පෙනෙන ලෙස පහළයාම (රුපියල් බිලියන 11) හේතුවෙන් අයවැය හිඟයේ ඉහළයාම මුළුමනින්ම වාගේ රැස්කළ බදු ආදායමේ අඩුවීම (රුපියල් බිලියන 15 ක) නිසා සිදුවිය. විදේශ මූල්‍යනයේ සහ පුද්ගලිකරණ ලැබීම් වල සැලකිය යුතු අඩුවීම නිසා අඩු අයවැය හිඟයකින් ලැබෙන පූර්ණ ප්‍රතිලාභය එය මූල්‍යනය කිරීමේදී දේශීය ණය ගැනීම් තුළ පිළිබිඹු නොවිනි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලබාගත් දේශීය ණය ප්‍රමාණය අපේක්ෂිත ඉලක්කයට වඩා රුපියල් බිලියන 38 කින් ඉහළ ගියේය. එහෙත් 2002 දී රජය ලබාගත් දේශීය ණය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2001 දී ලබාගත් ණය ප්‍රමාණයට වඩා අඩු මට්ටමක විය. තවද එය දේශීය වෙළෙඳපොළ සතු වූ මූල්‍ය සම්පත් වලට වඩා අඩුය. මේ

හේතුවෙන්ම ගෙන පුද්ගලික අංශයට අවශ්‍ය කරම් මූල්‍ය සම්පත් වෙළෙඳපොළ සතු වූ අතර එමගින් දේශීය පොළී අනුපාත මත පීඩනය ද අඩු කරන ලදී.

මධ්‍යම රජයේ සහ මූල්‍ය නොවන රාජ්‍ය සංස්ථාවල ක්‍රියාකාරීත්වය ඇතුළු ඒකාබද්ධ රාජ්‍ය අංශයේ හිඟය, 2001 වසරේදී පැවති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 11 සිට 2002 දී කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 9 ක් දක්වා අඩුවිය. ස්වයංක්‍රීය ලෙස මිල නිරණය වීමේ සම්කරණයක් හඳුන්වාදීම නිසා ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය වර්ධනය වීම රාජ්‍ය සංස්ථාවන් හි අයවැය හිඟය අඩුවීම කෙරේ බලපාන ලද ප්‍රධාන සාධකය විය. 2002 ජූලි මාසයේ දී මෙම මිල නිරණය කිරීමේ පදනමින් ඔවුන්ගේ ණය අයකර ගැනීමේ ගාස්තු ඉවත් නොකරන්නට මෙම හිඟය අඩුවීම මීට වඩා වැඩි වන්නට ඉඩ තිබුණි. රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ආයතනයන්ගේ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවයේ වර්ධනය සහ නිෂ්පාදන/සේවා සඳහා ස්වයංක්‍රීය මිල නිරණ සම්කරණ හඳුන්වාදීම ඔවුන්ගේ වාණිජමය පැවැත්ම වර්ධනය කිරීමට තාර්කික ක්‍රමය බව පෙනේ.

ආදායම් පාර්ශවය ගැන කථා කිරීමේදී, නව බදු හඳුන්වා දෙමින් සහ බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීමෙන් ආදායම් පදනම පුළුල් කර ගනිමින් ආදායම් රැස්කිරීම වැඩි කර ගැනීමට 2002 අයවැය යෝජනා ඉදිරිපත් කළ මුත් එහි පහත බැසීමේ ප්‍රවණතාවය නොකඩවා සිදු වී 2002 වසරේ දී ද.දේ.නි./ බදු අනුපාතය සියයට 14 ට ලඟා විය. විවිධාකාර බදු සහන ලබාදීම, අතිරේක ආදායම් ඉපයීමේ නව ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම පමා වීම, බදු පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම මත්දායක වීම, රජයේ ව්‍යවසායයන්ගේ දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය, බදු ගෙවීම් පැහැර හරින්නන්ට බදු සමා ලබාදීම යන කරුණු බදු රැස්කිරීමේ මෙම පහත වැටීමට විශාල වශයෙන් හේතුවිය. බදු නොවන ආදායම් වල කියුණු වර්ධනය මුළු ආදායම තුළ බදු ආදායමේ පහත වැටීම සමනය කිරීමට සමත් විය. එමගින් ආදායම/ද.දේ.නි. අනුපාතය 2001 වසරේදී පැවති මට්ටමේම 2002 වසරේදී ද පවත්වාගෙන යාමට හැකිවිය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභ මාරු කිරීම ඉහළ යාම, රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ආයතන වලින් ඉහළ පොළී ආදායමක් ලැබීම අනෙකුත් බදු නොවන ආදායම් නිසි කලට රැස් කිරීම ආදිය බදු නොවන ආදායම 2001 වසරේ පැවති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2 සිට 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.5 දක්වා වර්ධනය වීමට දායක විය. ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇතුළුව යෝජනා වී ඇති සාර්ව ආර්ථික රාමුව තුළ සහ සාමාන්‍ය පොළී අනුපාත ව්‍යුහයේ පහළ බැසීමේ ප්‍රවණතාවය මත විශාල ලාභ මාරු කිරීමක් අනාගතයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් බලාපොරොත්තු විය නොහැක. එනිසා රාජ්‍ය අංශයෙන් සපයනු ලබන භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා අවම වශයෙන් ඊට සරිලන පිරිවැය මට්ටමට හෝ ඒවායේ මිල/ගාස්තු ගැලපීම හා රජයේ ව්‍යවසායයන් ලාභ ලබන මට්ටමට දියුණු කිරීම පීණ්ඩ අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයන් කිරීමෙන් බදු නොවන ආදායම් මාර්ග වර්ධනය කිරීමට සෑම පරිශ්‍රමයක්ම දැරිය යුතුව ඇත.

විශේෂ සටහන 5

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත (රා.මු.ක.ප)

හැඳින්වීම

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයෙහි, විනිවිදභාවය සහ වගකිවයුතු භාවය ඇති කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු විධිමත් කිරීම සඳහා රජයන් දැඩි බැඳීමකට ලක් කෙරෙන නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම පසුගිය දශක කිහිපය තුළ වඩ වඩාත් ජනප්‍රිය භාවයකට පත්වී ඇත. නොකඩවා ඉහළ යන අයවැය හිඟයන් සහ වැඩිවන රාජ්‍ය ණය හේතුවෙන් සමහර දියුණු සහ දියුණුවන රටවල් විසින් රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශකයන් වන අයවැය හිඟයන්, රාජ්‍ය ණය සහ රජය විසින් විවිධ රාජ්‍ය ආයතන මිල වගකීම් සඳහා ලබාදෙන සහතිකයන්වල ප්‍රමාණයන් සඳහා සීමාවන් පැවරීම නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම තුළින් සිදු කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල විශාල පසුබෑසීමක් ඇතිවීම නිසා අයවැය හිඟය වැඩි වීම සහ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම සිදු විය. පසුගිය දශක දෙක තුළ රටෙහි පැවති ප්‍රධාන ආර්ථික ගැටළු වලට මූලික වශයෙන් නොකඩවා පැවති ඉහළ අයවැය හිඟයන් බලපාන ලදී. මෙම ඉහළ අයවැය හිඟයන් සහනදායී විදේශීය ණය වලින් සම්පූර්ණයෙන්ම මූල්‍යනය කිරීමට නොහැකිවීම නිසා රජයට දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළින් ණය ගැනීම මගින් මෙම සම්පත් හිඟය පියවීමට සිදුවිය. අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විශාල ලෙස දේශීය සම්පත් මත යැපීම හේතුවෙන් දේශීය අංශයේ මූල්‍යනය කිරීම 1980-2001 කාල සීමාව තුළ ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6.5 ක් පමණ වූ අතර පසුගිය පස්වසර තුළ මෙම මූල්‍යනය සියයට 8 ක් පමණ විය. මේ හේතුවෙන් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාත ඉහළ යෑම, පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන සඳහා සම්පත් හිඟවීම සහ උද්ධමනය කෙරෙහි පීඩනයන් ඇතිවිය. ඒ අතර දේශීය වෙළෙඳපොළෙන් කෙටිකාලීන ණය, ඉහළ පොලී අනුපාත යටතේ ලබා ගැනීම නිසා ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉතා ඉහළ යෑම ඉතා අහිතකාරී තත්ත්වයකින් සිදුවිණි. මෙම අයහපත් තත්ත්වයන් නොකඩවා වර්ධනය වීම නිසා 2002 වසර වන විට එම වසරේ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්, රජයේ ආදායමට වඩා වැඩිවිය. ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් ප්‍රමාණය පමණක් රජයේ වර්තන වියදමින් තුනෙන් එකකට වඩා වැඩිවිය. මේ තත්ත්වයන් තුළ, 2002 වසරේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 100 ට වඩා ඉහළ ගිය අතර, මෙය විශාල අයවැය හිඟයන් සහ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයන් නොකඩවා පැවතීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පෙන්වයි. මෙම අයහපත් තත්ත්වයට පිළියම් යෙදීමට ක්‍රම දෙකක් මගින් රජය උත්සාහයක් දැරීය. පළමුව, ප්‍රාථමික හිඟය අඩුකිරීම සහ ණය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස රජය පියවර කිහිපයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. දෙවනුව මෙම ප්‍රශ්නයේ බැරැරුම්කම සලකා රාජ්‍ය මූල්‍ය

කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත, නීතිගත කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් නීතිමය තත්ත්වයක් මගින් ඇතිකිරීම උත්සාහ කරන ලදී. මෙම පනත 2002 දෙසැම්බර් 10 වැනි දින පාර්ලිමේන්තුවේදී සම්මත වූ අතර 2003 වසරේ සිට මෙය බලපැවැත්වෙනු ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් ඇතිකිරීම පමණක් නොව රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල විනිවිදභාවය සහ වගකිවයුතු භාවය ඉහළ යෑම සිදුවන බැවින් මෙම පනත අගය කළ යුතුවේ.

රා.මු.ක.ප. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන්

රා.මු.ක.ප. ප්‍රධාන අංගයක් වනුයේ මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් දැක්වීමයි. අයවැය හිඟය 2006 වනවිට ද.දේ.නි.ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 5 දක්වා අඩුකිරීම සහ ඊට පසුව එම අගයේ පවත්වා ගැනීම එම පනතේ දක්වා ඇත. ඒ අතර රජයේ මුළු නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2006 වසර අවසාන වන විට ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 85 නොඉක්මවීම සහ එය 2013 අවසන් වන විට සියයට 60 නොඉක්මවිය යුතු බවද එම පනතේ දක්වා ඇත. තවද රජය මගින් රාජ්‍ය ආයතන වල වගකීම් සඳහා ලබාදෙනු ලබන සහතිකයන් මෙම වසර සහ ඉදිරි වසර දෙක තුළ එකතුවක් ලෙස ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.5 නොඉක්මවිය යුතු බව මෙම පනතෙහි සඳහන්වේ. මෙම පනතේ සඳහන් ඉලක්කයන් අභියෝගාත්මක වුවද විනයකින් යුතු රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ මුදල් ප්‍රතිපත්තීන් අනුගමනය කිරීම සඳහා බැඳීමක් සහ උනන්දුවක් රජයේ පාර්ශ්වයෙන් ඇති වුවහොත් සපුරා ගැනීමට හැකියාවක් ඇත. ආර්ථික වර්ධන වේගය ඉහළ දැමීම සහ රජයේ ආදායම වැඩිකිරීම, වියදම පාලනය කිරීම සහ රාජ්‍ය ණය අඩුකිරීම සඳහා තිරසාර රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් ගොඩනැගීම සඳහා රජයේ ප්‍රතිපත්තිය යොමුවිය යුතුය.

විනිවිදභාවය සහ වගකිවයුතු භාවය යන අරමුණු සාක්ෂාත්කර ගැනීම සඳහා මුදල් ඇමති විසින් පාර්ලිමේන්තුවට සහ මහජනතාවට දෙන ලද කාලසටහනකට අනුව ඉදිරිපත් කළ යුතු වාර්තා ගණනාවක් මෙම පනතේ සඳහන්ව ඇත. මේ වාර්තා පිළිබඳ විස්තරයක් 1 වන වගුවේ සටහන්ව ඇත.

රා.මු.ක.ප. මගින් රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධ විනය සහ විශ්වසනීයත්වය වැඩිකිරීම සඳහා ක්‍රමයන් ඇතිකිරීම අදහස් කෙරේ. පළමුව, එය වගකිවයුතු රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයන් පදනම් කරගත් සහ රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය උපාය මාර්ග සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු මහජනතාවට දැනගැනීමට හැකියාවක් ඇති කිරීම තහවුරුකරයි. විවක්ෂණ භාවයකින් යුතුව රාජ්‍ය මූල්‍ය උපායමාර්ග තීරණය කිරීම මගින් මහජනතාවගේ විශ්වාසය වැඩිකිරීම සඳහා රජයට මෙම පනත මගින් බල කෙරේ. දෙවනුව,

විශේෂ සටහන 5

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය සම්බන්ධ ක්‍රමෝපායයන් තිරසාර භාවයකින් සහ පුරෝකථනය කළ හැකි තත්වයකින් රජය පවත්වා ගත යුතු බව මේ පනතේ සඳහන්වේ. රජයේ අයවැය හිඟය අඩුකිරීම සහ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය විවක්ෂණ තත්ත්වයක පැවතීම තුළින් මෙම රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය තිරසාර මට්ටමක පවත්වාගැනීම අවසන් ඉලක්කය වේ. නෙවනුව, මෙම පනත මගින් විධිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය මූලික කරුණු සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රමෝපායන් වැඩිදියුණු කිරීම නීතිගත කර ඇත. හතරවෙනුව, රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු නිසා පැනනගින මූල්‍යමය බලපෑම හේතුවෙන් වයස් සීමාවන් අතර ඇතිවන හිමිකරු ප්‍රාග්ධනයන් සම්බන්ධ කරුණු පිළිබඳවද මෙම පනත මගින් අවධාරණය කෙරේ. අවසන් වශයෙන්, මැතිවරණවලට පෙර ජනප්‍රියතාවය මුල්කරගෙන කරනු ලබන වියදම් පාලනය කිරීම සඳහා අංශයන් මෙම පනතේ ඇතුළත් කර ඇත. මේ අනුව, මැතිවරණයකට පෙර තමන් විසින් හඳුන්වාදෙන තව ක්‍රමෝපායන් සම්බන්ධ මූල්‍යමය තත්ත්වයන් වාර්තා කිරීමට රජය බැඳී සිටී.

සාහසර්තර අත්දැකීම්

1994 දී නවසීලන්තය ඉදිරිපත්කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය වගකීම් පනත විවක්ෂණ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා කරනු ලැබූ නැවුම් පිළිවෙතක් විය. මින් විනිවිදභාවය තහවුරු කිරීම තුළින්, රජයේ කටයුතු සහ සංයුතිය රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම් සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධ බලාපොරොත්තු සහ පුරෝකථනයන් මහජනතාවට විවෘත කිරීම ක්‍රියාවට නැගිනි. ඕස්ට්‍රේලියාව සත්‍යවාදී අයවැයක් සඳහා වූ ප්‍රඥාප්ති - 1998 (Charter for budget honesty) සහ එක්සත් ජනපදය රාජ්‍ය මූල්‍ය ස්ථිරත්වය සඳහා වූ සංග්‍රහය-1998 (Code of fiscal stability) මහජනතාවට රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධ විස්තර වාර්තා කිරීම පිණිස මෙයට සමාන පියවර ගනු ලැබීය. මාස්ට්‍රිච් සම්මුතිය යටතේ යුරෝපා ආර්ථික සහ මුදල් හවුලට සම්බන්ධවීමට අදහස් කළ රටවල් රජයේ අයවැය හිඟය දඳේ.නියෙන් සියයට 3 නොඉක්මවීමට ද, රාජ්‍ය ණය දඳේ.නියෙන් සියයට 60 නොඉක්මවීමට වගකිව

යුතුව තිබිණි. මීට සම්බන්ධිත 1997 දී ඉදිරිපත් කරන ලද වර්ධන සම්මුතිය (Growth Pact) යටතේ යුරෝපා හවුලට අයත් රටවල් මෙම ඉලක්කයන් ලඟකර ගැනීමට අවශ්‍යය. මෑතදී බොහෝ දියුණුවන රටවල් රාජ්‍ය මූල්‍ය ව්‍යුහය වැඩිදියුණු කර ගැනීම පිණිස ව්‍යවස්ථාමය බැඳීම් හඳුන්වා දී ඇත. ආර්ජන්ටිනාව (රා.මු.ව.ප. - 1999), බ්‍රසීලය (රා.මු.ව.ප. - 2000) සහ ජෙරු (රා.මු.ව.ප. -1999) වැනි දකුණු ඇමෙරිකානු රටවල් රා.මු.ව.ප. මගින් තම රාජ්‍ය මූල්‍ය ව්‍යුහයන් විවක්ෂණාත්මක තත්ත්වයකට පත් කිරීමට බැඳීම් ඇතිකරගෙන ඇති අතර, අයවැය හිඟය, රජයේ වියදම සහ ණයගැනී භාවය සඳහා උපරිම මට්ටම් යෝජනා කර ඇත. ඒ අතරම රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තින්හි විනිවිද භාවය සහ වගකිවයුතුභාවය දියුණු කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ අසල්වැසි රටවල් 2 ක ඉන්දියාව (රා.මු.ව. සහ අයවැය කළමනාකරණ කෙටුම්පත - 2000) සහ පාකිස්ථානය (රා.මු.ව. සහ ණය සීමාකිරීම - 2002) රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇතිකිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳව සමාන්‍ය මහජනතාවගේ විශ්වාසය දිනාගැනීම සඳහා නීති ඉදිරිපත් කර ඇත.

රා.මු.ව.ප. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇතිකිරීමේ දිශාවට යොමුවීම පිණිස රජය ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වීමකි. ස්වේච්ඡාවෙන් බැඳුනද, මෙම පනතේ සඳහන්ව ඇති ඉලක්කයන් ලඟකර ගැනීම පිණිස රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තින් පැහැදිලි මූලධර්මයන්ට අනුව ක්‍රියාත්මක කළ යුතුවේ. මෙම අපේක්ෂිත ඉලක්කයන්ගෙන් වෙනස්වුණු මට්ටම් ලබා ගතහොත් එය ප්‍රතිපත්ති සැකසුම්කරුවන්ගේ මෙන්ම රජයේ විශ්වාසනීයත්වය බිඳ වැටීමක් වනු ඇත. තවද, අපේක්ෂිත ඉලක්කයන්ගෙන් බැහැරවීම රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය සහ ආර්ථික තිරසාරභාවය ශක්තිමත් කිරීම කෙරෙහි ඉතා දැඩි ලෙස බලපානු ඇත. එම නිසා, මෙම පනත සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාවට නැඟීම සඳහා රජයේ බැඳීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර මින් දැනට කරගෙන යනු ලබන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් වීමක් සහ රටෙහි මුළු ආර්ථික කළමනාකරණය ද වැඩි දියුණු වීමක් සිදුවනු ඇත.

විශේෂ සටහන 5

වගුව 1

රා.මු.ව.ප. යටතේ ඉදිරිපත් කළ යුතු වාර්තා

වාර්තාවේ නම	ඉදිරිපත් කළ යුතු දිනය	අරමුණු	ඇතුළත් ප්‍රධාන කරුණු
රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය සඳහන් වාර්තාව	රජයේ අයවැය ප්‍රකාශය සමඟ (දෙවනවර කියවීම)	මහජනතාවගේ මෙම විෂයයට අදාළ දැණුම වැඩිකිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල රජයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සම්බන්ධ ප්‍රමිතීන් ඇතිකිරීම	මැදිකාලීන රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අයවැයට අදාළ පුළුල් ප්‍රමුඛතා ක්‍රමෝපායන්. රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්බන්ධ මූලික රාජ්‍ය මූල්‍ය පියවර. රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශකයන්, විශේෂයෙන්ම රජයේ ණය සම්බන්ධ රාජ්‍ය මූල්‍ය අභිප්‍රාය සහ ඉලක්කයන්.
රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයේ තත්ත්වය වසර මැද පිළිබඳ වාර්තාව	ජුනි මස අවසානයේදී හෝ විසර්ජන පනත සම්මත කළ දින සිට මාස 6 ක් පසුව. (මින් පසුව යෙදෙන එක)	මහජනතාවට, රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් විනිශ්චය සඳහා පුරුම මාස හතර තුළ රජයේ මූල්‍ය ක්‍රියාවලියේ තත්ත්වය පිළිබඳ සම්පූර්ණ කරන ලද තොරතුරු සැපයීම.	වසරේ පුරුම මාස හතර සඳහා අපේක්ෂිත සහ සත්‍ය වියදම ආදායම සහ රජයේ මුදල් ප්‍රවාහය පිළිබඳ තොරතුරු පුරුම මාස හතර තුළ අපේක්ෂිත සහ සත්‍ය රජයේ ණය ලබාගැනීම් සහ රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව ඕනෑම වාර්තාවක්.
අවසන් අයවැය තත්ත්වය පිළිබඳ වාර්තාව	ඊළඟ වර්ෂයේ මැයි මස අවසානයේදී	මහජනතාවට රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් විනිශ්චය සඳහා මුළු වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාවලියේ තත්ත්වය පිළිබඳ සම්පූර්ණ කරන ලද තොරතුරු සැපයීම	මුළු වසරේ අපේක්ෂිත සහ සත්‍ය වියදම, ආදායම් සහ රජයේ මුදල් ප්‍රවාහය පිළිබඳ තොරතුරු මුළු වර්ෂය තුළ අපේක්ෂිත සහ සත්‍ය රජයේ ණය ලබාගැනීම් සහ රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව ඕනෑම වාර්තාවක්.
මැතිවරණයකට පෙර අයවැය තත්ත්වය පිළිබඳ වාර්තාවක් (මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් ඉදිරිපත් කෙරේ)	මැතිවරණයක් ප්‍රකාශයට පත්කර සති තුනක් ඇතුළත	වර්තමාන රජයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව මහජනතාවට දැන්වීම. මින් මැතිවරණ සමයේ රජයෙන් විසින් හඳුන්වා දෙනු ලබන සහන වැලැක්වීම.	අපේක්ෂිත රජයේ ආදායම සහ වියදම සහ අපේක්ෂිත අගයන් ගණනය කිරීමට භාවිත කරන ලද ආර්ථික සහ අනෙකුත් උපකල්පනයන්
වගකීම් පිළිබඳ වාර්තා	ඉහත මැතිවරණයකට පෙර ඉදිරිපත් කරනු ලබන අයවැය තත්ත්වය පිළිබඳ වාර්තාව සමඟ	මෙම වාර්තාව පිළියෙල කිරීමේදී මුදල් ඇමතිතුමා යන මුදල් අමාත්‍යාංශයන් ලේකම්තුමාගේ වගකීම් සඳහන් කෙරේ	පූර්ව මැතිවරණ වාර්තාව පිළියෙල කිරීමේදී මුදල් ඇමතිතුමා තමන් දන්නා සියලු තොරතුරු අනාවරණය කර ඇති බවට සඳහන් කරමින් අත්සන් කරනු ලබන වාර්තාව. මෙම පූර්ව මැතිවරණ වාර්තාවේ උපරිම තොරතුරු අඩංගු බවට මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් තුමා සඳහන් කරන වාර්තාව

වියදම් පිළිබඳව සලකාබලන විට පොලී වියදම හැර අනෙකුත් වියදම් අයවැය ඉලක්ක වලට වඩා අඩු මට්ටමකට සීමා කරමින් කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් ඇති කරගෙන තිබේ. සටන්විරාමයේ ප්‍රතිලාභයන් ලෙස ආරක්ෂක වියදම් ක්‍රමානුකූල කර ගැනීමට හැකිවීම, ගෘහයන්ට මාරුකරන සුබසාධන වියදම් නිසිලෙස ඉලක්ක කිරීම වැඩි දියුණු වීම, රජයේ සේවයට බඳවා ගැනීම අත් හිටුවීම, අවිධිමත් වෙනත වැඩිවීම ඉවත් කර දැමීම, උප රාජ්‍ය ආයතනයන්ට සහ වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනවලට පැවරුම් දැඩි පාලනයකට යටත් කිරීම සහ අනෙකුත් භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වන වර්තන වියදම තාර්කික කිරීම රාජ්‍ය වියදම් ඒකාග්‍රතාවය ළඟාකර ගැනීමට හැකියාව ලබාගත් ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගයන් වේ. මේ හේතුවෙන් පසුගිය කාලයේ පැවති වර්ධනාත්මක ප්‍රවණතාවය වෙනස් කරමින් පොළී වියදම හැර අනෙකුත් වර්තන වියදම් 2001 වසරේ පැවති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 14.9 සිට 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 13.5 දක්වා අඩුවිය. කෙසේ නමුත් 2001 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 6.7 ක්ව පැවති, 2002 වසරේදී සියයට 7.4 දක්වා වැඩි වූ පොළී වියදම අනෙකුත් වර්තන පිරිවැයෙන් ලද වාසියෙන් කොටසක් උරා ගන්නා ලදී. සමස්ත අයවැය හිඟයේ පසුබෑම සහ විදේශීය සම්පත් මගින් හා පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් වලින් මූල්‍යනය කිරීම අඩු මට්ටමක පැවතීම නිසා අයවැය හිඟය පියවීමට දේශීය ණය ගැනීම හේතුකොටගෙන ඉහළ ගිය පොලී අනුපාතික පොළී වියදම වැඩිවීමට බලපෑ ප්‍රධාන කරුණ විය. නමුත් දියුණු කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය සහ ඉහළ පිරිවැය සහිත ණය වෙනුවට අඩු පිරිවැයක් සහිත දිගුකාලීන කල් පිරෙන ණය, අයවැය හිඟය පියවීමට යොදා ගැනීම නිසා ණය සේවා කරන වියදම වර්ධනය වීම තරමක් දුරට අඩුකර ගැනීමට සහාය විය. මේ වර්ධනාත්මක තත්ත්වය පිළිබිඹු කරමින් ද.දේ.නි./වර්තන වියදම් අනුපාතය 2001 වසරේදී පැවති සියයට 21.6 සිට 2002 වසරේදී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 20.8 දක්වා අඩු වී අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා සත්‍ය වියදම රුපියල් බිලියන 2 කින් පමණ අඩුකර ගැනීමට උපකාරී විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත මගින් බලාපොරොත්තුවන මැදි කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාරත්වය ඇතිකර ගැනීමට මෙම පනත බැසීමේ යාධනීය තත්ත්වය පවත්වා ගෙන යාම අවශ්‍ය වන්නේය.

රාජ්‍ය ආයෝජන වැටසටහන 2001 වසරේදී පැවති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.9 සිට ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.6 දක්වා 2002 වසරේදී විශාල පසුබෑමකට ලක්විය. මෙය දේශීය සම්පත් මගින් මූල්‍යනය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති දැඩි ලෙස පාලනය කිරීමේ සහ විදේශාධාර සම්පාදන ව්‍යාපෘති ප්‍රමාදවීම යන කරුණුවල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි. එමෙන්ම අයවැය ඉදිරිපත් කිරීම මාස තුනකින් ප්‍රමාද වීම ප්‍රාග්ධන ආයෝජන අඩුවීමට බලපානු ලැබූ තවත් සාධකයකි. 2002 වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයේ වර්ධනය සීමා කිරීමට මෙම වියදම් අඩු වීම හේතු වුවද එය අනාගත ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි අයහපත් බලපෑමකි. සහනදායී විදේශාධාර මත රාජ්‍ය ආයෝජනයෙන් විශාල අනුපාතයක් යටිතල පහසුකම් වර්ධනය සඳහා වෙන්කර ඇති හෙයින් ඒවා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම අනාගත ආර්ථික වර්ධන

ධාරතාවය පුළුල් කිරීමට සහ සහනදායී ආධාර සපයන රටවල් තවදුරටත් එවැනි සහයෝගීතාවන් උදෙසා දිරිමත් කිරීමකටද හේතුවන්නේය. විදේශාධාර උපයෝජනය කිරීමට දරන ලද පරිශ්‍රමයේ වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් විදේශාධාර උපයෝජන අනුපාතය 1999 වසරේදී සියයට 15 සිට 2001 වසරේදී සියයට 17 දක්වාද 2002 වන විට තවදුරටත් සියයට 23 දක්වාද වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද දේශීය සම්පත් මගින් අයවැය හිඟය පියවා ගැනීම තුළින් ඇතිවන බර සැහැල්ලු කර ගැනීමටත් විදේශ සහනදායී ආධාර රැස්කර ගැනීම දිරිමත් කිරීමටත් මෙම විදේශාධාර උපයෝජන අනුපාතය තව දුරටත් වර්ධනය කර ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

වියදම සීමාකිරීමේ ප්‍රතිලාභය පිළිබිඹු කරමින් 2001 දී රුපියල් බිලියන 152 ක් ව පැවති අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නියුණු ලෙස පහත වැටී 2002 දී රුපියල් බිලියන 141 ක් වූයේ මුල් ඇස්තමේන්තු වලට වඩා රුපියල් බිලියන 6 ක් පමණක් වැඩි වෙමිනි. කෙසේ නමුදු බලාපොරොත්තුවූ විදේශ මූල්‍යනය රුපියල් බිලියන 18 කින් හා පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් රුපියල් බිලියන 15 කින් අඩුවීම පිළිබිඹු කරමින් දේශීය ණය ගැනීම්, අපේක්ෂිත ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 38 කින් (එනම් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.4 කින්) තියුණු ලෙස වැඩිවිය.

ද.දේ.නි.යේ අනුපාතයක් වශයෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමට අයවැය මගින් අපේක්ෂා කළ දේශීය ණය ගැනීම් සියයට 5.5 සමග සසඳන විට ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 8 ක් විය. නමුත් එය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2001 දී පැවති සියයට 8.8 ටත් 2000 දී පැවැති සියයට 9.4 ටත් වඩා අඩුය. තවද, 2002 වසර තුළ රජයේ දේශීය ණය ගැනීම් සංයුතියෙහි කැපී පෙනෙන වෙනසක් දක්නට ලැබේ. රජයට සිය සම්පූර්ණ ණය අවශ්‍යතාවය බැඳුණු නොවන මූල්‍යන්ගෙන් රැස්කර ගැනීමේ හැකියාව ලැබුණු අතර එමගින් බැඳුණු අංශයට ණය ආපසු ගෙවීම් සිදු කිරීමටත් පසුගිය කාලයේ වැඩි වෙමින් තිබූ බැඳුණු අංශයෙන් ණය ලබාගැනීමේ ප්‍රවණතාවය වෙනස් කිරීමටත් සහ එම හේතුවෙන් පොළී අනුපාතික මත ඇතිවන පීඩනය අඩු කිරීමටත් හැකි විය. 2002 දී බැඳුණු ක්‍රමයට ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 5 ක් විය. එය අයවැය මගින් අපේක්ෂා කළ රුපියල් බිලියන 19.5 ට වඩා අඩු නමුත් වසර 2000 දී බැඳුණු අංශයෙන් ලබාගත් ඉද්ධ ණය රුපියල් බිලියන 57 සහ 2001 වසරේදී ලබාගත් රුපියල් බිලියන 49 සමග සසඳන විට විශාල ලෙස යහපත් බවට පත්වීමකි. ඉහළ උද්ධමනාත්මක මූල්‍යනය කිරීම අඩුකරමින් සහ මුදල් පාලනයට පහසුකම් සපයමින් දේශීය බැඳුණු මූල්‍යනය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය 2001 වසරේදී රුපියල් බිලියන 6 සිට 2002 වසරේදී රුපියල් බිලියන 13 දක්වා ඉහළ නැගුණි. ඩොලර් බැඳුම්කර නමින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර හරහා සහ රාජ්‍ය බැංකු වලින් දිගුකාලීනව අඩු පොළී අනුපාතයකට ලබාගත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය (එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 50) සහ නැවත අළුත් කරනු ලැබූ එම බැංකු වලින් ලබාගෙන තිබූ

විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 250) හේතු කොටගෙන අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා දේශීය රුපියල් වෙළෙඳපොළ මත සහ එමගින් එහි පොළී අනුපාත මත ඇතිවන පීඩනය සැහැල්ලු විය.

විනිවිද නොපෙනෙන රජයේ ණය ගැනීමේ අඩුකරමින් වෙළෙඳ පොළ ණය උපකරණ මත වැඩි විශ්වාසයක් තබමින් සහ ණය උපකරණවල කල්පිරීමේ කාලසීමාවන් දීර්ඝ කරමින් 2002 වසරේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය යහපත් බවට පත් විය. වර්ධනය වූ සම්පත් හිඟය පියවාගැනීමට ණය ගැනීමේ සාමාන්‍ය ක්‍රියාපටිපාටියෙන් බැහැරව රාජ්‍ය බැංකු දෙක මගින් අරමුදල් ලබාගැනීම 2002 වසරට පෙර සිරිතක් කොටගෙන තිබුණි. මේ හේතුවෙන් එවැනි එකතුව බැංකු වගකීම් ප්‍රමාණය 2001 අවසාන වන විට රුපියල් බිලියන 51 දක්වා තියුණු ලෙස වැඩිවිය. 2002 අයවැය මගින් යෝජනා කළ පරිදි 2001 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 38 ක් වූ බැංකු අයිරාවන් 2002 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 3.6 දක්වා තියුණු ලෙස අඩු කරනු ලැබීය. මෙම රුපියල් බිලියන 34 ක අඩුවීම බලාපොරොත්තු ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 30 ඉක්මවා යාමකි. මේ අතර අනෙකුත් යෝජනා යටතේ විදේශ ණය යොදා ගනිමින් ආනයන බිල්පත් අඩු කිරීමට තෝරා ගැනීමද තවත් වර්ධනයකි: මෙම ක්‍රියාමාර්ග තුළින් රාජ්‍ය ණය වල පිරිවැය අඩු වීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාවලියේ විනිවිද භාවය වර්ධනය වීමත් සිදුවිය. මෙය මුදල් කළමනාකරණයට උදව් දීමක්ද දේශීය මුදල් වෙළෙඳ පොළේ ක්‍රියාකාරීත්වයට පහසුකම් සැලසීමක් ද විය. නමුත් 2002 වසරේ දී නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දැඩිකි. යටත් සියයට 105 වන තරම් ඉහළ අගයක් ගත් අතර ණය සේවාකරණ ගෙවීම් (රුපියල් බිලියන 284) රජයේ ආදායම අහිමිවා (රුපියල් බිලියන 261) ගියේය. මේ නිසා මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය කෙරෙහි තවදුරටත් දැඩි අවධානය යොමු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව අවධාරණය කරයි.

ආදායම් රැස්කිරීමෙහි මන්දගාමී වර්ධනය, වර්තන වියදමේ ඉහළ යන ප්‍රවණතාවය, වැඩිවන ප්‍රාග්ධන වියදම් අවශ්‍යතාවයන් සහ මූල්‍ය සම්පත් වෙනුවෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුව මත දැඩි ලෙස පැසීමට සිදුවීම යන සුපුරුදු අයිරුකම් 2002 දී ද පළාත් සභා තුළ දක්නට ලැබුණි. ඔවුන්ගේ මුළු ආදායම මුළු වියදමින් පහෙන් එකක් පමණ වූ අතර ඉතිරි හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා ප්‍රාග්ධන හා වර්තන දීමනා වශයෙන් අරමුදල් සැපයීමට මධ්‍යම රජයට සිදුවිය. පළාත් සභාවන්හි ආදායම් වර්ධන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සහ ඒවායේ කාර්යයන් ද්විගුණනය වීම අඩුකරමින් වියදම් තාර්කික කිරීම ඔවුන්ගේ විශාල සම්පත් හිඟය අඩු කිරීමට නිර්නායකයකි. වර්තමානයේ කෙරීගෙනයන සාම ක්‍රියාදාමය මත උපරාජ්‍ය ආයතනයන් හි මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳව විශේෂ අවධානයක් යොමු කිරීමට සිදුවනු ඇත. මක්නිසාදයත් අවසාන දේශපාලන විසඳුමකදී මූල්‍ය සම්පත් බෙදියාම සිදුවිය යුතු ආකාරය විසඳුමක් දිය යුතු ප්‍රධාන මාතෘකාවක් වන හෙයිනි.

1.9 වෙළෙඳාම, ගෙවුම් තුලනය සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය

දේශීය හා අන්තර්ජාතික වශයෙන් ඇති වූ වාසිදායක මෙන්ම අවාසිදායක වර්ධනයන්, ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ අංශයට බලපාන ලදී. සටන් විරාමය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් පසු ආරක්ෂිත තත්ත්වයේ ඇති වූ යහපත් වර්ධනය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ වූ සම්පස්ථ ණය පහසුකම් වැඩි සටහන ද ඇතුළත්ව සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් කිරීම් සහ ලෝක ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීම යන කරුණු වාසිදායකව බලපාන ලදී. කෙසේ නමුත් සමස්ත ආනයන ඒකක මිල දර්ශකයෙහි තියුණු පහත වැටීම හේතු කොට ගෙන රටෙහි වෙළෙඳ අනුපාතය යහපත් අතට හැරුණු නමුත් මැද පෙරදිග පැවති අවිනිශ්චිත තත්ත්වය සහ ප්‍රධාන පෙළේ තෙල් අපනයනකරුවකු වන චෙතියිසුලාවේ තෙල් නිෂ්පාදනයට බාධා පැමිණීම නිසා බිනිජ තෙල් මිල ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සඳහා ප්‍රධානම වෙළෙඳපොළවල් වන ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපුදේශයෙහි ආර්ථිකය ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත්වීම ඉතා හෙමින් සිදුවීම සමඟ අපනයනය සඳහා වූ ඉල්ලුම ආරම්භයේදී බලාපොරොත්තු වූවාට වඩා අඩු මට්ටමක පැවතුණි. මෙම පසුබිම තුළ නිල විදේශ සංචිත වැඩිවීම අනුරූපව පිළිවෙලින් දෙවැනි වසරටත් සමස්ත ගෙවුම් ශේෂයේ අතිරික්තයක් වාර්තා විය. වරාය කටයුතුවල සිදු වූ පරිදිම ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම අර්ධ වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වූ අතර, සංචාරක ව්‍යාපාරය සැලකිය යුතු අන්දමට පියවි තත්ත්වයට පත්විය. නොකඩවා සිටි වසරක් මුළුල්ලෙහි ශුද්ධ වශයෙන් විදේශයන්ට ඇදී ගිය ආයෝජන මෙම වර්ෂය ශුද්ධ ආයෝජන

**1.6 සංඛ්‍යා සටහන
විදේශීය අංශයේ දර්ශක**

අයිතමය	1998	1999	2000	2001	2002(අ)
වාර්ෂික වෙනස්වීම් (%)					
අපනයන පරිමාව	0.1	5.0	18.3	-8.0	2.0
ආනයන පරිමාව	12.4	0.2	12.9	-10.7	11.0
අපනයන ඒකක වටිනාකම	11.6	-8.5	1.5	-5.2	-4.3
ආනයන ඒකක වටිනාකම	-2.2	-3.5	8.1	-3.6	-7.9
වෙළඳ අනුපාතය	14.2	-5.0	-6.1	-1.7	3.9
දේශීය ප්‍රතිශතයන් ලෙස					
වෙළෙඳ හිඟය/දේ.නි.	-6.9	-8.7	-10.8	-7.4	-8.5
ජංගම ගිණුමේ හිඟය/දේ.නි.	-1.4	-3.6	-6.4	-1.5	-1.6
ගෙවුම් තුලනයේ සමස්ත ශේෂය/දේ.නි.	0.2	-1.7	-3.1	1.3	2.0
විදේශ සංචිත (එජ.ඩොලර් දශලක්ෂ) (ආ)					
දළ නිල සංචිත	1,984	1,639	1,049	1,338	1,700
මුළු සංචිත	2,907	2,582	2,131	2,238	2,495
විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් (එජ.ඩොලර් දශලක්ෂ)					
ණය ආපසු ගෙවීම්	469	550	621	559	574
පොළී ගෙවීම්	289	296	332	254	214
විනිමය අනුපාත දර්ශකය (කැමරුන්දය අවසානයේ) (ඇ)					
මුර්ත සඵල විනිමය අනුපාතික දර්ශකය	111.5	110.2	111.6	112.8	110.9

(අ) තාවකාලික
 (ආ) 2002 දී සංචිත වෙළෙඳපොළ මිල අනුව ගණනය කර ඇත.
 (ඇ) ව්‍යවහාර මුදල් 24 ක පදනම, 1995 = 100

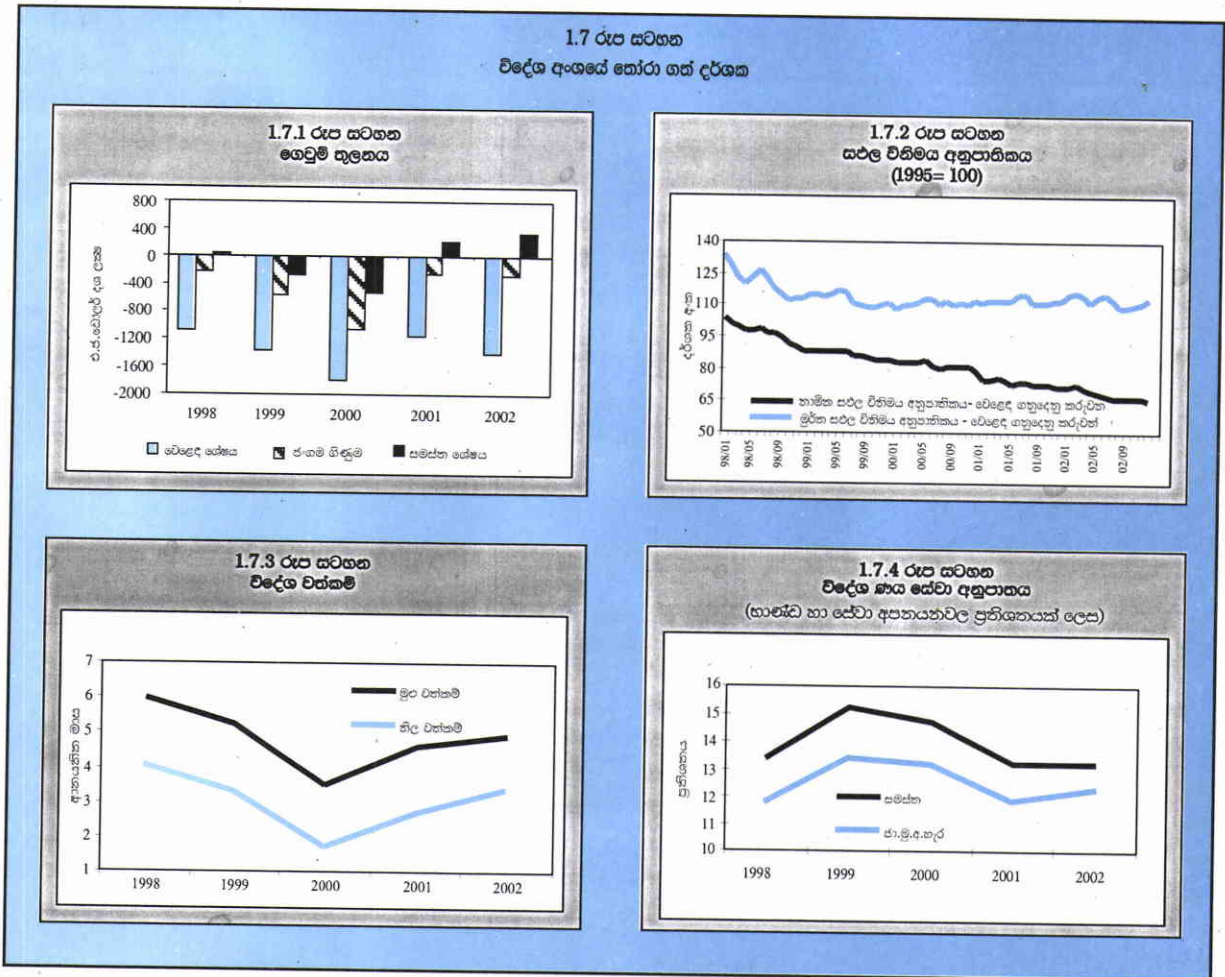
ගලා ඒමත් බවට හැරවූන අතර ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් සහ පෞද්ගලික පැවරුම්වලද වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙළේය.

ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් ගත් කල, ගෙවුම් ශේෂයෙහි ප්‍රාග්ධන ගිණුම විවෘත කිරීමට රජය විසින් තවදුරටත් පියවර ගනු ලැබිණි. බැංකු, රක්ෂණ, කොටස් තැරවිකාර සේවා, මූල්‍ය සේවාවන්, මහ පරිමාණ ප්‍රවාහන, දුරකතන සංකීර්ණ සහ වෘත්තීමය සේවාවන් හි විදේශ සෘජු ආයෝජන සඳහා වූ අවහිරතාවයන් ලිහිල් කරන ලදී. විවෘතභාවය වැඩි කිරීම මගින් ආර්ථිකය ක්‍රියාශීලී කිරීම පිණිස ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම හා නිරු බදු ප්‍රතිපත්තිය යොදා ගන්නා ලදී. ආනයන මත වූ අධිභාරය සියයට 40 සිට සියයට 20 දක්වා අඩු කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, පසුගාමී පියවරක් වශයෙන්, 2002 මුල් කාලයේදී සමහර නිෂ්පාදන මත විශේෂිත බදු හඳුන්වා දුන් අතර නිරු බදු රහිතව පැවති භාණ්ඩ සඳහා සියයට 2 හා සියයට 10 ක් වූ බදු අනුපාත හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙමගින් රජයට අමතර ආදායමක් ලබා ගත හැකි වුවත්, මින් වඩා සරල වූ නිරුබදු අනුපාත දෙකකින් පමණක් යුතු නිරු බදු ක්‍රමයක් කරා ගමන් කිරීමේ ප්‍රයත්නයේ පසු බැමක් පෙන්නුම් කෙරිණි. කෙසේ වුවද, අක්‍රමවත් ලෙස බදු නිදහස් කිරීම, බදු අත්හැරීම්, අධිභාරයන් පැනවීමේ ක්‍රම හේතුවෙන් නිරු බදු ක්‍රමයට විය හැකි හානිදායක බව ඉතා අඩු මට්ටමක රඳවා ගැනිණි. නිරු බදු ව්‍යුහයේ ඇති අක්‍රමිකතාවයන් පරීක්ෂා කර නිවැරදි කිරීමට සහ අපනයන කරුවන් හා කර්මාන්තකරුවන්ගේ ප්‍රශ්න සැලකිල්ලට ගෙන විසඳුම් සොයාදීම සඳහා ස්ථිර නිරු බදු උපදේශක සභාවක් ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. නිරු බදු ව්‍යුහයට කරන ලද සංශෝධනයන් හේතු කොට ගෙන සාමාන්‍ය ආනයන බදු අනුපාතය එනම් ආනයන බදු එකතුව හා ගැලපුම් කරන ලද ආනයන වියදම අතර අනුපාතය, 2001 වර්ෂයේදී සියයට 4.9 සිට 2002 දී සියයට 4.8 දක්වා ආන්තික වශයෙන් පහත වැටුණි. බදු නොවන පාලනයන් ලිහිල් කිරීම් හා සම්බන්ධව වී හැර අනෙකුත් සහල් ආනයන මත පැවති බලපත්‍ර ලබා ගැනීම අවශ්‍යතාව ඉවත් කිරීම, වටිනාකමින් අඩු භාණ්ඩ ආනයනයේදී ගෙවිය යුතු බදු, අධිභාර හා අනෙකුත් ගාස්තු ඉවත් කර ආනයන ක්‍රියාවලිය සරල කිරීම හිතකර පියවර ලෙස සැලකිය හැකිය. මුද්දර ගාස්තු අහෝසි කිරීමත් සමඟ 2002 අප්‍රේල් මස සිට ආනයනය කළ මි.ග්‍රෑ. වටිනාකමින් සියයට 1ක් වූ (භාණ්ඩ නිපදවීම හා ප්‍රති අපනයන සඳහා කළ ආනයනවලට සියයට 0.75) වරාය සහ ඉවත් තොටුපොල සංවර්ධන බද්ද හඳුන්වා දෙන ලදී. 2001 වසරේදී ඉතාමත් අයහපත් බලපෑමකට ලක් වූ අපනයන අංශය යළි ප්‍රාණවත් කරනු පිණිස, බදු වාසි සමඟ දිරිගැන්වීම් ක්‍රමයෙන් කිහිපයක් රජය විසින් 2002 වසරේදී හඳුන්වා දෙන ලද අතර, 2003 වසරේ අයවැය මගින් මෙය තවත් ශක්තිමත් කරන ලදී. මින් සමහරක විශේෂ ලක්ෂණයක් වනුයේ ව්‍යාපාර ස්ථාන ගතවීමේදී ප්‍රමුඛත්වය බස්නාහිර පළාත හැර අනෙකුත් ප්‍රදේශ කරා ව්‍යාප්ත කිරීමේ පදනම මත සහන ලබා දීමයි.

ආරම්භක අවස්ථාවේ පුරෝකතනයන් හි අපේක්ෂිත පරිදි ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් තොටුවද, 2002 වසරේදී

ස්ථාපනය කරන ලද ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස්කම් සහ දේශීය හා ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකයන් හි ඇතිවූ වෙනස් වීම් 2002 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම වර්ධනයට උපකාරී විය. අපනයනය මිල පහත වැටීම හේතු කොට ගෙන එ.ජ.ඩොලර් වටිනාකම අනුව අපනයන වටිනාකම සියයට 2.4 කින් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 4,699 දක්වා වටිනාකම අඩු වීමට හේතුවිය. කෙසේ නමුදු අපනයන පරිමාව සියයට 2 කින් ඉහළ නැගුණු අතර එම බලපෑම සමනය කරමින් අපනයන මිල සියයට 4.3කින් අඩුවිය. 2001 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 5,974 ක් වූ ආනයන 2002 වසරේදී සියයට 2.2 කින් වැඩි වී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 6,105 ක් විය. මෙම වර්ධනය අපනයන පරිමාව සියයට 11 කින් වැඩිවීම හා ආනයන වටිනාකම සියයට 8 කින් අඩුවීමේ ඵලදායී ප්‍රතිඵලය විය. ඛනිජ තෙල් මිල ඉහළ යාමක් තිබියදීත් සමහර ආනයන මිල අපනයන මිලෙහි පහත වැටීම ඉක්මවීම හේතුවෙන් 2001 වසර හා සසඳන විට වෙළෙඳ අනුපාතය සියයට 3.9 කින් වර්ධනය වී ශ්‍රී ලංකාවට වාසිදායක තත්ත්වයක් උදාවිය.

2001 වර්ෂයේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,157 (ද.දේ.නි සියයට 7.4) වූ වෙළෙඳ හිඟය, ආනයනයන්හි වේගවත් වර්ධනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2002 වසරේදී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,406 දක්වා (ද.දේ. නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 8.5 ක්) පුළුල් විය. කෙසේ නමුත් සංචාරක ව්‍යාපාරයෙන් ලද ආදායම වැඩිවීමත් සමඟ සේවා ගිණුමෙහි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. මේ හා සමානව 2002 වසරේදී අන්තර්ජාතික පොලී අනුපාත පහත වැටීමෙන් ආදායම් ගිණුමේ හිඟයද අඩුවිය. ශුද්ධ වර්තන පැවරුම් සියයට 11.7 කින් වැඩිවීමට විශාල වශයෙන් පුද්ගලික පැවරුම් හේතු වූ අතර, සමහර විට මැද පෙරදිග ඇතිවූ පීඩනය මීට හේතු වූවා විය හැකිය. මෙම වර්ධනයන්, වෙළෙඳ හිඟයේ ඇති වූ වැඩිවීම පියවා දැමීමට ප්‍රමාණවත් විය. එසේ වුවද, ජංගම ගිණුමේ හිඟය 2001 වර්ෂයේදී වූ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 244 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 264 දක්වා වැඩිවිය. ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවා දැමීමට ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුමේ දක්නට ලැබුණු අරමුදල් ලැබීම් පමණටත් වඩා ප්‍රමාණවත් වූ අතර, මෙම වැඩිවීමට ශුද්ධ සෘජු විදේශ ආයෝජන (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 230) ශුද්ධ විවිධ ආයෝජනයන් (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25) හි වැඩිවීම හා වැඩි වූ දිගු කාලීන ණය ලබා ගැනීම් ඉවහල් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2001 වර්ෂයේදී ගෙවුම් ශේෂයේ වූ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 220 ක අතිරික්තයක් හා සසඳන කල එ.ජ.ඩොලර් 338 ක අතිරික්තයක් වාර්තා විය. මේ අනුව 2001 වර්ෂය අවසානයේදී දළ නිල සංචිත එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,338 සිට 2002 වර්ෂය අවසානයේදී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,700 දක්වා වැඩිවිය. මෙම සංචිත ප්‍රමාණ මාස 3.3 ක වෙළෙඳ භාණ්ඩ අපනයනය සඳහා ප්‍රමාණවත් විය. රටෙහි මුළු සංචිත ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2,495 ක් වූ අතර, එය මාස 4.9 ක ආනයන සඳහා ප්‍රමාණවත් විය. රටෙහි විදේශ ණය සියයට 8.7 කින් වැඩි වී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9,291 (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 56 ක්) වීමට, රජය විසින් ලබා ගන්නා ලද ණය වැඩිවීම, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට ඇති වගකීම් වැඩිවීම හා ප්‍රධාන හරස්

අනුපාතයන්හි වෙනස් වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විනිමය අනුපාතිකයන් කෙරෙහි ඇති වූ බලපෑම් හේතුවිය. විනිමය අනුපාතය සලකා බැලූ විට, 2001 වසරේ ජනවාරි සිට විනිමය අනුපාතය නිදහසේ පාවීමට ඉඩ හැරීම නිසා විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ උච්චාවචනයට ලක්වී 2001 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩොලර් වටිනාකමට සාපේක්ෂව රුපියල් සියයට 11.3 කින් අවප්‍රමාණය වීම හා සසඳන කල 2002 වර්ෂයේදී එම අවප්‍රමාණය සියයට 3.7 ක් විය. අන්තර් ජාතික වෙළෙඳපොළේ එ.ජ. ඩොලරය දුර්වල වීම, එ.ජ. ඩොලර්වලට එරෙහිව රුපියල මඳ වශයෙන් අවප්‍රමාණය වීමට බලපෑ හේතුවක් විය. එහෙත් රුපියල අනෙකුත් අන්තර් ජාතික ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල්වලට සාපේක්ෂව වැඩි වේගයකින් අවප්‍රමාණය විය. රුපියලෙහි මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවෙහි අන්තර්ජාතික තරගකාරිත්වය වර්ධනය වූ බව පෙන්නුම් කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානම අපනයන වෙළෙඳපොළවල් වන එනම් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපා සංගමයේ රටවල ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත්වීම ප්‍රමාද වීම අපනයන ඉල්ලුම අඩුවීමට හේතුවිය. වර්ෂයේ දෙවන කාර්තුව අවසානයේදී සියයට 17 ක් වූ සමුච්චිත අපනයන අඩුවීම වසර

අවසානයේදී සියයට 2.4 දක්වා පහත වැටීම හේතුවෙන් වසර තුළ අපනයන ආදායමෙහි ක්‍රමික වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2002 වසරේදී කෘෂිකාර්මික හා ඛනිජ අපනයන වර්ධනය, මුළු අපනයනයන් ගෙන් සියයට 77 කට දායක වූ කාර්මික අපනයන සියයට 2.1 කින් අඩුවුණි. මෙයට විශාල වශයෙන් මුළු කාර්මික අපනයන වලින් තුනෙන් දෙකක් වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් හි යාමාන්‍ය මිල සියයට 6 කින් අඩුවීම හේතුවිය. අඩු පිරිවැය නිෂ්පාදකයන්ගෙන් ඇතිවූ තරගකාරිත්වය හා ප්‍රධාන අපනයන වෙළෙඳපොළෙහි මන්දගාමී වර්ධනය, හේතුවෙන් මිල මට්ටම් පහත වැටුණි. දුර්වල අපනයන ක්‍රියාකාරිත්වය ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමට ඇති නොහැකියාව හා අපනයන නිෂ්පාදන හා අපනයන වෙළෙඳපොළ විවිධාංගීකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව විදහා දක්වයි.

එපමණ කලක් කෘෂිකාර්මික අපනයන විසින් හිමි කර ගෙන තිබූ ප්‍රධාන ස්ථානය කාර්මික අපනයනවලට හිමි කර දෙමින් අපනයන ව්‍යුහය පසුගිය වසර 25 තුළ සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් වූ නමුදු 2001 වසර සිට 2002 දක්වා අපනයන සංයුතියෙහි ඉතා කුඩා වෙනසක් පමණක් දක්නට ලැබුණි. කර්මාන්ත අපනයනයන්හි රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්වලට පසුව වඩාත්ම වැදගත් අනෙකුත් කාණ්ඩයන් වනුයේ යාන්ත්‍රික හා

විද්‍යුත් උපකරණ, දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ, රබර් නිෂ්පාදන, නම් නිෂ්පාදන හා පාවහන්, ආහාර, පාන වර්ග හා දුම්කොළය. මේ සියල්ලන්ගෙන්ම අවසාන කාණ්ඩය හැර අනෙකුත් භාණ්ඩ සියල්ලෙහිම, 2002 වසර තුළදී ඉහළ අපනයනයන් වාර්තා විය. කෘෂිකාර්මික අපනයනයන් අතර, මේ වනතුරු තේ සියයට 70 ක ප්‍රතිශතයක් අත්කර ගෙන සිටී. 2002 වසර තුළ දී තේ නිෂ්පාදනය වැඩි වුවද, අපනයන පරිමාව සහ සාමාන්‍ය අපනයන මිල පහත වැටිණි. මෙම අඩුවීමට මූලික වූයේ 2002 වසරේ ප්‍රථම භාගයේදී, ලෝක වෙළෙඳපොළේ තේ තොග ඉහළයාමයි. තේ අපනයන්ගෙන්, සියයට 64 ක් තවමත් තොග වශයෙන් අපනයනය කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ තේ අපනයනයෙන් සියයට 44 ක් එක්සත් ආරාබ් එමීර් රාජ්‍යය ප්‍රමුඛ කොටගත් මැද පෙරදිග රටවල් මිලදී ගත් අතර, ස්වාධීන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයට අයත් රටවල් සියයට 24 ක් ද, යුරෝපීය සංගමය සියයට 10 ක් ද මිලටගන්නා ලදී. 2001 වසරේදී වූ සියයට 47 ක පහත වැටීමට එරෙහිව අපනයනය කළ පොල් නිෂ්පාදිතය සියයට 1.5 කින් වැඩිවිය. මේ සමානවම 2001 වසරේදී වූ පිරිහීමට සාපේක්ෂව රබර් අපනයන වටිනාකම සියයට 11 කින් වැඩි විය. නොකඩවා වසර 3ක පහත වැටීමෙන් පසු කුරුඳු, කරාඬු නැටි, සකස් නොකළ දුම්කොළ හා ගම්මිරිස් යන සුළු කෘෂිකාර්මික අපනයන්ගේ වර්ධනය, ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ආදායමෙහි වේගවත් වර්ධනය සඳහා ඉවහල් විය. මුළු බන්ධන අපනයනයන්ගෙන් සියයට 95 ක් වන මැණික් අපනයනයන් ඉහළ යාම නිසා බන්ධන අපනයනය සියයට 4 කින් වැඩිවිය.

ආර්ථික කටයුතුවල වර්ධනයත් සමඟම ආනයනයන් මත පනවා තිබූ අධිභාරය අඩු කිරීම හේතුවෙන් 2002 වසරේදී ආනයන සියයට 2.2 කින් වැඩි වී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 6,105 දක්වා වර්ධනය විය. පාරිභෝගික (සියයට 7), අන්තර් (සියයට 5) හා ආයෝජන (සියයට 8) භාණ්ඩයන්හි වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2002 වසර තුළ දී පාරිභෝගික කාණ්ඩ ආහාර හා කල්පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩයන්හි, වර්ධනය හේතුවෙන් 2002 වර්ෂයේ දී පාරිභෝගික භාණ්ඩ වැඩිවිය. අන්තර් භාණ්ඩ කාණ්ඩයෙහි තෙල් මිල වැඩිවීම, කිරිඟු, බොරතෙල්, පොහොර හා රෙදිපිළි ආනයන ප්‍රමාණය වැඩිවීම ආනයන වටිනාකම වැඩිවීමට හේතු විය. ආයෝජන භාණ්ඩයන්ට අයත් ප්‍රවාහන උපකරණ, යන්ත්‍රසූත්‍ර හා ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ආනයනයන්හි ප්‍රසාරණය දිරිගන්වන සුළු ලක්ෂණයක් විය. කාර්මික රටවල් තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකාවෙහි අපනයනයන්හි ප්‍රධාන ගැණුම්කරු වූ (සියයට 74) අතර, මිළහ ගැනුම්කරුවන් වූයේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් (සියයට 22) හා නැගෙනහිර යුරෝපය (සියයට 4) ය. 1979 සිට විශාලතම තනි අපනයන අන්තය ලෙස (සියයට 38) ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සතු විය. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් (සියයට 70) ප්‍රධාන ආනයන වෙළෙඳපොළ වූ අතර, ඉන්දියාව ඉන් ප්‍රධාන විය. සාක්කලාපය මුළු අපනයනයන්ගෙන් සියයට 5 කට දායක වූ අතර ආනයනයන්ගෙන් සියයට 15 කට දායක විය.

2001 වසරට වඩා සියයට 55 කින් වර්ධනය වී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 271 ක අතිරික්තයක් වාර්තා කළ සේවා ගිණුම

තුළින් ආරක්ෂක තත්ත්වය යථා තත්ත්වයට පත්වීම ප්‍රදර්ශනය විය. සංචාරක ව්‍යාපාරයේ ඉපයීම් සියයට 16 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 248 දක්වා වැඩි වූ අතර, අනේවාසික ශ්‍රී ලාංකික සංචාරකයන්ගෙන් ලද ඉපයීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 115 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිලාභ සංචාරක ව්‍යාපාරය කෙරෙහි ඉතා හිතකර ලෙස බලපා ඇත. සංචාරක පැමිණීම් 2001 වසරේ දී සියයට 15.9 කින් පහත වැටීමට සාපේක්ෂව, 2002 වර්ෂයේ සියයට 16.7 කින් වැඩිවූ අතර, එම වර්ධනය 2002 වර්ෂයේ දෙවන භාගයේදී දැකිය හැකි විය. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය, සංචාරක කර්මාන්තය සහ සංචාරක මණ්ඩලය විසින් දියත් කළ විශේෂ ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපාරය මගින් ඉන්දියානු සංචාරකයින් සංඛ්‍යාව සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි කිරීමට හේතු වූවත්, බටහිර යුරෝපය ප්‍රධාන සංචාරක මූලාශ්‍රය ලෙස තව දුරටත් පැවතුණි. සංචාරක කර්මාන්තය නගා සිටුවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව ආකර්ශනීය ස්ථානයක් බව විදහා දැක්වීමට අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කළ යුතුය. චීන රජය විසින් ශ්‍රී ලංකාව තිල සංචාරක ගමනාන්තයක් ලෙස පිළිගැනීමට කටයුතු කිරීම යහපත් පියවරකි. ප්‍රධාන යුරෝපීය වෙළෙඳපොළ සඳහා ගුවන් ආසන පහසුකම්වල පවතින උග්‍ර හිඟය දැනට මෙම කර්මාන්තය මුහුණ පා ඇති ප්‍රධාන ගැටළුවක් වන අතර එය වහාම විසඳිය යුතුව ඇත. තවද ශ්‍රී ලංකාව, වැඩි මුදලක් වැය කරන සංචාරකයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට නම්, ඊට සරිලන පරිදි යටිතල පහසුකම් වර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

විදුලි සංදේශ සේවාවන්හි ශුද්ධ ලැබීම් සියයට 79 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 61 දක්වා වැඩිවිය. මෙය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු තත්ත්වයකි. එනමුදු පිවිසුම් ධාරිතාව ප්‍රමාණවත් නොවීම බාධාවක්ව පවතී. යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා වැඩ සටහන යටතේ ජාත්‍යන්තර විදුලි සංදේශ සේවා වෙළෙඳ පොළ ලිහිල් කරණය කිරීම වැදගත් බව රජය පැහැදිලිවම හඳුනාගෙන ඇති අතර, මෙම ක්‍රියාවලිය ජාතික විදුලි සංදේශ සේවා ප්‍රතිපත්තිය යටතේ ආරම්භ කර තිබේ. තොරතුරු තාක්ෂණය හා සමගාමී අපනයනවල ලැබීම් සියයට 24 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 50 දක්වා අඩුවී ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර තිබෙන නමුත්, විශේෂයෙන් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය ඇතුළු ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීම මන්දගාමීව සිදුවීම එක් අංශයේ පුළුල් කිරීම් කටයුතුවලට බාධාවක්ව පවතී. මේ අතර ජාත්‍යන්තර පොළී අනුපාත පහත වැටීම, ආදායම ගිණුම කෙරෙහි වාසිදායක ලෙස බලපෑවේ ශුද්ධ පොළී ගෙවීම් අඩුවීම තුළිනි.

පෞද්ගලික සංක්‍රාම සහ නිල සංක්‍රාමවලින් සෑදී ජංගම සංක්‍රාම වැඩිවීම නොකඩවා සිදුවිය. දළ පෞද්ගලික සංක්‍රාම සියයට 11 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,287 දක්වා වැඩි විය. මෙයට සාධක කීපයක් හේතුවිය. ඒවා අතර, විදේශයන් හි සේවා නියුක්ත ශ්‍රී ලාංකිකයන් වැඩිවීම, ඉන්ධන මිල වැඩිවීම හේතුවෙන් තෙල් අපනයනය කරන මැද පෙරදිග රටවල ආදායම ඉහළ යාම සහ මැද පෙරදිග අවිනිශ්චිත ස්වභාවය මත එම රටවල සේවයේ නියුක්ත ශ්‍රී ලාංකිකයන් වැඩිපුර මුදල්

ශ්‍රී ලංකාවට එවීමට පෙළඹවීම ආදිය විය. වෙනත් කලාපයන් හි විශේෂයෙන්ම යුරෝපයේ, සේවා නියුක්ති මට්ටම් වැඩි වීමත් සමඟ මුළු පෞද්ගලික සංක්‍රාම වලින් සියයට 60 කට වඩා බටහිර ආසියානු කලාපයෙන් ලැබුණද එහි දායකත්වය පහත බැස තිබේ. මුද්‍රා පෙරදිග හැර අනෙකුත් රටවල සේවා නියුක්තිය වර්ධනය කිරීමට ශ්‍රී ලාංකික බලධාරීන් දරන උත්සාහය මෙම වෙනසට දායක විය. ඇඟළුම් අපනයනයට පසුව විශාලතම විදේශ විනිමය උපයන්නා වන පෞද්ගලික සංක්‍රාම වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟයෙන් සියයට 90 කටත් වැඩි ප්‍රමාණයක් ආවරණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය. මෙම ගලා ඒම එසේ පවතිද්දීත්, විශේෂයෙන් බටහිර ආසියාවේදී සංක්‍රමික සේවකයන් මුහුණ දුන් දුෂ්කරතා, බලධාරීන්ගේ විශේෂ අවධානයට යොමු වීම වැදගත් වේ.

ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ සෘජු විදේශ ආයෝජන, පෞද්ගලික දිගු කාලීන ණය ගැනීම් සහ විවිධ ආයෝජනවල වර්ධනයක් සිදුවිය. එහෙත් වාණිජ බැංකුවල ඉදිරි විදේශ වත්කම් වැඩිවීම සහ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් අඩුවීම තුළින් ඉදිරි ප්‍රාග්ධන සහ මූල්‍ය ගලායාම් 2002 දී සියයට 10 කින් අඩු විය. පෞද්ගලික දිගු කාලීන ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 45 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 139 දක්වා වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ දිගු කාලීන වෙළෙඳ ණය ගැනීම්ය. පෞද්ගලික අංශයේ විදේශ ණය ගැනීම් සැලකිය යුතු තරම් නොවීය. 2001 වසරේ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 82 සිට එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 242 දක්වා සෘජු විදේශ ආයෝජන සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වීමට දේශපාලනික වශයෙන් වඩාත් ස්ථාවර වීම හේතු විය. බල ශක්තිය, පණිවුඩ හුවමාරු, වරාය සහ නිෂ්පාදනය අංශයන් හි ප්‍රධාන වශයෙන් ආයෝජනයන් සිදු විය. තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකාව සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක විදේශ ආයෝජන නොකඩවා ආකර්ශනය කර ගැනීම වැදගත් වේ. එබැවින් බාධාවකින් තොරව බලශක්ති සැපයුමත්, නම්‍ය සුළු ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයත්, ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් සහ විශිෂ්ඨ ගණයේ විදුලි සංදේශ සේවා සහතික කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එසේම සැලකිය යුතු ලෙස අධ්‍යාපන සහ ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් එලදායිතාව වර්ධනය කිරීමද අත්‍යාවශ්‍ය වේ. අයහපත් ජාත්‍යන්තර ආයෝජන තත්ත්වය පිළිබිඹු කරමින් පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 5 ක් ලෙස සටහන් විය. එය ලැබුණේ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් ආයතනයේ රජයට අයත් කොටස් වලින් සුළු ප්‍රමාණයක් විකිණීමෙනි. යෝජනා ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පෞද්ගලිකරණය කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල 2003 වසරට කල් තබන ලදී. රජයේ දිගු කාලීන ප්‍රාග්ධන ලැබීම් සියයට 6 කින් අඩු වූ අතර, එයින් සියයට 89 ක් පමණ සහනදායී කොන්දේසි මත විය. මෙම පහත වැටීම සුබදායී කරුණක් වන්නේ එමගින් ආරක්ෂක කටයුතුවලට අවශ්‍ය ආනයන සඳහා දිගු කාලීන ණය උපයෝගී කර ගැනීම අඩු වීමක් පිළිබිඹු වන බැවිනි. එනමුදු ආරක්ෂක කටයුතු සඳහා නොවන දිගු කාලීන ණය සියයට 12 කින් වැඩි විය. රජයට ලැබුණු ණය ප්‍රමාණයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් ලැබුණේ බලශක්ති උත්පාදනය, පෞද්ගලික

අංශය සංවර්ධනය, සුළු සහ මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසාය සංවර්ධනය, ජල සැපයුම, අධ්‍යාපනික සහ වාර්මාග යන අංශයන් සඳහා ය. ප්‍රධාන වශයෙන් වාණිජ බැංකුවල ඉදිරි විදේශ වත්කම් වර්ධනය වීමෙන්, කෙටි කාලීන ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් පහත වැටිණි. කෙටි කාලීන ප්‍රාග්ධනය යටතේ දක්නට ලැබෙන කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වූයේ 1998 සිට වූ ඉදිරි ප්‍රාග්ධන ගලා යාම් වලට එරෙහිව, කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ තුළට එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 ක ඉදිරි ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයක් ගලා ඒම ය.

සහනදායී නොවන ප්‍රභවයන්ගෙන් ලැබෙන ණය භාවිතය අවම කර සහනදායී ආධාර ප්‍රශස්ථ ලෙස භාවිතය සහතික කිරීම වැදගත් වන අතර, මෙම ආධාර සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය සහ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය වැනි ක්ෂේත්‍රවලට යොදා ගත යුතුය. සහනදායී ණය ආධාර අඩු වශයෙන් භාවිතා කිරීම නිරන්තරයෙන්ම සිදුවිය. මේ හේතුවෙන්, විදේශීය ණය මුදල් භාවිතයෙන් සිදු කරන ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය කිරීමටත්, ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීම තුළින් හිඟ සහනදායී ණය අරමුදල්වලින් රටට උපරිම ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම සහතික කිරීමත් සඳහා වූ කම්බුවක් රජය විසින් පත් කරන ලදී.

2001 ජනවාරි මාසයේදී රුපියල පාවීමට ඉඩ හැරීමෙන් පසුව විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ උච්චාවචනයට ලක් වී ස්ථාවර මට්ටමකට ළඟා විය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ ඩොලරය අව ප්‍රමාණය වීම, ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම වැඩිවීම සහ දේශීය වෙළෙඳපොළේ සිත් ගන්නා සුළු මූර්ත පොලී අනුපාත හේතුවෙන්, 2001 වසරේ දී සියයට 11.3 ක අවප්‍රමාණය වීම සමඟ සසඳන විට, 2002 දී රුපියල ඩොලරයට එරෙහිව සියයට 3.7 කින් අවප්‍රමාණය විය. යුරෝ, ජපාන යෙන්, ස්ටර්ලින් පවුම සහ වි.ගැ.හි. වැනි අනෙකුත් ප්‍රධාන මුදල් වලට එරෙහිව රුපියල සියයට 11-19 අතර ප්‍රමාණයකින් අවප්‍රමාණය විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ තරගකාරීත්වයේ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග පහකින් සමන්විත පැයකින් සෑදී මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය සහ වඩා පුළුල් වූ වෙළෙඳ සහකරුවන් හා තරගකරුවන් 24 ක් ඇතුළත් රටවල ව්‍යවහාර මුදල්වලින් සමන්විත පැයකින් සෑදී මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය යන දෙකට එරෙහිව රුපියල පිළිවෙලින් සියයට 0.5 කින් හා සියයට 2කින් අවප්‍රමාණය විය. ගනුදෙනු ප්‍රමාණය වැඩිවීමෙන් මෙන්ම ගනුදෙනු කල්පිරීමේ කාලය වැඩිවීමෙන් ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳපොළ කටයුතු පුළුල් විය. ඩොලරය දුර්වලවීම සහ දේශීය පොලී අනුපාත පහළ යාම යන වෙළෙඳපොළ අපේක්ෂාවන් සමඟ, ඉදිරි ගනුදෙනු අධි මිල සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීමක් දක්නට ලැබුණි.

අනුගාමී දෙවන වසරටත්, රටේ විදේශ වත්කම් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලබා ගත් සම්පස්ථ ණය පහසුකම් සාර්ථකව සම්පූර්ණ කිරීම, බාහිර වත්කම්වල සෘජු වැඩිවීමකට මග පෙන්වූවා පමණක් නොව ආර්ථිකයේ විශ්වාසනීයත්වය වැඩි කිරීමටද හේතු විය. ශ්‍රී ලංකා රජය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 250 ක් වටිනා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරුවල ඉතිරි ශේෂය (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ

91.5) සඳහා බැඳුම්කර නිකුත් කර අදහස් කළ පරිදි මුළු වටිනාකම සම්පූර්ණ කළේය. දළ විදේශ සංචිත එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2,495 දක්වා වැඩි වූ අතර එය මාස 4.9 ක් සඳහා අවශ්‍ය ආනයන ආවරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විය. 2002 අවසාන වන විට දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,700 (මාස 3.3 ක ආනයන ආවරණයක්) දක්වා වැඩිවිය.

2002 වර්ෂය අවසාන වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 747 කින්, එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9,291 දක්වා වැඩිවිය. මෙම වැඩිවීමෙන් සියයට 31 ක් හරස් විනිමය අනුපාත වැඩිවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදු විය. මැදි කාලීන හා දිගු කාලීන ණය, ගෙවිය යුතු විදේශ ණයවලින් සියයට 93 ක් වූ අතර, ඉන් සියයට 86 ක් සහනදායී කොන්දේසි මත විය. ණය ආපසු ගෙවීම් සහ පොළී ගෙවීම් ඇතුළත් වන මුළු ණය සේවා ගෙවීම්, වෙළෙඳ අපනයන සහ සේවා ලැබීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2002 වර්ෂයේදී සියයට 13.2 ක් ලෙස තවදුරටත් පැවතුණි. එය භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනය සහ පෞද්ගලික දළ සංක්‍රාමවලින් ලැබෙන මුළු ලැබීම් වලින් සියයට 10.7 ක් තරම් වූ අඩු අගයකි. ඉතා සහනදායී කොන්දේසි මත විශාල වශයෙන් ණය ලබා ගැනීමේ ප්‍රතිලාභය මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාව සතුව පැවතුණි. කෙසේ වුවද වැඩිවන ඒක පුද්ගල ආදායම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව, ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි බහු පාර්ශ්වීය ණය දෙන ආයතන වලින් අධික ලෙස සහනදායී

කොන්දේසි මත ආධාර ලබා ගැනීමට නුසුදුසු තත්ත්වයකට පත්වේ. එබැවින්, ලබාගත හැකි සහනදායී ණය ආධාර උපරිම වශයෙන් භාවිතා කිරීම සුදුසු වන අතර, සහනදායී නොවන ණය මුදල් ලබා ගැනීමේදී දැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම සහ වෘත්තීය නිපුණත්වයක් පෙන්නුම් කළ යුතුය.

1.10 මූල්‍ය අංශය

2002 වසර තුළ මූල්‍ය අංශයෙහි කටයුතු වල යහපත් වර්ධනයක් සහ වැඩි ස්ථායීතාවයක් පැවතීම දක්නට ලැබුණි. මුදල් සහ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවල් ද්‍රවශීලීව සහ ස්ථාවරව පැවතිණි. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්කර ගැනීමට උපකාරීවන අතරම මිල ස්ථායීතාව ඇති කිරීම කෙරේ වඩාත් යොමුවිය. දේශීය පොලී අනුපාතිකයන්ගේ පහළ යාමක් දක්නට ලැබුණ අතර ඒ සඳහා අඩුවෙමින් පැවති උද්ධමනය, රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු මනා ලෙස හැසිරවීම, අතිරික්ත රුපියල් ද්‍රවශීලතාව පැවතීම සහ අඩුවෙමින් පැවති ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික උපකාරී විය.

මුදල් සැපයුම, පුරෝකථනයන්ට අනුකූල වෙමින් සහ ඉල්ලුමින් තිවු වූ උද්ධමන පීඩනය වළකාලීමක් මධ්‍යස්ථව වර්ධනය වූ අතර එය ඉදිරි උද්ධමනය අඩුකරලීමට උපකාරී විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය වර්ධනයවීම නිසා රජය බැංකු ක්‍රමය තුළින් අරමුදල් අවශේෂණය කර ගැනීම අඩුවිය. පොලී අනුපාතික අඩු මට්ටමක පැවතීම සහ ආර්ථිකය යථා

**1.7 සංඛ්‍යා සටහන
මූල්‍ය සංඛ්‍යාති**

අයිතමය	2002 වසර අවසානයට රු. බිලියන	වෙනස			
		2001 ප්‍රමාණය රු. බිලියන	%	2002 ප්‍රමාණය රු. බිලියන	%
මූල්‍ය සමස්තයන්					
පවු මුදල් සැපයුම (M ₁)	139.4	3.7	3.2	17.2	14.0
පුළුල් මුදල් සැපයුම (M ₂)	510.4	46.0	11.4	59.7	13.2
ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M _{2b})	622.5	65.7	13.6	73.4	13.4
තවු දුන් සාධක (අ)					
දේශීය ණය	680.4	89.0	16.2	41.5	6.5
රජයට (ශුද්ධ)	193.0	54.0	36.7	-8.3	-4.1
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට	43.0	2.6	6.7	2.2	5.4
පෞද්ගලික අංශයට	444.4	32.4	8.9	47.6	12.0
විදේශීය වත්කම් (ශුද්ධ)	110.6	4.6	6.6	36.5	49.3
අනෙකුත් අයිතමයන් (ශුද්ධ)	-168.5	-27.9	-20.5	-4.7	-2.9
සංචිත මුදල්					
රජය (ශුද්ධ)	126.4	7.3	7.0	13.9	12.3
රජය (ශුද්ධ)	70.9	-6.9	-7.7	-13.6	-16.1
වාණිජ බැංකු	...	-0.4	-71.2	-0.1	-80.0
විදේශීය වත්කම් (ශුද්ධ)	117.4	26.4	45.6	33.0	39.2
අනෙකුත් අයිතමයන් (ශුද්ධ)	-61.9	-11.8	-25.9	-5.4	-9.6
	2001	2002			
	අවසානයේ දී	අවසානයේ දී			
පොළී අනුපාතික					
නෛමායික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (%)	12.92	9.92			
වාණිජ බැංකු බර තබන ලද සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය අනුපාතිකය (%)	14.31	12.24			
කොටස් වෙළෙඳපොළ					
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (1985 = 100)	621.0	815.1			
වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රුපියල් බිලියන)	124.0	162.6			

(අ) M_{2b} ට දායක වේ

තත්ත්වයට පත්වීම මන්දගාමීව සිදුවීම පිළිබිඹු කරමින් පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණයවල මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පැවැතුණි. මූල්‍ය අතරමැදියන්ගේ විශේෂයෙන් බැංකුවල පොලී ආන්තිකයන් වර්ධනය වූ අතර එමගින් ඔවුන්ගේ ලාභදායීත්වය වර්ධනය විය. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථාවර වූ අතර එහි කටයුතු වර්ධනය වීම නිසා වෙළෙඳපොළ ගැඹුරුතාවයක් ඇතිවිය. ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ඩොලරය දුර්වල වීම සහ ශ්‍රී ලංකාවට විදේශ අරමුදල් ගලා ඒම පිළිබිඹු කරමින් රුපියල ඩොලරයට සාපේක්ෂව සුදු වශයෙන් අවප්‍රමාණ විය.

පවතින සාම වැඩපිළිවෙළ සහ ආර්ථික ක්‍රමය නැවත යථාතත්ත්වයට පත්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර කිහිපයකට පසුව කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ කටයුතුවල යහපත් වර්ධනයක් පෙන්වීය. අවුරුදු හතරක් තුළ පැවති ශුද්ධ අරමුදල් ගලායාම් වලින් පසු විදේශීය ආයෝජකයින් ශුද්ධ ආයෝජකයින් බවට පත්වූහ.

ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් නැවත යථාතත්ත්වයට පත්වීමත් සමග මූල්‍ය අංශයේ අනෙකුත් උප අංශයන් එනම්, මූල්‍ය සමාගම්, රක්ෂණ සමාගම් සහ ඒකකභාර යන අංශයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයද වර්ධනය විය. මූල්‍ය අංශයෙහි කාර්යක්ෂමතාවය සහ ස්ථායීතාවය වර්ධනය කිරීමෙහිලා ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. මූල්‍ය ක්‍රමයේ පරිපාලන රාමුව සහ ස්ථායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතයෙහි යෝජිත වැඩි කිරීම සහ වාණිජ බැංකුවල දේශීය බැංකු ඒකක සහ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකකයන් සුපරීක්ෂණය ඒකාබද්ධ කිරීම පිළිබඳව බැංකු වලට දැනුම් දෙන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා උපකාරී වන ලෙස ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවයක් සපයන අතර ඉල්ලුම නිසා වර්ධනය වන උද්ධමනාත්මක පීඩනය ඇති කිරීම වලක්වාලීම කෙරෙහි 2002 වසරේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මගින් අවධානය යොමු කරන ලදී. පහත වැටෙමින් පැවැති උද්ධමනය, වඩාත් ස්ථායී මුදල් සහ විදේශ විනිමය වෙළෙඳ පොළවල් සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල යහපත් ක්‍රියාකාරීත්වයද මූල්‍ය කළමනාකරණ වැඩපිළිවෙලට සහාය විය. වසර ආරම්භයේදී වෙළෙඳපොළට දැනුම් දුන් පරිදි මහ බැංකුව විසින් සුපරීක්ෂකාරී ලෙස තම මූලික ප්‍රතිපත්ති අනුපාතික එනම්, ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකද අඩුකරන ලදී. රට තුළට ගලා ආ විදේශ මුදල් රුපියල් වලට හැරවීම සහ රාජ්‍ය අංශය විසින් අරමුදල් ලබාගැනීම අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පසුගිය වසරට වෙනස්ව යමින් වසරේ වැඩි කාලයක් තුළදී දේශීය රුපියල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලව පැවතීම. සාපේක්ෂ වශයෙන් මන්දගාමීව පැවති ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග පහත වැටුණු පොලී අනුපාතිකයන්ගෙන් උත්තේජනය වූ පෞද්ගලික අංශයෙන්, ණය සඳහා පැවති ඉල්ලුම මධ්‍යස්ථ ලෙස වර්ධනය විය.

මහ බැංකුව විසින් වෙළෙඳපොළ අධි ද්‍රවශීලතාවය උකහා ගැනීම පිණිස තම විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගත් අතර එමගින් විදේශ මුදල් ප්‍රවාහයන් රට තුළට ගලා ඒමෙන් මූල්‍ය සමස්තයන්ට ඇතිවිය හැකි උද්ධමනාත්මක පීඩනය වලකාලන ලදී. මූලික ක්‍රියාකාරී ඉලක්කය වූ සංචිත මුදල් මූල්‍ය වැඩසටහනෙහි වූ වාර්ෂික ඉලක්කයන් තුළ පවත්වා ගැණුණි. මුදල් නීති පනතට වූ සංශෝධනයන් 2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලදී. (විශේෂ සටහන් 6) ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය ක්‍රමයෙහි ස්ථායීතාව කෙරෙහි අවධානය යොමුවනු පිණිස මහ බැංකුවේ මූලික පරමාර්ථ නැවත අර්ථ දැක්වීම සිදුවිය. මීට අමතරව, එමගින් මහ බැංකුවට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වඩාත් නම්‍යශීලීව කටයුතු කිරීමට ඇති ඉඩකඩ වර්ධනය කරනු ඇත.

වසර තුළදී පියවර කිහිපයකින් මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් සහ ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකයන් පදනම් අංක 225 කින් අඩුකරන ලදී. වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී අනුපාතික පදනම් අංක 25-50 ප්‍රමාණයකින් අඩු කෙරිණි. ඉන් පසුව උද්ධමනය නොකඩවා පහළ යාමේ ප්‍රවණතාව, වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලව පැවතීම, ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික පහත වැටීම යන කරුණු මෙන්ම ආර්ථිකය තිරසාර ලෙස නැවත යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවයටද උපකාරී වන පරිද්දෙන් ඉහත අනුපාතිකයන් තව දුරටත් පදනම් අංක 175-200 අතර ප්‍රමාණයකින් අඩු කරන ලදී. වෙළෙඳපොළ අනුපාතික ද මේ සමග පහත වැටිණි.

2001 ජනවාරි මාසයේදී රුපියල නිදහසේ පාවීමට ඉඩහැරීම මගින් මහ බැංකුවට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වඩාත් පැහැදිලි ලෙස දේශීය සාධකයන් වෙත අවධානය යොමු කිරීමට හැකියාව ලැබුණි. මහ බැංකුව විසින් තම විදේශ සංචිත ගොඩනැගීම පිණිස වෙළෙඳපොළින් විදේශ විනිමය මිලට ගන්නා ලදී. කෙසේ නමුදු, මෙම ගනුදෙනු තුළින් ජනිත වූ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය සහ අනෙකුත් සාධක හේතුවෙන් ඇතිවූ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය නිසා ඇතිවිය හැකි ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම් මැඩ පැවැත්වීම පිණිස එම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය මහ බැංකුව විසින් අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථාවරව පැවතීම නිසා වාණිජ බැංකුවලට තම කටයුතු සඳහා තබාගත හැකි විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයේ විවෘත සීමාවන් ඉහළ දැමීමට මහ බැංකුව විසින් අවසර දුන් අතර එමගින් වාණිජ බැංකුවලට තම කටයුතු වඩාත් නම්‍යශීලී ලෙස කිරීමට ඉඩ හරින ලදී.

මූල්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියෙහි විනිවිදභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට ගත් තවත් පියවරක් ලෙස සමස්ත මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව සහ වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය පුරෝකථනයන් වෙළෙඳපොළට නිවේදනය කල අතර ඒවා බැංකුවේ වෙබ් අඩවියෙහි ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති වල සිදුවන වෙනස්වීම් ක්ෂණිකව වෙළෙඳපොළට දැනුම් දුන් අතර වෙළෙඳපොළට වැඩිමනත් තොරතුරු සැපයීම පිණිස අවශ්‍ය පියවර ගන්නා

විශේෂ සටහන 6

මුදල් නීති පහත සංශෝධනය කිරීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ස්ථාපනය කර එහි ක්‍රියාකාරීත්වය පාලනය කරන 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත, “ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුවක් ස්ථාපනය කිරීම පිළිබඳ වාර්තාව” නම් වූ 1949 අංක XIV දරන සැසි වාර්තාව මත පදනම් වූවකි. මෙම සැසි වාර්තාව සකස් කිරීමට රජය තෝරා ගත්තේ එකල නිව් යෝර්ක් හි ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුවෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ උප සභාපතිව සිටි ජෝන් එක්ස්ටර් මහතාය. පසුගිය අඩ සියවස තුළ කාලයෙන් කාලයට මුදල් නීති පනත සංශෝධනයට ලක් වූවත්, එහි මුල් ස්වරූපය නොවෙනස් ව පැවතිණි. වසර ගණනාවක සාකච්ඡාවන්ගෙන් පසු, වැදගත් වෙනස්කම් කිහිපයක් ඇතුළත් මුදල් නීති පනතේ සංශෝධනයක් 2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලදී. මෙම සංශෝධනයන් සිදු කරන ලද්දේ වත්මන් ආර්ථික ව්‍යුහය හා එහි අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් වඩා ඵලදායී ලෙස කටයුතු කිරීමට මහ බැංකුවට බලය ලබාදීම සඳහාය.

මෙම සංශෝධන මගින් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ අවධානය යොමු කර ඇත.

- (අ) මහ බැංකුවේ පරමාර්ථ වෙනස් කිරීම
- (ආ) පාලනාධිකාරී මණ්ඩලය සහ බලතල පැවරීමේ හැකියාව පුළුල් කිරීම මගින් මහ බැංකුවේ විශේෂඥතාව හා කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ හා විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තියේ නම්‍යශීලීතාව හා ඵලදායීත්වය වැඩි කිරීම
- (ඈ) ගෙවීම් සහ පියවීම් ක්‍රමය වැඩි දියුණු කිරීම
- (ඉ) මහ බැංකුවේ නියාමන කාර්යයන් ශක්තිමත් කිරීම

අ) මහ බැංකුවේ අරමුණු වෙනස් කිරීම

සංශෝධනයට පෙර, මුදලේ දේශීය අගය ස්ථායීකරණය කිරීම, විදේශ විනිමය අනුපාතිකයේ ස්ථායීතාව ආරක්ෂා කිරීම, නිෂ්පාදනය, සේවා නියුක්තිය හා මූර්ත ආදායම් ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදන සම්පත් පූර්ණ ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට දිරිදීම හා වැඩි දියුණු කිරීම යන බහුවිධ අරමුණු මහ බැංකුවට තිබිණි. අඩ සියවසකට පෙර ඇති කළ මහ බැංකුවකට, මෙලෙස සමහර විට එකිනෙක ගැටිය හැකි සහ නොගැලපිය හැකි අරමුණු තිබීම අරුමයක් නොවේ. එහෙත් මහ බැංකුවක වඩාත් ඵලදායී ප්‍රධාන අරමුණ විය යුත්තේ මිල ස්ථායීකරණය විය යුතු බවට ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගැනීමක් ඇති වී තිබිණි. මිල ස්ථායීකරණය ස්ථාවර සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් මත දැඩිව රඳා පැවතීම නිසා, ශ්‍රී ලංකා මහ

බැංකුවේ මූලික අරමුණ “ආර්ථික හා මිල ස්ථායීකරණය” ලෙස නම් කරන ලදී. තවද, වෙනත් රටවල අන්දැකීම් පෙන්නුම් කළ පරිදි, මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව රටක ආර්ථික අර්බුද වැලැක්වීමට අත්‍යවශ්‍ය විය. එමනිසා, මෙයද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූලික අරමුණක් ලෙස පිළිගනු ලැබිණි.

එමනිසා, එක්ව ගත් කල මහ බැංකුවේ මූලික ක්‍රියාකාරීත්වය විධිමත් ලෙස පවත්වාගෙන යාමට රුකුල් දෙන මෙම අරමුණු ද්විත්වය, පවත්නා බහුවිධ අරමුණු වෙනුවෙන් ආරෝපණය කර ගන්නා ලදී.

ආ) මහ බැංකුවේ විශේෂඥතාව හා කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම

මෙතෙක්, මහ බැංකුවේ පාලනාධිකාරී මණ්ඩලය (මුදල් මණ්ඩලය) මහ බැංකුවේ අධිපති (සභාපති), මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් (නිල නියෝජිත) හා ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කළ තෙවැනි සාමාජිකයකුගෙන් ද සමන්විත විය. කුඩා මණ්ඩලයක් පත් කිරීමට හේතු වූයේ එවැන්නක් විශාල එකකට වඩා (අ) රැස්වීම් කැඳවීමේ ප්‍රායෝගික පහසුව (ආ) කීරණ ගැනීමේදී එකඟතාවයකට පැමිණීමේ පහසුව සහ (ඇ) විසඳිය යුතු කරුණු ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කිරීමේ හැකියාව යන හේතූන් නිසා කාර්යක්ෂම වනු ඇතැයි යන බලාපොරොත්තුවයි. එහෙත්, පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ආර්ථිකයේ ඇති වූ වෙනස්වීම් සහ මුදල් මණ්ඩලයට සාකච්ඡා කිරීමට සිදුවන ගැටළු වල සංකීර්ණභාවය නිසා, එහි විශේෂඥතාව හා කාර්යක්ෂමතාව පුළුල් පරාසයක පැතිරෙන සේ වැඩි කිරීම අවශ්‍ය විය. එහෙයින් මුදල් මණ්ඩලයේ සාකච්ඡා වඩා සාර්ථක කළ හැකි, විධායක නොවන අතිරේක සාමාජිකයන් දෙදෙනෙකු ද ඇතුළත් වන අයුරින් මුදල් මණ්ඩලය දැන් පුළුල් කර ඇත. සැබවින්ම, මෙවැනි පුළුල් කිරීමක් මුල් වරට නිර්දේශ කළේ 1992 දී බැංකුකරණය හා මූල්‍ය පිළිබඳ ජනාධිපති කොමිෂන් සභාව විසිනි.

මුදල් මණ්ඩලය දැන් සමන්විත වනුයේ මහ බැංකුවේ අධිපති, මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්, මෙන්ම මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ නිර්දේශය මත හා ව්‍යවස්ථා සභාවේ එකඟතාව සහිතව ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරන සාමාජිකයන් තිදෙනෙකුගෙනි.

තවත් සංශෝධනයක් වනුයේ මුදල් මණ්ඩලයේ පරිපාලන බලතල, කාර්යයන් හා වගකීම් මහ බැංකුවේ අධිපතිවරයාට, නිලධාරියකුට හෝ නිලධාරී මණ්ඩලයකට පැවරීමට මුදල් මණ්ඩලය වෙත බලය ලබා දීමයි. මෙමගින් දෛනික පරිපාලන කටයුතු සම්බන්ධයෙන් මුදල් මණ්ඩලය වෙහෙස වීම වලක්වා වැඩි කාලයක් සහ වෙහෙසක් ප්‍රධාන මහ බැංකුකරණය පිළිබඳ ගැටළු සඳහා යොමු කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙයි.

විශේෂ සටහන 6

ඇ) මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ හා විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තියේ නම්‍යශීලීතාව හා ඵලදායිත්වය වැඩි කිරීම

මුදල් ප්‍රතිපත්ති හා විදේශ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති කළමනාකරණය, දේශීය හා විදේශීය ආර්ථිකයන්හි සංකීර්ණ බව කාලයත් සමඟ වැඩිවීමට සරිලන පරිදි වෙනස් වෙයි. එම නිසා, මෙම ප්‍රතිපත්ති ව්‍යුහය සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම නිරන්තර විමර්ශනයට ලක් කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. මෙම බලාපොරොත්තුව ඇතිව, මුදල් නීති පනතේ අදාල විධානයන් සංශෝධනය කිරීමෙන් මේ ප්‍රතිපත්තින් හා ඵලදායිත්වය වැඩි දියුණු කිරීම අපේක්ෂා කෙරෙයි.

I මුදල් නීති පනත, මුදල් සැපයුම පටු ලෙස නිර්වචනය කරමින් එය වාණිජ බැංකු හා රජය හැර, වෙනත් පුද්ගලයන් සතුව ඇති ව්‍යවහාර මුදල් සහ ඉල්ලුම් තැන්පතු වශයෙන් හඳුන්වා තිබේ. අනිකුත් මෙම නිර්වචනය ප්‍රමාණවත් වුවත් මූල්‍ය ක්‍රමය දියුණු වීම නිසා නව ආයතන හා උපකරණ හඳුන්වා දීමෙන්, පුළුල් නිර්වචනයක අවශ්‍යතාව දැනෙන්නට විය. එමනිසා මෙවර සංශෝධනය මගින් නිර්වචනය කාලානුරූපව හා ආර්ථිකයේ ඇති වන වෙනස්කම් මත වෙනස් කිරීමේ නිදහස මුදල් මණ්ඩලයට ලබා දී ඇත.

II ණය දීම මගින් බැංකු විසින් මුදල් මැවීම සීමා කිරීමට මුදල් නීති පනතෙන් මහ බැංකුවට ලබා දුන් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය උපකරණයක් වූයේ බැංකු විසින් පවත්වා ගත යුතු ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය නියම කිරීමයි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව වාණිජ බැංකු මත පමණක් පැවැත්වූ අතර එයද සීමා වූයේ තැන්පතු වගකීම් සම්බන්ධයෙන් පමණි. එසේම, විවිධ තැන්පතු වගකීම් සඳහා එකිනෙකට වෙනස් ස්ථාවර ඉහළ හා පහළ සීමාවන් මුදල් නීති පනතේ සඳහන් ව තිබේ. ආර්ථිකයේ ඇතිවන වෙනස්කම් සමඟ මුදල් සැපයුම පිළිබඳ නිර්වචනය මෙන්ම, මුදල් සැපයුමට බලපාන ආයතන හා උපකරණ ලැයිස්තුව ද සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍යව තිබේ. එමෙන්ම, මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව වැනි වෙළෙඳපොළ නොවන උපකරණ වලින් බැහැර වීම මුදල් නීති පනතේ පනවා තිබූ සීමාවන්ගෙන් වලක්වා තිබූ නිසා, එම සීමාවන් ඉවත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් පැන නැගී තිබේ. එසේම විශේෂ අවස්ථාවන් හිදී හැර ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත සඳහා පොලී ගෙවීමට ප්‍රතිපාදන මුදල් නීති පනතේ නොතිබේ. මේ කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන, පහත සංශෝධන මෙවර සිදු කෙරේ:

අ වාණිජ බැංකු හැර වෙනත් මූල්‍ය ආයතනයන් මත හා තැන්පතු හැර වෙනත් මූල්‍යමය වගකීම් මත, ගැසට් නිවේදනයක් මගින් සංචිත අවශ්‍යතා පැනවීමට මුදල් මණ්ඩලයට බලය ලබා දීම.

ආ සංචිත අවශ්‍යතා සම්බන්ධ ව තිබූ උපරිම හා අවම නෛතික සීමා ඉවත් කිරීම මගින්, සුදුසු අනුපාතයක් තීරණය කිරීමේ නිදහස මුදල් මණ්ඩලයට ලබා දීම.

ඇ අවශ්‍ය යැයි හැඟී ගියහොත් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත මත පොලී ගෙවීමට මුදල් මණ්ඩලයට බලය ලබා දීම

ඈ සංචිත ප්‍රමාණයන් ගණනය කිරීමේ ආකාරය සම්බන්ධයෙන් හා සංචිත අවශ්‍යතා නොසැපිරීම හේතුවෙන් අයකරන දඩ මුදල් ගණනය කිරීමේ ආකාරය සම්බන්ධයෙන් වැඩි නම්‍යශීලී බවක් මහ බැංකුව වෙත ලබා දීම.

III මුදල් නීති පනත සකස්කොට තිබුණේ ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය ජාත්‍යන්තරව පිළිගැනීමක් ලබා තිබූ අවධියකය. එමනිසා, මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර වර්තන ගනුදෙනු සඳහා රුපියල නිදහසේ භාවිතා කිරීම පහසුකිරීම පිණිස වාණිජ බැංකු සමඟ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු කිරීමේදී දැඩි නීති මාලාවක් අනුගමනය කළ යුතුව තිබේ. මෙම දැඩි කොන්දේසි, වත්මන් පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයට නොගැලපෙයි. එහෙයින්, සංශෝධනයන් මගින්, ජාත්‍යන්තර වර්තන ගනුදෙනු සඳහා රුපියල නිදහසේ භාවිතා කිරීමට හැකිවන අයුරින් කටයුතු කිරීමට මහ බැංකුවට ඇති වගකීම පවත්වාගෙන යන අතරම ඒ සඳහා වැඩි නම්‍යශීලී බවක්ද ලබාදෙනු ලැබේ.

ඇ) ගෙවීම් සහ පියවීම් ක්‍රමය වැඩි දියුණු කිරීම

වර්තමානයේදී මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකු අතර හා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් අතර වන අරමුදල් ගනුදෙනු සඳහා පියවීම් පහසුකම් ලබාදීමේ දී ඔවුන් විසින් මහ බැංකුව සමඟ පවත්වා ගෙන යන ජංගම ගිණුම් භාවිතා කරනු ලබයි. මෙවැනි ඉහළ වටිනාකම් සහිත මුදල් ගනුදෙනු පියවීම තත්කාරීන පදනමක් මත ඉටු කිරීමේ ස්වයංක්‍රීය ක්‍රම දැන් හඳුන්වා දෙමින් පවතියි. මෙමගින් ගනුදෙනුව හා එය පියවීම එකම වේලාවකදී සිදු කිරීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ පියවීමේ පද්ධතිය අන්තර්ජාතික වශයෙන් සංවර්ධිත ක්‍රම වල මට්ටමට ගෙන ඒමට බලාපොරොත්තු වෙයි. එසේම රජයේ පුරකුම් හා මහ බැංකු පුරකුම් නිකුත් කිරීමේදී හා හුවමාරු කිරීමේදී ඒවා මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමයක් යටතේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය වලින් සිදු කිරීමටත් ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමට නියමිතය. ස්වයංක්‍රීය ගෙවුම් ක්‍රමය යටතේ බැංකු හා ප්‍රාථමික

විශේෂ සටහන 6

වෙළෙඳුන් අතර මෙවන් සුරැකුම් සම්බන්ධ ගනුදෙනු පියවීමේදී විද්‍යුත් මාධ්‍ය වලින් සිදු කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙයි. මෙම පද්ධතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මුදල් නීති පනත වෙනස්කොට පහත දැ ඉටු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරෙයි.

- පද්ධතීන් පිහිටුවීම හා තෝරාගත් අයිතීන් හා වගකීම් ඇති කිරීම;
- මෙම ක්‍රමයේ නිසි ක්‍රියාකාරීත්වයට අවශ්‍ය, දිනය ඇතුළත වුවමනා වන ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ලබා දීමට මහ බැංකුවට බලය ලබා දීම;
- ගනුදෙනුවල අවසානාන්තක භාවය හා වෙනස් නොකළ හැකි බව ඇති කිරීම;
- විද්‍යුත් වාර්තා හා ගනුදෙනු සඳහා වලංගුභාවය හා තෙතික භාවය ලබාදීම;
- ගෙවීම් හා පියවීම් සම්බන්ධ කාර්යයන් පිටස්තර ආයතන ලවා කරවා ගැනීමට හැකියාව ලබා දීම.

(ඉ) මහ බැංකුවේ නියාමන කාර්ය භාරය ශක්තිමත් කිරීම

බුන්වත් බැංකු සම්බන්ධයෙන් මුදල් නීති පනතේ ප්‍රතිපාදන, බලය ලත් විශේෂිත බැංකු සඳහා අදාළ නොවූයේ එම බැංකු, බැංකු පනත යටතට ගැනුනේ 1995 සිට වූ බැවිනි. එම නිසා, මෙම සංශෝධනයන් මගින් අදාළ ප්‍රතිපාදන බලයලත් විශේෂිත බැංකු සඳහා ද අදාළ වන ලෙස ව්‍යාප්ත කරනු ලැබේ. බුන්වත් බැංකු ඇවර කිරීම පිළිබඳ බැංකු පනතේ විධි විධාන වඩාත් කඩිනමින් සිදු කිරීමටද සංශෝධනයන් මගින් ප්‍රතිපාදන සලසා තිබේ.

ඉහත සංශෝධනයන් හදිසි කරුණු සඳහා හඳුන්වා දුන් ඒවාය. දැනට ක්‍රියාත්මක වන ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය නීති හා මූල්‍ය ආයතන නවීකරණය කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ක්‍රමයෙන් ඇති වන අභියෝගයට මුහුණ දීමට හැකි මූල්‍ය ක්‍රමයන් ඇති කිරීම සඳහා ඉදිරි වසරක හෝ දෙකක කාලය ඇතුළත මුදල් නීති පනත මුළුමනින්ම වෙනස් කිරීමට අපේක්ෂිතයි.

ලදී මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටුව මූල්‍ය සංවර්ධනයන් සලකා බැලීම පිණිස අඩුම වශයෙන් මසකට වරක්වත් රැස්වූ අතර එම රැස්වීම්වල නිර්දේශයන් මුදල් මණ්ඩලයට වාර්තා කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් 2003 මුල් කාලයේදී සක්‍රීය විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතුවලට අවනිර්ණවීම සඳහා අවශ්‍ය සැලසුම් ප්‍රකාශයට පත්කල අතර ඒ සඳහා වෙළෙඳපොළ සහභාගිවත්තන්ගේ අදහස් ද ලබාගෙන පෙරහුරු කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

මුදල් සැපයුම

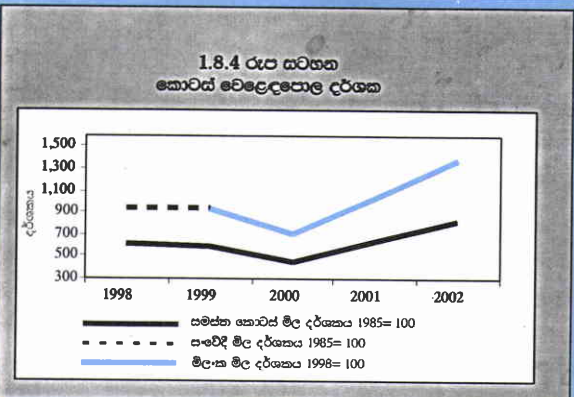
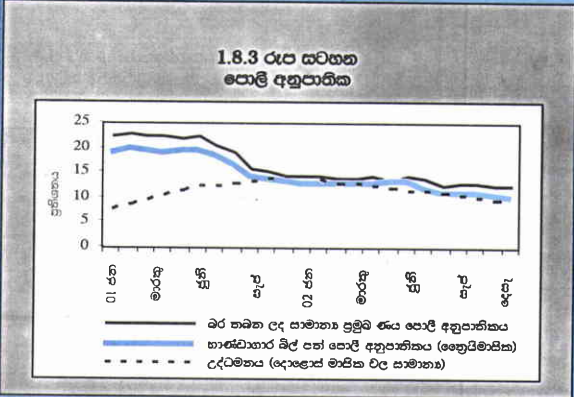
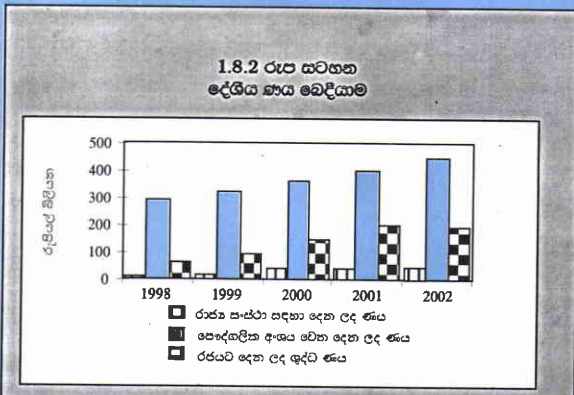
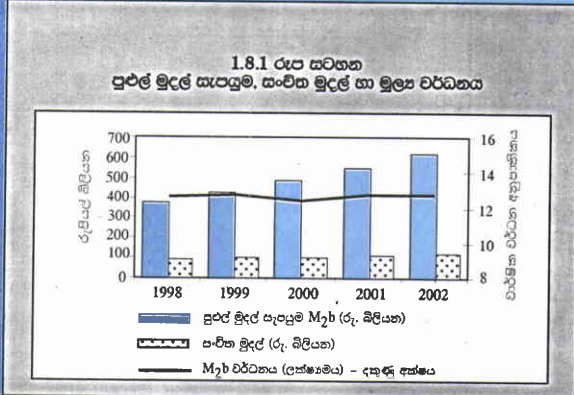
මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය මූලික පුරෝකථනයන්ට මදක් ඉහලින් පැවතිය ද එම වර්ධනය සංශෝධිත පුරෝකථනයන් හා අනුකූල විය. 2002 වසර ආරම්භයේදී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද සියයට 13.5 ක අපේක්ෂිත මූල්‍ය වර්ධනයට සංසන්දනාත්මකව 2002 අවසානයේදී වූ මූල්‍ය වර්ධනය සියයට 13.4 ක් විය. මාසික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය 2002 ජුනි මාසය තුළදී සියයට 17.9 ක ඉහළ මට්ටමක පැවති අතර එය මූලික වශයෙන් 2001 මැද භාගයේදී මුදල් සැපයුම පහත මට්ටමක පැවතීමෙහි සංඛ්‍යාත්මක බලපෑම නිසා සිදුවිය. 2002 ජුනි මාසයෙන් පසු මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය සීඝ්‍රලෙස පහත වැටුණි.

2001 වර්ෂයට වෙනස්ව යමින් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනයෙහි සැලකිය යුතු කොටසකට දායක වූයේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම්හි සිදුවූ වර්ධනය වන අතර 2002 වසරේදී රට තුළට ගලා ආ විදේශ මුදල් ප්‍රවාහයන් ඉහළ මට්ටමක පැවතීම තුළින් මේ බව පිළිබිඹු වේ. ආරම්භයේදී අපේක්ෂා කල පරිද්දෙන් රාජ්‍ය ණයෙහි විශාල වශයෙන් පහළ යාමක් සිදුනොවූ නමුදු බැංකු ක්‍රමයට වූ රජයේ ශුද්ධ වගකීම් (රුපියල් බිලියන 8 කින්) අඩු කරමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල සිදු වූ යහපත් වර්ධනයන්ද

මූල්‍ය සමස්තයන් කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. රජයට දෙනු ලැබූ ශුද්ධ ණය සංයුතියෙහි ද වෙනස් වීමක් දක්නට ලැබුණි. ඒ අනුව මහ බැංකුවෙහි රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් දැරීම් අඩුවූ අතර, ඊට ප්‍රතිචර්ද්ධව වාණිජ බැංකුවල එම රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් දැරීම් වර්ධනය විය. තවත් සැලකිය යුතු ලක්ෂණයක් වූයේ වාණිජ බැංකු විසින් රජයට දෙන ලද ශුද්ධ ණය වලින් රාජ්‍ය බැංකු දෙක විසින් රජයට දෙන ලද අයිතා පහසුකම් සීඝ්‍රලෙස පහළ යාමයි. (2001 අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 38 ක් වූ අයිතා පහසුකම් 2002 අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 3.6 ක් දක්වා පහත වැටුණි.)

2002 දී රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය රුපියල් බිලියන 2.2 කින් වර්ධනය වූ අතර එය 2001 වසරේදී රුපියල් බිලියන 2.6 ක වර්ධනයට තරමක් අඩු මට්ටමක පැවතුණි. රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණයෙහි වර්ධනයට මූලික වශයෙන් හේතු වූයේ ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය නොකඩවා විදුලිය සැපයීම සහතික කරනු පිණිස හදිසි විදුලිබල අවශ්‍යතා මිලට ගැණීම් සඳහා වූ වැය පියවීම වෙනුවෙන් බැංකු ණය පහසුකම් වෙත යොමුවීමයි. ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට සිය ණය රුපියල් බිලියන 2.4 කින් පමණ අඩුකර ගැනීමට හැකිවීම තුළින් සිය මූල්‍ය ශක්‍යතාවය වර්ධනය කර ගත හැකිවිය. බණිජ තෙල්වල මිල ස්වයංක්‍රීයව නිර්ණය වීමේ සමීකරණයෙහි ඇතුළත් වූ ණය ආපසු අයකර ගැනීම් සඳහා වූ කොටස වසරේ මැද භාගයේදී ඉවත් නොකළේ නම් සංස්ථාවේ ණය ආපසු ගෙවීම් මීට වඩා වැඩිවීමට ඉඩකඩ තිබුණි. ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම ශක්තිමත්වීමේ හේතුවෙන් පෞද්ගලික අංශය සඳහා දුන් ණය ද ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය. පෞද්ගලික අංශය සඳහා දුන් ණය 2001 අවසානයේදී ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 8.9 ක සිට 2002 අවසානයේදී සියයට 12 ක් දක්වා

1.8 රූප සටහන
මූල්‍ය අංශයේ දර්ශක

වර්ධනය විය. නිරපේක්ෂ වශයෙන්, පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණයෙහි 2001 දී පැවති රුපියල් බිලියන 32 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2002 වසර තුළදී රුපියල් බිලියන 48 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ නමුදු, පෞද්ගලික අංශයෙහි ණය වර්ධනය මූලික අපේක්ෂා කල මට්ටමට වඩා පහළ මට්ටමක පැවති අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතුවූයේ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම යථා තත්ත්වයට පත්වීම අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා දුර්වලව පැවතීමයි.

සංචිත මුදල්හි 2001 වසරේදී වූ රුපියල් බිලියන 7.4 ක වර්ධනයට සංසන්දනාත්මකව 2002 වසරේදී රුපියල් බිලියන 14 කින් වර්ධනය විය. මහ බැංකුව විසින් සංචිත මුදල්හි වර්ධනය මූල්‍ය වැඩසටහනෙහි බලාපොරොත්තුවූ ඉලක්කයන් තුළ පවත්වා ගැනීම අරමුණු කොටගෙන තම විටට වෙළෙඳ පොළ කටයුතු හසුරුවන ලදී. සංචිත මුදල්හි වර්ධනය මුද්‍රමතීන්ම මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් වර්ධනය තුළින් සිදු වූ අතර මහ බැංකුවෙහි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් රුපියල් බිලියන 19 කින් පමණ පහත වැටුණි. සංචිත මුදල්හි වූ වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතුවූයේ සංසරණයේ පැවති මුදල් ප්‍රමාණයෙහි සිදු වූ වර්ධනය (රුපියල් බිලියන 12 කින්) වූ අතර මෙය සාම ක්‍රියාවලිය නිසා විශේෂයෙන් උතුරු සහ නැගෙනහිර ආර්ථික කටයුතුවල සිදුවූ වර්ධනය තුළින්

පිළිබිඹු විය. ඉල්ලුම් තැන්පතු වලින් මුදල් ආපසු ලබාගැනීම මත් පතවා තිබූ හරබද්ද ව්‍යවහාර මුදල් රඳවා ගැනීම යම් ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය වීමට හේතු වන්නට ඇත. M_{2b} හි මුදල් ගුණකය 2001 අවසානයේදී 4.88 සිට 2002 අවසානයේදී 4.92 ක් දක්වා වැඩිවිය. වසරේ මුල් කාලයේ මාස දෙකකදී හැරුණුකොට 2002 වසර පුරාම මුදල් ගුණකය 2002 අවසානයේදී පැවැති අගයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. මුදල් ගුණකය වර්ධනය වීම කෙරෙහි බලපෑ සාධක අතර ගෙවීම් පද්ධතිය තුළ සිදුවූ නව ප්‍රවණතා හේතුවූයේ කොටස් තැන්පතු වලට වූ ව්‍යවහාර මුදල්හි අනුපාතය තවදුරටත් අඩුවීම සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතුවල (මෙම තැන්පතු සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අදාල නොවේ) සිදු වූ වර්ධනය නිසා සඵල ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩුවීම ද ප්‍රධාන විය.

මුදල් සමස්තයන්ගේ සංයුතියෙහි සමහර වෙනස්කම් සිදුවූ නමුදු මුදල් සමස්තයන් මූලික පුරෝකථනයන්ට අනුකූල විය. 2001 වසර අගදී කරන ලද මූලික පුරෝකථනයන්ට අනුව සියයට 12.5 ක අපේක්ෂිත මූල්‍ය වර්ධනය සහ උතුරු නැගෙනහිර ආර්ථික කටයුතුවල සිදුවූ ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම හේතුවෙන් මුදල් සඳහා වූ ඉල්ලුම සපුරාලනු වස් සංශෝධිත පුරෝකථනය වූ සියයට 13.5 ක මූල්‍ය වර්ධනය සමඟ සැසඳීමේදී

2002 අවසානයේදී පැවති මූල්‍ය වර්ධනය සියයට 13.4 ක් විය. සංචිත මුදල්හි වූ වර්ධනය අපේක්ෂිත ඉලක්කයන් තුළ පැවතිණ. පෞද්ගලිකරණ සැලසුම් ක්‍රියාවලිය අපේක්ෂිත පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවීම සහ රජයේ විදේශ ණය ගැනීම් වැඩසටහන මූල්‍ය ප්‍රසාරණයෙහි සංයුතිය සඳහා බලපෑමක් ඇති කෙරිණ. බැංකු ක්‍රමයෙහි ශුද්ධ විදේශ වත්කම් හි වූ වර්ධනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ඒ අනුව බැංකු ක්‍රමය සඳහා වූ රජයේ වගකීම් අඩු කිරීම ආරම්භක පුරෝකථනයන්ට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. එමෙන්ම, රාජ්‍ය සංස්ථාවලින් බැංකු ක්‍රමයට තිබූ වගකීම් ද අපේක්ෂිත අයුරින් අඩු කිරීමට නොහැකි විය. කෙසේ නමුදු මෙවැනි ණය වගකීම් වැඩිවීම තුළින් පෞද්ගලික අංශය සඳහා වූ ණයදීම් අඩුවීමට බලපෑමක් සිදු නොවුණි. පෞද්ගලික අංශය සඳහා දුන් ණයෙහි වර්ධනය ආරම්භක පුරෝකථනයන්ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුනද (ආරම්භක පුරෝකථනයන්ට අනුව වර්ධනය සියයට 10.4 ක් වූ අතර ලබාගත් වර්ධනය සියයට 12 ක් විය.) වෙළෙඳපොළ තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයක් පැවතීම තුළින් විද්‍යාමාන වූ පරිදි මෙම වැඩිවීම ඉතා පහසුවෙන් බැංකුවල පැවති සම්පත්වලින් සපුරාලිය හැකිවිය.

පොලී අනුපාතිකයන්

2001 වර්ෂය ආරම්භයේ සිට පැවතුණු වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන් අඩුවීමේ ප්‍රවණතාව 2002 වර්ෂය තුළදීද දක්නට ලැබිණි. වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන් පහත බැසීමට බලපෑ කරුණු වූයේ මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයන් අඩු කිරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ ඉහළ විනයක් පැවතීම නිසා දේශීය මූල්‍ය අරමුදල් සඳහා ඉල්ලුම අඩුවීම, විදේශ මුදල් ගලා ඒම වැඩිවීම නිසා දේශීය මුදල් සැපයුම ඉහළ යාම, මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයෙන් ණය සඳහා වන ඉල්ලුම සාපේක්ෂ වශයෙන් සෙමින් වර්ධනය වීමයි. පොලී අනුපාතිකයන් අඩුවීම රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සඳහා ඵලදා වක්‍රය නවදුරටත් පහළට විතැන් වීමෙන්ද පැහැදිලිව පෙනී නි. සැබැවින්ම මෙම ඵලදා වක්‍රය පහතට හැරුණු ස්වරූපයක් ගත් අතර එය මැදි කාලයේදී උද්ධමනය අඩුවන බවට වෙළෙඳ පොළේ ඇති අපේක්ෂාවන් නිසා සිදුවිය. වෙළෙඳපොළ තුළ ඉහළ මට්ටමක ස්ථායීතාවක් පැවතුණු නිසා 2002 වර්ෂයේදී පොලී අනුපාතිකයන් දැඩි ලෙස දෝලනය නොවීය. තැන්පතු සඳහා මෙන්ම ණය දීම් සඳහාද බැංකු පොලී අනුපාතිකයන් අඩු වුවත්, ණය පොලී අනුපාතිකයන් අඩුවීම සෙමින් සිදු වීම නිසා, මෙම අනුපාතිකයන් අතර පරතරය වැඩි විය. සාපේක්ෂ වශයෙන් පොලී අනුපාතිකවල මෙලෙස වැඩි පරතරයක් පැවතීම වාණිජ බැංකු ක්ෂේත්‍රය තුළ ප්‍රමාණවත් තරගකාරීත්වයක් නොපැවතීමේ හා ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවන් හි ලක්ෂණයකි.

දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ වසරේ වැඩි කාලයක් ද්‍රවශීලව පැවතුණු නිසා විශේෂයෙන් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතකයන් වැනි කෙටිකාලීන අනුපාතිකයන් මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් අනුපාතිකයන්ට සමීපව පැවතුණි. ප්‍රති මිලදී ගැනීම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 225 කින් පමණ අඩුවීම

සමග සැසඳීමේදී 2002 දී ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයේ සාමාන්‍යය පදනම් අංක 225 කින් පමණ අඩුවිය. මෙයට සමීප ලෙස, එක්දින ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්ථසඳු අනුපාතිකය (SLIBOR) පදනම් අංක 221 කින් ද, බරතැබු සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය පොලී අනුපාතිකය (AWPR) පදනම් අංක 207 කින් ද අඩු විය. වෙළෙඳපොළ පැවතුණු ඉහළ ද්‍රවශීලතාව නිසා සියළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන් දේශීය වල අධිදායකත්වයක් දක්නට ලැබිණි. දින 91 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල ඵලදාව පදනම් අංක 300 කින් හා දින 364 බිල්පත් වල ඵලදාව පදනම් අංක 383 කින් අඩු වෙමින් 2002 වර්ෂාවසාන වන විට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා ඵලදා වක්‍රයට තිරස් ස්වරූපයක් ලබා දුනි. සාමාන්‍ය වශයෙන්, වාණිජ බැංකු වල ණය පොලී අනුපාතිකයන් පදනම් අංක 125-175 අතර ප්‍රමාණයකින් පහත වැටුණු අතර, එක් වර්ෂයක් සඳහා ස්ථාවර තැන්පතු අනුපාතිකයන් පදනම් අංක 330 කින් පමණ සහ ඉතිරි කිරීමේ ගිණුම් සඳහා පොලී අනුපාතිකයන් පදනම් අංක 175 කින් පමණ පහත වැටිණි. මෙලෙස පොලී අනුපාතිකයන් අතර පරතරය වැඩිවීම නිසා බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ ලාභදායීත්වය පැහැදිලි ලෙස ඉහළ ගියේය. වර්ෂ 4-6 දිගු කාලයක් සඳහා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම 2002 දී නැවත ඇරඹුණු අතර, වෙළෙඳපොළ අනෙකුත් පොලී අනුපාතිකයන් මෙන්ම මේවායේදී ඵලදාව විශේෂයෙන් වර්ෂයේ දෙවැනි භාගයේදී අඩු විය. පෞද්ගලික අංශයට පදනමක් ලෙස භාවිතා කළ හැකි රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වෙළෙඳපොළ විසින් තිරණය කරනු ලබන ඵලදා වක්‍රයක් පැවතීම වෙළෙඳපොළ වර්ධනය වීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය දෙයකි. එම නිසා, 2003 වර්ෂය තුළදී වඩා වැඩි කල්පිරීමේ කාලයන් ඇති භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරන අතර, එමගින් ඵලදා වක්‍රය දීර්ඝ කිරීමට හා රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණයේදී රජයට වැඩි නම්‍යතාවයක් ලබා දීමට හැකිවෙතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

ජාත්‍යන්තර වශයෙන්ද, ප්‍රධාන ආර්ථිකයන් විසින් ඔවුන්ගේ ආර්ථිකයන් තහා සිටුවීම පිණිස මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීම නිසා පොලී අනුපාතිකයන් පහත වැටුණි. පදනම් අනුපාතිකයන් ලෙස භාවිතා කරන එක්සත් ජනපද මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය 2002 වර්ෂයේදී වසර 40 ක් තුළ වූ අඩුම මට්ටමේ පැවතීම මෙයට උදාහරණයකි.

ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ

කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය 2002 වර්ෂය තුළදී, විශේෂයෙන් වසරේ පලමු කාර්තු තුන තුළදී සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්වීය. මිල දර්ශකයන්හි, පිරිවැටුම, වෙළෙඳපොළ මිල ඉපයීමේ අනුපාතිකය යනාදි සියළුම වැදගත් වෙළෙඳපොළ දර්ශකයන් හි සෑහෙන වර්ධනයක් වාර්තා විය. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ 2002 වර්ෂයේදී ලෝකයේ හොඳින්ම ක්‍රියාත්මක වූ වෙළෙඳපොළවල් අතර විය. තවද, 1998 න් පසු පලමු වතාවට, විදේශිකයින් ශුද්ධ ආයෝජකයින් වූ අතර, ඒ අනුව කොටස් වෙළෙඳපොළ හරහා විදේශීය විනිමය ගලා ඒම ඇමෙරිකානු ධොලර් දශ ලක්ෂ 25

ක් පමණ විය. සාම වැඩ පිළිවෙලෙහි වර්ධනයක් සමග රට පිළිබඳ විශ්වාසයන්වය වර්ධනයවීම, විදේශීය ආයෝජකයින්ගේ උපක්‍රමශීලී මිලදී ගැනීම් සහ ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වීමත් සමග සමාගම්වල ලාභ වැඩි වේ යයි අපේක්ෂා කිරීම, කොටස් වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහළ යාමට හේතු වශයෙන් දැක්විය හැකිය. මීට අමතරව වෙළෙඳ පොළ ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි යහපත් අත්දැකීම් බලපෑ කරුණු අතර පොලී අනුපාතික පහළ යාම සහ 2002 වර්ෂය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද අයවැය යෝජනාවලට අනුව ලාභාංශ වශයෙන් ලැබෙන ආදායම වෙනම සලකා සියයට 10 ක බද්දකට යටත් කිරීම සහ සමාගම්වල ලාභ මත වූ සියයට 20 ක බදු අධිකාරය ඉවත් කිරීම විය. ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි ද යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් පෙන්වුම් කරමින් සමාගම් කිහිපයක් ම ප්‍රාථමික කොටස් නිකුත් කිරීම සිදුකරන ලදී. වෙළෙඳපොළෙහි වැදගත් සිද්ධියක් වූයේ රජය මගින්, ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගමේ මුළු කොටස් වලින් සියයට 12 ක් විකිණීමයි. මෙමගින් රජයට රුපියල් බිලියන 3.2 ක් ලැබුණු අතර, මෙතෙක් කොළඹ කොටස් හුවමාරුව හරහා සිදු වූ විශාලම ගනුදෙනුව මෙය විය. කෙසේ වුවද, වසරේ අවසාන කාර්තුවේදී වෙළෙඳ පොළ ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි පසු බැමක් දක්නට ලැබුණි. මේ සඳහා හේතු වූවායැයි සැලකෙන කරුණු අතර වසර 2003 සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද අයවැය යෝජනා අතර වූ මූල්‍ය ආයතන මත පනවන ලද එකතු කල අගය මත අය කරන බද්ද (VAT) විය.

වර්ෂය තුළදී ලැයිස්තුගත ණයකර වෙළෙඳපොළෙහි ද වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. හැටන් නැෂනල් බැංකුව විසින් එහි දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනය ගොඩනගා ගැනීම සඳහා අවුරුදු 10 පරිච්ඡේද කාල සීමාවක් සහිත ණයකර නිකුත් කරන ලද අතර ඒ අනුව ලැයිස්තුගතකල ණයකරවල පරිණත කාල සීමාව ඉහළ නැගුණි. මීට පෙර, ලැයිස්තුගත ණයකරවල වැඩිම පරිණත කාලය වූයේ අවුරුදු 7 කි. රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වූ එලදා වක්‍රය දීර්ඝ කිරීමට කර ඇති යෝජනාව ලැයිස්තුගත ණයකර සඳහා යහපත්ව බලපානු ඇත. මීට අමතරව, 2003 වර්ෂය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද අයවැය යෝජනා මගින් මහජනයා වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබන ණය උපකරණ සඳහා ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම (credit rating) අත්‍යවශ්‍ය කිරීම, ආයෝජකයින් විසින් වඩාත් හොඳ ආයෝජන තීරණ ගැනීමටද, වඩාත් හොඳ, සමාගම්වලට මැදි කාලීන හා දිගු කාලීන ණය සෘජුවම වෙළෙඳපොළින් සාපේක්ෂව අඩු පොලී මත ලබාගැනීමටද උපකාරී වනු ඇත.

අනෙකුත් උපකරණ

ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වීමත් සමග මූල්‍ය අංශයේ අනිකුත් අනු අංශවලද වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරන ලදී. මූල්‍ය සමාගම්වල වත්කම් හා වගකීම්වල වර්ධනය වීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, තව මූල්‍ය සමාගම් පිහිටුවීම සඳහා කරන ලද අයදුම් කිරීම්වල ද ඉහළ යාමක් පැවතුණි. පෞද්ගලික අංශයේ

වැඩි සහභාගීත්වයක් ද සහිතව රක්ෂණ අංශයෙහි වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. ජාතික රක්ෂණ සමාගමේ රජය සතු ඉතිරි සියයට 39 ක කොටස් රජය විසින් විකුණන ලදී. යෝජිත ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සමාගම පෞද්ගලිකරණය කිරීම ජාත්‍යන්තර ආයෝජන වාතාවරණය සැලකිල්ලට ගනිමින් 2003 වර්ෂය දක්වා කල් දමන ලදී. මෙම පෞද්ගලිකරණයත් සමග රක්ෂණ ක්ෂේත්‍රය විශාල වශයෙන් පෞද්ගලික අංශය සතු වනු ඇත. රක්ෂණ කටයුතු ව්‍යාප්තවීම පහත මට්ටමක පවතින හෙයින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මෙම අංශය සංවර්ධනය වීමට සෑහෙන ඉඩ ප්‍රස්ථා ඇත. පවත්නා විදේශීය සහයෝගයත් සමග, එමගින් ආර්ථික කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සෑහෙන දායකත්වයක් ලැබෙනු ඇත. කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි වර්ධනයත් සමග ඒකක භාරවල කටයුතු වැඩි දියුණු විය.

2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී මුදල් නීති පනතට කරන ලද සංශෝධනයන්වල මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය මහ බැංකුවේ මූලික අරමුණු දෙකෙන් එකක් වන බව සෘජුවම ප්‍රකාශ කර ඇත. ඒ අනුව මහ බැංකුව විසින් එහි බැංකු අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලීන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. අධීක්ෂණයට යටත් නොවන ආයතනවල මුදල් තැන්පත් කිරීමේ අවදානම පිළිබඳව මාධ්‍ය හරහා මහජනතාව දැනුවත් කරන ලදී. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවක වත්කම් සෘණ ශුද්ධ අගයක් ගැනීමත් සමග එහි බලපත්‍රය අහෝසි කරනු ලැබුණි. කෙසේ වුවද, මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ මෙම ආයතනයේ වැදගත්කම සීමිත විය. බැංකු ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය තවදුරටත් තහවුරු කිරීම අරමුණු කොටගෙන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය 2003 වර්ෂය සිට බල පැවැත්වෙන පරිදි සියයට 10 දක්වා ඉහළ දමන බව බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී. තවද, දේශීය බැංකු ඒකක හා විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක ඒකාබද්ධ පදනමක් මත ඇගයීමට ලක්කෙරෙන අතර දේශීය බැංකු ඒකක සඳහා මීට පෙර අදාල වූ විවික්ෂණ නියමයන් විදේශීය බැංකු ඒකක සඳහා ද අදාල වනු ඇත. මහ බැංකුව විසින් බැංකුවල පොලී අනුපාතික අයකිරීම් සහ කොමිස් පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රසිද්ධියට පත්කිරීම ආරම්භකල අතර එමගින් බැංකු අතර තරඟකාරීත්වය තව දුරටත් නිවු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

ශ්‍රී ලංකාව කලාපයේ මූල්‍ය කේන්ද්‍රස්ථානය බවට දියුණු කිරීමේ අරමුණට අනුකූලවන පරිදි මූල්‍ය අංශයේ බාධා ඉවත් කරමින් එහි කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කෙරෙමින් පවතී. මෙම අරමුණ ඉටු කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය බැංකු දෙක ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමත්, මහ බැංකුවේ කටයුතු වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීම, මූල්‍ය ආයතනවල රජය සතුව තිබූ අයිතිය පෞද්ගලික අංශයට පැවරීම, මූල්‍ය ආයතන ඒකාබද්ධ වීමට පහසුකම් සැලසීම, මූල්‍ය අංශය තුළ විදේශ ආයෝජන සඳහා තිබූ සීමාවන් ලිහිල් කිරීම සහ පවත්නා ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් වලට අනුකූලවන පරිදි දේශීය නීති පද්ධතිය සංශෝධනය කිරීම යනාදී කටයුතු 2002 වර්ෂය තුළදී කෙරෙමින් පැවතුණි.

1.11 2003 සඳහා ආර්ථික දැක්ම හා මැදිකාලින අපේක්ෂා

අනාගත ආර්ථික වර්ධනය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ බලාපොරොත්තු වඩා සතුටුදායක මට්ටමක පවතින නමුත් සමහර අවදානම් සහගත තත්ත්වයන් පිළිබඳව අවධානය යොමු වී ඇත. රටෙහි ආර්ථික වර්ධන හැකියාව දැනට ඉදිරියට යමින් පවතින සාම ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රගතිය, සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය ශක්තිමත්කිරීම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරන වේගය හා කාර්යක්ෂමතාවය, දිගුකාලයක සිට සිදු කළ යුතුව පැවති දිගු කාලීන සහනදායී මූල්‍යමය සහාය ලබා දෙන වැඩසටහන් එනම් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ වන දිළිඳුකම අඩු කරලීම සහ වර්ධන පහසුකම් වැඩසටහන සහ ලෝක බැංකුව සමඟ වන දිළිඳුකම අඩු කිරීමට උපකාරී වන ණය පහසුකම, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ අනෙකුත් ණය ලබා දෙන්නන් සමඟ වන රටට ආධාර කිරීම සඳහා පුළුල් කරන ලද ආධාර වැඩ සටහන් වැනි ගිවිසුම්වලට එළඹීම හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම, විදේශ වාතාවරණය යහපත් බවට පත්වීම හා යහපත් කාලගුණික තත්ත්වයක් පැවතීම යන කරුණුමත ප්‍රධාන වශයෙන් රැඳී පවතී. අවසාන සාධක දෙක හැර අනෙකුත් සියලුම සාධක අවශ්‍යතම් ඵලදායී ලෙස සහ නිසි කලට ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙරටෙහි සෘජු පාලනය යටතේ පවතී. ඉතා වේගයෙන් ඉහළ යන රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය තුළින් පැන නැගෙන තියුණු බලපෑම් මධ්‍යයේ සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා අයවැය හිඟය කඩිනමින් අඩුකිරීම හා එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් රාජ්‍ය ණය අඩුවීම යනාදී මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාරභාවය ලඟා කර ගැනීමේ ක්‍රමෝපාය වෙත යොමුවිය යුතුය. යෙදවුම් වෙළෙඳපොළවල්, රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්, සිවිල් සේවාව, මූල්‍ය අංශය, විශ්‍රාම වැටුප්, උපයෝගීතා සේවාවන්, නියාමන ක්‍රමයන් හා අධිකරණ පද්ධතිය යනාදී සියළු අංශවල ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළත් නිශ්චිත ලෙස කාලය නිර්ණය කරන ලද වඩා විස්තීර්ණ ව්‍යුහාත්මක වැඩසටහනක් මගින් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ශක්තිමත් කරනු පමණක් නොව ආර්ථික ස්ථාවරත්වය සමඟ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් ලඟා කර ගැනීමට හැකිවන අයුරින් ආයෝජක විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට හා ඵලදායීත්වය වැඩි කිරීම ද සිදු කරනු ඇත.

2003 දී ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කර ගැනීමටත් මධ්‍යකාලීන තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් ලඟා කර ගැනීමත් සඳහා කිරීම පිණිස නිත්‍ය සාමයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍යය. උතුරු-නැගෙනහිර ගැටළුවට ඉක්මනින් විසඳුමක් සොයා ගැනීමෙන් ආර්ථික වර්ධනයට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා කැපී පෙනෙන අයුරින් ඉහළ නැංවෙනු ඇති අතර සාම ක්‍රියාදාමයෙහි ඇති වන ඕනෑම පසුබෑමක් හේතුවෙන් විශාල ආර්ථික, දේශපාලන හා සමාජීය පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවනු ඇත. එම නිසා දැනට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින සාම ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීම සඳහාත් එකඟතාවය ගොඩනැංවීම තුළින් කල් පවත්නා දේශපාලන විසඳුමක් සොයා ගැනීමෙන් එම ක්‍රියාවලිය මුළුමනින් ම සාර්ථක කර ගැනීම සඳහාත් කඩිනමින් සෑම උත්සාහයක්ම

හැකි ඉක්මනින් ගත යුතුය. දේශපාලන ස්ථිරභාවය සහ මූලික දේශපාලන හා ආර්ථික ගැටළු පිළිබඳව ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ, සමාජයේ විවිධ කොටස් සහ ආයතන අතර ජාතික එකඟතාවයක් ඇති කර ගැනීම. සාමය හා ඉහළ මට්ටමේ තිරසාර ආර්ථික වර්ධනය යන ද්විත්ව අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වේ.

2003 සඳහා ජාත්‍යන්තර ආර්ථික අපේක්ෂා

කොටස් වෙළෙඳපොළ තුළ ක්ෂණිකව ඇති වූ වර්ධනය වීම එකවර බිඳවැටීමෙන් ඇතිවූ අහිතකර බලපෑම් අඛණ්ඩව පැවතීම, භූගෝලීය දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාවයන් ඉහළ යෑම, වෙළෙඳපොළ විශ්වාසනීයත්වය අඩු මට්ටමක පැවතීම හා බහිෂ්කරණ මිල ඉහළ යාම මධ්‍යයේ 2002 අවසානයේ සිට ලෝක ආර්ථිකයේ යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් දක්නට ලැබුණි. ඉරාක ප්‍රශ්නය ඉතා ඉක්මනින් විසඳෙනු ඇතැයි යන උපකල්පනය යටතේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් 2003 පෙබරවාරි මස ඉදිරිපත් කළ ලෝක ආර්ථිකය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන්ට අනුව, ලෝක ආර්ථික වර්ධනය සියයට 3.3 දක්වා ප්‍රතිශතයක 0.4 කින් අඩු කරන ලදී. දියුණු ආර්ථිකයන් සියයට 2.0 කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති අතර එය 2002 සැප්තැම්බර් මස සිදු කරනු ලබන පුරෝකථන වලට වඩා ප්‍රතිශතයක 0.5 ක අඩු වීමකි. ලෝකයේ ප්‍රධාන ආර්ථිකයන් තුනම සඳහා පුරෝකථන පහළට ගැලපුම් කර ඇත. එක්සත් ජනපද ආර්ථික වර්ධනයෙහි අඩුවීම ආන්තික වශයෙන් සිදු කර ඇති අතර යුරෝපුදේශයෙහි ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ පමා වීම හා ජපානයේ මූල්‍ය අංශය තුළ දක්නට ලැබෙන අසතුටුදායක තත්ත්වයන් අඩු නොවී අඛණ්ඩව පැවතීම යන කරුණු හේතුවෙන් ගෙන යුරෝපුදේශයේ සහ ජපානයේ ආර්ථික වර්ධනය පිළිබඳ පුරෝකථන විශාල ලෙස අඩුවන පරිදි සංශෝධනය කරන ලදී. ප්‍රතිශතයක 0.3 ක අඩුකිරීමකින් පසුව වුවද සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සියයට 5ක ඉහළ වේගයකින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. චීනය සහ ඉන්දියාව ප්‍රධාන කොටගත් ආසියානු රටවල් සහ ආසියන් - 4 යන සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය හේතුවෙන් මෙම වර්ධනය අපේක්ෂා කර ඇත.

මීට අනුකූලව, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම යථා තත්ත්වයට පත්වීමද අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය 2003 දී සියයට 4.9 කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති අතර, එය මුල් පුරෝකථනය වූ සියයට 6.1 කට වඩා අඩු වූ නමුත් 2002 දී පැවති සියයට 2.9 ට වඩා ඉහළ අගයකි. 2002 වසරේදී දියුණු රටවල් විසින් කරනු ලබන ආනයනවල වර්ධනය සියයට 4.9 ක් ලෙස අඩුවන පරිදි සංශෝධනය කළ නමුදු 2002 වසරේ පැවති සියයට 2.0 හා 2001දී පැවති සියයට -1.2 සමඟ සසඳන කල යහපත් තත්ත්වයකි. මෙමගින් සියයට 6.3 කින් වර්ධනය වෙනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති දියුණු වෙමින් පවතින රටවල්වල අපනයන වර්ධනයට ඇති අපේක්ෂාවන් පිළිබිඹු කෙරෙයි.

2001 වර්ෂයේ පැවති අඩු විමට හා 2002 වර්ෂයේ මධ්‍යස්ථ මට්ටමකින් යථා තත්ත්වයට පත්වීමට සාපේක්ෂ ලෙස 2003 දී වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් වැඩි වේගයකින් වැඩි වෙනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. බණිප තෙල් ආනයනය කරනු ලබන සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල දුෂ්කරතා තවදුරටත් උග්‍ර කරමින් 2002 දී සියයට 2.7 කින් ඉහළ ගිය බනිප තෙල් මිල ගණන් 2003 දී සියයට 12.3 කින් ඉහළ යනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර, තෙල් නොවන වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් සියයට 9.3 කින් වැඩිවනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යාම පිළිබිඹු කරමින් 2003 දී ලෝක උද්ධමනය ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන නමුත් ඓතිහාසිකව පැවති මට්ටම් සමග සසඳන විට එය තවමත් අඩුමටමක පවතිනු ඇත. කාර්මික රටවල උද්ධමනය සියයට 1.7 ක් පමණ වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇති අතර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල එය සියයට 5.7 ක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. උද්ධමන පීඩනය අඩුමටමක පැවතීම හා ආර්ථික වර්ධනය උද්දීපනය කරවීමේ අවශ්‍යතාවය හේතුවෙන් 2003 දී පොළී අනුපාතිකයන් පහත මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.

කෙසේ වුවද, පදනම් පුරෝකථනය යටතේ දෙන ලද මෙම පුරෝකථන අගයන් පහත වැටීමේ අවදානමක් පවතී. ප්‍රථම සහ වඩාත් වැදගත් අවදානම වන්නේ ඉරාකයුද්ධයේ බරපතල කම සහ එය කොතෙක් කල් පවතීද යන්නයි. ඕනෑම ආකාරයකින් එය මැද පෙරදිග කලාපය තුළට පැතිරී යාමක් සහ/හෝ යුද්ධය දිගුගැස්සීමක් ඇති වුවහොත් ඒ තුළින් ලෝක ආර්ථිකයට, විශේෂයෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට බරපතල ප්‍රතිවිපාකයන් ඇති විය හැක. ආර්ථික පසුබෑමක් යළිත් ඇති වීමට ඇති හැකියාවක් සහිතව ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමෙහි වර්ධනය පහත වැටීම සහ ආයෝජන සිද්ධිය මඟින් ආර්ථිකයෙහි අපේක්ෂිත යථා තත්ත්වයට පත්වීම පමාවීම පමාවීමට ඉඩ ඇත. තෙල් සැපයුම අඩාල වීම නිසා දැනටමත් ඉහළ මට්ටමක පවතින බනිප තෙල් මිල ගණන් නියුණු ලෙස වැඩිවීමට ඉඩ ඇත. තෙල් ආනයනය කරන රටවල ගෙවුම් ශේෂය කෙරෙහි පීඩනයක් ඇති කරනු ලබන අතර ඒ හේතුවෙන් තෙල් ආනයනය කරන රටවල විනිමය අනුපාත කෙරෙහිද පීඩනයක් ඇති කරනු ඇත. ගල් කලාපය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආසියානු ආර්ථිකයන් වෙත විශාල වශයෙන් රැකියා සපයන මූලාශ්‍රයක් වන බැවින්, දිගින් දිගටම පවතින යුද්ධය හේතුවෙන් ගෙවුම් ශේෂ ගැටළු තවදුරටත් නරක අතට පත් කරමින් පෞද්ගලික සංක්‍රාම නියුණු ලෙස අඩුවිය හැකි අතර විරැකියාව ඉහළ නැගීමටද එය හේතු වනු ඇත.

දෙවනුව ප්‍රධාන ලෝක ආර්ථික මධ්‍යස්ථානවල වර්ධන අසමානතා අඛණ්ඩව පැවතීම හේතුවෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථිරභාවයට අවහිරයක් ඇති කරමින් හදිසි හා බලපාරොත්තු රහිත නිවැරදි කිරීම් සිදු වීමේ අවදානම වැඩිවී ඇත. ලෝක ආර්ථිකයට එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයේ සාර්ථකත්වය මත දැඩි ලෙස රැඳී පැවතීමට ඉඩ සලසමින්, දෙවන විශාලතම

ආර්ථිකය වන ජපානයේ සහ යුරෝප්‍රදේශයේ පවතින මන්දගාමී ආර්ථික තත්ත්වය, ප්‍රධාන ආර්ථික කඳවුරු තුළ පවතින වර්ධන අසාමාන්‍යතාවයන් තවදුරටත් අඛණ්ඩව පැවතීමට ඉඩ සලසනු ඇත. මෙම අසමානතාවයන් පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රධාන මුදල් වර්ගවල, විශේෂයෙන්ම එක්සත් ජනපද ධොලර්, යෙන් සහ යුරෝ යන මුදල් වර්ග වල, විශාල උච්ඡාවචනයන් ඇති වීමෙන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවල අස්ථාවර තත්ත්වයන් ඇති කරන ආකාරයේ බලපෑම් ඇති විය හැකි අතර එය දියුණු වෙමින් පවතින රටවල සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණයේ දුෂ්කරතා ඇති කිරීමට හේතුවනු ඇත.

තෙවනුව, දියුණු රටවල වෙළෙඳපොළ වෙත ලඟා වීමේදී පවතින සීමාවන් අඛණ්ඩව පැවතීමත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ආර්ථික කටයුතු ගෝලීයකරණය වීමත් ලබා ගතහැකි ප්‍රතිලාභ උපරිම මට්ටමින් ලබා ගැනීම වලක්වාලයි.

එමනිසා ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහතිකිරීම සඳහා ඉරාක අර්බුදයට ඉක්මනින් විසඳුමක් සෙවීම අවශ්‍ය වේ. මේ අතර දියුණු රටවල් අතර සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය සම්බන්ධීකරණය කිරීම තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම තුළින් ඔවුන් අතර වර්ධනය වෙමින් පවත්නා අසමතුලිතතාවයන් අවම වෙනු ඇත. ඒ හා සමානවම දියුණු රටවල ආර්ථිකයන් විවෘත කිරීම, තුළින් සංවර්ධනය වන රටවල්වල අපනයන පුළුල් කර ගැනීමට හා ලෝක ආර්ථිකය සමඟ සාර්ථක ලෙස ඒකාබද්ධ වීමට ඇති අවස්ථාවන් පුළුල් කර දෙයි. එසේ වුවද, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ආර්ථික වර්ධන හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීමටත්, බාහිර කම්පනයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීමටත් එම රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය හා මූල්‍ය කළමනාකරණයේ විනය වැඩිදියුණු කිරීම සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඉදිරියට ගෙනයාම අවශ්‍යය.

2003 සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික අපේක්ෂා

සමහර අංශවල අවධානම් තත්ත්වයන් පැවතිය ද සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළහොත් 2003 සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ව ආර්ථික අපේක්ෂාවන් යහපත් තත්ත්වයක පවතී. ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව පැවතීම විශාල ලෙස ආයෝජන පුළුල් වීම, මිල හා විනිමය අනුපාතිකයෙහි වඩා වැඩි ස්ථාවර භාවය, විරැකියාව අඩු මට්ටමක පැවතීම විදේශ සංචිත යහපත් අතට හැරීම, වඩා පුළුල් සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවර භාවය හා ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම යන කරුණු පදනම් කල්පිතයෙහි අඩංගු වේ. එහෙත්, මෙම අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම ප්‍රධාන සාධක 4ක් මත රඳා පවතී. (අ) දැනට ක්‍රියාත්මක වන සාම ක්‍රියාවලිය ඉදිරියටම යාම, (ආ) මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිරසාරභාවය ලඟාකර ගැනීමේ ක්‍රමෝපායට අනුකූලව ශක්තිමත් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය ගැලපුම්, විශේෂයෙන්ම 2003 අයවැය මගින් බලාපොරොත්තු වන පරිදි සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ අයවැය හිඟය සහ දේශීය වශයෙන් අයවැය හිඟය මූල්‍ය කරණය කිරීම අඩු කිරීම (ඇ) ආර්ථික

ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ඵලදායීතාවය වැඩිදියුණු කිරීමේ හා ආයෝජනය පුළුල් කිරීම සඳහා පවතින සංරෝධක ඉවත් කිරීම පසුබෑමකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කිරීම (අ) ප්‍රධාන වශයෙන් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සහ පුනරුත්ථාපනය සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ දිළිඳුකම අඩු කිරීම සහ වර්ධන පහසුකම් ණය ක්‍රමය සහ දිළිඳුකම අඩු කිරීමට සහායවන ණය පහසුකම් යටතේ අපේක්ෂිත ප්‍රමාණවත් විදේශීය සහනදායී ආධාර ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ආර්ථිකයේ සියළුම අංශ, කෘෂිකර්මය (සියයට 2.9), කර්මාන්ත (සියයට 5.3), සේවා (සියයට 6.6) යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ ප්‍රතිලාභ තුළින් 2003 දී මුද්‍රිත නිෂ්පාදිතය 5.5 කින් පමණ වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. අපේක්ෂිත මොසම් වැසි, උතුරු නැගෙනහිර පළාත්වල ආර්ථික කටයුතු පුළුල් වීම හා පුළු කෘෂිකාර්මික බෝග සඳහා අඛණ්ඩව පවතින ශක්තිමත් අපනයන ඉල්ලුම හේතු කොටගෙන කෘෂිකාර්මික අංශය වර්ධනය වනු ඇත. නිෂ්පාදන අංශයේ හා ඉදිකිරීම් අංශයේ වර්ධනය තුළින් කර්මාන්ත අංශයේ වර්ධනය ඇති වනු ඇත. වෙළෙඳ හා ප්‍රවාහන අංශවල කටයුතු පුළුල් වීම, සංචාරක කර්මාන්තය හා වරාය සේවා යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ විදුලි සංදේශ සහ මූල්‍ය අංශවල ඇති වූ වර්ධනය තත්ත්වය තවදුරටත් පැවතීම ද දේ.නියෝජ්‍ය භාගයකටත් වඩා දායක වන සේවා අංශයේ ඉහළ වර්ධනය සඳහා හේතු වනු ඇත. සමස්ථ ඉල්ලුම සම්බන්ධයෙන් බලන කල, ප්‍රධාන වශයෙන් ආයෝජන පුළුල් වීම හා පාරිභෝගික විශ්වාසය වැඩිවීම තුළින් දේශීය ඉල්ලුම ඉහළ යාම සහ තුළින් ලෝක වෙළෙඳාමෙහි අපේක්ෂිත පුළුල් වීම සමඟ ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂිත අපනයන ඉල්ලුම නිසා ඉහළ වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීමට හැකිවනු ඇත. අපේක්ෂිත, වර්ධනය පුළුල් කිරීමේ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් ආර්ථිකයේ වර්ධන හැකියාව පුළුල්වනවාට අමතරව ඵලදායීතාවය ඉහළ යාම හා විවිධාංගීකරණය කිරීම මගින් රටෙහි ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම තුළින් රටෙහි ජාත්‍යන්තර තරඟකාරීත්වය වැඩිදියුණු වනු ඇත.

සාර්ව ආර්ථික මූල ධර්මයන්ට අනුකූල වන පරිදි මුදල් වර්ධනය සීමා කිරීම ඉලක්ක කරගත් විවක්ෂණ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් 2003 දී උද්ධමනාත්මක පීඩනය තව දුරටත් අඩු වනු ඇත. වැඩිවන දේශීය කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදිතය, ඉහළ යන ඵලදායීතාවය, වැඩිවන තරඟකාරීත්වය, විනිමය අනුපාතිකයේ ඇතිවූ ස්ථායීතාවය සහ අයවැය හිඟය මූල්‍යකරණයේ දී පොලී අනුපාතය මත අඩු පීඩනයක් ඇති වීම මගින් ද මෙම තත්ත්වයට තවදුරටත් සහයෝගය ලැබෙනු ඇත. ඒ අනුව 2003 දී වාර්ෂික උද්ධමනය සියයට 7.5 දක්වා පහත වැටෙනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. මෙමගින් උද්ධමනාත්මක අපේක්ෂාවන් අඩුවිය හැකිවුවද එය තවමත් ඉහළ අනුපාතයකි. පහත වැටෙන උද්ධමනය හේතුවෙන් වැටුප් වැඩිකිරීම් සඳහා වන පීඩනය අඩු කරනු ලැබූ අතර ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම

සඳහා යොමු වූ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණය තුළින් පිරිවැයෙන් තල්ලු වූ උද්ධමනාත්මක පීඩනයක් ඇති නොකර සේවකයන් හට ඉහළ වැටුප් ලබාදීමට හැකි වනු ඇත. විදේශ විනිමය අනුපාතය මත පීඩනයක් ඇති නොකර රටෙහි විදේශීය තරඟකාරීත්වය මෙමගින් ඉහළ යනු ඇත. පුළුල් වන ආර්ථික කටයුතු හා ආයෝජන පුළුල් වීම නිසා විශේෂයෙන්ම පෞද්ගලික අංශය තුළ වඩාත් ඵලදායී රැකියා අවස්ථා ඇති කරනු ලබන අතර උණ සේවා වියුක්තිය හා සේවා නියුක්තිය අඩු වනු ඇත. ආදායම් අවස්ථා වැඩිවීම සහ ආර්ථිකයේ යථාතත්ත්වයට පත් වීම රටෙහි ජීවන මට්ටම් වැඩි වීමට හේතු වන අතර එය දිළිඳුබව අඩු කිරීම සඳහා වන උත්සාහයන් හට සහායක් වනු ඇත.

වර්ථන ගිණුමේ හිඟය පාලනය කළ හැකි මට්ටමකට අඩු කර ගැනීම, සමස්ථ ශේෂයෙහි අතිරික්තයක් ජනිත කර ගැනීම, විදේශ සංචිත ගොඩනගා ගැනීම සහ විදේශීය ණය සේවා ගෙවීම් අඩු කර ගැනීමත් සමඟ 2003 දී විදේශීය අංශය තවදුරටත් ශක්තිමත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. අපනයන යථාතත්ත්වයට පත්වෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබුවද, ප්‍රධාන වශයෙන් ඉහළ නැගුණු ආයෝජන හා පාරිභෝගික විශ්වාසය නිසා ආනයන පිළිබිඹු කරමින් වර්ධන ගිණුමේ හිඟය ද දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වර්ධන ගිණුම සියයට 3.3 කින් ඉහළ යනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. ඉහළ අපනයන ප්‍රමාණයක් හා වැඩිවන අපනයන මිල ගණන් නිසා ලැබූ වාසිය හේතුවෙන් අපනයන ආදායම් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලබයි. මේ අතර පාරිභෝගික, අන්තර් හා ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ යන වර්ග තුනෙහිම ඉහළ නැගුණු ඉල්ලුම පිළිබිඹු කරමින් ආනයන ඉහළ වෙගයකින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. කෙසේ වුවද මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟයෙන් කොටසක් සංචාරක, වරාය සේවා, විදුලි සංදේශ සේවා සහ පෞද්ගලික සංක්‍රාම තුළින් අපේක්ෂිත ආදායම් ඉහළයාම තුළින් පියවා ගතහැකි වනු ඇතැයි බලපෑරෙන්නේය.

විදේශ ණය ලබා දෙන්නන්ගේ සහයෝගය ඉහළ යෑම, දේශීය ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු වීම හා පෞද්ගලිකරණ වැඩපිළිවෙල මගින් අපේක්ෂිත ලැබීම් යනාදියෙහි වාසිසහගත තත්ත්වයන් නිසා ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුම කැපී පෙනෙන ලෙස යහපත් අතට හැරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. සාම ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රගතිය සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග වන දිළිඳුකම පිටුදැකීම සහ වර්ධන පහසුකම් ණය ක්‍රමය සහ ලෝක බැංකුව සමග වන දිළිඳුකම තුරන් කිරීමේ ණය පහසුකම සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමග වන රටට ආධාර කිරීම සඳහා පුළුල් කරනු ලැබූ වැඩසටහන යටතේ වන ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට දැඩි කැපවීමක් දැක්වීමත් සමඟ සහනදායී නියමයන් හා කොන්දේසි යටතේ 2003 දී රජයේ විදේශීය ණය ලබා ගැනීම ඉහළ යනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල හා ලෝක බැංකුව සමග ඇතිකරගත් දිළිඳුකම තුරන් කිරීමේ ණය පහසුකම් යටතේ එකඟ වූ මධ්‍යකාලීන

අදාල මධ්‍ය කාලීන ප්‍රතිපත්ති රාමුව නිසා ණය ලබා දෙන්නන්ගේ විශේෂයෙන්ම, 2003 මැද භාගයේදී ජපානයේ පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර ලබා දෙන්නේගේ සමුළුවේදී සැලකිය යුතු මූල්‍යමය ආධාර ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමට රජයට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. මේ හේතුවෙන් දිගුකාලීනව විදේශීය ණය දරා ගැනීමේ හැකියාවන් සහතික වන පරිදි විදේශීය සහනදායී නොවන ණය අවම මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට රජයට හැකිවනු ඇත. දේශපාලන ස්ථාවරභාවය අඛණ්ඩව පැවතීම, සාම ක්‍රියාවලිය බ්‍රෙට්ට්වුඩ් ආයතනය විසින් ප්‍රතිපත්ති තහවුරු කිරීම නිසා ආයෝජන විශ්වාසය වැඩි දියුණු කිරීම සමග විදේශ සෘජු ආයෝජනය සහ අනෙකුත් විවිධ ආයෝජන ගලා ඒම වැඩි දියුණු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2003 දී ප්‍රාග්ධන ගිණුම තවදුරටත් ලිහිල් කිරීම සඳහා යෝජනා ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් පෞද්ගලික අංශයට මධ්‍යකාලීන හා දිගුකාලීන විදේශීය මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට හැකිවනු ඇත. මේ අතර රට සඳහා ස්වෛරීය වර්ගීකරනයක් (Sovereign Rating) ඉක්මනින් ලබා ගැනීම තුළින් විශේෂයෙන් යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආයෝජනය කිරීමට රජයට පමණක් නොව පෞද්ගලික අංශයටද ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ වෙත ලඟා වීමට ඇති හැකියාව පුළුල් කරනු ඇත.

මේ හේතුවෙන් නොකඩවා නෙවන වසර සඳහාත් ගෙවුම් ශේෂයෙහි අතිරික්තයක් අත් කර ගැනීමට හැකිවනු ඇති අතර එමගින් එමගින් විදේශ විනිමය අනුපාතය මත වන පීඩනය අඩු කිරීමට සහ වඩාත් සතුටු දායක මට්ටමකට රටෙහි විදේශ සංචිත ගොඩ නගා ගැනීමටද හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත. දිළිඳුකම පිටුදැකීම සහ වර්ධන පහසුකම් ණය ක්‍රමය යටතේ අපේක්ෂිත ආධාර ඇතුළත්ව 2003 දී ගෙවුම් ශේෂයෙහි අතිරික්තය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 389 ක් පමණ වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර එම ආධාර නොමැතිව එය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 37 ක හිඟයක් වනු ඇත. ගෙවුම් ශේෂයෙහි ඇස්තමේන්තු ගත අතිරික්තයට අනුව මුළු විදේශ සංචිත මට්ටම 2003 අවසානයේදී මාස 4.7 ක ආනයන මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වන මට්ටමකට වැඩිවෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර නිල සංචිත මට්ටම මාස 3.5 ක ආනයන මූල්‍ය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණයක් වනු ඇත. පෞද්ගලික සංක්‍රාමද ඇතුළත්ව වර්තන ලැබීම්හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් ප්‍රමාණය වැඩිවන විදේශ ඉපයීම් සහ අඩු මට්ටමක පවතින ජාත්‍යන්තර පොලී අනුතාපනිකයන් හි වාසිදායක තත්ත්වය හේතුවෙන් 2002 දී සියයට 10.7 සිට 2003 දී සියයට 9.6 දක්වා අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

රටෙහි සාර්ව ආර්ථික මූලධර්මයන්හි වැඩිදියුණු වීම පිළිබිඹු කරමින් වෙළෙඳපොළ වෙතස් වීම් අනුව ගැලපීම් සිදුවෙමින් පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය මගින් රටෙහි විදේශීය තරඟකාරීත්වය ආරක්ෂා කරනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. අනවශ්‍ය විචල්‍යතාවයන් වලක්වා ගැනීමට හා නිල විදේශීය සංචිත ගොඩනැගීම සඳහා විදේශ විනිමය මිලට ගැනීම තුළින් මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට නොකඩවා මැදිහත් වනු ඇත. ඉදිරි වෙළෙඳපොළ කටයුතු පුළුල් වීම

තුළින් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථාවරත්වය තවදුරටත් තහවුරු වීමක් සහ පුළුල් වීමක් සිදුවනු ඇත.

දැනටමත් ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයෙහි බර හා මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය තිසරාභාවය ලඟා කරගැනීමේ ඇති අවශ්‍යතාවය අවබෝධ කර ගනිමින් 2003 අයවැය මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක් ඇති කරගැනීම, සමස්ත හිඟය හා දේශීය මූල්‍යකරණය අඩු කිරීමක් සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ පවතින ගැටළු විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීමට 2003 අයවැය සකස් කර තිබේ. ඒ අනුව, පසුගිය වර්ෂයේ අයවැය මගින් ගන්නා ලද උත්සාහයන් තවදුරටත් ඉදිරියට කරගෙන යමින් ආදායම වැඩි කිරීමට, වියදම් තාර්කිකකරණය කිරීමට සහ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය දියුණු කිරීම සඳහා විවිධ පියවර යෝජනා කර ඇත. මීට අමතරව, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ විනිවිධ භාවය සහ වගකීම දියුණු කිරීම පිණිස පියවරයන් යෝජනා කර ඇත.

මැදි කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා මාවතට අනුරූපීව 2003 සමස්ත අයවැය හිඟය ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.5 දක්වා අඩු කිරීමට ඉලක්ක කර ඇත. මීට අනුබද්ධ, වර්තන ගිණුමේ හිඟය සහ ප්‍රාථමික හිඟය ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙලින් සියයට 2.3 හා සියයට 0.2 දක්වා අඩු කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙම දර්ශකයන්, 2006 වන විට සමස්ත අයවැය හිඟය ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 5 කට වඩා අඩු කිරීම, ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය අතිරික්තයක් බවට පත්කිරීම සහ වර්ථන ගිණුමේ හිඟය නියුණු ලෙස අඩු කිරීම සහ රාජ්‍ය ආයෝජන ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවත්වා ගැනීම වැනි මැදි කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් හා අනුරූප වේ. වර්තන ගිණුමේ අඩුවීමක් සහ (ප්‍රතිශතාංක 1.5 කින් අඩුවී ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 19.3), ආදායම වැඩිවීම (ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 17.1 ක් දක්වා ප්‍රතිශතාංක 0.6 කින් වැඩිවීම) සහ රාජ්‍ය ආයෝජනය වැඩි කිරීම (ද, දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 5.3 ක් දක්වා ප්‍රතිශතාංක 0.7 කින් වැඩිවීම) තුළින් 2003 වසරේ රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශකයන්ගේ වැඩි දියුණුව ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිතය.

ඉහළ බදු ආදායමක් තුළින් 2003 වසරේ ආදායමේ මුළු වැඩි වීම ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිතය. ආදායම වැඩිකර ගැනීමේ නව පියවරයන්, එනම් විශේෂයෙන්ම ආදායම් පදනම පුළුල් කිරීම හා බදු පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම සහ අපේක්ෂිත ආර්ථිකය යථා තත්ත්වය පත්වීම 2003 අයවැය මගින් බලාපොරොත්තු වන ඉහළ බදු ආදායම ලඟා කර ගැනීමට දායක වනු ඇත. ආදායම පිළිබඳව සලකා බලන විට එකතු කළ අගය මත වන බද්ද (VAT) කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු වී ඇත. මෙම බද්දෙන් ආවරණය වන පරාසය පුළුල් කිරීමේ යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ එමගින් මුළු ආදායමෙන් සියයට 47 ක් ලබා ගත හැකි වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙයට සමානව, හර බද්ද මගින් ආවරණය වන පරාසය ද පුළුල් කර ඇත. අඩු බදු ප්‍රමාණයන් සහ පුළුල් බදු පදනමක් සහිත බදු ව්‍යුහයක් ඇති

කර ගැනීම සඳහා වන තවත් පියවරක් ලෙස සාමූහික ආදායම් බදු වල උපරිම බදු අනුපාතය සියයට 35 සිට සියයට 30 දක්වා අඩු කිරීමද, පෞද්ගලික ආදායම් බදු යටතේ රාජ්‍ය සේවකයින්ට ලබාදෙන බදු නිදහස් කිරීම, රැකියා මගින් උපයන ආදායමට පමණක් සීමා කිරීම ද සිදු කර ඇත. මනා සංයුතියකින් යුත් ආදායම් අධිකාරියක් පිහිටුවීම ඉක්මන් කිරීම සහ විශාල බදු ගෙවන්නන්ගේ ඒකකය (LTU) මගින් ආවරණය වන පරාසය පුළුල් කිරීම මගින් බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීමට අපේක්ෂිතය. මෙම පියවරයන් ක්‍රියාවට නැගීම අපේක්ෂිත ආදායම් ඵලදායී කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතියට ඉතා වැදගත් වේ. එනමුත්, යෝජිත බදු සමාව ලබා දීම හේතුවෙන් ආදායමෙහි ඇතිවිය හැකි අඩුවීම පිළිබඳව දැනටමත් අවධානය යොමු වී ඇත. එමනිසා, මෙම බදු සමාව ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ආදායම් අඩුවීම අවම තත්ත්වයකින් පවත්වා ගැනීමට සියළු උත්සාහයන් දැරිය යුතුය.

වියදම පිළිබඳව සලකා බලන විට, වර්තන වියදම් දැඩි ලෙස පාලනය කිරීම සහ ක්‍රමාණුකූල කිරීම ඒ තුළ අපේක්ෂිත වැඩි දියුණු කිරීමය. රාජ්‍ය සේවයට කෙරෙන නව බඳවා ගැනීම් අත්හිටුවීම, සුභසාධන වැඩසටහන් වඩාත් ඉලක්කගත කිරීම සහ ප්‍රමුඛ නොවන වියදම් අඩු කිරීම ආදිය කෙරෙහි මේ යටතේ දැඩි අවධානය යොමු කර ඇත. සුභසාධක ප්‍රතිලාභ පතන නිසි පරිදි ක්‍රියාවට නැංවීම තුළින් ප්‍රතිලාභ ලබන්නන් ඉලක්කගත කිරීමේ කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීමට ඉවහල් වනු ඇත. මේ අතර ණය කළමනාකරණය දියුණු කිරීම පිණිස වැඩි පොලී අනුපාතයකින් යුත් කෙටිකාලීන ණය, අඩු පොලී අනුපාතයකින් යුත් දිගු කාලීන ණය බවට පරිවර්තනය කිරීම සහ අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා දේශීය වශයෙන් ණය ගැනීම මත වන රැඳියාව අඩු කිරීම තුළින් දේශීය අංශයේ විශාල වර්තන වියදම් අයිතමය වන පොළී වියදම පාලනය කිරීමට උපකාරී වනු ඇත. ප්‍රාග්ධන වියදම් සැකසීමේදී විශාල වශයෙන් සහනදායී කොන්දේසි මත ලබා ගත හැකි විදේශ ණය යොදා ගත හැකි ආර්ථික වර්ධනය සඳහා වැඩි වශයෙන් උපකාරී වන ආයෝජන සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දෙනු ලැබේ.

2003 අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීමේදී සහනදායී විදේශීය ණය සහ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් මත වැඩි රැඳියාවක් දක්වා තිබේ. ඒ අනුව, ශුද්ධ දේශීය ණය ගැනීම් 2002 වසරේ වූ රුපියල් බිලියන 126.3 සිට 2003 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 87.3 දක්වා අඩු කිරීමට අපේක්ෂිත අතර ඉන් පෞද්ගලික අංශයට වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමට හැකිවනු ඇති අතර දේශීය පොළී අනුපාත මත වන පීඩනය අඩු වනු ඇත. බැංකු අංශය වෙත රුපියල් බිලියන 14 ක ණය ප්‍රමාණයක් ආපසු ගෙවීම නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු තුළින් ඇති කෙරෙන උද්ධමනීය බලපෑම් කිසිදු ලෙස අඩුවනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ. එහෙත්, අයවැය හිඟයේ අපේක්ෂිත මෙම යහපත් තත්ත්වය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අපේක්ෂිත විදේශීය මූල්‍යනයන් සහ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් ළඟා කර ගැනීම ඉතා වැදගත් වන අතර අපේක්ෂිත ඉලක්කයන් වෙතින් විශාල ලෙස බැහැර වීමක් සිදු වුවහොත් මීට පෙර කාලවලදී පැවති

ලෙස දේශීය වශයෙන් ණය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය සෘජුවම ඉහළ යනු ඇත. විදේශීය මූල්‍යනය සහ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් අපේක්ෂිත පරිදි ළඟා කර ගැනීම රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් සපුරා ගැනීමේදී තීරණාත්මක වන අතරම ගෙවුම් තුලනය සහ මූල්‍ය සමීක්ෂණය තුළින් බලාපොරොත්තු වන ඉලක්කයන් සපුරාගැනීමේදී ද තීරණාත්මක වනු ඇත.

ජනාන්තර දේශපාලන වාතාවරණයේ ප්‍රවණතාවයන් සහ ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමෙහි ඇතිවන ප්‍රමාදයන් 2003 මූල්‍ය කළමනාකරණය කෙරෙහි පවතින ප්‍රධාන අභියෝග වනු ඇත. එසේ වන්නේ මිල මට්ටම්, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ සහ සමස්ත ඉල්ලුම කෙරෙහි මෙමකරුණු දෙක මගින් ම අහසපත් බලපෑම් ඇති විය හැකි නිසාය. බාහිර කම්පනයන් හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි ඇතිවන උද්ධමනකාරී පීඩනයන් අඩු කිරීම හා ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීම යන කරුණු අතර සමබරතාවයක් පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මීට සමානව, අපේක්ෂිත විශාල විදේශීය සම්පත් ගලායීම සම්පව අධික්ෂණය කිරීම, ඉන් ඇතිවිය හැකි උද්ධමනකාරී බලපෑම් සහ රටෙහි බාහිර තරඟකාරීත්වය කෙරෙහි ඇති වියහැකි බලපෑම අවම කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. මූල්‍ය කළමනාකරණයේ දී විශාල වශයෙන් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු මත රැඳියාවක් දැක්වීම තුළින් ආර්ථික කටයුතු වලට බාධා නොපෑම්ණෙන ලෙස මෙම අභියෝගයන්ට මුහුණ දීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

උද්ධමන පීඩනයේ අපේක්ෂිත පහළ යෑම තුළින් මහ බැංකුවට තම ප්‍රතිපත්තිමය පොළී අනුපාතිකයන් ප්‍රවේශම් සහගතව පහත දැමීමටත් එලදා වක්‍රය තවදුරටත් ක්‍රමානුකූලව පහතට වෙනස් කිරීමටත් හැකියාව ලබා දෙනු ඇත. ගෙවුම් ශේෂයේ ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතිරික්තය, දේශීය වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතාවය වැඩි වීම සහ රාජ්‍ය අංශයේ ණය ගැනීම් අඩු වීම තුළින් වෙළෙඳපොළ පොළී අනුපාතික තවදුරටත් පහත බැසීමට අවකාශ සලසනු ඇත.

අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධන වේගය වන සියයට 5.5 සහ උද්ධමනය සියයට 7.5 දක්වා අඩු වීම යන කරුණු සමග ගැලපෙන ලෙස සමස්ත සාර්ව ආර්ථික අපේක්ෂාවන් පදනම් කරගෙන මුදල් ප්‍රසාරණය (පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය (M_{2p}) සියයට 13.5 ක් පමණ වනු ඇතැයි ඉලක්ක කර ඇත. ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් (ශු.වි.ව) සහ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් (ශු.දේ.ව) යන දෙකෙහිම ඇතිවන යහපත් තත්ත්වය මුදල් සැපයුමේ වර්ධනයට දායක වනු ඇත. බැංකු අංශයේ ශු.වි.ව. 2003 දී සියයට 33 කින් ඉහළ යනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර මෙය ගෙවුම් ශේෂයේ අපේක්ෂිත සමස්ත අතිරික්තයට ප්‍රතිලාභයකි. රාජ්‍ය අංශය බැංකු අංශය වෙත ඇති වගකීම් වලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ගෙවා දැමීමට අපේක්ෂා කරන බැවින් ශු.දේ.ව. වල මුළු ප්‍රසාරණය පෞද්ගලික අංශයට ලබා දෙන ණය ප්‍රමාණයෙහි පුළුල් වීම නිසා සිදු වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. මෙම ණය ප්‍රමාණයේ ප්‍රසාරණය ආයෝජන ඇතුළුව පෞද්ගලික අංශයේ ක්‍රියාකාරීකම් වැඩිවීමට

උපකාරීවන අතර එය ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් ලබා කර ගැනීමට උරදෙනු ඇත. අයවැය හිඟයේ අපේක්ෂිත අඩුවීම සහ දේශීය බැංකු නොවන අංශයේ අතිරික්ත සම්පත් ප්‍රමාණය ඉහළ යාම බැංකු අංශයට ඇති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය අඩු කර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. මීට සමානව, විශේෂයෙන්ම ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව 2003 වසරේදී තම කාර්යයන් පෞද්ගලිකරණය කිරීම මගින් ලැබෙන අරමුදල් භාවිතා කරමින්, තම ණය ප්‍රමාණයන් ගෙවා දැමීමට අපේක්ෂා කරන නිසා රාජ්‍ය සංස්ථා මගින් වාණිජ බැංකු වෙත ඇති වගකීම්, අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. මේ අනුව, රාජ්‍ය අංශයේ නොපිය වූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 27 කින් අඩු වනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ. මේ අතර, 2002 වසරේ වූ රුපියල් බිලියන 48ක වැඩි වීම (සියයට 12) හා සැසඳීමේදී පෞද්ගලික අංශයේ ණය මට්ටම 2003 දී රුපියල් බිලියන 77 (සියයට 17 කින්) දක්වා වැඩි වනු ඇති බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. කෙසේ වුවද මෙම මූල්‍ය ඉලක්කයන් ළඟා කර ගැනීමේදී 2003 අයවැය තුළින් අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීම සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවල මූල්‍ය තත්ත්වයෙහි අපේක්ෂිත වැඩිදියුණු වීම යන කරුණු මෙම මූල්‍ය ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීමට තීරණාත්මක වේ.

සාම ක්‍රියාවලිය වඩාත් වේගයකින් ඉදිරියට යාම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වේගවත් කිරීම සහ ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම බලාපොරොත්තු මට්ටමට වඩා ශක්තිමත්ව සිදුවීමක් තුළින් සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වය ඉහත දක්වා ඇති, පදනම් කල්පිතයට වඩා යහපත් වනු ඇත. එහෙත් පවත්නා අයහපත් අවදානම් තත්ත්වයන් අවනත්යේරු

කළ නොහැක. සාම ක්‍රියාදාමය මන්දගාමී වීම හෝ නැවතීම, ඉරාක යුද්ධය දිග් ගැසීම, ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම ප්‍රමාද වීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය අපේක්ෂිත මට්ටමින් බැහැරට යොමුවීම සහ අපේක්ෂිත ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වල ඇති වන ප්‍රමාදයන් සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වය වඩාත් නරක අතට හැරවීමට හේතුවනු ඇති අතර ඒ හේතුවෙන් ආර්ථික කළමනාකරණය වඩාත් අපහසු වනු ඇත. එම නිසා සාම ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙනයෑම, අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් සපුරා ගැනීම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ බාහිර කම්පනයන්ට නිසි පරිදි ඔරොත්තු දීමට අවශ්‍ය නිවැරදි පියවර ගැනීම සඳහා සියලු උත්සාහයන් දැරිය යුතුවේ.

මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික අපේක්ෂා

ශ්‍රී ලංකාවේ මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික අපේක්ෂා, සාධක රාශියක් මත රඳා පවතී. දේශපාලන ස්ථාවරභාවය, උතුරු-නැගෙනහිර ගැටළුවට කල් පවත්නා විසඳුමක් සොයා ගැනීම, බොහෝ කල්ගතව පවත්නා ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළු ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වේගය සහ ජාත්‍යන්තර ආර්ථික වාතාවරණයෙහි සිදුවන වෙනස්කම් මෙම කරුණුවලට ඇතුළත් වේ. වෙළෙඳාම මත දැඩි ලෙස රඳා පවතින ආර්ථිකයක් මෙන්ම දකුණු ආසියානු කලාපයෙහි වඩාත් නිදහස් ආර්ථිකයක් ඇති රටක් වන ශ්‍රී ලංකාවෙහි ආර්ථික අපේක්ෂාවන් කෙරෙහි ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකයෙහි සිදුවන වර්ධනයන් වැදගත් ලෙස බලපායි. ශ්‍රී ලංකාව වැනි වඩාත් විවෘත ආර්ථිකයන් සඳහා වාසිදායක තත්ත්වයක් උදාකරමින් ගෝලීය ආර්ථිකය ප්‍රකාශි

**1.8 සංඛ්‍යා සටහන
මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික දර්ශක**

	තාවකාලික 2002	පුරෝකථන			
		2003	2004	2005	2006
මැදි වසර ජනගහනය (දශලක්ෂ)	19.0	19.0	19.2	19.4	19.6
ද.දේ.නි.වර්ධනය(%)	4.0	5.5	6.5	6.8	7.0
ආයෝජන (ද.දේ.නි.ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	21.5	24.0	26.5	27.6	28.7
පෞද්ගලික අංශය	16.9	18.8	20.3	20.7	21.5
රාජ්‍ය අංශය	4.6	5.3	6.3	7.0	7.3
දේශීය ඉතුරුම් (ද.දේ.නි.ප්‍රතිශතය)	14.8	15.9	18.1	19.1	20.9
පෞද්ගලික අංශය	19.2	18.2	18.0	17.3	18.0
රාජ්‍ය අංශය	-4.4	-2.3	0.0	1.8	2.9
කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය (වෙනස%)	9.6	7.5	7.0	6.0	5.0
අපනයන පරිමාව (වෙනස %)	2.0	3.2	20.7	20.9	21.7
ආනයන පරිමාව (වෙනස%)	11.0	9.4	25.1	21.6	19.0
විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය (ද.දේ.නි.%)	-1.6	-3.3	-4.1	-4.3	-3.7
නිල සංචිත (ආනයනය කළහැකි මාස ගණන)	3.3	3.5	3.7	4.1	4.4
රජයේ ආදායම (ද.දේ.නි.අනුව)	16.5	17.1	17.9	18.7	19.1
රජයේ වියදම් (ද.දේ.නි.අනුව %)	25.4	24.6	24.2	23.7	23.4
අයවැය හිඟය (ද.දේ.නි.අනුව %)	-8.9	-7.5	-6.3	-5.1	-4.3
පුළුල් මුදල් (වෙනස %)	13.2	13.5	13.9	13.2	12.4

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

තත්ත්වයට පත්වීම සහ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමේ ප්‍රසාරණය අඛණ්ඩව සිදුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එමෙන්ම, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි ක්‍රමයෙන් වැඩිවන තරගය සහ වරණීය වෙළෙඳ සබඳතා වර්ධනය වීම අපනයනාහිමුඛ වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්තියක් සහිත සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට අභියෝගයක් වනු ඇත. මේ අතර, දැනටමත් අඩු මට්ටමක පවතින විදේශීය ආධාර තවදුරටත් අඛණ්ඩව අඩුවන ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර ඒ අනුව, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්වලට පවා ලැබෙන පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනයෙහි ඇති සාපේක්ෂ වැදගත් කම ඉහළ යනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනය ඒ ඒ රටවල පවත්නා දේශපාලන, ආර්ථික සහ සමාජීය අවිනිශ්චිතතාවයන් ඇතුළුව වෙළෙඳපොළ අවධානම්වලට ඉතාමත් සංවේදී වේ. එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාවට වර්ධනය වන ජාත්‍යන්තර වාතාවරණයෙන් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගත හැකි වන්නේ අවශ්‍ය සාර්ව ආර්ථික ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් සහ රටෙහි බාහිර තරගකාරීත්වය ශක්තිමත් කරමින් ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය වැඩි දියුණු කරමින් සහ ආයෝජන සඳහා රටේ ඇති අවධානම් තත්ත්වය අවම කරමින්, උතුරු නැගෙනහිර ගැටළුව සඳහා කල් පවත්නා දේශපාලන විසඳුමක් ළඟා කරගත හොත් පමණි.

මැදිකාලීන ආර්ථික අපේක්ෂා බොහෝ දුරට ඉහත සඳහන් කල උපකල්පනවලට ඉතා සංවේදී වේ. එහෙයින්, විකල්ප උපකල්පන යටතේ මැදිකාලීන ආර්ථික අපේක්ෂා පිළිබඳ කල්පිත 4 ක් සලකා බැලිය හැකිය. ඒවානම්, පදනම් කල්පිතය, ඉහළ වර්ධනයක් සහිත කල්පිතය, අඩු වර්ධනයක් සහිත කල්පිතය සහ ඉතා අහිතකර කල්පිතය වශයෙනි. පදනම් කල්පිතය සඳහා වන සාරාංශ ප්‍රතිඵල 1.8 වන සංඛ්‍යා සටහනෙහි දක්වා ඇත.

පදනම් කල්පිතය: මෙම කල්පිතය ඉදිරි වර්ෂය හෝ දෙක ඇතුළත ස්ථිර සාමයක් ඇතිවන පරිදි වත්මන් සාම වැඩ පිළිවෙළ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වනු ඇත යන උපකල්පනය සහ ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ රජය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත යන උපකල්පන මත පදනම් වේ. මෙම තත්ත්වය තුළ 2003 දී ආර්ථික වර්ධනය සියයට 5.5 දක්වා වැඩිවනු ඇතැයිද, 2002 න් පසු සියයට 6 ඉක්මවනු ඇතැයි ද පුරෝකථනය කර ඇත. උද්ධමනය සහ සේවා විද්‍යුත්තිය ක්‍රමිකව එහෙත් අඛණ්ඩව පහත බසිනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර ආයෝජන විශ්වාසය ගොඩනැගීමත් සමග ආර්ථික වර්ධනයට රුකුලක් වෙමින් ආයෝජන ඉහළ යනු ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පහතෙහි දක්වා ඇති ඉලක්ක පසුරාගැනීම සඳහා මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක් සඳහා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමග අය-වැය හිඟය ක්‍රමයෙන් අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ණය අර්බුදයක් ඇතිවීම වළක්වාලමින්, රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය ක්‍රමයෙන් අඩුවනු ඇත. මේ සඳහා විශේෂයෙන්ම ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ආනයනය ඉහළයාම සහ සහනදායී විදේශ මූල්‍යාධාර

හා විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී ගෙවුම් තුලනයෙහි ජංගම ගිණුමේ හිඟය ද දේනියෙන් සියයට 4 ක් පමණ දැරිය හැකි මට්ටමක පවතිනු ඇත. විනිමය අනුපාතිකයේ ස්ථාවරභාවය ඇති කරමින් නිල විදේශ සංචිත සතුටුදායක මට්ටමක් දක්වා වර්ධනය වනු ඇත. උද්ධමන පීඩනයක් ඇති නොවන පරිදි සහ ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රමාණවත්ව සපයමින් මුදල් සැපයුම ප්‍රසාරණය වනු ඇත. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් උද්ධමනය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් ක්‍රමයෙන් හිතවනු ඇති අතර, ඒ අනුව පොලී අනුපාතිකද අඩුවනු ඇත.

ඉහළ වර්ධනයක් සහිත කල්පිතය: මේ යටතේ ප්‍රධාන උපකල්පන වන්නේ නිරසාර සාමයක් ඉතා ඉක්මනින් ළඟාකරගැනීම සහ ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම් සහ පුළුල් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වේගවත්ව ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. මේ අනුව ඵලදායීතාවය ඉහළ යාමෙන් සහ ආයෝජන පුළුල් වීමෙන් ඇති වන ප්‍රතිලාභ නිසා ආර්ථික වර්ධනය වේගවත්ව ඉහළ යනු ඇති අතර 2006 වන විට ආර්ථික වර්ධනය සියයට 8 කට වඩා වැඩි මට්ටමක පවතිනු ඇත. ඉහළයන ආර්ථික වර්ධනය සහ ආයෝජනය මගින් සේවා විද්‍යුත්තිය අනුපාතිකය වේගයෙන් පහත හෙළනු ඇති අතර ඵලදායීතාවය ඉහළයාම නිසා උද්ධමන වේගය අඩු කරනු ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පණතේ සඳහන් ඉලක්ක ඉහත සඳහන් පදනම් කල්පිතයට වඩා වේගයෙන් ළඟාකර ගත හැකිවනු ඇති අතර විදේශීය අංශයේ වැඩිදියුණු වීම සහ බාහිර කම්පනවලට ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් වනු ඇත.

අඩු වර්ධනයක් සහිත කල්පිතය: මේ යටතේ ප්‍රධාන උපකල්පන වන්නේ සටන් විරාමය අඛණ්ඩව පැවතීම, නිශ්චිත අවසානයක් නොමැතිව සාම සාකච්ඡා දිගින් දිගටම ඇදී යාම සහ ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම් හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සුළු වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. මෙම තත්ත්වය යටතේ යම් ආර්ථික වර්ධන අනුපාතිකයක් ළඟා කර ගැනීමට හැකි වුවද, එය 1977න් පසු කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ළඟා කරගත් සාමාන්‍ය ආර්ථික වර්ධන අනුපාතිකය වන සියයට 5 ට වඩා අඩුවන අතර ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වයෙහි අපේක්ෂිත වැඩි දියුණු වීම ළඟා කර ගැනීමට එය කෙසේ වත් ප්‍රමාණවත් නොවේ. පිඨිත ජන කොටස් වල මූර්ත ආදායම් මට්ටම ක්‍ෂය කරමින් උද්ධමනය ක්‍රමයෙන් ඉහළ යනු ඇත. ආයෝජන සිදු කෙරුණද එය ආර්ථික වර්ධනය අවශ්‍ය මට්ටමින් ඉහළ නැඹීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ. ආර්ථික වර්ධනය සහ ආයෝජන ප්‍රසාරණය පහත මට්ටමක පැවතීම නිසා නිර්මාණය වන සේවා නියුක්තිය අවස්ථා ප්‍රමාණය ශුඛ බලකායෙහි සිදුවන වර්ධනයට වඩා අඩු විය හැකි බැවින්, සේවා විද්‍යුත්තිය ඉහළ යනු ඇත. අපේක්ෂිත මැදි කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක ලඟා කර ගැනීම වළකාලමින් අය-වැය හිඟය සහ රාජ්‍ය ණය අඛණ්ඩව ඉහළ යනු ඇත. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ණය අර්බුදයක් ඇතිවීමේ අවධානම ඉහළ යනු ඇත. මුදල් සැපයුමේ අධි ප්‍රසාරණය සහ ඵලදායීතාවයේ උණ වර්ධනය නිසා උද්ධමනය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් ඉහළ යනු ඇති අතර එය

විනිමය අනුපාතික මත පීඩනයක් ඇති කිරීමටත් ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය බිඳ වැටීමටත් හේතු වනු ඇත. මෙම තත්ත්වය යටතේ වත්මන් වෙළෙඳපොලාහිමුඛ ප්‍රතිපත්ති අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපහසු වන අතර ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් ට ආනයන පාලනය සහ විදේශ විනිමය පාලනය වැනි පාලන ක්‍රමවලට යොමු වීමට සිදුවනු ඇත.

ඉතා අහිතකර කල්පිතය: අවාසනාවන්ත ලෙස එදිරිවාදිකම් නැවත ආරම්භවීම සහ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක නොකිරීම යන උපකල්පන මත මෙම කල්පිතය රඳා පවතී. මෙම කල්පිතය මගින් සාමයේ අත්‍යාවශ්‍යභාවය මනාව පැහැදිලි කරයි. ආර්ථික වර්ධනය ඉතා පහත් මට්ටමක ට අඩුවනු ඇති අතර ඇත්ත වශයෙන්ම ආර්ථික සංකෝචනයක් ද ඇතිවිය හැකිය. ආයෝජක විශ්වාසය හීනවීම සමග ආයෝජන කියුණු ලෙස පහත වැටෙනු ඇත. රටේ සමාජ අසහනයක අවධානම ඉහළ නැංවීමත් උද්ධමනය මෙන්ම, සේවා විප්ලවයක් ද ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යනු ඇත. නුදුරු අනාගතයේදී නොවැළැක්විය හැකි ණය අර්බුදයකට මග පාදමින් අය-වැය හිගය සහ රාජ්‍ය ණය ඉහළ මට්ටමක් දක්වා වර්ධනය වනු ඇත. ඉහළයාම අය-වැය හිගය හේතුවෙන් මුදල් සැපයුම ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යනු ඇත. ගෙවුම් තුලනයේ ජංගම ශීඝ්‍රයේ හිගය ප්‍රසාරණය වීම නිසා සහ ප්‍රාග්ධන ලැබීම් අඩුවීම නිසා රටේ විදේශ සංචිත සැලකිය යුතු පරිදි අඩු වනු ඇත. විනිමය අනුපාතිකය මත දැඩි පීඩනයක් ඇති කරමින් නිල විදේශ සංචිත ඉතා පහත මට්ටමක් දක්වා අඩුවනු ඇති අතර ඒ අනුව දැඩි විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්ති නැවත හඳුන්වා දීමට සිදුවනු ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා සලාක ක්‍රම හඳුන්වා දෙමින් දැඩි ආනයන සහ විනිමය පාලන ක්‍රම කෙටි කාලයක් තුළ දී හඳුන්වා දෙමින් පාලිත ආර්ථිකයක් වෙත යොමු වීමට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට සිදුවනු ඇත.

ඉහත සඳහන් කළ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ විවිධ ආකෘති, උපකල්පනවල වෙනස්වීම් වලට සංවේදී වන තාවකාලික පුරෝකථන වුවද, එමගින් ආර්ථිකයෙහි තිරසාර ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගයන් ලභාකර ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා කල්පවන්තා සාමයක් ඉක්මනින් ලභා කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය සහ ශක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ වේගවත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මැනවින් පැහැදිලි කරයි.

1.12 ආර්ථික ගැටළු සහ ප්‍රතිපත්ති

1977 දී වෙළෙඳපොලාහිමුඛ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීමෙන් පසු අවධියෙහි ශ්‍රී ලංකාව පවත්වා ගනු ලැබූ ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී පෙනී යන්නේ ආයෝජනය සහ නිමැවුම ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහා යෝග්‍ය පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම අරමුණු කරගනිමින් ක්‍රියාත්මක කළ නිදහස් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම් වලට ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ධනාත්මක ලෙස ප්‍රතිචාර දක්වා ඇති බවයි. නිර්බාධ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීමත්

සමග පාරිභෝගිකයන්ට ලබා ගත හැකි භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය වැඩි වූ අතර ව්‍යවසායකයින්ට ආයෝජන ඉඩප්‍රස්ථා ප්‍රමාණය මෙන්ම රැකියා ඉඩ ප්‍රස්ථා ප්‍රමාණයද පුළුල් විය. ආයෝජනය ඉහළයාම සහ වෙළෙඳපොල තරඟය වැඩි දියුණු වීම නිසා සිදුවූ ධාරිතා ප්‍රසාරණයත් එලදායිතාවය ඉහළයාමත් තුළින් රටේ ආර්ථික වර්ධන වේගය ඉහළ ගියේය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මීට පෙර කාලපරිච්ඡේදය සමග සැසඳීමේදී 1977 ත් පසු වකවානුව තුළ සාමාන්‍ය වාර්ෂික ආර්ථික වර්ධන වේගය සියයට එකකින් පමණ ඉහළ ගියේය. මෙහිසා ඒක පුද්ගල ආදායම මෙන්ම ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වයද වැඩි දියුණු විය. ඉහළ මට්ටමක පැවැති ආර්ථික වර්ධනය සහ ආයෝජන කටයුතු, විශේෂයෙන්ම පෞද්ගලික අංශයේ එලදායි සේවා නියුක්ති අවස්ථා ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට උපකාරී වූ අතර එය සේවා විප්ලවය වශයෙන් අඩු කිරීමටද දායක විය. වෙළෙඳපොල තරඟය ශක්තිමත් වීම සහ ආයෝජනය ප්‍රසාරණය වීම සමග නවීන තාක්ෂණය යොදාගැනීම, භාණ්ඩ වල ගුණාත්මක භාවය වැඩි දියුණු කිරීමට සහ සාධක එලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමට හේතු විය. ප්‍රාථමික කෘෂිකාර්මික අපනයන මත ඇති රැඳියාව අඩු කරමින් අපනයන විවිධාංගීකරණය වීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ අනුපාතයේ සිදුවන උච්චාවචනවලට ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය ඉහළ ගියේය.

අංශ ගණනාවකින්ම ජයග්‍රහණයන් අත් කරනු ලැබූවද දිලිඳුභාවය, සේවා විප්ලවය, උද්ධමනය, සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතභාවයන් සහ බාහිර කම්පන වලට ගොදුරුවීම වැනි ප්‍රධාන ආර්ථික ගැටළු දිගුකාලීන, තිරසාර ආර්ථික වර්ධන මාවතකට යොමු වීමට රටට තිබූ හැකියාවට තර්ජනයක් විය. ඇත්ත වශයෙන්ම සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවයන් සහ රාජ්‍ය ණය බර වැනි සමහර ආර්ථික ප්‍රශ්ණ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ මැදි කාලීන පැවැත්ම පිළිබඳ ගැටළු මතුකරමින් ඉතා ව්‍යාකූල තත්ත්වයට පත්විය. කෙසේ වෙතත් රටවල විශේෂයෙන්ම නැගෙනහිර ආසියාවේ සහ මැද කාලීනව චීනයේ අත්දැකීම් තුළින් ඔප්පු වී ඇත්තේ නිර්බාධ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් කෙටි කාල පරිච්ඡේදයක් තුළදී ශීඝ්‍ර ආර්ථික වර්ධනයක් ලභාකර ගතහැකි බවය.

සිවිල් නොසන්සුන්තාවයන්: 20 වන සියවසේ අවසාන කාර්තුවේදී වෙළෙඳපොලාහිමුඛ සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් තුළ ක්‍රියාත්මක වූ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට අහිතකර ලෙස බලපෑ ප්‍රධාන සාධක තුනක් ඒ පිළිබඳව කෙරෙන සමීප විශ්ලේෂණයකදී අනාවරණය කරගත හැකිය. ප්‍රථම සහ වඩාත් වැදගත් සාධකය වන්නේ සිවිල් නොසන්සුන්තාවයන් අඛණ්ඩව පැවතීමය. මුලදී ගරිල්ලා සටනක් ලෙස ආරම්භ වූ උතුරු නැගෙනහිර සිවිල් නොසන්සුන්තාවය කෙටිකාලයක් තුළදී සම්ප්‍රදායික සිවිල් යුද්ධයක් බවට වර්ධනය වූ අතර, එය දේශපාලන ස්ථාවරභාවයට තර්ජන එල්ල කිරීමටත්, සාමාජීය තත්ත්වය අසහපත් කිරීමටත් සහ ආර්ථිකය සංවර්ධනය දුර්වල කිරීමටත්

හේතුවේය. මෙය ආර්ථිකය පුර්ණ ධාරිතාවයෙන් ක්‍රියාත්මක වීම වළක්වාලමින් ද, එදාදායිතාවය වර්ධනය වීම නවතාලමින්ද සම්පත් බෙදීමේ කාර්යක්ෂමතාවයට බාධා කරමින් ද, රට පුරා යෙදවුම් සහ අවසාන නිෂ්පාදිතවල නිදහස් සංවලනයට බාධා කරමින් ආර්ථිකය මත විශාල පිරිවැයක් ඇති කළේය. ආර්ථික කටයුතුවලට මෙයින් ඇති වූ අසහපත් බලපෑම උතුරට සහ නැගෙනහිරට පමණක් සීමා නොවූ අතර රටේ සෑම ප්‍රදේශයකම පිළිබිඹු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වෙළෙඳපොළ පිළිබඳ විශ්වාසය බිඳ වැටීම නිසා විශේෂයෙන්ම අත්‍යාවශ්‍ය විදේශ ආයෝජන ගලා ඒම අධෛර්යමත් කරමින් ආයෝජන ප්‍රසාරණය සීමා විය. මේ අතර, ආරක්ෂක වියදම් ඉහළ යාම නිසා රාජ්‍ය ණය බර වැඩි කරමින්ද ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා ලබා ගතහැකි සම්පත් ප්‍රමාණය අඩු කරමින්ද අසවැය හිඟය පුළුල් විය. රජයේ ණය ගැනීම ඉහළයාම සහ හමුදා උපකරණ ආනයනය ඉහළයාම මගින් දේශීය පොලී අනුපාතික සහ විනිමය අනුපාතික කෙරෙහිද පීඩනයක් ඇති කළේය. යම් යම් අධ්‍යයනවල ඇස්තමේන්තු මගින් දක්වා ඇති පරිදි සිවිල් නොසන්සුන්තාවයන් නිසා වාර්ෂික ආර්ථික වර්ධනය අඩුම තරමින් සියයට 2 කින්, එනම් පසුගිය වර්ෂ 20 තුළදී ප්‍රතිශතයක 40 කින් අහිමි කිරීමට හේතු වී ඇත.

සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවයන්: දෙවනුව පසුගිය කාලපරිච්ඡේදය පුරා පැවැති සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවයන් නිර්බාධ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල සම්පූර්ණ ප්‍රතිලාභ අත්පත් කර ගැනීම වළක්වාලීය. වෙළෙඳපොලාහිමුඛ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් තුළ පෞද්ගලික අංශය පෙරටු කොටගත් ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම ප්‍රධාන උපාය මාර්ගය වී තිබුණද රටේ පැවැති දිගු කාලීන ඉතිරි කිරීම් සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ රජය ලබාගත් අතර ඒවා බොහෝ විට භාවිතා කරනු ලැබූයේ අඩු එදාදායිතාවයක් සහිත හෝ සමහරවිට කිසිදු ආර්ථික වැදගත්කමක් නැති කටයුතු නිසා ජනිත වූ අසවැය හිඟය මූල්‍යකරණය කිරීම සඳහාය. අසවැය හිඟය පියවීම සඳහා මූල්‍ය මර්ධනයක් (Financial Repression) අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම එනම්, මූල්‍ය සම්පත් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකයට වඩා අඩු පොලී අනුපාතිකයට ලබා ගැනීම, ඉහළ අසවැය හිඟයක් සහිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් දිගු කාලයක් තිස්සේ පවත්වාගෙන යාමට උපකාරී වූවා පමණක් නොව, දේශීය ඉතුරුම් අධෛර්යමත් කිරීමටද හේතුවිය. මූල්‍ය මර්ධනය සමග රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය අඛණ්ඩව පැවතීම නිසා පෞද්ගලික අංශයට ලබා ගත හැකි මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය අඩු වූ අතර එය තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන හා ව්‍යවසායකත්වය දුර්වල කිරීමට හේතුවිය. මේ අතර, 1980 ගණන්වල අගභාගයේ සිට මූල්‍ය මර්ධනය බොහෝ දුරට නිදහස් කෙරුණද රාජ්‍ය අසවැයෙහි ජංගම ගිණුමේ ඉහළ හිඟ ශේෂයක් පැවතීම එනම් රජයේ නිර්-ඉතුරුම් දේශීය ඉතුරුම් වර්ධනය වීම වැළැක්වීය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතුරුම් අනුපාතය නැගෙනහිර ආසියානු රටවල් වල ඉහළ මට්ටමක පැවති පොලී අනුපාතිකවලට වඩා අඩුවූවා පමණක් නොව ශ්‍රී

ලංකාවට වඩා අඩු ඒක පුද්ගල ආදායමක් ඇති බොහෝ අසල්වැසි දකුණු ආසියානු රටවල්වල ඉතුරුම් අනුපාතිකවලටද වඩා අඩුවිය. රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ඉහළයාම මගින් ඇති වූ දේශීය සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවයන් විදේශීය අංශය වෙතද ව්‍යාප්ත වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විනිමය අනුපාතික මත පීඩනයක් ඇති කරමින් ගෙවුම් තුලනයේ ජංගම ගිණුමෙහි අඛණ්ඩ හිඟයක් ඇති කළේය. රටේ විදේශ වෙළෙඳාම මත ඇති ඉහළ රැඳියාව (සියයට 77 ක් පමණ) පිළිබිඹු කරමින් විනිමය අනුපාතිකයෙහි පිරිහීම දේශීය උද්ධමනය සැලකිය යුතු පරිදි ඉහළ යාමට හේතු විය. ඒ අනුව දිගින් දිගටම පැවැති සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවයන්, උද්ධමනය සහ විනිමය අනුපාතිකය පිරිහීම අතර විෂම වක්‍රයක් ඇතිවීමට හේතු වූ අතර එමගින් මූල්‍ය කළමනාකරණයද දුෂ්කර කරමින් ආර්ථිකයෙහි උද්ධමනය සහ විනිමය අනුපාතිකයේ පිරිහීම පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් ඉහළ නංවන ලදී.

ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ: තෙවනුව, ලිහිල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහි මන්දගාමී ස්වභාවය නිසා වෙළෙඳපොලාහිමුඛ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති තුළින් ලබාගත හැකි ප්‍රතිලාභ සම්පූර්ණයෙන් ළඟාකර ගැනීම වැළැක්විණි. 1977 දී නව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීමට පසු ඉකුත් වූ ප්‍රථම දශකයේදී ආර්ථික කටයුතු වල රාජ්‍ය අංශයේ දායකත්වය තියුණු ලෙස වැඩිවිය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ එවකට පැවැති රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ප්‍රසාරණය වීම සහ නව රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් පිහිටුවීමයි. මෙය නව ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ අපේක්ෂා කළ පෞද්ගලික අංශය පෙරටුකොටගත් ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීම යන මූලික ක්‍රමෝපාය හා නොසැසඳේ. 1977 සිට වෙළෙඳ සම්බාධක ඉවත් කරමින් ආර්ථිකයේ විවිධ අංශ පෞද්ගලික ආයෝජන සඳහා විවෘත කරනු ලැබූවද, රාජ්‍ය අංශයේ පුළුල් මැදිහත් වීම ආර්ථිකයේ බොහෝ අංශවල, විශේෂයෙන්ම විදුලිය හා බලශක්තිය, ප්‍රවාහනය, වරාය සහ ගුවන් සේවා, ජල සම්පාදනය, විදුලි සංදේශ, මූල්‍ය සේවා, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය සහ වෙළෙඳ යන අංශවල පවා තවදුරටත් විශාල වශයෙන් දක්නට ලැබේ. අකාර්යක්ෂම සහ පාඩු ලබන රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වීම අද රට මුහුණ දෙන බොහෝ ආර්ථික ප්‍රශ්නවලට බලපා ඇති ප්‍රධාන හේතුවක් වී ඇත. රාජ්‍ය ව්‍යවසායවල අලාභ අසවැය හිඟය මත පීඩනයක් ඇති කළේය. එසේ නැතහොත් පෞද්ගලික ආයෝජන වළක්වාලමින් සහ පොලී අනුපාතික මත පීඩනයක් ඇති කරමින් රාජ්‍ය අංශයේ බැංකු ණය ලෙස පිළිබිඹු කළේය. මේ අතර රාජ්‍ය ව්‍යවසායවල අකාර්යක්ෂමතාවය ආර්ථිකයේ එදාදායිතා වර්ධනය සීමා කිරීමට හේතු වූ අතර එමගින් නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ නංවමින් පිරිවැයෙන් නල්ලු වූ උද්ධමනකාරී පීඩනයක් ඇති කළේය. මෙම ව්‍යාපාර අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ අහිතකර බලපෑම් යටතල පහසුකම් වල දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය මගින් පැහැදිලිව පිළිබිඹු කරයි. මෙය රටේ විදේශීය තරඟකාරීත්වය සහ ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය දුර්වල කිරීමට හේතු වී ඇත. නිදසුනක් වශයෙන්, විදුලිබල අංශය අර්බුදකාරී තත්ත්වයක පවතින අතර එය විදුලිබල සැපයුමේ හිඟයකට මෙන්ම විදුලි

බල සැපයුමේ විශ්වාසදායී බව හිත කිරීමටද තුඩු දී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය විදුලිබල ගාස්තුව ඒකකයක් සඳහා එ.ජ. ඩොලර් 7.5ක් වන අතර එය මැලේසියාවේ ශත 5.8ක්ද, සිංගප්පූරුවේ සහ 5.3 ක්ද, බංගලාදේශයේ ශත 6.9 ක්ද වේ. තවද, ප්‍රමාණවත් සහ විශ්වාසදායක මට්ටමින් විදුලිබල සැපයුමක් ලබා ගතහැකි වීමේ අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳව ආයෝජක විශ්වාසය ගොඩනැගීම සඳහා ප්‍රධාන සාධකයක් බවට පත්ව ඇත. එමෙන්ම, පොදු ප්‍රවාහන සේවා අංශයෙහි ඇති දුර්වලතාවයන් රාජ්‍ය අයවැය මත බරක් වී ඇතිවා පමණක් නොව, ප්‍රමාද වීම්, කෙටි දුරක් ගමන් කිරීමට පවා දිගු කාලයක් ගතවීම සහ මගීන්ට මුහුණ දීමට සිදුව ඇති අපහසුතාවයන් නිසා ආර්ථිකයේ සියලුම අංශවල පාහේ එලදායීතාවය අඩු කිරීමටද හේතු වී ඇත. තවද, පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සඳහා මෑතකදී විවෘත කරනු ලැබුවද, රාජ්‍ය අංශයේ ඒකාධිකාරයන් පැවතීම රටේ වරාය සහ ගුවන් සේවා වල ප්‍රසාරණයට බාධා වී ඇති බව මෙම කලාපයේ වෙනත් වරායයන් ලබා ඇති ප්‍රගතිය හා සැසඳීමේදී පෙනීයයි. වෙළෙඳාම මත දැඩි ලෙස රැඳී සිටින දිවයිනේ ආර්ථිකයක සමස්ත ආර්ථික සංවර්ධනයෙහි ලා වරාය සහ ගුවන් සේවා අංශ වල කාර්යක්ෂමතාවය තීරණාත්මක ලෙස බලපායි.

ඉහතින් සඳහන් කළ අකාර්යක්ෂමතාවයන්ට අමතරව, ප්‍රධාන යෙදවුම් වෙළෙඳපොළවල් සම්බන්ධයෙන් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම ඉතා මන්දගාමීව සහ ප්‍රමාණවත් නොවන මට්ටමින් සිදුවිය. වෙළෙඳපොලාභිමුඛ ආර්ථික ක්‍රමයකින් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා පූර්ව කොන්දේසියක් වන නම්‍ය ශ්‍රම වෙළෙඳපොලක් නිර්මාණය කිරීම බොහෝ පැරණි කම්කරු නීති රීති මගින් දැඩි ලෙස සීමා කර ඇත. ශ්‍රම යුක්ෂම ආයෝජන කෙරෙහි ඒවායෙහි ඇති සාමාන්‍ය බලපෑම නිසා සේවා නියුක්ති ඉඩ ප්‍රස්තා ප්‍රසාරණයට අහිතකර ලෙස බලපා ඇත. එමෙන්ම, ප්‍රතිසංස්කරණ වල ප්‍රමාදයන් සහ අවිනිශ්චිතභාවයන් ශ්‍රම එලදායීතාවය සහ ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය කෙරෙහි සාමාන්‍ය බලපෑමක් ඇති කළ හැකිය. රාජ්‍ය අංශයේ ඉඩම් අයිතිය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීමේ සහ පැවරීමේ ප්‍රමාදයන් සහ ඉඩම් වෙළෙඳපොලෙහි ඇති අකාර්යක්ෂමතාවයන්, ඉඩම් වල එලදායීතාවය උපරිම කර ගැනීම වළක්වා ඇත. කෘෂි බීජ වෙළෙඳපොලේ සහ ව්‍යාප්ති සේවාවන් වල රාජ්‍ය අංශයේ මැදිහත් වීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම කෘෂිකාර්මික එලදාව වැඩි දියුණු කර ගැනීමට බාධාවක්ව පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ සෑම ප්‍රධාන කෘෂිකාර්මික බෝගයකම (ඕ, තේ, රබර්, පොල්) වත්මන් එලදාව, බොහෝ නැගිටින ආර්ථිකවලට වඩා පහත් මට්ටමක පවතී. අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණවල ප්‍රමාදයන්, විශේෂයෙන්ම තෘතීය අධ්‍යාපනය පෞද්ගලික අංශය සඳහා විවෘත කිරීම ප්‍රමාද වීම සහ කුසලතා හා වෘත්තීය පුහුණු පහසුකම්, සැපයුම මත පදනම් වූ ක්‍රමයක සිට ඉල්ලුම මත පදනම් වූ ක්‍රමයක් වෙත වෙනස් නොකිරීම නිසා ශ්‍රම වෙළෙඳපොලෙහි නොගැලපීමක් ද, එනිසාම උගත් තරුණයන් අතර ඉහළ ව්‍යුහාත්මක සේවා විද්‍යාත්මකයන්ද, නිර්මාණය වී ඇති ඇතිවා පමණක් නොව රටේ සමාජ හා දේශපාලන අර්බුද ඇතිවීමටද බලපා ඇත.

යෙදවුම් සහ නිමැවුම් වෙළෙඳපොළවල් ලිහිල් කිරීමේ ප්‍රමාදයන් ශිඝ්‍ර ආර්ථික විවිධාංගීකරණයක් සිදුවීම වළක්වා ඇත. ආර්ථික විවිධාංගීකරණය, ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍යය. විදුලිබල පද්ධතිය, දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඉතා සංවේදී ජල විදුලිය මත ඇති රැඳියාව අඛණ්ඩව ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, අපනයන නිෂ්පාදිත දෙකක්මත (ඇඟළුම් සහ තේ) සහ වෙළෙඳපොළවල් කිපයක් මත (ඇඟළුම් සඳහා ඇ.එ.ජ. ඩොලර් යුරෝපීය සංගමය සහ තේ සඳහා මැදපෙරදිග) අධික ලෙස සංකේන්ද්‍රණය වී තිබීම නිසා වෙළෙඳ අනුපාතයේ උච්චාවචන වලින් ශ්‍රී ලංකාව දැඩි ලෙස පීඩාවට පත්විය හැකිය.

වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක් එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා කාර්යක්ෂම සහ ගනික රාජ්‍ය අංශයක් පැවතීම තීරණාත්මක සාධකයකි. සිවිල් සේවය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ කටයුතු මන්දගාමීව සිදුවීම රාජ්‍ය අංශයේ අකාර්යක්ෂමතාවය අඛණ්ඩව පැවතීමට හේතු වී ඇති අතර එය වෙළෙඳපොලාභිමුඛ ආර්ථික ක්‍රමයකින් ලබා ගතහැකි ප්‍රතිලාභ හිත කරයි. පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජකයින් විසින් රාජ්‍ය අංශයේ අකාර්යක්ෂමතාවයන්, සහ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම් හා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පමාවන් පිළිබඳව තීරණතරව කරනු ලබන පැමිණිලි මගින් විඳහා දක්වනු ලබන්නේ වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා සිවිල් සේවය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ප්‍රමාද කිරීමේ ඇති පිරිවැයයි. තවද, අධිකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ප්‍රමාද කිරීම සහ රටේ නීතිය හා සාමය සුරැකීමේ කටයුතු වල දක්නට ඇති දුර්වලතාවයන්ද ලිහිල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති මගින් පූර්ණ ප්‍රතිලාභ ළඟා කර ගැනීම කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම බලපා ඇත. වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක සාර්ථක ක්‍රියාකාරීත්වයට කාර්යක්ෂම අධිකරණ පද්ධතියක් සහ නීතිය හා සාමය සුරැකීමේ ක්‍රියාවලියක් අත්‍යවශ්‍යය.

මේ අනුව, ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා ඉහත සඳහන් කළ තීරණාත්මක ප්‍රධාන ගැටළු තුන සාර්ථක ලෙස විසඳීම අවශ්‍යය. ඉහත සාකච්ඡා කළ පළමු බාධකය ඉවත් කිරීම සඳහා කල් පවත්නා දේශපාලන විසඳුමක් සොයාගැනීම අරමුණු කොටගෙන දැනට ආරම්භ කොට ඇති සාම ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව ඉදිරියට ගෙන යාම අවශ්‍යය. විශේෂයෙන්ම, මැදිකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් අත්තර්ගත පුළුල් සාර්ව ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ආර්ථික වර්ධනයට යෝග්‍ය සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් නිර්මාණය වීම තුළින් ඉහත සඳහන් කළ දෙවන ගැටළුව විසඳාලීමට හැකිවනු ඇත. අවසාන වශයෙන් නිදහස් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම වේගවත් කිරීම ඉහත සඳහන් කළ තෙවන බාධකය ජය ගැනීමේ ඒකායන මාර්ගය වනු ඇත.

අවශ්‍ය වන සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව මීට පෙර කිකුත් කර ඇති මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තා මගින්ද, රජයේ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන (ඉදිරි දැක්ම 2020 සහ යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා:

ඉදිරිදැක්ම සහ කඩිනම් සංවර්ධනයන් සඳහා ක්‍රමෝපාය.) මගින්ද, වෙළෙඳ මණ්ඩල විසින් සම්පාදිත විශේෂ වාර්තා මගින්ද, ජාත්‍යන්තර සංවිධාන විසින් සකස් කර ඇති රට පිළිබඳ විවිධ වාර්තා මගින්ද දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡා කර ඇත. එහෙයින් මෙහි පහත දක්වා ඇත්තේ ඒ පිළිබඳ සාරාංශයක් පමණි.

ඉතා වැදගත් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපීම වන්නේ අයවැය හිඟය අඛණ්ඩව සහ නියුණු ලෙස අඩු කිරීමයි. මේ සඳහා රජයේ වර්තන වියදම් තාර්කික කළ යුතු අතර, රජයේ ප්‍රාග්ධන වියදම් ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවත්වාගත යුතුය. එමෙන්ම, මැදිකාලීනව තිරසාර රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් පවත්වාගෙන යා හැකි වන පරිදි රජයේ ආදායම් සංවලනය වැඩි කළ යුතුය. මෙම රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැලපීම් සඳහා උපකාරී වන ප්‍රධාන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වන්නේ බදු ක්‍රමය සරල කිරීම, බදු පදනම පුළුල් කිරීම, පොදු සේවාවල පිරිවැය ආවරණය වන මිල/ගාස්තු ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම පිටිල් සේවය ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීම, හැකි අවස්ථාවලදී, රාජ්‍ය ආයතන සඳහා ඉන්‍ය අය-වැය ක්‍රමයක්, අඩු තරමින් වර්තන ගිණුම සඳහාවත් හඳුන්වාදීම, භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමේ පිළිවෙත් වැඩිදියුණු කිරීම, අනවශ්‍ය රාජ්‍ය ආයතන වසා දැමීම, අමාත්‍යවරුන් සහ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් සඳහා සියලුම දීමනා පැකේජයක් ලෙස ඒකාබද්ධ කිරීම, රාජ්‍ය ණය උපකරණ විවිධාංගීකරණය කිරීම සහ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම වේ. එමෙන්ම, පෞද්ගලිකරණය, වාණිජකරණය, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය සඳහා ස්වයංක්‍රීය සහ විනිවිද පෙනෙන මිල ගැලපුම් ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ නම්‍යශීලීභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනය ඇතුළත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩපිළිවෙලක් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් තහා සිටුවීම සඳහා අවශ්‍යය.

මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ වලට නීති ප්‍රතිසංස්කරණ, රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය ආයතන වාණිජ ආයතන ලෙස දියුණු කිරීම, රක්ෂණ හා විශ්‍රාම ගෙවීම් කටයුතු වල පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ඉහළ නැංවීම සහ ප්‍රාග්ධන හා ණය වෙළෙඳපොලවල් සඳහා තරඟකාරී වෙළෙඳපොල නියාමන ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම අඩංගු වේ. දැනට ක්‍රියාත්මක වන මහ බැංකුව ප්‍රතිසංස්කරන මගින් ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය සහ මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාවය යන ප්‍රාථමික අරමුණු කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම මහ බැංකුවට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

වෙළෙඳ අංශයෙහි හඳුනාගත් ප්‍රතිසංස්කරණ වලට ස්ථිරසාර තිරුබදු ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, තිරුබදු නොවන බාධක තාර්කිකරණය, රජයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ ක්‍රියා පිළිවෙත් සරල කිරීම, කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් සහ නිමැවුම් සඳහා තරඟකාරී වෙළෙඳපොලවල් සංවර්ධනය කිරීම, කාලානුරූපව සිදුවන මිල උච්චාවචනයන් අවම කිරීමට කෘෂි නිෂ්පාදිත සඳහා ඉදිරි වෙළෙඳපොල කටයුතු ධෛර්යමත් කිරීම සහ ස්වාධීන නියාමන ක්‍රම සංවර්ධනය කිරීම ඇතුළත් වේ.

කම්කරු නීති සංශෝධනය කිරීම, ක්‍රියාකාරකම් පදනම් කොට ගත් වැටුප් තිරණය කිරීමේ ක්‍රම ව්‍යාප්ත කිරීම, රජයේ නිවාඩු තාර්කිකරණය සහ ඉල්ලුම පදනම් කරගත් කුසලතා සංවර්ධනය, ශ්‍රම වෙළෙඳපොළේ අවශ්‍යකරණ ප්‍රතිසංස්කරණ ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීමේ සහ පැවරීමේ කාර්යක්ෂම ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම සහ භාවිතයට නොගන්නා රාජ්‍ය අංශයේ ඉඩම් මුදා හැරීම යෝජිත ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණවලට අඩංගු වේ. එමෙන්ම, රටට හිමි විශාලතම ස්වාභාවික සම්පතක් වන සාගර සම්පත පුර්ණ වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිණිස ධීවර කටයුතු, විනෝද ක්‍රීඩා සහ ප්‍රවාහනය සඳහා පණවා ඇති පාලන ක්‍රම ලිහිල් කිරීම අත්‍යාවශ්‍යය.

සෞඛ්‍ය අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමටදී රෝග වළක්වා ගැනීම, ප්‍රාථමික සෞඛ්‍යය ආරක්ෂාව සහ සෞඛ්‍යය සේවා පුහුණු කටයුතු පෞද්ගලික අංශයට යොමු කිරීමට ද ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. පෞද්ගලික අංශයේ සෞඛ්‍යය ආරක්ෂක සේවා පුළුල් කිරීමේ දී මෙම අංශයේ ස්වයං තිරසාරත්වය සහ වැඩිදුර දියුණුව සහතික කරනු පිණිස සෞඛ්‍යය රක්ෂණ ක්‍රමයක් උනන්දු කරවීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. රාජ්‍ය අංශයේ සෞඛ්‍යය සේවා සම්බන්ධයෙන් තිරන්තරව මතුව එන සේවක ආරවුල්, මහජනතාවට විශාල අපහසුතාවයක් ඇති කරන අතරම එලදයිතාව අහිමි කරමින් හා දුර්ලභ සම්පත් නාස්ති කිරීමට ද හේතු වන බැවිනි. එම ආරවුල් අවම කිරීම සඳහා ආයතන හා කළමනාකාරණයේ පවතින දුර්වලතා විසඳීමට ඉතා ඉක්මනින් ක්‍රියාත්මක විය යුතුය. පවතින සීමිත සම්පත් සාධාරණ ලෙස බෙදී යාමට සහ වඩාත් සුදුසු යොමු කිරීමේ සේවාවක් පිහිටුවීමෙන් ප්‍රධාන රෝහල්වල ඇති තදබඳය අඩු කර ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ ගුරු පුහුණුව, යෝග්‍ය ගුරු ස්ථාපන ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීම, පරිගණක සහ තොරතුරු තාක්ෂණය වැනි විෂයයන් ඇතුළත් වන පරිදි විෂයමාලා යාවත් කාලීන කිරීම, ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර භාෂා ඉගැන්වීම, තෘතීය අධ්‍යාපනය ලබාදීම පෞද්ගලික අංශය සඳහා විවෘත කිරීම සහ පාසල් කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රජා සංවිධාන සහාය කර ගැනීම අවශ්‍ය වේ. මෙය ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියානු කලාපයේ සේවා මධ්‍යස්ථානයක් වශයෙන් දියුණු කිරීමටත්, තරඟකාරී සහ කුසලතා පුර්ණ ශ්‍රම බලකායක් නිර්මාණය කිරීමටත් අවශ්‍ය කෙරේ.

විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය හැදෑරීමට අවශ්‍යකරන සියලු දෙනාටම ඒ සඳහා අවස්ථාවක් සැලසීමට අපොහොසත් ව ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය, කාලයක් තිස්සේ දැඩි අරමුදල් හිඟයකින් පීඩාවට පත්ව ඇත. මෙය රටෙහි පවත්නා පුළුල් අය-වැය දුෂ්කරතා නිසා සිදුවූවකි. මෙහි අවසාන ප්‍රතිඵල ඉතා අයහපත්ය. අධ්‍යාපන තත්ත්වය ක්‍රමයෙන් පිරිහීම නිසා මෙරට විශ්ව විද්‍යාල ක්‍රමයෙන් පිටවන උපාධිධාරීන් සේවයට බඳවා ගන්නේද යන්න පිළිබඳව සේවා යෝජකයන් අතර කුකුසක් ඇති විය හැකිය. ශිෂ්‍යයන් මෙන්ම කාර්ය මණ්ඩලයද වඩා හොඳ පහසුකම් ලබා ගැනීම සඳහා

අඛණ්ඩව ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කරනු ඇත. අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක භාවය පවත්වාගෙන යාම සඳහා පුද්ගලිකව ලත් කාර්ය මණ්ඩලයක් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සහ බඳවා ගැනීමට අපොහොසත් වනු ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් 1960 ගණන් වල කැලීගෝනියා ජනපදයේ රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය සහ 1980 ගණන් වල බ්‍රිතාන්‍ය විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය මේ හා සමාන අයවැය සීමාවන් නිසා රජයේ අරමුදල් කපා දැමීමෙන් ලැබූ අත්දැකීම් වලින් වටිනා ආදර්ශ ලබා ගත හැකිය. මෙම අවස්ථා දෙකේදීම විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය නව ගැටළුව සඳහා ධනාත්මක ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීය. මෙහිදී විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය රාජ්‍ය අරමුදල් මත ඇති රැඳියාව ක්‍රමයෙන් අඩු කරමින් පෞද්ගලික සමාගමක් මෙවැනි අවස්ථාවකදී කටයුතු කරන ආකාරයට ඔවුන්ගේ විශ්ව විද්‍යාල තරඟකාරී ලෙස ප්‍රතිව්‍යුහගත කරන ලදී. විශ්ව විද්‍යාලයේ ආදායම් මූලාශ්‍ර විවිධාංගීකරණය කරමින් නව ආදායම් මූලාශ්‍ර හඳුනා ගනු ලැබූ අතර එමගින් උපරිම ආදායම් ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන ලදී. පර්යේෂණ නිබන්ධන වැනි අමතර නිෂ්පාදන බිහිකලා පමණක් නොව ඒවා ඵලදායී ලෙස අලෙවිකරන ලදී. අධ්‍යාපන කුසලතාවයන්ට වඩා ව්‍යවසායකත්ව කුසලතාවයන් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් විශ්ව විද්‍යාල අතර තරඟකාරී වාතාවරණයක් තීර්මාණය කරන ලදී. පාඨමාලා වර්ගීකරණය කරනු ලැබූ අතර ඒ සඳහා ඇති ඉල්ලුම පදනම් කර ගනිමින් එම පාඨමාලා සංශෝධනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල සම්පත් සම්භාරයක් මත නියෝජ්‍යත්ව සිටිනා සේයක් දක්නට ලැබේ. මෙම සම්පත් විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතියේ යහපත උදෙසා සංවර්ධනය කළ හැකිය. ශිෂ්‍යයන් සහ කාර්යමණ්ඩලය යන දෙපාර්ශවයම මෙම අවශ්‍යතාවය අගය කරන අතර, විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතිය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා එක්ව ක්‍රියාකරනු ඇත. එසේ නොවුනහොත්, මුළු මුළු විශ්ව විද්‍යාල පද්ධතියම බිඳ වැටීමේ තර්ජනයට මුහුණ දෙන තීරණාත්මක අවස්ථාවක් කොට්ඨාස මොහොතක හෝ එළඹිය හැකිය. රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල කළමනාකරණය කිරීමේදී ව්‍යවසායකත්ව කුසලතාවයන් යොදාගැනීම ඉතා වැදගත්ය.

දැනට පවතින ආර්ථික ගැටළු, අවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ඉහත සඳහන් කල ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ පැහැදිලි සාකච්ඡාවක් මැනකදී නිකුත් වූ රජයේ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය වන “යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා: කඩිනම් සංවර්ධනයක් සඳහා දර්ශනය සහ උපාය මාර්ග” හි අන්තර්ගත වේ. ක්‍රියාකාරී ආර්ථිකයකින් මහජනයාට ප්‍රතිලාභ නෙලා ගැනීමට හැකිවන පරිදි, රට මුහුණ දෙන ආර්ථික අභියෝගවලට මුහුණ දීමේ සහ ආර්ථිකය ශිඝ්‍ර වර්ධන මාවතකට යොමු කිරීමේ රජයේ ක්‍රමෝපායන් මෙම ප්‍රකාශනය මගින් ඉදිරිපත් කරයි. මෙම අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා මුහුණ දිය යුතු ප්‍රධාන අභියෝග 4 ක් මෙම ප්‍රකාශනයෙහි ඇතුළත්ය. සේවා නියුක්ති ඉඩ ප්‍රස්තා (දශ ලක්ෂ 2 ක්) වහාම තීර්මාණය කිරීම, රාජ්‍ය ණය අර්බුදය විසඳීම, ආර්ථිකය නැවත ගොඩ නැංවීම සඳහා සම්පත් සොයා ගැනීම සහ ආදායම් මට්ටම් ඉහළ නැංවීම එම අභියෝග වේ. ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම

සහ ආයෝජන පුළුල් කිරීම මගින් ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීමත් එමගින් මෙම අභියෝග ජය ගැනීමටත් අපේක්ෂා කරයි. මේ සම්බන්ධයෙන් ආර්ථික වර්ධනය මොට කරනු ලබන සීමා සහ රෙගුලාසි ඉවත් කිරීම මගින් ආර්ථිකය තවදුරටත් ලිහිල් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය, ඵලදායීතා වර්ධනය හිත කරනු ලබන වෙළෙඳපොළ විකෘති වීම් ඉවත් කිරීම, පෞද්ගලිකරණ ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීම, රජය සහ පෞද්ගලික අංශය අතර හවුල් ව්‍යාපාර ධෛර්යමත් කිරීම, ආර්ථිකයේ නීතිමය පදනම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සහ රාජ්‍ය අංශයේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම ඉහත සඳහන් අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ලෙස අවධාරණය කර ඇත. දිවයිනේ ආර්ථිකයක් වශයෙන් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟා කර ගැනීම බොහෝ දුරට අපනයන ඉහළ නැංවීම මත දැඩි ලෙස රඳාපවතින බැවින්, විදේශීය තරඟය ඉහළ නැංවීම මගින් අපනයන ප්‍රසාරණය ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ද, පිරිවැය සැලකිල්ලට ගනු ලැබූ වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්තියක්, කාර්යක්ෂම රේගු පරිපාලනයක් සහ හඳුනා ගත් ද්විපාර්ශ්වීය සහ කලාපීය වෙළෙඳ ගිවිසුම් යටතේ වෙළෙඳපොළ ප්‍රවේශය පුළුල් කිරීමද අවධාරණය කර ඇත. ආර්ථික කටයුතුවල පෞද්ගලික අංශයේ කාර්යභාරය ඉහළ නැංවීමට ඉඩකඩ සලසමින් රජයේ සෘජු මැදිහත් වීම් අඩු කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ද නැවත අවධාරණය කර ඇත. ඒ අනුව ආර්ථික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් රජයේ මූලික වගකීම ලෙස අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ වෙළෙඳපොළ තරඟකාරීත්වය සහතික කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති සහ නීති රීති හඳුන්වාදීම සහ ඒවා පවත්වාගෙන යාම සහ ආර්ථිකයට සිදුවන අහිතකර බලපෑම් අවමවන පරිදි ඒවා කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමය. විස්තරාත්මක ප්‍රතිපත්ති උපායමාර්ග සහ ප්‍රතිසංස්කරණ අඩංගු දීර්ඝ කාලීන ක්‍රියාත්මක සැලැස්මක් “යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා” ප්‍රකාශනයේ පරිශීෂ්ටයෙහි දක්වා ඇත. අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම තීරණාත්මක වන හෙයින් සම්පූර්ණයෙන් සහ ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමයක්ද මෙම ප්‍රකාශනයෙහි යෝජනාකර ඇත.

“යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා” ප්‍රතිපත්ති රාමුව ශ්‍රී ලංකාවේ දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාව ලෙස ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට, ලෝක බැංකුවට හා අනෙකුත් ආධාර සපයන්නන්ට ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙහි ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළ දිළිඳු භාවයට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධක හඳුනා ගෙන ඇත. ඒවා නම් : ප්‍රමාණයන් නොවූ ආර්ථික වර්ධනය, සිවිල් අර්බුදය, භූගෝලීය වශයෙන් හුදකලා වීම වෙළෙඳපල සම්පත් / රාජ්‍ය සේවයේ සීමිත පිවිසුම, කෘෂි කර්මාන්ත අංශය අඩු ඵලදායීතාව සහ පරිපාලනමය ගැටළු වය. ඒ අනුව ආර්ථික වර්ධන විභවතාව වැඩිකිරීම, ග්‍රාමීය ආර්ථිකයේ පුණර්ජීවනයක් ඇති කිරීම, ග්‍රාමීය අංශයේ යටිතල පහසුකම් වැඩිකිරීම, අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීම, සෞඛ්‍ය විසඳුම් ප්‍රමුඛත්වය අනුව යෙදවීම් සහ සමාජ සුඛ සාධන වැඩසටහන් දේශපාලනකරණයෙන් මිදවීමයි.

සාමය: ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා සාමය අත්‍යවශ්‍ය බව හා යුද්ධය අතිවිශාල ආර්ථිකමය පීඩනයක් ඇති කරනු ලබන බවට සියළු දෙනාම එකඟවනු ඇත. යුද්ධයේ පිරිවැය පිළිබඳව පසුගිය විසි වසර තුළ පැහැදිලි අත්දැකීම් ඇත. නොකඩවා ආර්ථික වර්ධනයේ විභවතා මට්ටමට වඩා ඉතා පහළ මට්ටමක පැවතුන ආර්ථික වර්ධන අනුපාතය මගින් මෙය මනාව ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඒක පුද්ගල ආදායම අඩු වීම, සේවා නියුක්ති අවස්ථා අඩු වීම, ඉහළ උද්ධමනය, අඩු ඵලදායීතාව, යටිතල පහසුකම් විනාශ වීම, වෙළෙඳපොළ විශ්වාසනීයත්වය අඩු වීම, විදේශ ආයෝජන ඇතුළු සියළු ආයෝජන අධෝරක්ත වීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය වැඩිවීම සහ පොලී අනුපාත හා විදේශ අනුපාත මත පීඩනයක් ඇති වීම සිදුවිය. එසේම දැනට පවත්නා සටන් විරාම තත්ත්වය තුළ ලද ආර්ථික ලාභ මගින් සාමකාමී තත්ත්වයක් අත් කරගත හැකි ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ පැහැදිලිව ප්‍රකාශ වේ. පළමුවෙන්ම, ආර්ථික කටයුතු සඳහා හිතකර සාමකාමී වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීමෙන් සහ වෙළෙඳපල විශ්වාසය වැඩිදියුණු කිරීම මගින් දැනට පවතින ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියට උපකාරී විය. වෙළෙඳ සහ ප්‍රවාහන, කෘෂිකාර්මික, ධීවර, සංචාරක සහ වරාය කටයුතු වැනි ආර්ථික අංශයන්හි 2002 දී සිදුවූ වර්ධනයන් මගින් මෙයින් ඇතිවූ යහපත් ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශ වේ. දෙවනුව, එමගින් යුධමය වියදම් වර්ධනය වීම නතර කළ අතර, රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය අඩු කිරීම තුළින් පොලී අනුපාත සහ විදේශ විනිමය අනුපාත මත පැවති පීඩනය අඩු කිරීමටත් හැකි විය. තෙවනුව, විදේශික ආයෝජකයින් ද ඇතුළුව සියළුම ආයෝජකයන් දිරිමත් කරමින් වෙළෙඳපොළ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කරනු ලැබීය. සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රථම පියවර ලෙස සැලකෙන සටහන් විරාමය කාලය තුළ ලද මෙම ප්‍රතිලාභ සාම ක්‍රියාදාමයේ අවසාන අරමුණ වන නීත්‍ය සාමය අත්පත් කර ගැනීම තුළින් අතිවිශාල ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණයක් බලාපොරොත්තු විය හැකි බව පැහැදිලිව පෙන්වුණි කරයි.

ආර්ථික වර්ධනය සහ සාමය එකිනෙක හා බැඳී පවතින බව අත්දැකීම් මගින් පෙන්වුණි කෙරේ. ආර්ථික වර්ධනය වැඩිකිරීම සඳහා නීත්‍ය සාමයක් අවශ්‍ය වේ. එසේම නීත්‍ය සාමය පවත්වා ගත හැකි වන්නේ සියළුදෙනාටම පුළුල් ආර්ථික අවස්ථාවන් උදාකරන ශක්තිමත් ආර්ථිකයක් තුළින් පමණි. මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත ආර්ථික ප්‍රගතිය රටට සාමය උදාකර ගත හැකි වේ ද යන්න මත දැඩි ලෙස රදා පවතී. සාමය හෝ යුද්ධයක් නොමැති තත්ත්වයක් දිගටම පැවතුන හොත් හෝ නැවත යුද්ධයක් කරා යොමු වුවහොත් ඉන් ලබන ප්‍රතිලාභ සම්පූර්ණයෙන් ම වෙනස් ස්වරූපයක් ගනු ඇත. ස්ථීර සාර පදනමක් මත දිළිඳුකම තුරන් කිරීමට අවශ්‍ය වන ඉහළ වර්ධනයක් අත්කර ගැනීම සඳහා තිරසාර ව්‍යවස්ථානුකූල වැඩපිළිවෙලක් තුළින් කල්පවත්නා සාමය කරා යොමු වීම අත්‍යවශ්‍යය. මෙම තත්ත්වය උදාකර ගැනීම සඳහා සහභාගිවන සියළු පාර්ශවයන්හි බලවත් කැපවීම සහ වඩාත් දුෂ්කර සහ සංකීර්ණ කරුණු පිළිබඳව ක්‍රමයෙන් එකඟතාවයකට එළඹීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මෙම වැයමෙහිදී

දැනට පවත්නා සාම ක්‍රියාවලිය තුළ මෙතෙක් ලැබූ ප්‍රගතිය දිරිගන්වන පුළුල් දේශීයව සහ විදේශීයව ලද සහාය සාම ක්‍රියාදාමය තවත් ශක්තිමත් කිරීමට හේතු වූ අතර, එය නිවැරදි මාර්ගයට අවතීර්ණය වී ඇති බව පෙන්වුණි කෙරේ. මේ අතරම අභ්‍යන්තර සහයෝගය වඩාත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ සහ පුනරුත්ථාපන කටයුතු ද සිදු කරගෙන සාම ඉතා වැදගත්ය. පවත්නා දේශීය සම්පත් ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා මෙවන් කටයුතු වලට සහනදායී විදේශීය සහනාධාරයන් නිසිකලට ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. 2003 මැද කාලයේ දී ජපානයේ පැවැත්වීමට යෝජිත ශ්‍රී ලංකාවට ආධාර සපයන හේ කණ්ඩායම මගින් අවශ්‍ය කරන විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ඒකරාශී කර ගැනීමට ඉතාමත් යෝග්‍ය අවස්ථාව වනු ඇත. ඒ නිසා ඉදිරියේ දී පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර සමුළුවේදී උපරිම සහනාධාරයන් ලබා ගැනීමට උත්සුක විය යුතු අතර, ඒවා උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රතිසංස්කරණ සහ පුනරුත්ථාපන කටයුතු සඳහා පමණක් නොව පසුගිය කාල සීමාව තුළ අතහැර දමන ලද රටෙහි වෙනත් පළාත්වල මූලික යටිතල පහසුකම් දියුණුවට යොදාගත හැකිය. අනතුරුව, මෙවන් සහනාධාර ඉතා කඩිනමින් ප්‍රයෝජනයට යොදවා ගැනීම සාම ක්‍රියාදාමය වඩාත් ශක්තිමත් කිරීමට තවදුරටත් ඉවහල් වනු ඇත.

මෙරට දැන් ප්‍රධාන සංධිස්ථානයකට එළඹී ඇත. ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරමින් සාම ක්‍රියාදාමය පෙරටම ගෙන යාම , ඵලදායීතාව වර්ධනය කිරීම තුළින් ආර්ථික වර්ධනය කඩිනම් කිරීම සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ධාරිතාවය ප්‍රශාරණය කිරීම යන අංශ තුනෙන්ම එකවර ප්‍රගතියක් අත්පත් කරගැනීම රට වර්තමානයේ දී මුහුණ පාන ප්‍රධාන අභියෝගයයි.

ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අංශයෙන් සලකා බලන විට වඩාත් උචිත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති කවරේදැයි දැනටමත් අවබෝධ කර ගෙන ඇත. එහෙයින් කළ යුත්තේ ඒවා කලාතුරුපව හා ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ප්‍රතිසංස්කරණ සංකීර්ණ සහ දුෂ්කර ඒවා වේ. මෙම ගැලපුම් සහ ප්‍රතිසංස්කරණ සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දැඩි දේශපාලන කැපවීම ඒකමතික භාවයක් ඇති කිරීම, ප්‍රතිපත්ති අනුකූලතාවය හා නිසි පෙළගැස්වීම, විනිවිද භාවය හා වගකිවයුතු බව පෙන්වුණි කිරීම ක්‍රියාශීලී පෞද්ගලික අංශයන් බිහිකිරීම සහ සහනදායී මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණවත් ලෙස ඒකරාශී කිරීම අවශ්‍ය වේ.

කැපවීම : දිගුකලක් මුළුල්ලේ අවශ්‍ය කෙරෙන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ අවබෝධ කොට ගෙන ඇත. එසේ වුවද, කෙටිකාලීන දේශපාලනික වශයෙන් හේතූන් අවාසි සිදුවන කණ්ඩායම් වල බලපෑම් සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පවත්නා දුර්වලතා නිසා ඒවා ක්‍රියාත්මක නොකරන ලදී. ප්‍රතිසංස්කරණ කලාතුරුපව සහ කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රබල දේශපාලනික කැපවීමක් අවශ්‍යවේ. මෙම තත්ත්වය තුළ ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තින් පිළිබඳව ජාතික එකඟතාවයක් ගොඩනැගීම

අත්‍යවශ්‍ය වේ. සියලුම ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ ආර්ථික සංවර්ධනය උදෙසා වඩාත් සුදුසු ක්‍රමෝපාය ලෙස වෙළෙඳපොල මුල්කොටගත් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුමත කිරීම දිරිගන්වන සුළුය. සෑම රජයක්ම වෙනස්වීමත් සමග සමස්ථ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති රාමුව වෙනස් කිරීමට ඇති දේශපාලනික අවධානම අවම කර ගැනීමට මෙම පිළිගැනීම උපකාරී වේ. එසේ වුවද, රටෙහි ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහි පවත්නා අසතුටුදායක ලක්ෂණ වනුයේ බලයේ සිටින විට යෝග්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීම්වලට සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට සහයෝගය දක්වන දේශපාලකයන් විපක්ෂයෙහි සිටින විට නිසි විකල්ප යෝජනාවකින් තොරව එම ක්‍රියාමාර්ගයන්ට තදබල ලෙස විරුද්ධ වීමයි. නිසැකයෙන්ම, එබඳු ක්‍රියා ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල සාර්ථකත්වය පිළිබඳවත්, ප්‍රතිසංස්කරණ වල යෝග්‍යතාවය පිළිබඳවත් පොදු ජනතාව තුළ සැකයක් සහ අවිශ්වාසයක් ඇති කරයි. මීට ප්‍රධාන වන්නේ මූලික ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ජාතික එකඟතාවයක් නොමැති කමයි. මේ නිසා ජාතික ආර්ථික ගැටළු පිළිබඳව එකඟතාවයක් ඇති කිරීම, ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේදී නිඛිය යුතු වගකීම ශක්තිමත් කිරීම, පක්ෂ අතර විවෘත සහ විනිවිද පෙනෙන අයුරින් සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බලවත් දේශපාලන කැපවීමක් අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. වානිජ මණ්ඩල හා විද්වතුන්ගේ සංවිධාන වැනි පෞද්ගලික අංශයේ සංවිධාන වලට මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා දිරිගැන්වීම හා උපකාර කිරීම කළ හැකිය.

මුල් බැසගත් ගැටළු විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය දුෂ්කර ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී දේශපාලන පක්ෂයන් අතර එකඟතාවයක් ඇති කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. මෙම එකඟතාවය සියළු පාර්ශවයන් එනම් දේශපාලනකරුවන්, නිලධාරීන්, විද්වතුන්, ජනමාධ්‍ය, වෘත්තීය සමිති සහ මහජනතාව අතර ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා එකඟතාවයක් අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මෙවන් උත්සාහයන් ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ව වගකීම වඩාත් තහවුරු කරන අතර, ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට රාජ්‍ය සේවාවෙහි කැපවීම වැඩිදියුණු කරයි. එමෙන්ම ආර්ථික විෂමතාවයන් තුළින් පැණනගින ප්‍රතිලාභ සමස්ථ ජනතාවගේ වියදමින් භුක්ති විඳින කොටස් වලින් නැගෙන දේශපාලන බලපෑම සමනය කිරීමට අවශ්‍ය සහයෝගය පෞද්ගලික අංශය, මාධ්‍ය සහ මහජනතාවලට දෙනු ඇත. මෙම ප්‍රයත්නයේදී පොදු ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ පිළිවෙතක් දැඩිව අවධාරණය කළ යුතුයි. ආර්ථික විෂමතා හා ඒවායේ දෘඪතාවයන්හි පිරිවැය පිළිබඳව ඒවා ඉවත් කිරීමෙන් පසු ජනිත විය හැකි ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සහ පැහැදිලිව හැකි හැම විටම පෙන්වීම කළ යුතුයි. ප්‍රතිසංස්කරණයන් සාර්ථක බව ඔප්පු කිරීම සඳහා එවන් සාර්ථක උදාහරණ ශ්‍රී ලංකාවේ හෝ වෙනත් මෑතකාලීන අත්දැකීම් යොදාගත යුතුය. සමහර ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පීඩනයට ලක් වීමට ඉඩ ඇති ජනකොටස් වලට ඇති විය හැකි තාවකාලික දුෂ්කරතා පිළිබඳව කල්තබා පිළියම් යෙදීම තුළින් මෙම ප්‍රතිසංස්කරණයන් සඳහා පවත්නා බලපෑම

අඩුකල හැකි වේ. එමගින් එම කණ්ඩායම් වලින් ඇති විය හැකි තාවකාලික විරෝධතාව අවම කර ගත හැකි අතර මහජන සහයෝගය වඩා පුළුල් වශයෙන් ලබාගැනීමට හේතු වනු ඇත.

පෙළගැස්වීම : අවශ්‍ය කරනු ලබන සැලසුම් සහ ප්‍රතිසංස්කරණ ලැයිස්තු ඉතාමත් සංකීර්ණ සහ දිගු වන හෙයින් සුදුසු පරිදි පෙළගැස්වීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත.¹ පවත්නා ආයතන ධාරිතාව කුසලතා හා මූල්‍ය සම්පත් හි සීමාවන්ට යටත්ව ආර්ථික වර්ධනයට බලපාන ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා මූලිකත්වය ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මෙවන් ප්‍රමුඛතා ලබා දීම තුළින් ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කරන සහනදායී විදේශීය ආධාරයන් ලබා ගැනීම පහසු කරනු ඇත.

අඛණ්ඩතාවය : වඩාත් ඵලදායී ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණයන් සඳහා වැදගත් වන අනෙක් අවශ්‍යතාවය වනුයේ අඛණ්ඩතාවයයි. වර්ධනය වෙමින් පවත්නා ගෝලීයකරණය හමුවේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් අඛණ්ඩව පවත්නා ප්‍රයත්නයන් වනු ඇත. වෙනස් වන තාක්ෂණය, නව සම්පත් සොයා ගැනීම රුචිකත්වය වෙනස්වීම්, අනුව ඉල්ලුමෙහි වෙනස් වීම් සහ ජාත්‍යන්තර තරඟකාරීත්වය තිරසාර ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් තහවුරු කිරීම පිණිස ශක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් අවශ්‍යවේ. මෙවන් වාතාවරණයක් තුළ ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස්කම් හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ නොකඩවා පවතින ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාදාමයේ කොටසක් වීම අවශ්‍ය වනු ඇත. ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වීම අත්හිටුවීම හෝ වෙනත් මගකට යොමු වීම, ආර්ථිකයට විශාල ආවේණික පිරිවැයක් ඇතිකරනු ඇත. අනෙකුත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සමග සැසඳීමේදී නැගෙනහිර ආසියානු රටවල් ලබා ඇති ආකර්ශනීය ප්‍රගතිය ආර්ථික ප්‍රතිපත්තින්හි අඛණ්ඩතාවය පවත්වාගෙන යාමේ ප්‍රතිලාභ පැහැදිලි කරවයි.

අනුරූපතාවය : එසේම ප්‍රතිපත්ති එකිනෙකට අනුරූප වන පරිදි ක්‍රියාත්මක කිරීම ආර්ථික කලමනාකරණයේද සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වලදී ඉතා වැදගත් වේ. ආර්ථික ප්‍රතිපත්තින්ගේ පරස්පර විරෝධී බව සාධාරණ හේතුවක් නොමැතිව දැනට ක්‍රියාත්මක ප්‍රතිපත්තින් වෙනස් කිරීම, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරම කල් දැමීම හෝ අක්‍රමවත් ලෙස ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම එම ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සහ වෙළෙඳපොල පිළිබඳ විශ්වාසය පහළ වීමට හේතුවෙයි. මෙම කරුණු පිළිබඳ විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු බව ශ්‍රී ලංකාවේ අතින් අත්දැකීම් පෙන්වා දෙයි. වෙළෙඳපොළාහිමුඛ ප්‍රතිපත්ති රාමුව දිගටම පවත්වාගෙන යාම සමග ආර්ථික කටයුතු සඳහා රජයේ මැදිහත් වීම වැඩි වීම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ තවදුරටත් දුබල කිරීමට හේතු වුවා පමණක් නොව ශ්‍රී ලංකාවේ දැරිය නොහැකි ණය බර තවත් වැඩි කරලීමට හේතු විය. එසේම අනුරූප වන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයකින් හා ප්‍රයත්නයට තොරව මූල්‍ය අංශය ලිහිල්කරණය කිරීම සහ මූල්‍ය මර්ධනය අඩු කිරීම හේතු කොට රාජ්‍ය අයවැය ලේඛණයෙහි ණය බර පසුගිය දශක දෙක තුළ ශීඝ්‍රලෙස වර්ධනය විය. මේ අතරම අනුමතව සහ එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධ

වන ආකාරයට ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම තුළින් ආයෝජන අධෛර්යමත් කළා පමණක් වටිනා සීමිත ආර්ථික සම්පත් නාස්තියකටද මග පෙන්වීය. උදාහරණයක් ලෙස අක්‍රමවත්ව ලෙස ආහාරයට ගන්නා තෙල් සඳහා අක්‍රමවත් ලෙස නිරු බදු වෙනස් කිරීම්, හේතුකොට පොල් තෙල් සහ කපාපු පොල් කර්මාන්තයට දැඩි බලපෑමක් එල්ල කළේය. මේ හේතුවෙන් ආර්ථික සම්පත් අපතේ ගිය අතර, කපාපු පොල් සඳහා දිගු කලක් තිස්සේ ගොඩනගා ගත් අපනයන වෙළෙඳපොළ පිරිහීමකට ලක්විය. එසේම සමහර කෘෂිකාර්මික හෝග සඳහා විටෙක සියයට සියයක් වන නිරුබදු පැණවීම මගින් ආරක්ෂාව සැලසීම සම්පත් උපයෝජනයේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීම සහ උද්ධමනකාරී පීඩනය සීමා කිරීම යන අරමුණු හා එකඟ නොවීණි. තවදුරටත් දැක්වුවහොත් මෑත කාලීනව ක්‍රියාත්මක කළ හර බද්ද රජයේ ආදායම් වර්ධනයකට ඉවහල් වුවද වර්තමාන ආර්ථික සංවර්ධන වැඩ පිළිවෙල යටතේ ප්‍රධාන උපාය මාර්ගයක් වන මූල්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස වර්ධනය කිරීමට ගනු ලබන උත්සාහය සහ අනුරූප නොවේ. මෙසේ එකිනෙකට පටහැනි ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපායන්, ප්‍රතිපත්ති යොමුවන දිශාව සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාකූලතාවයන් සහ අස්ථිර තාවයන් මතුකරවන අතර, ආර්ථික වර්ධනය අඩපන කරනු ලබයි. මෙම නිසා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරන අවස්ථාවේදී ඒවා අතර අනුකූලතාවයක් පවත්වාගෙන යාමට සෑම ප්‍රයත්නයක් ම දැරිය යුතු වන අතර, එසේ නොවුවහොත් ආර්ථික කටයුතු විශාල වශයෙන් එකිනෙකට සම්බන්ධව පවතින ආර්ථික ක්‍රමයක විශාල ආර්ථික පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවනු ඇත.

පරිපාලනය හා විනිවිද භාවය: රටෙහි පැවති දුර්වල ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයට මූලික හේතුව වූයේ විශේෂයෙන්ම , රාජ්‍ය අංශයේ දුර්වල පරිපාලන මූලධර්මයන්ය. උපරාජ්‍යයන් ඇතුළු රාජ්‍ය අංශයේ කාර්යභාරය පැහැදිලි ලෙස දක්වා ඇති නම් ඒවායේ වගකීම් පෙන්වා දුන් විට වඩාත් ඵලදායී පරිපාලන තත්ත්වයන් ස්ථාපිත කළ හැකිවේ. මෑත කාලීන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය “යළි පුබුදු ශ්‍රී ලංකා” හි කඩිනම් සංවර්ධනය සඳහා දර්ශනය හා උපායමාර්ග රාජ්‍ය ආර්ථික කළමනාකාරීත්වය පැහැදිලිවම නිර්වචනය කොට ඇති අතර ඒ අනුව රජය කටයුතු කළ යුත්තේ සුදුසු ප්‍රතිපත්තිමය වාතාවරණයක් ලබා දීමට ඉඩ සලසන්නකු ලෙස මිස ආර්ථික කටයුතු සඳහා සෘජු වශයෙන් සහභාගි වන ප්‍රධාන කොටස්කරුවකු ලෙස නොවේ. එය ඉතා කුඩා සහ කාර්යක්ෂම බලපෑම් කළ හැකි රජයක අවශ්‍යතාවය පෙන්වුණි කරයි. ඒවා සමානව අයථා පරිහරණය අඩුකිරීමට මහජන සහයෝගය වැඩිකිරීමට හා ප්‍රතිපත්ති කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ආර්ථික කළමනාකරණයේ විනිවිද භාවය හා වගකිව යුතු භාවය වැඩි දියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍යවනු ඇත. මහජනතාව හා සලකා බලන විට මෙය ඉතාමත් වැදගත් වන අතර, විශේෂයෙන් මින් පෙර ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ වල බලපෑමට ලක් වී ඇති උනන්දුවක් දක්වන පිරිස් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලියේ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ විනිවිදභාවය සහ වගකිව යුතු

ස්වභාවය පිළිබඳව නැවත නැවතත් ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු කරති.

ප්‍රතිලාභ ලැබීමට සුදුසු නොවන්නා වූ ප්‍රතිලාභීන් විශාල පිරිසක් තවමත් ප්‍රධාන සුභසාධන ක්‍රමයන් යටතේ ප්‍රතිලාභ ලැබීම හේතුකොට සත්‍ය වශයෙන්ම ප්‍රතිලාභ ලැබීමට සුදුසු පිරිසකට එම ප්‍රතිලාභ අහිමි වීම , මහජන මුදල් නාස්තිය, රජයේ සේවා පැපයීමේ අනවශ්‍ය ප්‍රමාදය, සේවක අතිරික්තයක් පවතින රාජ්‍ය ආයතන වලට නොකඩවා සේවකයන් බඳවා ගැනීම, විදේශීය සහනාධාරයන් සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රයෝජනයට නොගැනීම වැනි කරුණු රාජ්‍ය අංශවල විනිවිදභාවයෙහි සහ වගකීමෙහි පවතින දුර්වලතා පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කෙරේ. විනිවිදභාවය සහ වගකීමෙන් බැඳීමේ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ඉතා උසස් ජාත්‍යන්තර ක්‍රම සහ පිළිවෙත් යොදා ගැනීම ඉතාම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මේ තත්ත්වය තුළ මෑත කාලීනව සම්මත කරගත් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත සහ සුභසාධන ප්‍රතිලාභ පනත නිවැරදි ලෙස ගත් වැදගත් පියවරයන්ය. එසේවුවද මේවායේ අවසාන ප්‍රතිඵලය වැඩි වශයෙන් රඳා පවතින්නේ ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම මතය. මේ අතරම මහ බැංකුවද තොරතුරු බෙදා හැරීම වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් මූල්‍ය කළමණාකරණයේ විනිවිදභාවය වර්ධනය කර ගන්නා ලදී. පෞද්ගලික අංශයද මේ හා සමානව ඔවුන්ගේ කටයුතු පිළිබඳව විනිවිදභාවය සහ වගකිව යුතු භාවය වර්ධනය කරවා ගැනීමද ඒ හා සමානවම වැදගත්ය.

රජයේ කාර්යභාරය: ඉහත දැක්වූ පරිදි සාර්ථක ආර්ථික කළමනාකරණයක් සඳහා රජයේ කාර්යභාරය සහ වගකීම් පිළිබඳ පැහැදිලි නිර්වචනයක් තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. රජයේ වඩාත් ම වැදගත් කාර්යය විය යුත්තේ වඩාත් ඵලදායී ලෙස රටෙහි නීතිය සහ සාමය පවත්වාගෙන යාම සහ වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක සාර්ථක ක්‍රියාකාරීත්වය අවශ්‍ය වන දේපල අයිතිය සුරැකීමයි. මේ වාතාවරණය තුළ වෙළෙඳපොළ ආර්ථික ක්‍රමයකට උචිත වන පරිදි නීතිමය පසුබිම සැකසීම සහ කාර්යක්ෂම අධිකරණ පද්ධතියක අවශ්‍යතාවය දැඩි ලෙස අවධාරණය කළ යුතුය. පවත්නා වාණිජ අධිකරණයන්හි පහසුකම් වල සීමිත බව සහ වාණිජ කටයුතු පිළිබඳ පුහුණු වල ද විනිශ්චය කරුවන්ගේ හිඟකම දිගුකාලීන ප්‍රමාදයන් සහ අකාර්යක්ෂමතාව වැනි අධිකරණ ක්ෂේත්‍රය තුළ දක්නට ඇති පොදු දුර්වලතා විශාල ආර්ථික පිරිවැයක් එක් කරනු ලබනු ඇතර මෙම තත්ත්වය ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීම උදෙසා නීති සහ අධිකරණ පද්ධතියක ප්‍රතිසංස්කරණ වල අවශ්‍යතාවය වඩාත් දැඩි ලෙස ප්‍රකාශ කරයි.

සාර්ථක වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක් සඳහා කාර්යක්ෂම හා කුඩා රාජ්‍ය අංශයක් ඉතාම යෝග්‍ය වේ. එවන් රජයක් ආර්ථික කළමනාකරණයට පහසුකම් සපයන්නකු ලෙස ක්‍රියාත්මක වන අතර ප්‍රධාන භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදකයකු හෝ බෙදාහරින්නකු ද නොය. මෙම කටයුතු පෞද්ගලික අංශය මගින් වඩාත් කාර්යක්ෂමව සිදුකල හැකි වනු ඇත. එසේ වුවද වෙළෙඳ ආර්ථික ක්‍රමයක් හඳුන්වා දී අවුරුදු විසිපහකට ආසන්න වුවද රජය තවමත් ආර්ථිකයේ විශාල අංශ ගණනාවක

සෘජු නිෂ්පාදකයකු ලෙස සහ බෙදාහරින්නකු ලෙස නියමිත සිටින අතර මෙම සේවා පෞද්ගලික අංශය මගින් කාර්යක්ෂමව සිදුකළ හැකි වනු ඇත. තවදුරටත් ආර්ථිකයේ සමහර අංශයන්හි රාජ්‍ය අංශය ඒකාධිකාරී සැපයුම් කරුවකු ලෙස ක්‍රියාකරයි. රාජ්‍ය අංශය, මෙවන් කටයුතු වල සෘජුවම තවදුරටත් නියැලී සිටීම වෙළෙඳපොළාහිමුඛ ආර්ථිකයක ප්‍රතිලාභ ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගැනීමට සුදුසු වාතාවරණයක් ඇති නොකරයි. එබැවින් "යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා" යටතේ බලාපොරොත්තු වන පරිදි ආර්ථික කටයුතු පිළිබඳව රජයේ සෘජු මැදිහත් වීම ඉක්මනින්ම අඩුකිරීම ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රසාරණයට අවශ්‍ය වේ.

විදේශීය අංශය ලිහිල්කරණය කරමින් සහනදායී පදනමක් මත විදේශ ආධාර ලැබීමට සුදුසුකම් සපුරා තිබියදීත් විදේශ ආධාර රට තුළට ගලා ඒම ආර්ථික වර්ධනය සීමා කරමින් ඉතා අඩු මට්ටමක පවතී. මෙය රටේ ආර්ථික වර්ධනයට ඇති ප්‍රධාන බාධාවකි. ආධාර දෙන රටවල් විශාල වශයෙන් ආධාර දීමට ප්‍රතිඥා දෙනු ලැබුවද ප්‍රධාන වශයෙන්ම රට තුළට ගලා එන නිල විදේශ ආයෝජන ඉතාම අඩු මට්ටමක පවතී. විදේශ ආධාර උපයෝජනය අඩු මට්ටමක පැවතීමට බලපෑ ප්‍රධාන හේතුව වූයේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පැවති පමාවන් සහ අකාර්යක්ෂමතාවයි. ආර්ථිකයේ අංශ විදේශ ආයෝජකයින්ට නොකඩවාම විවෘතව පැවතුනද බදු විරාම සහිත විවිධ බදු සහන සපයනු ලැබුවද, විදේශ පෞද්ගලික ආයෝජනද තවමත් පහළ මට්ටමක පවතී. විදේශීය පෞද්ගලික ආයෝජනයන් බොහෝ දුරට දුබල කරවන සුළු සමහර කරුණු අතර සිවිල් අරගල දිගටම පැවතීම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වල මන්දගාමී ප්‍රගතිය, පරිපාලන අංශයන්හි අකාර්යක්ෂමතාව, සහ ප්‍රතිපත්ති වල අනුකූලතාවක් නොතිබීම ප්‍රධාන වෙයි. ආර්ථික වර්ධනය කඩිනම් කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් විදේශ ආයෝජන මෙරටට ගෙන්වා ගැනීම දිරිගැනීම සඳහා මෙබඳු ප්‍රයත්නවලට නිසි පිළියම් යෙදීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

පෞද්ගලික අංශයේ කාර්යභාරය: පෞද්ගලික අංශය ප්‍රමුඛ කොට ගත් ආර්ථික වර්ධනයක් අවධාරණය කරනු ලබන වෙළෙඳපොළාහිමුඛ ආර්ථික රාමුවක් තුළ ආර්ථික වර්ධනය කඩිනම් කිරීමේදී පෞද්ගලික අංශයට වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීමට සිදුවේ. ගෝලීයකරණය වූ ආර්ථිකයක පවතින අභියෝගයන්ට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දිය හැකි ක්‍රියාශීලී පෞද්ගලික අංශයක වර්ධනය සඳහා, ආකල්ප වෙනස් වීම, ව්‍යාපාරික ආචාර ධර්මවල දියුණුව, විනිවිදභාවය වැඩිකිරීම සහ වගකීම් යන කරුණු ඉතාම වැදගත් වේ. ආකල්ප වෙනස් වීමෙහි අවශ්‍යතාව පැහැදිලි වන්නේ ආර්ථිකය ලිහිල්කරණයන් හඳුන්වාදී විසිපස් වසරක් ගත වීමෙන් අනතුරුවද පෞද්ගලික අංශයේ සමහර ව්‍යවසායකයන් ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර කටයුතු දිගටම පවත්වාගෙන යාම සඳහා තවදුරටත් සහනාධාර, සහන හා ආරක්ෂාව මත කටයුතු කරන බැවිණි. මේ වෙනුවට සිදුවිය යුත්තේ කළමනාකරණය හා නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය කර ගැනීම තුළින් ඔවුන්ගේ වාණිජ සබ්‍යතාවය වැඩිදියුණු කර ගැනීමය. තවද, ඵලදායීතාවය වැඩිකිරීම හා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු පුළුල් කිරීම

මගින් වැඩි වූ බාහිර කරගාකාරීත්වය තුළින් බිහිවන අභියෝගයන්ට මුහුණ දීමට සුදානම් විය යුතු අතර, යෝග්‍ය නොවන්නා වූ සහනාධාර, සහන හා වෙළෙඳපොළ ආරක්ෂාව මත තව දුරටත් රැඳී නොසිටිය යුතුය. මෙලෙසම පෞද්ගලික අංශය ආචාරධර්ම විනිවිදභාවය හා වගකිවයුතුභාවයද වැඩිදියුණු කර ගැනීම පෞද්ගලික අංශයට වඩ වඩාත් ආර්ථික කටයුතු වලට යොමු වීම ඉලක්ක කරගත් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන් පිළිබඳව මහජනතාවගේ විශ්වාසය වැඩිදියුණු කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

මූල්‍යකරණය: ඉහත දී සාකච්ඡා කරන ලද ප්‍රාථමික පරමාර්ථයන් ද්විත්වය වන සාමය හා ආර්ථික වර්ධනය, සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිණිස නිසි කලට ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය සම්පත් ලබා ගත හැකි වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. උතුරු නැගෙනහිර පළාත් වල පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ඉක්මනින් ආරම්භ කිරීමත් සමගම මුළු දිවයිනෙහිම යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය වේගවත් කිරීම , තවදුරටත් සාම ක්‍රියාදාමය සඳහා දේශීය සහයෝගය ශක්තිමත් කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය වැඩිකිරීමට තීරණාත්මකව බලපායි. ක්‍රියාකාරී සැලසුමක් ලෙස "යළි පුබුදු මු ශ්‍රී ලංකා" සැලසුම යටතේ ඉදිරිපත් කර ඇති විස්තරාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිළිවෙල සහ ප්‍රතිසංස්කරණ හා පුනරුත්ථාපන වියදම සඳහා කරන ලද නාවකාලික ඇස්තමේන්තුවට අනුව අති විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක (එනම් වාර්ෂිකව එ.ජ. ඩොලර් බිලියනක මුදලක්) වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් මුල් කාලයේදී ලැබෙන පරිදි මැදි කාලීන අරමුදල් (වර්ෂ 3-5) අවශ්‍යව ඇති බව සඳහන් වේ. ඉතුරුම්/ද.දේ.නි. අනුපාතය ද.දේ.නි. අනුපාතයෙන් සියයට 20 වඩා අඩු මට්ටමක පැවතීම හේතුකොට ගෙන ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි දේශීය සම්පත් ප්‍රමාණය ඉතා සීමිත වීමට හේතු වූ අතර, එය ද.දේ. නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 25 ක් පමණ වූ දැනට පවතින සාමාන්‍ය ආයෝජන ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවිණි. එමනිසා අවශ්‍ය සම්පත් ඇති බව සහතික කරනු පිණිස විදේශීය ආයෝජන ඒකරාශී කිරීමට වේගවත් වැඩ පිළිවෙලක් අවශ්‍ය වේ.

සාම ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග සම්පස්ථ ණය පහසුකම් ක්‍රමය සාර්ථක අවසන් කිරීම හා සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණයෙහි වර්ධනය හා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට ඇති කැපවීම සමග වඩා යෝග්‍ය අවස්ථාවන්ට කවුළු විවෘතව ඇත. උපාය මාර්ගයන් කල්පනාකාරීව අනුගමනය කළහොත් සාම ක්‍රියාවලිය සඳහා අත්තර්ජාතික සහයෝගීතාවය වඩාත් අවශ්‍යව පවතින සම්පත් වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ණය ලෙස නොව ප්‍රදාන ලෙස ලබා ගැනීමට පහසුකම් සපයයි. ඒ සඳහා සාර්ථක ලෙස සම්පස්ථ ණය පහසුකම් වැඩ සටහන නිමා කිරීම හේතුකොට රජයේ ප්‍රතිපත්තිවල විශ්වාස කටයුතු බව පිළිබඳව ප්‍රබල හැඟීමක් ගොඩනැගුණු අතර, මෙමගින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන වලින් දිගු කාලීන ආධාර වැඩසටහන් කරා යොමුවීමට ඉඩ සැලසීම සහ බහු පාර්ශ්වීය ආධාර කරුවන්ගෙන් ආයෝජන ලැබීමට ඇති හැකියාව වැඩි දියුණුකරවයි. සාර්ව ආර්ථික

කළමනාකරණය වැඩි දියුණු වීමට ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ඇති කැපවීමද විදේශීය මූලාශ්‍ර වලින් ලැබෙන සහනදායී ආධාර ලබා ගැනීමට රට සතු යෝග්‍යතාවය තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී.

මෙම තත්ත්වය අනුව රජයේ උත්සාහයන් ලබා ගත් සාර්ථකත්වය දිරි ගන්වන පුළුල් හදිසි මානව අවශ්‍යතා සම්බන්ධ කටයුතු වෙනුවෙන් විදේශාධාර ඒකරාශී කිරීම පිණිස මානව අවශ්‍යතා සම්බන්ධ කරුණු වෙනුවෙන් 2002 නොවැම්බර් මස පැවැත්වුණු ඔස්ලෝ රැස්වීම යොදාගැනිණ. අවශ්‍යව ඇති විශාල ආධාර ප්‍රමාණය හා සසඳන කල ලබා දීමට පොරොන්දු වූ ආධාර ප්‍රමාණය ඇ.එ.ජ. ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 70 ක පමණ පුළුල් ප්‍රමාණයක් වුවද සාම ක්‍රියාදාමය ට ආධාර කරනු පිණිස මූල්‍ය ආධාර සැපයීමට ආධාර සපයන්නන්ගේ ඇති බැඳීම මෙමගින් තහවුරු විය. මෙලෙසම 2003 දී ජපානයේ පැවැත්වීමට නියමිත ආධාර සපයන්නන්ගේ කණ්ඩායමේ රැස්වීමේදී අවශ්‍ය විදේශ ආධාර වැඩිකර ගැනීමට අවස්ථාව සලසනු ඇත. මෙය ආර්ථික සංවර්ධන කටයුතු සඳහා විශේෂයෙන්ම මුළු දිවයින පුරා යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සහ වියදම් සහිත ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා අවශ්‍ය අමතර සහනදායී ආධාර ඒකරාශී කර ගැනීමට අනිවිභිෂ්ඨ අවස්ථාවක් සපයනු ඇත. මෙම ආධාර ඉහළ මට්ටමක සහන සහිතව ඒකරාශී කර ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර ණය වශයෙන් නොව ප්‍රදානයන් ලෙස ලබා ගත හැකි නම් වඩා සතුටු දායකය.

සෑම ආධාර සපයන්නෙකුම පාහේ ආධාර සැපයීමට තම අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ ඇති අතර, ඉන් සමහරු ඔවුන්ගේ සහනදායී ආධාර වැඩි කිරීමටද පටන් ගෙන ඇත. ප්‍රතිපත්ති වල විශ්වාස කටයුතු බව, සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය වර්ධනය වීම, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ඇති දැඩි කැපවීම හා ණය ආපසු ගෙවීම පිළිබඳව ලංකාව සතුව පවතින අනිවිභිෂ්ට වාර්තාව මෙහිදී ආධාර සපයන්නන් විසින් සැලකිල්ලට ගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාව කිසිවිටකත් ණය ප්‍රතිලේඛන ගත කිරීමක් හෝ ණය සේවාකරණ වගකීම් පැහැර හැරීමක් කර නැත. ශ්‍රී ලංකාව සඳහා 2003 අප්‍රේල් මාසයේදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් අනුමත කළ දිළිඳුකම අඩුකිරීමේ සහ වර්ධන පහසුකම සමග දීර්ඝ කළ අරමුදල් පහසුකම මේ සම්බන්ධයෙන් ලබා ගත් විශාල ජයග්‍රහණයකි. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලබාගත් මුළු ආධාර ප්‍රමාණය වි.ගැ.හි. ෫෨ ලක්ෂ 413.4 කි. එනම් එ.ජ.ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 567 කි. (රටට අයත් පංගු ප්‍රමාණයෙන් සියයට සියයකි.) මෙය දිළිඳු කම අඩු කිරීමේ වර්ධන පහසුකම යටතේ ලබා දෙන ලද වි.ගැ.හි. ෫෨ ලක්ෂ 269 ක් එනම් එ.ජ. ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 369 (පංගු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 65 ක්) සහ තුන් අවුරුදු දීර්ඝ කළ අරමුදල් පහසුකම යටතේ වි.ගැ.හි. ෫෨ ලක්ෂ 144.4 ක් එනම් එ.ජ. ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 198 කින් (පංගු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 35 කින්) සමන්විතය. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ වර්ධන පහසුකම ප්‍රතිලාභ රැස්කළ සපයනු ලැබූ පළමුව එය අඩු

පොලී අනුපාතයක් (වාර්ෂිකව සියයට 0.5) ක් යටතේ මූල්‍ය ආධාර විශාල ප්‍රමාණය සහන කාලයක් සහිතව (අවුරුදු 51/2 කි)² දිගු කාලයක් (ආපසු ගෙවීමේ කාලය වර්ෂ 10 කි) සඳහා ලබා දීමයි. දෙවනුව එය ආධාර කරුවන්ගෙන් අමතර ආධාර ඒකරාශී කිරීමට ඉඩ සලසයි. තෙවනුව ආධාර සපයන්නන්ගේ මූල්‍යාධාර පමණක් නොව පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ලැබීමද ධෛර්යමත් කර වීමට උපකාර වන පරිදි රටෙහි ආර්ථික කළමනාකරණය පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර තහවුරුවක් ලබා දෙයි. සිව්වනුව, මුළුමනින්ම පාහේ ගෙවුම් ශේෂයට ආධාරයක් වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලැබෙන ආධාර රටෙහි විදේශ සංචිත වැඩි කිරීම මගින් රටෙහි සාර්ව ආර්ථික ව්‍යාධිමත් වැඩි දියුණු කරනු ඇත. මෙම තත්ත්වය ආර්ථිකය බාහිර කම්පන වලට ඔරොත්තු දීමට ඇති හැකියාව මෙන්ම විනිමය අනුපාතයෙහි ස්ථාවර බව වර්ධනය කරයි. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ සහ වර්ධන පහසුකම වැඩපිළිවෙල සාර්ථකව නිම කිරීමට සියලුම ප්‍රයත්නයන් දැරිය යුතු අතර, මෙය රටෙහි ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීමටත් ප්‍රතිපත්තිවල විශ්වාසවන්ත බව වර්ධනය කර ගැනීමටත් ඉවහල් වනු ඇත.

එසේම රටට ආධාර සැපයීමේ නව උපාය මාර්ග යටතේ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා 2001 මාර්තු මස ලෝක බැංකුව විසින් අනුමත කල ණය මුදල් ප්‍රමාණය සමග ලෝක බැංකු කණ්ඩායමෙන් ලබා ගන්නා ලද දිගුකාලීන සහන ණය සමූහයෙහි වැඩි වීමක් දක්නට ලැබුණි. මෙම නව උපාය මාර්ගය යටතේ මූලික ණය වැඩ සටහනට අනුව එ. ජ. ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 800 ක් වූ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන අධිකාරියේ අරමුදල් (උසස් වැඩසටහන් කල්පිතය යටතේ එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 1 ක්) මුදල් වර්ෂ 2003 සිට 2006 දක්වා සහන පොලියක් යටතේ (වාර්ෂිකව සියයට 0.5 බැගින්) ඉතා දීර්ඝ කාලයකට (වර්ෂ 30 කට) සහන කාලයක්ද (වර්ෂ 10 ක) සහිතව ප්‍රදානය කළ හැකි බව අනුමත කරන ලදී. මෙම අරමුදල් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සහ මූලික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය මූල්‍ය කරණය කිරීම උදෙසා අයවැයට ආධාරයක් ලෙස ලැබෙනු ඇත.

සෑම වර්ෂයකදීම දිළිඳුකම අඩු කරලීමේ උපාය මාර්ගයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ආධාරයක් වන ලෙසට දිළිඳුකම අඩු කරලීමේ අනුග්‍රහ ණය වැඩසටහන යටතේ බෙදා හරිනු ඇත. සංඛ්‍යා සටහන 1.9 හි දක්වා ඇති පරිදි මූලික වැඩසටහන් සඳහා සහාය වීමට මෙම අරමුදල් වර්ෂයකට ආයෝජන හෝ ආ-ශික කටයුතු දෙකෙහි සිට හතර දක්වා යොදා ගනු ඇත. දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ අනුග්‍රහ ණය වැඩසටහන යටතේ අදාළ මූලික සැලසුම් සඳහා ලෝක බැංකු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය 2003 වසරේ මැද භාගයේදී ලබා ගැනීමට කටයුතු යොදා ඇත. මෙම වැඩසටහන යටතේ වැඩසටහන් කාලය තුළ වැඩසහන් මූල්‍යකරණය සඳහා පමණක් (එ.ජ.ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 380 ක්) ප්‍රදාන කරනු ඇත.

මෙලෙස ශ්‍රී ලංකාවට ආධාර වශයෙන් වාර්ෂිකව එ.ජ.ඩොලර් ෫෨ ලක්ෂ 200 ක් පමණ සපයන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

² දීර්ඝ අරමුදල් පහසුකම් යටතේ එක් කොටසක් 2003 අප්‍රේල් මාසයේ දී පදනම් අනුපාත සියයට 2.27 යටතේ සහන කාල සීමාව (අවුරුදු 4) සහ ණය ගෙවීමේ කාලය වර්ෂ 10 වන ණයක්ද ඇතුළත්ය.

1.9 සංඛ්‍යා සටහන
ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතන මූලික න්‍යාය දෙක වැඩසටහන
(මුදල් වර්ෂ 2003-2006)
ඩොලර් දස ලක්ෂ

2003 මුදල් වර්ෂය	205
දිළිඳුකම අඩු කරලීමේ අනුග්‍රහ ණය I: නිෂ්පාදන සාධක	110
ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා තාක්ෂණික සහයෝගීතාවය	15
ප්‍රජා ජල සැපයුම දෙවන දේශීය	40
ඊඩ්ස් රෝගය වළක්වාලීමේ ජාතික ව්‍යාපෘතිය	10
විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ අර්ථවත් බව සහ තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම	30
2004 මුදල් වර්ෂය	230
දිළිඳුකම අඩුකරලීමේ අනුග්‍රහ ණය II: ජල සැපයුම් ප්‍රතිසංස්කරණය සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය	90
රී ලංකා	50
ග්‍රාමීය දිළිඳුබව අඩු කරලීමේ ආරම්භක වැඩසටහන	40
සුව සේවා කටයුතු	50
2005 මුදල් වර්ෂය	195
දිළිඳු බව අඩු කරලීමේ අනුග්‍රහ ණය III: රාජ්‍ය සේවා ප්‍රතිසංස්කරණ	90
උතුරු නැගෙනහිර යටිතල පහසුකම් පුනරුත්ථාපන හෙවත් ධාරිතාව නොවැඩිවීම	40
රාජ්‍ය සේවා ප්‍රතිසංස්කරණය සහ තාක්ෂණික සහය ලබා දීම	15
අධ්‍යාපන සේවා කටයුතු	50
2006 මුදල් වර්ෂය	170
දිළිඳු බව අඩුකරලීමේ අනුග්‍රහ ණය IV: (හීරණය කිරීමට) ඉඩකඩම් සහ ජල පරිපාදනය	90
නාසරික දිළිඳු ජනතාවට අවශ්‍ය සේවාවන් සැපයීම	40

මූලය : ලෝක බැංකුව

එමගින් දෙනු ලබන ආධාර කවදුරටත් වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු ආරම්භ කර ඇත. මේ අතර අනෙකුත් ආධාර දෙන සංවිධාන හා ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම ආධාර සැපයුම්කරු වන ජපානයද ඇතුළත් වූ ද්විපාර්ශ්වික ආධාර දෙන රටවල්, ශ්‍රී ලංකාවට සහනදායී ආධාර දීම වැඩි කිරීමට ඇති තම බැඳීම ඉතාම පැහැදිලිව ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

එසේම මෙම ආධාර ලැබෙන්නේ ජනගහනයෙන් විශාල පිරිසකට විශේෂයෙන්ම අඩු ආදායම්ලාභීන්ට ප්‍රතිලාභ සලසනු පිණිසය. මෙම ආධාර ශ්‍රී ලංකාව පිළියෙල කොට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, ලෝක බැංකුව හා අනෙකුත් ආධාරකරුවන් විසින් අනුමත කරන ලද දිළිඳු කම අඩු කිරීමේ උපායමාර්ග පත්‍රිකාව පදනම් කොට සපයනු බැවිනි. (3 විශේෂ සටහන) මෙම ආධාර වැඩ පිළිවෙලවල් යටතේ බලපාරොත්තු වන ආර්ථික ගැලපුම් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ලැබෙන මහජන සහයෝගය ශක්තිමත් කර ගැනීමට ඉඩ සලසමින් මෙම වැඩ සටහන් වල ප්‍රතිලාභ ආර්ථිකයේ සියළු අංශ කරා විහිදී යාම වේගවත් වනු ඇත.

තවදුරටත් රටෙහි ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතන විසින් දෙන ලද මෙම ණය මුදල අන්තර් ජාතික ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කරන අතර රට තුළට පෞද්ගලික විදේශ ආයෝජන ගලා ඒමද ධෛර්යමත් කරනු ලබයි. ඉදිරි වර්ෂ කිහිපය ඇතුළත ශ්‍රී ලංකාවේ ඒක පුද්ගල ආදායම වැඩිවීම හේතුවෙන් සහනදායී ණය ආධාර ලැබීමට සුදුසුකම් ලබන කඩඉම ඉක්මවූ විට ශ්‍රී

ලංකාව බහු පාර්ශ්වීය ආයතනයන්ගෙන් ලබන සහනදායී ආධාර ලැබීමට සුදුසුකම් නොලබන බැවින් නිල ආධාර කරුවන්ගෙන් ලබන ආධාර අඩු වී යාමත් සමග රටට ලැබෙන සහනදායී ආධාර අඩු විය හැකි බැවින් පෞද්ගලික ආයෝජන ධෛර්යමත් කළ යුතුය. මෙම තත්ත්වය යටතේ රටෙහි රාජ්‍ය ණය සඳහා ණය ශ්‍රේණි ගත කිරීමක් (Rating) හැකි ඉක්මනින් පිළිගත් ජාත්‍යන්තර ණය වර්ගීකරණ ආයතන වලින් ලබා ගැනීම ඉදිරිය ගැන සිතා ගනු පියවරක් වනු ඇත. මෙය තවදුරටත් ආයෝජක විශ්වාසය ශක්තිමත් කරනු ලබන අතරම ශ්‍රී ලංකාවේ සම්පත් පදනමද වැඩි දියුණු කරනු ඇත. තවදුරටත් එය රටෙහි ප්‍රතිපත්ති වැඩි දියුණු කිරීමත් සමග ශ්‍රේණියෙහි ඉහළ යාමක් මෙන්ම ප්‍රතිපත්තිවල ඇති හා දුර්වලතා හා මගහැරීමත් නිසා ලබා ගත් ශ්‍රේණියෙහි පහළ වැටීමක් සිදු වන බැවින් මෙම ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම, රටෙහි ප්‍රතිපත්ති ශික්ෂණයෙහි වර්ධනයක් ඇති කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව, ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විසින් සාම ක්‍රියාදාමය සඳහා ආධාර කිරීමටත්, පුනරුත්ථාපන, ප්‍රතිසංස්කරණ හා මුළු රටෙහිම සංවර්ධන කටයුතු සඳහා විශාල වශයෙන් සහනදායී මූල්‍ය පහසුකම් සැලසීමට තම කැමැත්ත ප්‍රකාශ කර ඇති මෙම පරම අවස්ථාව අන්තෝනල යුතුය. එසේ වුවද මෙම අවස්ථාවෙන් උපරිම ප්‍රතිලාභ ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගැනීම, සියළුම ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට එනම් දේශපාලනඥයන් (රජයේ සහ විරුද්ධ පක්ෂයේ), රජයේ සේවකයන්, සිවිල් සමාජය සහ පෞද්ගලික අංශයේ කැපවීම, සමගිය සහ හැකියාව මත මුළුමනින්ම රඳ පවතියි.

සාරාංශය හා නිගමන : ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාවේ, විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කළ ප්‍රථම රට වුවද, පසුගිය වසර 25 මුළුල්ලෙහි තමා ලබා ගත් ජයග්‍රහණයන් පිළිබඳව සතුටු විය නොහැක. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේදී පවත්වාගනු ලැබූ වර්ධන වේගය රටෙහි දිගු කාලීන ආර්ථික විභවතාවයට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. පවත්වා ගත හැකිව තිබූ වර්ධන විභවතාවය වඩා අඩු මට්ටමක ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයක් පැවතීමට විනාශකාරී සිවිල යුද්ධය විශාල දායක වූ අතර, ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිළිවෙල ප්‍රබල ලෙස උනන්දු කර වීමට අසමත් වීමද මෙම අසතුටුදායක ප්‍රතිඵලයට බලපෑ ප්‍රධාන හේතුවකි. එබැවින් මෙබඳු අතින් වැරදීම් පිළිබඳව නිවැරදිව හඳුනාගැනීම, අනාගත ආර්ථික වර්ධනය කඩිනම් කිරීමට යෝග්‍ය වන්නාවූ උපාය මාර්ගයන් සැලසුම් කරීමට උපකාරී වනු ඇත. නිත්‍ය සාමය, දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය සහ ප්‍රබල ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණයන් මෙබඳු උපාය මාර්ගයක යාර්ථකත්වයට උපකාර වන ප්‍රධාන සාධක වේ.

විශේෂ සටහන 7

ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග : 2002-2003^(අ)

2002 දී ගනුදැනු ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියා මාර්ග

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග
මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය	
2002 මාර්තු 20	- මහ බැංකු ප්‍රති මිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතික පිළිවෙලින් වර්ෂයකට සියයට 11.50 ක් හා වර්ෂයකට සියයට 13.50 ක් දක්වා, පදනම් අංක 50 කින් අඩු කරන ලදී.
2002 මාර්තු 21	- මහ බැංකු ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකය, වර්ෂයකට සියයට 13.60 ක් දක්වා පදනම් අංක 10 කින් වැඩි කරන ලදී.
2002 මාර්තු 22	- මහ බැංකු ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකය වර්ෂයකට සියයට 13.65 ක් දක්වා පදනම් අංක 5 කින් වැඩිකරන ලදී.
2002 අප්‍රේල් 04	- මහ බැංකු ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකය වර්ෂයකට සියයට 13.85 ක් දක්වා පදනම් අංක 20 කින් වැඩිකරන ලදී.
2002 ජූනි 04	- මහ බැංකු ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකය වර්ෂයකට සියයට 13.75 ක් දක්වා පදනම් අංක 10 කින් අඩුකරන ලදී.
2002 ජූනි 25	- මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුළුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ වට්ටම් අනුපාතිකය (විකුණුම්) සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය (PMYR) අතර ආන්තිකය පදනම් අංක 5 ක සිට පදනම් අංක 15 ක් දක්වා වැඩි කරන ලදී.
2002 ජූලි 11	- මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුළුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ වට්ටම් අනුපාතිකය (විකුණුම්) හා ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය අතර ආන්තිකය පදනම් අංක 15 ක සිට පදනම් අංක 50 ක් දක්වා වැඩි කරන ලදී.
2002 ජූලි 26	- මහ බැංකුවේ ප්‍රති මිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතික පිළිවෙලින් වාර්ෂයකට සියයට 10.50 ක් සහ වාර්ෂයකට සියයට 12.75 ක් දක්වා පදනම් අංක 100 ක් ක් අඩුකරන ලදී.
2002 ජූලි 29	- මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුළුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ වට්ටම් අනුපාතිකය (විකුණුම්) සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය අතර ආන්තිකය, පදනම් අංක 50 ක සිට පදනම් අංක 125 ක් දක්වා වැඩිකරන ලදී.
2002 නොවැ. 22	- මහ බැංකු ප්‍රති මිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 9.75 ක් සහ සියයට 11.75 ක් දක්වා පදනම් අංක 75 කින් හා පදනම් අංක 100 කින් අඩුකරන ලදී.
2002 දෙසැ. 17	- 2002 අංක 32 දරණ මුදල් නීති (සංශෝධන) පනත නීතිගත කරන ලදී. - මුදල් නීති පනතට සිදු කරන ලද සංශෝධනයන් සමගම ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය (SRR) මත වූ ව්‍යවස්ථාපිත සීමාවන් ද ඉවත් කරන ලදී.
මූල්‍ය අංශය	
2002 පෙබ. 1	- බලපත්‍ර ලාභී වාණිජ බැංකු වලට ප්‍රාථමික වෙළඳුන් බවට පත්වීමට අවසර දීම සඳහා සහ අධිකාරී රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිත ක්‍රමය පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥාපනත යටතේ 2002 අංක 1 දරන රෙගුලාසිය ද, ලියාපදිංචි කොටස් සහ පුරුකුම්පත් ආඥාපනත යටතේ 2002 අංක 1 දරන රෙගුලාසිය ද නිකුත් කරන ලදී.
2002 මාර්තු 01	- වාණිජ බැංකු වලට විදේශ විනිමය කටයුතු සඳහා තබාගත හැකි දෛනික උපරිම සීමාවන් (Net Open Position) වැඩි කරන ලදී. - වාණිජ බැංකු වල විදේශ විනිමය සම්බන්ධ කටයුතු වල දෛනික උපරිම සීමාව එම බැංකුවල ප්‍රාග්ධන අරමුදල් සහ සංචිත වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 10 සිට සියයට 15 දක්වා වැඩි කරන ලදී.
2002 මාර්තු 25	- රජය, මහ බැංකුව, බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනයන්හි සාමාජිකයන්ගෙන් සමන්විතව මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිසංස්කරණ කමිටුව පිහිටුවන ලදී.

(අ) 2002 වර්ෂය තුළදී මෙන්ම 2003 වර්ෂයේදී මුළු මාස හතර තුළදී ගන්නා ලද ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග මෙහි ඇතුළත්කොට ඇත. මීට අමතරව, 2003 වර්ෂයේදී ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත එමෙන්ම දැනටමත් ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇති ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියා මාර්ගයන්ද මෙයට ඇතුළත්ය.

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග
2002 අප්‍රේල් 1	- මහ බැංකුව විසින්, ශ්‍රී ලංකා ස්වයංකෘත නිෂ්කාශනාගාරය (SLACH) වාණිජ බැංකු මගින් කළමනාකරණය වන, නව සීමාසහිත සමාගමකට (සීමාසහිත ලංකාන්ද්‍රියර් සමාගම) පවරා දෙනු ලැබීය.
2002 මැයි 02	- ප්‍රාථමික වෙළඳුන් සඳහා ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය හඳුන්වා දෙන ලදී (සියයට 3).
2002 ජූලි 02	- භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසියේ දී පිරිනමන ලද ප්‍රමාණයෙන් අවම වශයෙන් සියයට 15 ක් ඉල්ලුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රාථමික වෙළඳුන් මත පනවන ලදී.
2002 අගෝ. 5	- ද්‍රවශීලතාවත්කම් ගණනය කිරීමේදී වාණිජ බැංකු විසින්, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරයන්හි කර ඇති ආයෝජනවල දෛනික වෙළෙඳපොළ වටිනාකම වාණිජ බැංකු වල ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය ගණනය කිරීම සඳහා ද්‍රවශීල වත්කම් ලෙස සැලකීමට අවසර ලබා දෙන ලදී.
2002 සැප් 13	- මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද 2002 මූල්‍ය සමාගම් උපදෙස් අංක 1 ට අනුව මූල්‍ය සමාගම් (තැන්පතු) වලට අවම වශයෙන් මාසයක කාලයක් සඳහා තැන්පතු ලබා ගැනීමට ඉඩ දෙන ලදී. මෙම වෙනස ඇති කිරීමට පෙර අදාළ අවම කාල සීමාව මාස 3ක් විය.
2002 දෙසැ 24	- වාණිජ බැංකුවල, දේශීය බැංකු කටයුතු සඳහා මෙතෙක් අදාළ වූ විවක්ෂණ නියමයන් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකකයන් සඳහා ද අදාළ කරන ලදී.
විදේශීය අංශය	
2002 ජන. 31	- නේවාසික වීසා බලපත්‍ර යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසිකව සිටින විදේශ ගමන් බලපත්‍ර ලාභීන්ට ඔවුන්ගේ ගිණුම් සඳහා පොළී ගෙවීමට අවසර දෙන ලදී.
2002 මාර්තු 16	- ශ්‍රී ලාංකිකයකුට විදේශ ගමන් වලදී රුපියල් 5,000 ක සීමාවක් දක්වා වූ ශ්‍රී ලංකා මුදල් තෝට්ටු අපනයනය කිරීමට සහ ආපසු පැමිණීමේදී ඒ හා සමාන ප්‍රමාණයක් ආනයනය කිරීමටත් අවසර දෙන ලදී.
2002 මාර්තු 22	- විදේශ ගමන් සඳහා අවසරලත් වෙළඳුන්ගෙන් මිලට ගත්, එහෙත් භාවිත නොකළ සංචාරක චෙක්පත් හා ව්‍යවහාර මුදල් තෝට්ටු, අනාගතයේ දී විදේශ ගමන් සඳහා භාවිත කිරීම සඳහා, එ.ජ ඩොලර් 2,000 හෝ ඊට සමාන වෙනත් විදේශ මුදල් ප්‍රමාණයක උපරිමයකට හා ව්‍යවහාර මුදල් තෝට්ටු වශයෙන් එ.ජ ඩොලර් 500 හෝ ඊට සමාන වෙනත් විදේශ මුදල් ප්‍රමාණයක උපරිමයකට යටත්ව ළඟ තබා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසිකයන්ට අවසර දෙන ලදී.
2002 මාර්තු 22	- මුහුදින් සහ ගුවනින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය කිරීමේ ගාස්තු විදේශ මුදලින් කිරීමට අවසර දෙන ලදී. - තැව් හා ගුවන් සේවා සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් පහසුකම් යොදා ගැනීමට අවසර දෙන ලදී.
2002 අප්‍රේල් 19	- බැංකු කටයුතු, මූල්‍ය, රක්ෂණ, කොටස් තැරැව්කරණය, නේවාසික ගොඩනැගිලි සහ මාර්ග තැනීම්, ජල සැපයුම, පොදු ප්‍රවාහන කටයුතු, පණිවුඩ හුවමාරුව, බලශක්ති නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම්, වෘත්තීය සේවා සඳහා සහ විදේශයන්හි සංස්ථාපනය කරන ලද සමාගම් වල අනුබද්ධ කාර්යාල හෝ ශාඛා පිහිටුවීම සඳහා අනේවාසික ආයෝජකයන් වෙත පනවා තිබූ සීමාවන් මුළුමනින්ම නිදහස් කරන ලදී.
2002 ජූනි 12	- ලියාපදිංචි රක්ෂකයින් සඳහා විශේෂ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් එකකට වඩා පවත්වාගෙන යාමට අවසර දෙන ලදී.
2002 සැප්. 04	- විදේශයන්හි සේවයේ නියුක්ත ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලින් නිවාස ණය ලබාගැනීමට අවසර දෙන ලදී.
2002 නොවැ. 22	- විනිමය පාලකයෝ අනුමැතිය ලත් සීමාසහිත සමාගම් වලට, විකුණා පියවීමේ පදනම මත රඳා ආනයනය කිරීමට අවසර දෙන ලදී.

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග

වෙළඳ හා තීරුබදු ප්‍රතිපත්තිය

- 2002 ජන. 01 - 2002 ජනවාරි 1 වනදා සිට 2002 නොවැම්බර් 7 වන දා දක්වා පිරිසහදු කළ බනිජතෙල් ආනයනය සඳහා බදු අත්හැරීමක් ප්‍රදානය කරන ලදී.
- 2002 ජන. 21 - සහල් සහ වී මත ආනයනය බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවයෙන් නිදහස් කළ අතර, සියයට 35 ක ආනයන තීරුබද්ද වෙනුවට කිලෝවකට රුපියල් 7 ක විශේෂිත බද්දක් පැනවීය.
- සහල් සහ වී මත ආනයන තීරු බදු පනවා තිබූ සියයට 40 ක අධිභාරය ඉවත් කරන ලදී.
- 2002 මාර්තු 01 - ඉන්දු ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම යටතේ ප්‍රදානය කරන බදු සහන ලබා දෙනු ලැබීය.
- 2002 මාර්තු 22 - රුපියල් 100 ක අවමයකට යටත්ව ආනයන බලපත්‍ර මත සියයට 0.1 ක ගාස්තුවක් පනවන ලදී.
- අපනයන බලපත්‍ර මත රුපියල් 100 ක ගාස්තුවක් පනවන ලදී.
- රතු එෂන් හා ලොකු එෂන් මත පිළිවෙලින් කිලෝවකට රුපියල් 5 ක් සහ රුපියල් 6ක් ද අර්තාපල් හා වියළි මිරිස් මත කිලෝවකට රුපියල් 30 බැගින් වූ විශේෂිත බද්දක් පනවන ලදී. බඩ ඉරිඟු මත පැවති තීරුබදු ඉවත් කරන ලදී.
- 2002 අප්‍රේල් 01 - සෝයා බෝංචි තෙල්, පාම් තෙල්, සුර්යකාන්ත ඇටවල තෙල් සහ පොල් තෙල් මත පැවති කිලෝවකට රුපියල් 20 බැගින් වූ විශේෂිත බද්ද, කිලෝවකට රුපියල් 5 දක්වා අඩුකරන ලදී.
- රෙදිපිළි ආනයන මත පැවති භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද ඉවත් කරන ලදී.
- 2002 අප්‍රේල් 15 - ආනයන මත පැවති සියයට 40ක අධිභාරය සියයට 20 දක්වා අඩුකරන ලදී.
- 2002 මැයි 03 - තීරුබදු උපදේශක සභාව පිහිටවනු ලැබීය.
- 2002 සැප්. 26 - සෝයා බෝංචි තෙල්, පාම් තෙල්, සුර්යකාන්ත ඇටවල තෙල්, පොල් තෙල් සහ වෙනත් එළවළු තෙල් මත පැවති කිලෝවකට රුපියල් 5 ක් වූ විශේෂිත බද්ද ඉවත් කරන ලදී.
- මයිසූර් පරිප්පු සහ කහ පරිප්පු මත පැවති සියයට 20ක ආනයන අධිභාරය ඉවත් කරන ලදී.
- හාල් මැස්සන්, ටින් කළ මාළු සහ කුනීස්සන් මත පැවති තීරුබදු ඉවත් කරන ලදී.
- 2002 ඔක් 01 - කුකුළු පාලන අංශය සඳහා අපනයන ප්‍රතිදාන ක්‍රමය හඳුන්වා දුනි. (අපනයනය කරන සෑම කුකුළු මස් කිලෝවක් සඳහාම රුපියල් 20 ක සහනාධාරයක් ඕනෑම රටකට අපනයනය කරන මුල් කිලෝ දශ ලක්ෂ 6 දක්වා ලබාදෙයි).
- 2002 නොවැ 06 - බොරතෙල්, තිරිඟු, ඖෂධ හා පොත්පත් ආනයනය හැරුණු කොට මෙතෙක් තීරුබදු රහිතව පැවති භාණ්ඩ මත සියයට 2 ක හා සියයට 10 ක තීරුබදු පැනවීය.
- සහල් ආනයන මත පැවති විශේෂිත බද්ද කිලෝවකට රුපියල් 5 දක්වා අඩුකරන ලදී.
- මුං ඇට, කවුපි, තෝර පරිප්පු, සහල් පිටි සහ හකුරු මත කිලෝවකට රුපියල් 5 බැගින් වූ විශේෂිත බද්දක් පැනවීය.
- 2002 නොවැ. 18 - ඉවත දමන සහ සුන්බුන් තඹ, නිකල්, ඇලුමිනියම්, ලෙඩ්, සින්ක්, ටින් සහ ටන්ස්ටන් වැනි බනිජ ද්‍රව්‍ය අපනයන බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවයට යටත් කරන ලදී.

රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය

- 2002 පෙබ 01 - පැට්‍රල්, ඩීසල්, සහ භූමිතෙල් සඳහා වූ වටිනාකම මත වූ සියයට 35 ක නිෂ්පාදන බද්ද ඉවත් කර පැට්‍රල් ලීටරයක් සඳහා රුපියල් 24 ක් සහ ඩීසල් ලීටරයක් සඳහා රුපියල් 4ක් වූ විශේෂිත නිෂ්පාදන බදු පනවන ලදී.
- 2002 පෙබ 14 - තෝරාගත් සිගරට් වර්ග සඳහා අදාලවන නිෂ්පාදන බදු අනුපාතය වෙනස් කරන ලදී (දිග මි.මී. 60 ට වඩා අඩු සිගරට් සඳහා වූ බද්ද අඩු කළ අතර, දිග මි.මී. 72-84 වූ සිගරට් සඳහා වූ බද්ද වැඩිකරන ලදී).
- 2002 පෙබ 22 - තිරිඟු, තිරිඟු පිටි හා පාන් මත වූ ජාතික ආරක්ෂක බද්ද ඉවත්කරන ලදී.
- ශ්‍රීලංකා ලංකා සමාගම වෙත මෙතෙක් දෙන ලද පාන්පිටි සඳහා වූ සහනාධාර ගෙවීම ඉවත් කරන ලදී.

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග						
2002 මාර්තු 22	- නිෂ්පාදන බදු (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ බියර් (සියයට 10) සහ සැර මත්පැන් වර්ග (සියයට 30) සඳහා වූ නිෂ්පාදන බද්ද ඉවත් කරන ලද අතර, සියලුම මද්‍යසාර සඳහා වූ නිෂ්පාදන බදු සුරාබදු පනත යටතට ගනු ලැබීය. මින් අභිමි වූ ආදායම පියවා ගැනීම සඳහා සුරා බදු අනුපාත වැඩි කරන ලදී.						
2002 අප්‍රේල් 01	- සියලුම වාණික ජලය අඩංගු පාන වර්ග මත ලීටරයකට රුපියල් 4ක් වූ නිෂ්පාදන බද්දක්, නිෂ්පාදන බදු (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ පනවන ලදී. - පොළී ආදායම මත සියයට 10 ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් පනවන ලදී. (බදු නිදහස් සීමාව වර්ෂයකට රුපියල් 72,000ක් විය). - පුද්ගල ආදායම් බදු නිදහස් සීමාව වර්ෂයකට රුපියල් 240,000 දක්වා වැඩිකරන ලද අතර, අදාළ බදු අනුපාත පහත දැක්වෙන පරිදි වෙනස් කරන ලදී. <table border="0" data-bbox="556 721 813 814"> <tr> <td>පළමු රු. 180,000</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>දෙවන රු. 180,000</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>ඉතිරිය</td> <td>35%</td> </tr> </table>	පළමු රු. 180,000	10%	දෙවන රු. 180,000	20%	ඉතිරිය	35%
පළමු රු. 180,000	10%						
දෙවන රු. 180,000	20%						
ඉතිරිය	35%						
2002 අප්‍රේල් 10	- වාර්ෂිකව බද්දට යටත් වන ආදායම රුපියල් දශලක්ෂ 5 නොඉක්මවන සමාගම් වලින් අයකරන සාමූහික ආදායම් බදු අනුපාතය සියයට 20 දක්වා අඩුකරන ලදී.						
2002 අප්‍රේල් 29	- සාමූහික බදු මත වූ සියයට 20 ක අධිභාරය ඉවත් කරන ලදී. - අත්තිකාරම් සමාගම් බද්ද අහෝසි කරන ලදී. - ප්‍රාග්ධන ලාභ මත වූ බද්ද ඉවත් කරන ලදී. - 2002 මාර්තු 31 වන දිනට තම ආදායම නිසිලෙස ප්‍රකාශ නොකළ පුද්ගලයන් සඳහා 2002 අංක 7 දරන දේශීය ආදායම් (විශේෂ විධිවිධාන) පනත යටතේ බදු සමාවක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය.						
2002 අප්‍රේල් 10	- භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මගින් රජයට ලබාගතහැකි ණය ප්‍රමාණය පිළිබඳව වූ ව්‍යවස්ථාපිත සීමාව රුපියල් බිලියන 250 තෙක් වැඩි කරන ලදී.						
2002 අප්‍රේල් 29	- විදේශ සේවා නියුක්තිකයින් සඳහා නිරු බදු නිදහස් දීමනාව එ.ජ.ඩොලර් 1,250 සිට 1,500 දක්වා වැඩි කරන ලදී.						
2002 අප්‍රේල් 30	- මධ්‍යම රජය යටතේ පනවා තිබූ මුද්දර බදු අහෝසි කරන ලදී.						
2002 මැයි 01	- අපනයන සැකසුම් කර්මාන්ත සඳහා කරන ආනයන වෙත සියයට 0.75 ක සහනදායී බදු අනුපාතයක් සහිතව සියලුම ආනයන සඳහා සියයට 1 ක වරාය හා ඉවත් තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද පනවන ලදී.						
2002 මැයි 23	- ආදායම් කළමනාකරණ උපදේශක සභාව පිහිටුවන ලදී.						
2002 ජූනි 01	- 2002 අංක 16 දරන හරබදු පනත යටතේ සියලුම හර ගනුදෙනු සහ තැන්පතු සහතික හා සංචාරක වෙත්පත් මුදල් කිරීම මගින් ලබාගන්නා මුදල් මත සියයට 0.1 ක හරබද්දක් හඳුන්වා දෙන ලදී.						
2002 අගෝ 01	- භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද සහ ජාතික ආරක්ෂක බද්ද අහෝසි කළ අතර, ඒ වෙනුවට එකතුකළ අගය මත බද්ද හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. - සිගරට්, පැට්‍රල්, ඩීසල් හා භූමිතෙල් මත වන නිෂ්පාදන බදු සංශෝධනය කරන ලදී.						
2002 ඔක් 10	- යූරියා සඳහා වූ පොහොර සහනාධාරය ස්ථාවර මිල සහනාධාරයක (වෙලෙඳ පොල මිල කිලෝ 50කට රුපියල් 350) සිට ස්ථාවර පිරිවැය සහනාධාර ක්‍රමයක් (සහනාධාරය මෙට්‍රික් ටොන් 1 කට රුපියල් 6,000) ලෙස සංශෝධනය කරන ලදී.						
2002 ඔක් 12	- 1995 අංක 16 දරන මූල්‍ය පනත මගින් පනවන ලද ඩීසල් බද්ද අහෝසි කරන ලදී.						
2002 ඔක් 18	- සිගරට් මත වන නිෂ්පාදන බද්ද සංශෝධනය කරන ලදී.						
2002 ඔක් 22	- 2002 අංක 24 දරන සමාජ සුබසාධක පනත නීතිගත කරන ලදී (විශේෂ සටහන 16 බලන්න).						
2002 දෙසැ 17	- ආදායම් කළමනාකරණ උපදේශක සභාව, ආදායම් මෙහෙයුම් කමිටුවක් බවට ප්‍රතිව්‍යුහගත කරන ලදී.						

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග

අනෙකුත් ප්‍රතිපත්තීන්

- 2002 ජනවාරි 15 - ස්වයංක්‍රීයව බණිජ තෙල් මිල ගැලපීමේ සම්කරණයක් හඳුන්වා දෙන ලදී.
- 2002 මාර්තු 06 - 1999 කෘෂිකර්ම සහ කෘෂිකර්ම පනත යටතේ අර්තාපල් වගාව සඳහා නව රක්ෂණ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී.
- 2002 මාර්තු 20 - ස්වයංක්‍රීයව බණිජ තෙල් මිල ගැලපීමේ සම්කරණයට ඇතුළත්ව පැවති ණය පියවාගැනීම සඳහා අයකල ගාස්තුව ලීටර් 1 ට රු. 3.50 සිට රු.2.50 දක්වා අඩු කරන ලදී.
- 2002 අප්‍රේල් 01 - ආයෝජන මණ්ඩලයේ ලියාපදිංචි ව්‍යාපාර විසින් දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි අලෙවිකරනු ලබන ඇඟළුම් සඳහා රු.25 ක ඒකාකාර ගාස්තුවක් පනවනු ලැබීය.
- 2002 අප්‍රේල් 15 - විදුලි බල ගාස්තුව සියයට 37 ක සමාන්‍යයකින් ඉහළ දමන ලදී.
- 2002 මැයි 01 - දුරකථන ගාස්තු සියයට 15 ක සමාන්‍යයකින් ඉහළ දමන ලදී.
- 2002 මැයි 04 - අත්හදා බැලීමේ පදනමක් ශ්‍රී ලංකා පාරිභෝගික මිල දර්ශකය හඳුන්වා දෙන ලදී.
- 2002 ජුනි 01 - ජල ගාස්තු සියයට 12.5 ක් සියයට 87.5 ක් අතර ප්‍රමාණයන්ගෙන් ඉහළ දමන ලදී.
- 2002 ජූලි 01 - සම්කරණයකට අනුව වසරකට වරක් බස්ගාස්තු වෙනස් කිරීම සඳහා බස්ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියක් මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහනය සඳහා හඳුන්වාදෙනු ලැබීය.
- 2002 ජූලි 15 - ස්වයංක්‍රීයව බණිජ තෙල් මිල ගැලපීමේ සම්කරණයට ඇතුළත්ව තිබූ ණය පියවා ගැනීම සඳහා අයකල ගාස්තුව (පෙට්‍රල් ලීටරයකට රු.6 බැගින්ද ඩීසල් ලීටරයට රු.2.50 බැගින්ද) ඉවත් කරනු ලැබීය.
- 2002 අගෝ. 06 - 1942 කර්මාන්තශාලා පනත සංශෝධනයට ලක් කරන ලදී.
- 2002 ඔක්. 01 - රාජ්‍ය අංශයේ බඳවාගැනීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවන ලදී.
- රාජ්‍ය අංශයේ පවතින පුරප්පාඩු තනතුරු අහෝසි කරන ලදී.
- 2002 ඔක්. 22 - ග්‍රාමීය ආර්ථික පිබිදවීමේ මේආරමුදල පිහිටු වනු ලැබීය.
- 2002 නොවැ. 07 - නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ඉදිරි වෙළෙඳ හිඟිපුම් යටතේ බීජ සහ වගා කිරීමේ ද්‍රව්‍ය නිපදවීම සහ කෘෂි නිෂ්පාදන මිලට ගැනීම සහ ගබඩා කිරීම සඳහා වන උපරිම ණය සීමාව රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 2.7 සිට රුපියල් 4 ශ ලක්ෂ 5 දක්වා ඉහළ දමනු ලැබීය.
- 2002 දෙසැ. 11 - ආයෝජන මණ්ඩල පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරනු ලැබීය.
- 2002 අංක 28 දරණ විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත නීතිගත කරන ලදී.
- 2002 දෙසැ. 17 - 2002 අංක 33 දරණ බණිජ තෙල් නිෂ්පාදන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත නීතිගත කරන ලදී.
- 2002 දෙසැ. 18 - 2002 අංක 34 දරණ ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය පනත නීතිගත කරන ලදී.
- 2002 දෙසැ. 20 - 2002 අංක 35 දරණ ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා පනත නීතිගත කරන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

- 2003 ජන 7 - මහ බැංකු ප්‍රති මිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතික පිළිවෙලින් වර්ෂයකට සියයට 9.00 ක් සහ වර්ෂයකට සියයට 11.00 දක්වා පදනම් අංක 75 කින් අඩුකරන ලදී.

2003 දී ගනුදැනු ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග
2003 ජන 28	- මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුචුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ වට්ටම් අනුපාතිකය (විකුණුම්) සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය අතර ආන්තිකය පදනම් අංක 125 ක සිට පදනම් අංක 25 ක් දක්වා අඩු කරන ලදී.
2003 පෙබ 11	- මහ බැංකුවේ ද්විතියික කවුචුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ වට්ටම් අනුපාතිකය (විකුණුම්) සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ බර තබන ලද සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතිකය අතර ආන්තිකය පදනම් අංක 25 ක සිට පදනම් අංක 5 ක් දක්වා තවදුරටත් අඩු කරන ලදී.
2003 මාර්තු 3	- සක්‍රීය විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු අරඹන ලදී.
2003 අප්‍රේල් 3	- වාණිජ බැංකුවල ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය ගණනය කිරීම සඳහා ඔවුන් ගේ තැන්පතු වගකීම් සහ සුරක්ෂිතාගාරවල මුදල් පෙර සතියෙහි අභ්‍යන්තරවදායීත් අවසන් වූ සතිය තුළ පැවති දෛනික සාමාන්‍ය පදනම් කර ගැනීම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

මූල්‍ය අංශය

- 2003 ජන 1 - වාණිජ බැංකුවල දේශීය බැංකු ඒකකයන්ට සහ විශේෂිත බැංකුවලට අදාළ වන ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතය වැඩි කරන ලදී. ඒ අනුව වාණිජ බැංකු සහ විශේෂිත බැංකු විසින් සියයට 5 කට නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධනයකින් (Core Capital) සමන්විත, අවම වශයෙන් සියයට 10 ක අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අනුපාතයක් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍යය.
- ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරන සම්මතයන් යටතේ, විදේශයන් හි ආයෝජනය කර ඇති සියලුම ස්ථාවර ආදායම් ලැබෙන වත්කම් 'ගනුදෙනු වන', 'පරිනත විම දක්වා පවත්වාගනු ලබන' සහ 'විකිණීම සඳහා පවතින' ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම ආරම්භ කරන ලදී.
- 2003 ජන 15 - ඵලදා වක්‍රය දීර්ඝ කරමින් පරිණත කාලය අවුරුදු 10 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී.
- 2003 පෙබ 1 - ඵලදා වක්‍රය තවදුරටත් දීර්ඝ කරමින් පරිණත කාලය අවුරුදු 15 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී.
- 2003 අප්‍රේල් 1 - ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සඳහා වූ ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය සියයට 3 ක සිට සියයට 5 ක් දක්වා වැඩි කරන ලදී.
- පළමුපෙළ (Tier I) ප්‍රාග්ධනය අවම වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 150 ක් සහිතව ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ගේ අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය රුපියල් දශ ලක්ෂ 200 දක්වා වැඩි කරන ලදී.

විදේශීය අංශය

- 2003 ජන 21 - ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ අංක 17 වගන්තිය යටතේ විදේශීය පරිපාලනයට යටත් වූ සමාගම් වලට රුපියල් ණය ලබාදීම සඳහා පනවා තිබූ සීමාවන් ඉවත් කරන ලදී.
- විදේශ ණය ගෙවීම් සඳහා ඉදිරි මිලදී ගැනීම් කාල සීමාව දින 720 ක් දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.
- ආනයන ලිපිලේඛන පිළිබඳ කටයුතු කරන්නන් හැර අනෙකුත් බැංකුවලින් ආනයන සඳහා විදේශ මුදල් ඉදිරි මිලදී ගැනීම් සිදුකිරීමට අවසර දෙන ලදී.
- විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ලබා ගත් ණය මුදල් ගෙවීම් පැහැර හැර ඇති අවස්ථාවල එම ණය මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා උගස්කරන ලද වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන ලාභය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වලට පරිවර්තනය කිරීමට අවසර දෙන ලදී.
- ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත පදිංචි පුද්ගලයන්ට, අපනයන සහ අනෙකුත් සේවා ගිවිසුම් සඳහා සීමාවකින් තොරව මිල ඉල්ලුම් කරන ලද බැඳුම්කර සහ මිල නියම කරන ලද බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට අවසර දෙන ලදී.
- අපනයන සහ අනෙකුත් සේවා ගිවිසුම් සඳහා හැර අනෙකුත් වගකීම් ලිපි මත පනවා තිබූ සීමාව රුපියල් 200,000 සීමාවේ සිට එක්සත් ජනපද ඩොලර් 500,000 දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය	ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග
	- ආනයන සැපයුම් කරුවන්ට ප්‍රමාද ගෙවීම් සිදු කිරීමේ දී එක් එක් මුදල් සඳහා පවත්නා පොළී අනුපාතිකය නොඉක්මවන පොළී අනුපාතිකයන් යටතේ (එකී මුදල් වර්ග වලින්) පොළිය ගෙවීමට අවසර දෙන ලදී.
වෙළඳ හා තීරුබදු ප්‍රතිපත්තිය	
2003 ජන 01	- අපනයනය සඳහා කෙරෙන ආනයන මත පැවති සියයට 0.75 ක වරාය සහ ගුවන්තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද සියයට 0.5 දක්වා අඩු කරන ලදී.
රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය	
2003 ජන 01	- 2003 අංක 3 දරණ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත ක්‍රියාත්මක වීම ඇරඹීම. (විශේෂ සටහන 5 බලන්න). - පොලී ආදායම මත වූ සියයට 10 ක රඳවා තබාගැනීමේ බද්ද යටතේ පැවති බදු නිදහස් සීමාව වසරකට රුපියල් 72,000 සිට රුපියල් 108,000 දක්වා වැඩි කරන ලදී. - සියයට 0.1 ක හරබද්ද වාණිජ හා බලපත්‍ර ලාභී විශේෂිත බැංකු සමග වන ඉතුරුම් තැන්පතු ද අයත්වන පරිදි පුළුල්කරන ලදී. හරබද්දෙන් නිදහස් හර ප්‍රමාණය මාසිකව රුපියල් 20,000 තෙක් වැඩිකරන ලදී. - බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන ද අයත් වන පරිදි එකතුකළ අගයමත බද්ද පුළුල් කරන ලදී. - මීට පෙර එකතුකළ අගය මත බද්දෙන් නිදහස් කර තිබූ ශ්‍රී ලංකා ප්‍රදර්ශන කාර්යාංශය යටතේ ලියාපදිංචි වෘත්තීය සමුළු සංවිධායකයන් විසින් සපයන සේවාවන්, රෙදිපිළි හා අත්යන්ත්‍ර නිෂ්පාදන, ස්වර්ණාභරණ, වෛද්‍ය හා දත්ත උපකරණ ආනයනය සහ ශල්‍ය උපකරණ ආනයනය යනාදිය සියයට 10ක බදු අනුපාතය යටතට ගෙන එන ලදී. - රා නිෂ්පාදනය සඳහා කිතුල් ගස් මැදීම වෙනුවෙන් වූ කිතුල් බද්ද නැවත හඳුන්වාදෙනු ලැබීම. - වර්ෂයකට රුපියල් දශ ලක්ෂ 72 කට වැඩි පිරිවැටුමක් සහිත මද්‍යසාරයෙන් සැකසූ බීම අලෙවිකරන පුපිරි වෙළඳසල් හා වෙළෙඳසල් ආදිය සඳහා වන බලපත්‍ර ගාස්තුව වැඩිකරන ලදී. - මෝටර් රථ සඳහා වාර්ෂික ගාස්තුවක් පනවන ලද අතර, එය මාර්ග අරමුදලකට බැර කිරීමට නියමිතය.
2003 පෙබ 19	- 1958 අංක 15 දරණ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතට සංශෝධනයක් වශයෙන් දායකත්ව විශ්‍රාම අරමුදල් පනත පාර්ලිමේන්තුව මගින් සම්මත කරන ලදී. ඒ හේතුවෙන් සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතෙහි නම සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් හා දායකත්ව විශ්‍රාම අරමුදල් පනත ලෙස වෙනස් කරන ලදී.
2003 අප්‍රේල් 01	- වර්ෂයකට බදු අයකළ හැකි ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 5 කට වැඩිවන සමාගම් ආදායම් පෞද්ගලික බදු අනුපාතය හා සාමූහික බදු සියයට 30 දක්වා අඩු කරන ලදී. බදු වගකීම් ගණනයේදී සමාගම් වලට දෙන ලද සියයට 5ක බදු අඩු කිරීම ඉවත් කරන ලදී. - නිර්වාසිත සමාගම් වල ප්‍රේෂණයන්ගෙන් බදු අයකිරීමේ වර්තමාන ක්‍රමය වෙනුවට සියයට 10 ක ප්‍රේෂණ බද්දක් පනවන ලදී. - රජයේ සේවකයන්ගේ ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් ආදායම ඔවුන්ගේ නිල තත්ත්වය මත ලබන පඩිනඩි වලට පමණක් සීමා කරන ලදී. - විදේශ සේවා නියුක්තිකයන් සඳහා තීරුබදු නිදහස් දීමනාව එ.ජ. ඩොලර් 1,500 සිට 1,750 දක්වා වැඩි කරන ලදී.

විශේෂ සටහන 7

බලපැවැත්වෙන දිනය

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග

අනෙකුත් ප්‍රතිපත්තීන්

- 2003 ජන 7 - 1971 සේවා නියුක්තියන්ගේ සේවය අත්හිටුවීමේ පනත සංශෝධනය කරන ලදී.
- 1950 කාර්මික ආරවුල් පනත සංශෝධනය කරන ලදී
- 1956 කාන්තා තරුණ සහ ළමා රැකියා පනත සංශෝධනය කරන ලදී.
- 2003 ජනවාරි 9 - පාරිභෝගික ආරක්ෂක අධිකාරී පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලදී.
- 2003 ජනවාරි 10 - 1999 අංක 20 දරණ කෘෂිකාර්මික සහ කෘෂි රක්ෂණ පනත යටතේ හරිතාගාර සහ පාලිත වගාවන් සඳහා නව රක්ෂණ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

2003 වසරේදී ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජිත ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග

- කොන්දේසි සහිත ගෙවීම් යටතේ සියළු ආනයන විනිමය පාලකගේ අනුමැතියෙන් තොරව ශ්‍රී ලංකා රේගුව මගින් නිදහස් කළ හැකි වන ලෙස සියළුම ආනයන සම්බන්ධව පැවති ගෙවීම් කොන්දේසි ලිහිල් කිරීම
- අවම වශයෙන් එක්සත් ජනපද ඩොලර් 100,000ක් වටිනා ප්‍රාග්ධනයක් ගෙනඒමේ කොන්දේසියට යටත්ව, අනෙව්‍යාසිකයින් විසින් අනුබද්ධ කාර්යාල හෝ ශාඛා විවෘත කිරීම ලිහිල්කරණය
- විනිමය පාලන පනත අවලංගු කිරීම සහ නව විදේශ විනිමය කළමණාකරණ පනත නීතිගත කිරීම
- මධ්‍යම පුරුකුම් තැන්පතුව සහ සහතික රහිත පුරුකුම්පත් පියවීමේ පද්ධතියක් ඇතිකිරීම සඳහා දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥාපනත සහ ලියාපදිංචි කොටස් සහ පුරුකුම්පත් ආඥාපනත සංශෝධනය කිරීම
- සහතික රහිත පුරුකුම්පත් ක්‍රමය සහ තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය හඳුන්වාදීම
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙහි රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවෙහි මධ්‍යම පුරුකුම් තැන්පතුව පිහිටුවීම
- ආදායම් අධිකාරියක් පිහිටුවීම
- රාජ්‍ය ණය කළමණාකරණ නීතිය නීතිගත කිරීම
- රාජ්‍ය ණය කළමණාකරණ කාර්යාලය පිහිටුවීම
- මානව සම්පත් හිමිකම් අරමුදල පිහිටුවීම
- යටිතල සහ සංස්ථා ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ අරමුදල පිහිටුවීම
- කෘෂි ව්‍යාපාර සංවර්ධන අරමුදල පිහිටුවීම
- මාර්ග සංවර්ධන අරමුදල පිහිටුවීම
- කිතුල් සංවර්ධන අරමුදල පිහිටුවීම
- මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ වෙළෙඳ ප්‍රවර්ධන සභාව පිහිටුවීම
- සලාක මත බහු කෙඳි ගිවිසුම අහෝසි වීමෙන් සිදුවන අභියෝගයන් ජය ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ඇඟළුම් සංගමයේ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික සහයෝගිතා සංසදය පිහිටුවීම
- රජයේ සහ තේ නිෂ්පාදන අංශයේ සියළුම පාර්ශවකරුවන්ගේ නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත තේ නිෂ්පාදන අංශයේ සංගමයක් පිහිටුවීම

විශේෂ සටහන 8

මහජනතාව සඳහා දත්ත ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ දින දර්ශනය

තොරතුරු වර්ගය	නිකුත්ව	ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ මාධ්‍ය	දත්ත මුදාහැරීමේ දිනය (ආසන්න වශයෙන්)
මූලික අංශය			
1. දෛනි.	1.1 කාර්තුමය	පුවත්පත් සාකච්ඡා, පුවත්පත් නිවේදන, ශ්‍රී ලංකා වෙබ් අඩවිය, තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව සහ මාසික නිකුත්ව,	මුල් කාර්තු තුන සඳහා ඊළඟ කාර්තුවේ අවසාන වැඩකරන දිනය, සතරවන කාර්තුව සඳහා ඊළඟ වසරේ මැයි මස පළමු වැඩ කරන දින,
	1.2 වාර්ෂිකව	මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව, ශ්‍රී ලංකා වෙබ් අඩවිය	ඊළඟ වසරේ මැයි මස පළමු වැඩ කරන දින
2. නිෂ්පාදිත දර්ශක ශ්‍රී ලංකා මාසිකව වේ (කාර්මික නිෂ්පාදන දර්ශක)	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව සහ මාසික නිකුත්ව, මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව	සති හයක කල් පමාවකින්
3. කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදිත (ප්‍රාථමික වෙළෙඳ භාණ්ඩ-තේ, රබර්, පොල්)	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව සහ මාසික නිකුත්ව, මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව, විවර්ණිකාව	සති හයක කල් පමාවකින්
4. බලශක්තිය	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව සහ මාසික නිකුත්ව, විවර්ණිකාව	සති හතරක කල් පමාවකින්
5. විදුලි සංදේශ	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක මාසික නිකුත්ව	සති හයක කල් පමාවකින්
6. වරාය සේවා	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක මාසික නිකුත්ව	සති හතරක කල් පමාවකින්
7. සංචාරක ව්‍යාපාරය	මාසිකව	මාසික විවර්ණිකාව	සති හයක කල් පමාවකින්
8. ප්‍රවාහනය	මාසිකව	තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක මාසික නිකුත්ව	මාස තුනක කල් පමාවකින්
මිල සහ වැටුප්			
9. කොපාමිඳ	මාසිකව	ශ්‍රී ලංකා වෙබ් අඩවිය, පුවත්පත් නිවේදන, තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක මාසික නිකුත්ව සහ සතිපතා නිකුත්ව, විවර්ණිකාව, වාර්ෂික වාර්තාව, ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නිකුත් කරන ගැසට් නිවේදන	ඊළඟ මාසයේ වැඩ කරන පළමු දිනයේදී
10. කොදිපාමිඳ	මාසිකව	පුවත්පත් නිවේදන, ශ්‍රී ලංකා වෙබ් අඩවිය, තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක මාසික නිකුත්ව සහ සතිපතා නිකුත්ව	ඊළඟ මාසයේ වැඩ කරන පළමු දිනයේදී
11. තොම්ඳ	මාසිකව	විවර්ණිකාව, තොරතුරු ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව, සහ මාසික නිකුත්ව, ශ්‍රී ලංකා වෙබ් අඩවිය	මාස දෙකක කල් පමාවකින්

විශේෂ සටහන 8

තොරතුරු වර්ගය	නිකුතුව	ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ මාධ්‍ය	දත්ත මුදාහැරීමේ දිනය (ආසන්න වශයෙන්)
12. ශ්‍රී ල.පා.මි.ද.	මාසිකව	පුවත්පත් නිවේදන, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව (ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නිකුත් කරන ගැසට් නිවේදන) විවර්ණීකාව, වාර්ෂික වාර්තාව	සති 6ක කල් පමාවකින්
13. මහ කොළඹ පා.මි.ද.	මාසිකව	පුවත්පත් නිවේදන, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව, (ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නිකුත් කරන ගැසට් නිවේදන) විවර්ණීකාව, වාර්ෂික වාර්තාව	මාසයක කල් පමාවකින්
14. සියළු පටිපාලකසභාවල සේවකයන් සඳහා නාමික වැටුප් අනුපාතික දර්ශක 1/	මාසිකව	විවර්ණීකාව, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය	මාස දෙකක කල් පමාවකින්
15. මධ්‍යම රජයේ සේවකයින් සඳහා නාමික වැටුප් අනුපාතික දර්ශකය 2/	මාසිකව	විවර්ණීකාව, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව, විවර්ණීකාව, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය	මාස කල් පමාවකින්
රාජ්‍ය මූල්‍ය 3/			
16. ආදායම වියදම මූල්‍යකරණය	මාසිකව	විවර්ණීකාව, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය	මාස දෙකක කල් පමාවකින් (ආදායම් දත්ත මාසයක කාල පමාවකින් ලබාගත හැකිය)
17. සමස්ථ ණය දේශීය විදේශීය	මාසිකව මාසිකව මාසිකව	තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව, ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය	මාස දෙකක කල් පමාවකින්
			මාසයක කල් පමාවකින්
			මාස දෙකක කල් පමාවකින්
මූල්‍ය අංශය			
18 පොලී අනුපාතිකයන්			
• මහබැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික 4/			
ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් අනුපාතිකය	දිනපතා	ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	එදිනම
ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතය	දිනපතා	ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	එදිනම
බැංකු පොළී අනුපාත	දිනපතා	ශ්‍රී ල.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	එදිනම

විශේෂ සටහන 8

තොරතුරු වර්ගය	නිකුතුව	ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ මාධ්‍ය	දත්ත මුදාහැරීමේ දිනය (ආසන්න වශයෙන්)
• ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ (SLIBOR) අනුපාතිකය	දිනපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	එදිනම
ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ අනුපාතික	දිනපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	පසුදින
• සාමාන්‍ය බරතැනු ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය (AWPR)	සතිපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	සතියේ අවසන් වැඩකරන දින
• සාමාන්‍ය බර තැනු තැන්පතු අනුපාතිකය (AWDR)	මාසික	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	සතියක කල් පමාවකින්
• භාණ්ඩාගාර බිල්පත් අනුපාතික	සතිපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය සහ ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	සෑම මුහුදුපතක්දාවකම
• භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	වෙන්දේසි මත පදනම්ව	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	පසුදින
• රුපියල් සුරැකුම්පත්	නිකුත් කිරීම මත පදනම්ව		පසුදින
19. බැංකු අංශයෙහි ද්‍රවශීලතා දර්ශක			
• ප්‍රති මිලදී ගැනුම් ප්‍රති විකුණුම් පරිමාව	දිනපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	පසුදින
• සංචිත මුදල්	සතිපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ්අඩවිය, තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	සතියක කල් පමාවකින්
• මුදල් සමීක්ෂණය	මාසික	ශ්‍රී ලං.ම.බැ. වෙබ් අඩවිය තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	සති පහක කල් පමාවකින්
• මූල්‍ය සමීක්ෂණය (විශේෂිත බැංකු ඇතුළත්ව)	මාසික	මාසික විවර්ණකාව	සති 8 ක කල් පමාවකින්
20. කොටස් වෙළෙඳ පොළ දර්ශක	දිනපතා	ශ්‍රී ලං.ම.බැ.වෙබ් අඩවිය තෝරාගත් ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුතුව සහ මාසික නිකුතුව	එදිනම (සවස)

විශේෂ සටහන 8			
තොරතුරු වර්ගය	නිකුත්ව	ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ මාධ්‍ය	දත්ත මුදාහැරීමේ දිනය (ආසන්න වශයෙන්)
විදේශීය අංශය			
21. වෙළෙඳ ශේෂය	මාසික	තෝරාගත ආර්ථික දර්ශක සතිපතා හා මාසික නිකුත්ව, විවරණිකව	මාසයක කල් පමාවකින්
22. ගෙවුම් තුලනය	කාර්තුමය	තෝරාගත ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව, විවරණිකව	මාසික තෙමසක කල් පමාවකින්
23. විනිමය අනුපාත	දිනපතා	ශ්‍රී ලංකා බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය, තෝරාගත ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව හා මාසික නිකුත්ව, විවරණිකව	එදිනම
24. විදේශීය ණය	මාසික	වාර්ෂික වාර්තාව	තෙමසක කල් පමාවකින්
25. විදේශ සම්පත්			
නිල වත්කම්	මාසික	තෝරාගත ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව හා මාසික නිකුත්ව, විවරණිකව	සති දෙකක කල් පමාවකින්
මුළු වත්කම්	මාසික	තෝරාගත ආර්ථික දර්ශක සතිපතා නිකුත්ව හා මාසික නිකුත්ව, විවරණිකව	සති පහක කල් පමාවකින්

- 1/ වර්තමානයේ නාමික වැටුප් අනුපාතික දර්ශකය ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ දී මාස දෙකක කාල ප්‍රමාදයක් ඇත. එම ප්‍රමාදය අඩු කිරීම සඳහා දැනටමත් පියවර ගෙන තිබේ
- 2/ රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් වෙනස් වීම් අනුව මෙම දර්ශකයේ ගැලපීම් කරයි. වැටුප් වෙනස්කිරීම් වලට අදාල වක්‍රලේඛන ලැබීමෙන් පසුව ඊට ගලපන ලද දර්ශක ලබා ගත හැකිය
- 3/ මධ්‍යම රජයේ කටයුතු පමණක් අඩංගුය.
- 4/ ප්‍රතිපත්ති පොළී අනුපාත වල වෙනස්කම් එදිනම නිවේදනය කරනු ලැබේ.

දත්ත සැකසීම සඳහා වගකිව යුතු ආයතන:

1. ශ්‍රී ලංකා බැංකුව - ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
2. ජ.ස.ලේඛ - ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව
3. වි.ස.දෙ. - විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව

බලශක්තිය :- ශ්‍රී ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (ශ්‍රී.ලං.වි.ම), ශ්‍රී ලංකා බතිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව

විදුලි සංදේශ :- ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගම, ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම

වරාය සේවා :- ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරය (ශ්‍රී.ලං.ව.අ)

තේ නිෂ්පාදනය :- ශ්‍රී ලංකා තේ මණ්ඩලය

රබර් නිෂ්පාදනය :- රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

පොල් නිෂ්පාදනය :- පොල් සංවර්ධන අධිකාරය.